

การสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่
ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก

นางสาวจิรัชญา สุชะพัฒน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MEANING CONSTRUCTION AND THE ROLES OF SET AND LOCATION
IN THAI ROMANTIC COMEDY TELEVISION DRAMA

Miss Jirathaya Sukhapat

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

จิรัฐยา สุขะพัฒน์ : การสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทย ประเภทรักแนวตลก. (MEANING CONSTRUCTION AND THE ROLES OF SET AND LOCATION IN THAI ROMANTIC COMEDY TELEVISION DRAMA) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ, 212 หน้า.

“การสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครไทยประเภทรักแนวตลก” เป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบกระบวนการสร้างความหมาย รวมถึงบทบาทและหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้เขียนบทโทรทัศน์ ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับศิลป์ จากละครที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 เรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างความหมายของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก แบ่งฉากเป็น 5 ประเภท ได้แก่ บ้าน สถานที่ทำงาน พื้นที่สาธารณะ สถานที่ลับซัน และสถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ โดยในการสร้างความหมายฉากที่พบเป็นสัญลักษณ์ประเภท Icon แต่เมื่อมีการสร้างความหมายโดยผ่านปัจจัยต่างๆ ได้แก่ อุปกรณ์ประกอบฉาก การกระทำของตัวละคร คำพูด และเทคนิคกราฟิก สิ่งเหล่านี้จะเป็นสัญลักษณ์ประเภท Index ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาพและผลที่เกิดขึ้นในละคร รวมทั้งยังเป็น Symbol สัญลักษณ์แทนความหมายบางอย่างที่สื่อไปถึงผู้ชมอีกด้วย

รูปแบบการนำเสนอฉากทั้งหมดเป็นสไลด์แบบ Presentation Form ได้แก่ ฉากบ้าน พื้นที่สาธารณะ สถานที่ลับซัน สถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ ส่วนฉากสไลด์แบบ Representation Form ได้แก่ ฉากสถานที่ทำงาน

บทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก มีหน้าที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1. เป็นแบคกราวนด์ที่สอดคล้องกับการกระทำของตัวละคร 2. บอกสถานที่ เวลา รวมทั้งสร้างอารมณ์ให้กับผู้ชม 3. เสริมบุคลิกตัวละครให้เด่นชัด และ 4. สะท้อนต่อทีมงานถ่ายทำ

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4785207428 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: MEANING CONSTRUCTION / THE ROLES OF SET / ROMANTIC COMEDY / LOCATION

JIRATTHAYA SUKHAPAT : MEANING CONSTRUCTION AND THE ROLES OF SET
AND LOCATION IN THAI ROMANTIC COMEDY TELEVISION DRAMA. THESIS

ADVISOR : ASSOC.PROF.KANJANA KAEWTHEP, Ph.D., 212pp.

This research aims to study the meaning construction procedure and the roles of set and location in Thai romantic comedy television drama. Five Thai romantic comedy television dramas, including the interview of television script writers, directors, and art directors are used in this quality-based research.

It is found in the research that the meaning construction procedure of set and location in Thai romantic comedy television drama is divided into 5 sets which are home, working place, public area, critical place, and venue for pleasure , attractiveness or nature. The meaning construction of set found is the Icon, but the meaning construction through other factors such as props, character's behaviour, discourse, and graphic technique is the Index indicating the relationship between image and result occurred in the drama as well as the Symbol of the meaning conveyed to the audience.

All form of set presentation is Presentation forms which are home, public area, critical place, and venue for pleasure , attractiveness or nature , as for Representation form is working place.

There are 4 major roles of set and location in Thai romantic comedy television drama, i.e., 1. to be the background according to the character's behaviour, 2. to describe setting, time, and also build the audience's mood, 3. to clearly support the character's behaviour, and 4. to be convenient to the production team.

Department : Mass Communication

Field of Study : Mass Communication

Academic Year : 2007

Student's Signature : .....

Advisor's Signature : .....

4785207428 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: MEANING CONSTRUCTION / THE ROLES OF SET / ROMANTIC COMEDY / LOCATION

JIRATTHAYA SUKHAPAT : MEANING CONSTRUCTION AND THE ROLES OF SET AND LOCATION IN THAI ROMANTIC COMEDY TELEVISION DRAMA. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.KANJANA KAEWTHEP, Ph.D., 212pp.

This research aims to study the meaning construction procedure and the roles of set and location in Thai romantic comedy television drama. Five Thai romantic comedy television dramas, including the interview of television script writers, directors, and art directors are used in this quality-based research.

It is found in the research that the meaning construction procedure of set and location in Thai romantic comedy television drama is divided into 5 sets which are home, working place, public area, critical place, and venue for pleasure , attractiveness or nature. The meaning construction of set found is the Icon, but the meaning construction through other factors such as props, character's behaviour, discourse, and graphic technique is the Index indicating the relationship between image and result occurred in the drama as well as the Symbol of the meaning conveyed to the audience.

All form of set presentation is Presentation forms which are home, public area, critical place, and venue for pleasure , attractiveness or nature , as for Representation form is working place.

There are 4 major roles of set and location in Thai romantic comedy television drama, i.e., 1. to be the background according to the character's behaviour, 2. to describe setting, time, and also build the audience's mood, 3. to clearly support the character's behaviour, and 4. to be convenient to the production team.

Department : Mass Communication

Field of Study : Mass Communication

Academic Year : 2007

Student's Signature : .....

Advisor's Signature : .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่ได้เป็นเครื่องแสดงถึงความสำเร็จในการศึกษาอีกชั้นหนึ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่สร้างคุณค่าในชีวิตแก่ข้าพเจ้ามากมายนัก สร้างนิสัย สร้างพลัง สร้างความรู้ สร้างโลกทัศน์ และสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ข้าพเจ้าไม่เคยมีมาก่อน ที่สำคัญคือ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สร้างคุณค่าความรักที่บุคคลหลายๆท่านได้มอบให้แก่ข้าพเจ้า

ความรักของบิดาผู้เห็นความสำคัญของการศึกษามาตลอดชีวิตของข้าพเจ้า ความรักของมารดาผู้คอยห่วงใยดูแลทั้งสุขภาพกายและใจ ความรักจากเพื่อนสนิททุกคน โดยเฉพาะกำลังใจจากพี่โหน่งมาตั้งแต่วันแรกที่เริ่มเรียนจนถึงวันนี้... ความกรุณาจากหัวหน้างานและพี่ ๆ ทุกคนที่ช่อง 7 ที่ให้โอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนและเพื่อนร่วมงานที่ช่วยเหลือด้านการทำงานและการเรียนมาตลอด...ความกรุณาจากพี่ ๆ เพื่อน ๆ ในวงการละครทุกท่านที่เอื้อเพื่อให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย และที่สำคัญคือ ความรักที่คณาจารย์ทุกท่านได้มอบให้แก่ศิษย์ รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่สละเวลาอันมีค่ายิ่งและเลี้ยวเข็ญให้ข้าพเจ้ามีวันนี้ ผศ.เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ผศ.ฉนวนภูษิต วังศ์บ้านคู่ และอ.สมชาติ ภิญญาธินันท์ กรรมการวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณสำหรับความรักที่ทุกท่านมอบให้ และจะขอจดจำไว้ในหัวใจตลอดไปว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้บรรลุไปด้วยความรักและความหวังดีมากเพียงไร...ขอบคุณทุกวันที่ดี ที่ทำให้รู้ว่า โลกนี้น่าอยู่แค่ไหน...

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ

บทที่	
1	บทนำ.....1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1
	1.2 ปัญหานำวิจัย.....12
	1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....12
	1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....12
	1.5 ข้อสันนิษฐาน.....13
	1.6 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....13
	1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....14
2	แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....15
	2.1 แนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตรายการละครโทรทัศน์.....15
	2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการนำเสนอฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์..17
	2.3 แนวคิดในการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์วิทยา.....25
	2.4 แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม.....28
	2.5 แนวคิดการเล่าเรื่อง.....29
	2.6 แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเวลาและพื้นที่.....37
	2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....42
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....45
	3.1 แหล่งข้อมูล.....45
	3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....46
	3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....49
	3.4 การนำเสนอข้อมูล.....50

บทที่	หน้า
4	กระบวนการสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก.....51
	4.1 กว่าจะเป็นฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก.....54
	4.2 ภาพรวมของการสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนว ตลก.....60
	4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์ประเภท รักแนวตลก.....190
5	บทบาทและหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก.....193
6	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....201
	6.1 สรุปผลการวิจัย.....201
	6.2 อภิปรายผลการวิจัย.....206
	6.3 ข้อจำกัดในการวิจัย.....208
	6.4 ข้อเสนอแนะ.....208
	รายการอ้างอิง.....209
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....212

ตาราง	หน้า
ตาราง 1 ตารางแสดงภาพรวมการสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์ไทยประเภท รักแนวตลก.....	60
ตาราง 2 ตารางแสดงภาพรวมการแบ่งประเภทฉาก.....	64
ตาราง 3 ตารางแสดงภาพรวมฉากในบ้าน.....	67
ตาราง 4 ตารางแสดงภาพรวมฉากสถานที่ทำงาน.....	72
ตาราง 5 ตารางแสดงภาพรวมฉากพื้นที่สาธารณะ.....	75
ตาราง 6 ตารางแสดงภาพรวมฉากสถานที่ลับชั้น.....	80
ตาราง 7 ตารางแสดงภาพรวมฉากสถานที่ให้ความสุข สวยงามหรือธรรมชาติ.....	81
ตาราง 8 ตารางแสดงฉากบ้านส้มโอ (บ้านนางเอก).....	86
ตาราง 9 ตารางแสดงฉากบ้านโก้ (บ้านพระเอก).....	88
ตาราง 10 ตารางแสดงฉากบ้านผู้กองสินธุ (แฟนของอ๋อง).....	89
ตาราง 11 ตารางแสดงฉากบ้านตี๋ใหญ่ (คนที่มาแอบชอบนางเอก).....	89
ตาราง 12 ตารางแสดงฉากบ้านริน (คนที่มาแอบชอบโก้).....	90
ตาราง 13 ตารางแสดงฉากบ้านปลัดอำเภอ (คนที่มาแอบชอบนางเอก).....	91
ตาราง 14 ตารางแสดงฉากบ้านของวิมล (ภรรยาเก่าผู้กองสินธุ).....	91
ตาราง 15 ตารางแสดงฉากบ้านผู้ใหญ่บ้าน.....	92
ตาราง 16 ตารางแสดงฉากบ้านผู้ใหญ่บ้านป่าทองดี.....	92
ตาราง 17 ตารางแสดงฉากบ้านแม่ผู้กองสินธุ.....	93
ตาราง 18 ตารางแสดงฉากบ้านเช่าของตี๋และริน (หลังจากหนีแต่งงานมาอยู่ด้วยกัน).....	93
ตาราง 19 ตารางรวมแสดงฉากบ้านทั้งหมดในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”.....	94
ตาราง 20 ตารางแสดงฉากพื้นที่สาธารณะในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”.....	97
ตาราง 21 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของปลัดอำเภอ.....	99
ตาราง 22 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของผู้กองสินธุ.....	100
ตาราง 23 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”.....	100
ตาราง 24 ตารางแสดงฉากสถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ.....	101
ตาราง 25 ตารางแสดงฉากสถานที่ลับชั้น.....	102
ตาราง 26 ตารางแสดงฉากบ้านพวงชมพู (บ้านนางเอก).....	106
ตาราง 27 ตารางแสดงฉากบ้านราชพฤกษ์ (บ้านพระเอก).....	109
ตาราง 28 ตารางแสดงฉากบ้านสวนราชพฤกษ์ (บ้านพระเอก).....	110
ตาราง 29 ตารางแสดงฉากบ้านโกมุต.....	109

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตาราง 30 ตารางรวมแสดงฉากบ้านทั้งหมดในละคร “รักของนายดอกไม้”	112
ตาราง 31 ตารางแสดงฉากพื้นที่สาธารณะ	114
ตาราง 32 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของราชพฤกษ์ (ที่ทำงานพระเอก)	117
ตาราง 33 ตารางแสดงฉากที่ทำงานของพระเอกเป็นร้านมิสเตอร์ฟลาวเวอร์	118
ตาราง 34 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของพวงชมพู (ที่ทำงานนางเอก)	119
ตาราง 35 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของโสน (เพื่อนพระเอก)	121
ตาราง 36 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของพ่อนางเอกและโกมุท	122
ตาราง 37 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “รักของนายดอกไม้”	123
ตาราง 38 ตารางแสดงฉากสถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ	123
ตาราง 39 ตารางแสดงฉากสถานที่ลับชั้น	124
ตาราง 40 ตารางแสดงฉากบ้านเรชาหลังที่ 1 (บ้านนางเอก)	130
ตาราง 41 ตารางแสดงฉากบ้านเรชาหลังที่ 2 (บ้านนางเอก)	131
ตาราง 42 ตารางแสดงฉากบ้านสินธพ (บ้านพระเอก)	132
ตาราง 43 ตารางแสดงฉากบ้านเฟิก (เพื่อนนางเอก)	133
ตาราง 44 ตารางแสดงฉากบ้านพักคนงาน	134
ตาราง 45 ตารางรวมแสดงฉากบ้านทั้งหมดในละคร “คุณนายสายลับ”	134
ตาราง 46 ตารางแสดงฉากพื้นที่สาธารณะ	137
ตาราง 47 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของสินธพ (พระเอก)	139
ตาราง 48 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของสินธพ (พระเอก)	139
ตาราง 49 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของเรชาและเฟิก	140
ตาราง 50 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของเฟิก	141
ตาราง 51 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานสันติ	141
ตาราง 52 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “คุณนายสายลับ”	142
ตาราง 53 ตารางแสดงฉากสถานที่ลับชั้น	143
ตาราง 54 ตารางแสดงฉากสถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ	143
ตาราง 55 ตารางแสดงฉากบ้านแทนขวัญ (บ้านนางเอก)	149
ตาราง 56 ตารางแสดงฉากบ้านเขม (บ้านพระเอก)	150
ตาราง 57 ตารางแสดงฉากคอนโดปลาญ (เพื่อนนางเอก)	151
ตาราง 58 ตารางแสดงฉากคอนโดปลาย (เพื่อนพระเอก)	152

ภาพประกอบ	หน้า
รูปที่ 1 แผนผังแสดงการทำงานของผู้ผลิตละคร.....	56
รูปที่ 2 ภาพฉากศาลาริมน้ำ ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”	87
รูปที่ 3 ภาพฉากในห้องนอนของพระเอก (โก้) ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”	95
รูปที่ 4 ภาพฉากในห้องนอนของส้มโอ ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”	95
รูปที่ 5 ภาพตลาดน้ำ ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”.....	101
รูปที่ 6 ภาพฉากตลาดน้ำ ตอนที่โก้มาจีบส้มโอ ในละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก”.....	105
รูปที่ 7 ภาพฉากจบของเรื่อง ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”	105
รูปที่ 8 ภาพห้องรับแขกในบ้านของโกมุท ในละคร “รักของนายดอกไม้”	111
รูปที่ 9 ภาพฉากห้องนอนของพวงชมพู ในละคร “รักของนายดอกไม้”	113
รูปที่ 10 ภาพฉากตกแต่งร้านดอกไม้มีสเตอร์ฟลาวเวอร์ ในละคร “รักของนายดอกไม้”	115
รูปที่ 11 ภาพสนามเด็กเล่นในฉากจบของเรื่อง “รักของนายดอกไม้”	116
รูปที่ 12 ภาพสนามเด็กเล่นฉากจบในละคร “รักของนายดอกไม้”	117
รูปที่ 13 ภาพห้องทำงานของราชพฤกษ์ ในละคร “รักของนายดอกไม้”	118
รูปที่ 14 ภาพร้านดอกไม้มีสเตอร์ฟลาวเวอร์ ในละคร “รักของนายดอกไม้”.....	119
รูปที่ 15 ภาพฉากทางเดินในบริษัทของพวงชมพู ในละคร “รักของนายดอกไม้”	120
รูปที่ 16 ภาพห้องทำงานของพวงชมพู ในละคร “รักของนายดอกไม้”.....	121
รูปที่ 17 ภาพที่ทำงานของพ่อพวงชมพูและผู้หมวดโกมุท ในละคร “รักของนายดอกไม้”	122
รูปที่ 18 ภาพห้องรับแขกในบ้านเพิก (ตัวละครรอง) ในละคร “คุณนายสายลับ”.....	133
รูปที่ 19 ภาพฉากห้องรับแขกในบ้านของสินธพ ในละคร “คุณนายสายลับ”	136
รูปที่ 20 ภาพไร่ที่สวิสเซอร์แลนด์ที่สินธพทำงานอยู่ ในละคร “คุณนายสายลับ”	140
รูปที่ 21 ภาพฉากไร่่อุ่น ในละคร “คุณนายสายลับ”.....	146
รูปที่ 22 ภาพห้องนอนของแทนขวัญ ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”	150
รูปที่ 23 ภาพเปรียบเทียบห้องนอนเขมกับห้องนอนแทนขวัญ ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”.....	151
รูปที่ 24 ภาพฉากห้องรับแขกในบ้านปุจาร์ิก ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”	154
รูปที่ 25 ภาพห้องรับแขกในบ้านเต็มใจ ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”	156
รูปที่ 26 ภาพแทนขวัญไปตรวจงานที่โรงงานน้ำมัน ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”.....	161
รูปที่ 27 ภาพการล่องเรือเที่ยวของพระเอกและนางเอก ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”.....	165
รูปที่ 28 ภาพบ้านของพระเอก (ชาวิน) ในละคร “รักติดลบ”	172
รูปที่ 29 ภาพห้องรับแขกในบ้านพระเอก (ชาวิน) ในละคร “รักติดลบ”	173
รูปที่ 30 ฉากกระท่อมของพระเอกนางเอก ในละคร “รักติดลบ”	174

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
รูปที่ 31 ภาพห้องนอนของพระเอก (ชาวิน) ในละคร “รักติดลบ”.....	178
รูปที่ 32 ภาพในกระท่อมของพระเอกนางเอก ในละคร “รักติดลบ”	187

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตาราง 59 ตารางแสดงฉากบ้านปุจจาริก	153
ตาราง 60 ตารางแสดงฉากบ้านนิชา (ภรรยาของปุ)	155
ตาราง 61 ตารางแสดงฉากบ้านเต็มใจ (ลูกน้องของนางเอก)	156
ตาราง 62 ตารางแสดงฉากบ้านคุณเนียบ (พ่อครัวร้านอาหารของพระเอก)	157
ตาราง 63 ตารางรวมแสดงฉากบ้านทั้งหมดในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”	157
ตาราง 64 ตารางแสดงฉากพื้นที่สาธารณะ	159
ตาราง 65 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของแทนขวัญ	160
ตาราง 66 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของเขม	161
ตาราง 67 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของพลาย	162
ตาราง 68 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของปลาบู่	162
ตาราง 69 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของนิชา	163
ตาราง 70 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของพ่อแทนขวัญ	163
ตาราง 71 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”	164
ตาราง 72 ตารางแสดงฉากสถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ	165
ตาราง 73 ตารางแสดงฉากบ้านปาลิดา (บ้านนางเอก)	170
ตาราง 74 ตารางแสดงฉากบ้านวิน (บ้านพระเอก)	171
ตาราง 75 ตารางแสดงฉากบ้านในป่า (กระท่อมที่พระเอกนางเอกหนีไปด้วยกัน)	174
ตาราง 76 ตารางแสดงฉากบ้านเจ้าใหญ่ (คนที่นางเอกไปขอทำงานด้วย)	175
ตาราง 77 ตารางแสดงฉากบ้านโสม (นางร้าย)	175
ตาราง 78 ตารางแสดงฉากบ้านปุ (บ้านปุของพระเอก)	176
ตาราง 79 ตารางแสดงฉากคอนโดของธีรวิทย์ (พี่ชายพระเอก)	176
ตาราง 80 ตารางแสดงฉากกระท่อมของผู้ใหญ่บ้าน	177
ตาราง 81 ตารางรวมแสดงฉากบ้านทั้งหมดในละคร “รักติดลบ”	177
ตาราง 82 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของวิน (พระเอก)	179
ตาราง 83 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของปุ	180
ตาราง 84 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของปาลิดา (ร้านขายข้าวขาหมู)	180
ตาราง 85 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานใหม่ของธีรวิทย์	181
ตาราง 86 ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “รักติดลบ”	181
ตาราง 87 ตารางแสดงฉากพื้นที่สาธารณะ	183

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตาราง 88 ตารางแสดงจากสถานที่ลับชั้น	184
ตาราง 89 ตารางแสดงจากสถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ	185

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉลากและสถานที่ ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคสังคมทุนนิยมที่สภาพทางเศรษฐกิจบังคับให้ทุกคนจำต้องทำหน้าที่เป็นมนุษย์เงินเดือน ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงกับรูปแบบชีวิตที่มีแต่งงานกับงาน มีแต่ความซ้ำซาก จำเจ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า มนุษย์ถูกปฏิเสธ “ความเป็นตัวตน” ในช่วงเวลาทำงาน แต่เมื่อใดก็ตามที่พวกเขา มีเวลาว่าง นั้นหมายถึง ช่วงเวลาที่พวกเขาได้ค้นหาความเป็นตัวตนที่แท้จริง ซึ่งสิ่งที่ค้นหาตลอด นั้นคือ ความบันเทิง

ความบันเทิงในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบ อาทิ การอ่านหนังสือ ดูหนัง ฟังวิทยุ เล่นอินเทอร์เน็ต แต่อีกความบันเทิงที่เรียกได้ว่ามีอิทธิพลมากสำหรับสังคมไทยในยุคที่ทุกคนต้องประหยัด โดยไม่ต้องไปซื้อหาความบันเทิงนอกบ้านให้เปลืองเงินทองก็คือ “ละครโทรทัศน์” ซึ่งปัจจุบันการดูละครโทรทัศน์มิใช่เป็นแค่การเสพความบันเทิงแบบไร้สาระหรือเป็น “ยาฝิ่น” ทางอารมณ์ หากแต่ผู้คนทั้งหลายได้ใช้ละครโทรทัศน์เป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการในชีวิตประจำวันของพวกเขาและเขาก็เพลิดเพลิน (สมสุข หินวิมาน , 2545 : 187) หรือที่ รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ ได้กล่าวไว้ว่า “ละครโทรทัศน์” กลายเป็นลมหายใจของคนไทยไปซะแล้ว (กาญจนา แก้วเทพ , 2537 : 10)

เมื่อประมาณ 40 กว่าปีที่ผ่านมา ในยุคเริ่มต้นของละครโทรทัศน์ไทย ส่วนใหญ่จะเป็นละครสั้นจบในตอน และเป็นฉากเดียวจบ ซึ่งละครโทรทัศน์ที่ได้มีการเขียนบทละครขึ้นใหม่ในประเทศไทยเรื่องแรกคือ “สุริยานีไม่ยอมแต่งงาน” พ.ศ. 2499 โดยที่การแสดงละครในยุคแรกเริ่มของสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม จะเป็นการถ่ายทำสดๆในห้องส่งทั้งสิ้น เพราะยังไม่มีการบันทึกภาพด้วยเทปนั่นเอง ดังนั้นการทำบทละครในยุคแรกจะมีตัวแสดงน้อย และต้องคำนึงถึงการประหยัดฉากเป็นสำคัญ ใน 1 เรื่อง จะกำหนดฉากใหญ่เพียง 1 ฉาก ที่จะต้องดึงเหตุการณ์ต่างๆ มารวมกันอยู่ในฉากนี้ให้มากที่สุด เพื่อเป็นการประหยัดพื้นที่ ส่วนอีก 2 หรือ 3 ฉากจะเป็นฉากย่อย เพราะพื้นที่อีกด้านหนึ่งจะต้องใช้เป็นพื้นที่โฆษณาสินค้าด้วย ออกอากาศ

กันสดๆ ไปพร้อมกับการแสดงละคร ซึ่งการแสดงสดนี้มีข้อดีในแง่ความต่อเนื่องของตัวละคร การแต่งกาย การจัดฉาก แต่มีข้อเสียคือ ทำให้ผู้ชมเบื่อหน่ายที่จะเห็นพระเอกนางเอกนั่งกางเกงหรือกระโปรงสีเดียวอยู่ตลอด 3-4 ฉาก (อารีย์ นักดนตรี, 2538 : 170) ประมาณ พ.ศ. 2502-2510 ละครโทรทัศน์ก็เฟื่องฟูขึ้นเป็นลำดับ มีละครเพิ่มขึ้นหลายสิบคณะ แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2511-2518 กิจการโทรทัศน์ก็เสื่อมความนิยม เพราะการผลิตรายการและการแสดงไม่พิถีพิถัน และยังใช้การบอกบทให้กับตัวแสดง

ละครโทรทัศน์กลับมาเป็นที่นิยมอีกครั้งในปี พ.ศ. 2519 เมื่อเทปโทรทัศน์เข้ามามีบทบาทในวงการโทรทัศน์มากขึ้น ไทยทีวีสีช่อง 4 มีการจัดละครโทรทัศน์มากกว่าช่องอื่น คือมีการจัดละครเรื่องยาว แสดงติดต่อกันวันละครึ่งชั่วโมงตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์แบบ Soap Opera ของโทรทัศน์อเมริกา เรื่องที่ได้รับความนิยมคือ “ตัดดาวบุษยา” , “รักประกาศิต” และ “สกาเวเดือน” ขณะเดียวกันละครช่อง 3 ที่มอบให้ ภัทราวดี ศรีไตรรัตน์ เป็นผู้จัดก็ได้รับความนิยมเช่นกัน การผลิตและกำกับการแสดงตลอดจนการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากมีความพิถีพิถันมากกว่าทางช่อง 9 ต่อมาปลายปี พ.ศ. 2524 กบว. ได้ขอความร่วมมือจากสถานีทุกช่องให้บรรจุรายการที่ผลิตขึ้นเองภายในประเทศแทนรายการต่างประเทศในช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำทุกช่องและได้ดำเนินยุทธวิธีนี้มาจนถึงปัจจุบัน (ปนัดดา ธนสถิตย์, 2531 : 3)

จากการสำรวจความนิยมในการรับชมโทรทัศน์ ปรากฏว่าละครโทรทัศน์ได้รับความนิยมจากผู้ชมมากเป็นอันดับแรก (วัดเรตติ้งโดยบริษัท Ac.Nielsen ซึ่งเป็นบริษัทเดียวในเมืองไทยที่ทำการวัดเรตติ้ง) ยังส่งผลให้แต่ละสถานีมีการขายโฆษณาในช่วงเวลาออกอากาศละครโทรทัศน์ในราคาที่สูงที่สุดถึงนาทีละประมาณ 450,000 บาท ขณะเดียวกันละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงนั้น แม้ว่าจะประสบความสำเร็จในด้านการตลาด แต่เรื่องคุณภาพก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่จะต้องกล่าวถึงเช่นกัน ซึ่งมีเกณฑ์ที่สามารถบ่งชี้ถึงคุณภาพของละครมีดังนี้ (อ้างถึง คันธียา วงศ์จันทา, 2541 : 126) นโยบายการผลิตละคร การเลือกเรื่องและเนื้อหา การกำหนดตัวผู้เขียนบทและผู้กำกับ การคัดเลือกตัวแสดง ความพิถีพิถันในกระบวนการผลิต ความถูกต้องสมจริงของฉากสถานที่ เครื่องแต่งกาย การคัดเลือกเพลงละคร อย่างไรก็ตามแม้ละครที่มีคุณภาพตามเกณฑ์บ่งชี้ ก็ไม่อาจประสบความสำเร็จทางการตลาดมากนัก และในทำนองเดียวกันละครโทรทัศน์ที่ประสบความสำเร็จทางการตลาด ก็อาจจะไม่มีคุณภาพทางการผลิตเท่าที่ควร ทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่าการผลิตละครโทรทัศน์นั้นต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและขั้นตอนหลายอย่าง พร้อมทั้งกระบวนการทางความคิด เพื่อที่จะสร้างความหมายโดยรวมภายใต้บทละครหรือบทประพันธ์ และแผนการของกลุ่มผู้ผลิตเป็นตัวกำหนดแนวทาง ก่อนที่จะสำเร็จออกมาแพร่ภาพให้กับผู้ชมที่บ้านได้ชมกัน

คุณลักษณะของละครโทรทัศน์ที่สามารถกระตุ้นใจให้ผู้ชมได้ก็คือ ช่วยให้ผู้ชมได้ปลดปล่อยอารมณ์ โดยผ่านการดำเนินเรื่องและการกระทำของตัวละคร ทำให้ผู้ชมได้หัวเราะ ร้องไห้ แปลกใจ ตื่นเต้นกับเรื่องราวเหตุการณ์ที่พลิกผันอย่างเหนือความคาดหมาย นอกจากนี้ยังให้โอกาสผู้ชมได้เติมเต็มจินตนาการ ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ละครโทรทัศน์จึงเปรียบเสมือนสินค้าทางธุรกิจ ซึ่งผู้ผลิตละครโทรทัศน์แต่ละรายจำเป็นต้องใช้ความพยายามทางด้านการตลาดและศิลปะมาประกอบกันในการที่จะแข่งขันกันผลิตละครโทรทัศน์ผ่านทางสถานีโทรทัศน์ต่างๆ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้ชม และเพื่อความอยู่รอดของผู้ผลิตละครโทรทัศน์

เมื่อผู้จัดละครจำเป็นต้องสร้างละครให้เรตติ้งสูงสุดและผู้อุปถัมภ์รายการจะสนับสนุนละครที่มีเรตติ้งสูงและสถานีโทรทัศน์ก็ต้องการขายผู้ชมให้ได้มากที่สุด ผู้อุปถัมภ์รายการจึงมีความสัมพันธ์ในการกำหนดเนื้อหาละครโทรทัศน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผู้อุปถัมภ์รายการเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดูรายการละครโทรทัศน์ในลักษณะของธุรกิจ (economic exchange) กล่าวคือผู้ชมเป็นสินค้าที่ถูกขายให้กับผู้อุปถัมภ์รายการ ทั้งนี้เพราะการดูละครโทรทัศน์หรือรายการใดก็ตามแตกต่างจากการซื้อหนังสือหรือตัวเพื่อชมภาพยนตร์ เพราะโทรทัศน์ดูเหมือนฟรี ไม่ต้องจ่ายเงินโดยตรงในการดูรายการ แต่ผู้ชมก็ยังได้ดูรายการสถานีโทรทัศน์จึงเป็นผู้ผลิตผู้ชม และราคาที่ผู้อุปถัมภ์รายการต้องจ่ายก็ขึ้นกับจำนวนผู้ชมที่จะดูโฆษณาของเขา ดังนั้นผู้อุปถัมภ์รายการมองรายการเป็นเพียงวิถีทางที่ผู้ชมจะมาสู่สินค้า ข้อพิจารณาหลักของผู้อุปถัมภ์รายการคือ ขนาดและส่วนผสมของผู้ชมที่รายการจะดึงดูดเพราะโทรทัศน์ได้กลายเป็นสื่อที่ดีในการโฆษณาประเภทสินค้าที่มวลชนบริโภค (mass consumer products) ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นของผู้อุปถัมภ์รายการที่จะต้องโฆษณาในรายการที่มีผู้ชมเป็นจำนวนมาก และด้วยเหตุผลหนึ่งที่ต้องซื้อเวลานี้เนื่องจาก ช่วงเวลาหลังข่าวถือว่าอยู่ในช่วงไพรม์ไทม์ คือ เวลาระหว่าง 19.30 – 22.30 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ถือว่าคนจะเปิดรับเครื่องโทรทัศน์มากที่สุด เอเจนซี่จะซื้อเวลาโดยไม่คำนึงว่าเป็นรายการอะไร แต่บังเอิญเป็นรายการละคร ซึ่งได้กลายเป็นรายการยอดนิยมทั่วประเทศ (จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ , 2535 : 6)

เมื่อรายการละครเป็นที่นิยม ผู้อุปถัมภ์รายการจึงเข้ามามีบทบาทในการกำหนดเนื้อหาละครโทรทัศน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 7 ต่างก็พยายามรักษาเรตติ้งรายการละครของตนเพื่อผลการขายเวลา บทบาทของผู้อุปถัมภ์รายการจึงเป็นไปในทางอ้อม ในขณะที่มีนักจัดรายการละครที่ซื้อเวลาทางช่อง 5 ก็พยายามสร้างละครแนวประชานิยมเพื่อให้ละครมีเรตติ้งสูง สามารถหาผู้อุปถัมภ์รายการได้ จนต้องเสนอเรื่องให้ผู้อุปถัมภ์รายการพิจารณา บทบาทของผู้อุปถัมภ์รายการในการกำหนดเนื้อหาจึงเป็นไปในทางตรง

นอกจากเนื้อหา และเรื่องราวที่น่าสนใจแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่ทำให้ผู้ชมให้ความสนใจอยากติดตามละครโทรทัศน์ ก็คือ สนใจในตัวดาราที่แสดง โดยดูดาราที่ตนชื่นชอบและบทบาทการแสดงที่ได้รับ รวมทั้งชอบดูฉาก วิว ทิวทัศน์ที่สวยงาม รวมทั้งสถานที่ต่างๆ ที่ใช้ในการถ่ายทำ และชอบฟังเพลงประกอบละครที่มีความไพเราะ เนื่องจากเพลงในปัจจุบันมีส่วนในการดึงดูดให้ผู้ชมติดตามชมละครโทรทัศน์มากขึ้น (กันธยา วงศ์จันทา, 2541 : 164) แสดงให้เห็นว่า ทั้งหมดนี้ถือเป็นเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกระบวนผลิตที่ผู้ส่งสารต้องใช้ความพิถีพิถันในการสร้างสรรค์อย่างมาก นั่นหมายถึง ความพยายามของผู้ผลิตละครในการนำเสนอภาพความจริงให้ประจักษ์แก่ผู้ชมได้เกิดความรู้สึกเชื่อถือ เห็นด้วย และคล้อยตามการดำเนินเรื่องของละครนั้นๆ

เมื่อเปรียบเทียบละครโทรทัศน์กับละครวิทยุ (สมสุข หินวิมาน, 2545 : 197) ละครโทรทัศน์จะมีลักษณะที่สมจริงกว่า เพราะเนื้อหาของละครถูกแปลงให้เป็นภาพ (Visualized) และมีการจัดแสง จัดฉาก แต่งหน้า ทำผม ออกแบบเครื่องแต่งกาย และกำกับการแสดงของตัวละคร ให้ดูคล้ายหรือเหมือนกับที่ผู้คนสัมผัสคุ้นเคยในโลกความจริง ทว่าละครโทรทัศน์ก็ยังคงกลวิธีบางอย่างในการดึงอารมณ์ของผู้ชมเฉกเช่นเดียวกับที่วิกิเกหรือละครวิทยุเคยใช้มา เช่น การใช้ดนตรีประกอบ การใช้เทคนิคภาพระยะใกล้ (close-up) เพื่อสร้างความรู้สึกใกล้ชิด หรือเร้าอารมณ์ของผู้ชมให้มีส่วนร่วมับชะตากรรมของตัวละคร

“ฉาก” เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเล่าเรื่องทุกประเภท เนื่องจากเรื่องเล่าคือการถ่ายทอดเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน เหตุการณ์ต่างๆ จะเกิดขึ้นโดยปราศจากสถานที่ไม่ได้ ดังนั้นในรายการหลายประเภทซึ่งมีวิธีการเล่าเรื่องที่แตกต่างกันไป จึงอาจจะให้ความสำคัญในการเสนอฉากที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งหากจะเปรียบเทียบรายการละครกับรายการประเภทอื่นๆ ซึ่งเป็นรูปแบบความบันเทิงเช่นกันจะเห็นได้ว่า แต่ละรายการจะใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแตกต่างกันไป และมีรูปแบบการนำเสนอที่ไม่เหมือนกัน เช่น รายการประเภทเกมโชว์ ซึ่งถ้ามองในแง่ของ Burton (1990) ได้ใช้เกณฑ์เรื่องวิธีการอธิบายโลกทางสังคม และการนำเสนอ (Address) ตัวเองต่อคนดูของรายการโทรทัศน์มาจัดเป็นแบบของภาพตัวแทน Mode of representation รายการเกมโชว์จัดเป็นรายการที่ให้ผู้ชมเข้ามีส่วนร่วมเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของรายการ (Interactive Mode) เช่นเดียวกับรายการประเภทละคร แต่อย่างไรก็ตามในความเหมือนนั้น รายการทั้ง 2 ประเภทยังมีข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจน นั่นคือ เรื่องของฉาก เนื่องจากเกมโชว์เป็นรายการที่เน้นให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมกับการแข่งขันชิงรางวัล จึงมักไม่ได้เน้นในเรื่องการสร้างฉากเพื่อดึงดูดความสนใจมากนัก ฉากจึงเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของรายการ เห็นได้จากทุกตอนที่ออกอากาศรายการเกมโชว์จะใช้ฉากเดิมๆ ทุกครั้ง และรูปแบบของฉากจะไม่มีเปลี่ยนแปลงใดๆ

ส่วนรายการอีกประเภทที่ได้รับความสนใจจากผู้ชมในยุคโลกาภิวัตน์ที่ทุกคน

จำเป็นต้องบริโภคข่าวสารเป็นสำคัญ รายการข่าวถือเป็นรายการอันดับแรกๆ ที่ได้รับความสนใจจากผู้ชมไม่น้อย ซึ่งหากมองให้ลึกแล้ว (Chris Barker, 1988 : 79) รายการข่าวก็จัดได้ว่ามีโครงสร้างและการนำเสนอโดยการเล่าเรื่องเช่นเดียวกับละคร แต่ต่างกันที่ละครนั้นจะต้องมีการเปิดเรื่องดำเนินไปถึงจุดจบ และส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องราวที่เกี่ยวกับมนุษย์เสียเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งรายการข่าวทั่วโลกก็จะมีลักษณะการนำเสนอเหมือนกันทั้งนี้อาจจะเรียกได้ว่า ใช้รูปแบบดั้งเดิมจากโลกตะวันตก ซึ่งตรงกันข้ามกับละครที่แม้จะมีรากฐานเริ่มต้นในตะวันตก แต่ถึงอย่างไร ละครในแต่ละประเทศทั่วโลกจะมีการนำเสนอ และเล่าเรื่องตามแบบฉบับที่เข้ากับวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ อย่างเช่น ในประเทศไทยช่วงปีที่ผ่านมารายการข่าวได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอเกี่ยวกับกลวิธีการเล่าเรื่องที่เห็นได้ชัด คือ เน้นลักษณะการเล่าข่าวมากกว่าการรายงานข่าว อีกทั้งตัวผู้ดำเนินรายการยังเปลี่ยนบุคลิกให้ดูเป็นกันเอง การแต่งตัวที่สบายมากขึ้น เช่น พิธีกรไม่ใส่สูทใส่เพียงเสื้อเชิ้ต ผูกเนคไท หรืออาจจะเปลี่ยนเป็นเสื้อยืดคอโปโลเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อต้องการลดความเป็นทางการ และเพิ่มความบันเทิงซึ่งเป็นกลยุทธ์ของการช่วงชิงเรตติ้งจากผู้ชม แต่สิ่งที่รายการข่าวไม่เคยเปลี่ยนแปลงก็คือรูปแบบของฉาก ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันนั้นยังคงมีลักษณะความเป็นทางการ อุปกรณ์ยังคงเหมือนเดิมคือ โต๊ะ เก้าอี้ และใช้สถานที่ในสตูดิโอเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากละครโทรทัศน์โดยสิ้นเชิง เนื่องจากละครโทรทัศน์มีรูปแบบของฉากที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา กล่าวคือ ยุคแรกของละครโทรทัศน์จะใช้ลักษณะการจำลองสถานที่ขึ้นในสตูดิโอ เพื่อให้ง่ายต่อการเคลื่อนย้ายให้ทันกับเวลาเบรกโฆษณาที่มีเพียงน้อยนิด หลังจากนั้นเมื่อเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาจึงหันมาใช้สถานที่จริง และมีการสร้างฉากอย่างพิถีพิถันมากขึ้น จนทำให้ละครโทรทัศน์ได้รับความนิยมเป็นรายการบันเทิงที่ติดอันดับหนึ่งของไทย

การสร้างฉากที่พิถีพิถันจึงเป็นสิ่งที่สื่อให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ความสำคัญของฉากที่ผู้สร้างต้องการนำเสนอต่อผู้ชม อาทิ แจงของการบ่งบอกความหมายบางอย่างของเรื่องได้ เช่น เรื่องราวเกิดขึ้นที่ใด ช่วงเวลาใด สมัยใด รวมทั้งยังมีอิทธิพลต่อความคิดหรือการกระทำของตัวละครได้ด้วย (สุภา จิตติวิสุรัตน์ 2545 : 26) อาทิ ในภาพยนตร์อิงเรื่องจริง เรื่อง “2499 อันธพาลครองเมือง” เป็นภาพยนตร์ย้อนยุคไปในสมัย พ.ศ. 2499 ที่มีจ๊กโก่และอันธพาลมากมาย ซึ่งผู้สร้างภาพยนตร์จึงจำเป็นต้องหาสถานที่ที่ใกล้เคียงกับยุคสมัยนั้น และอุปกรณ์ประกอบฉากมาดัดแปลงเพื่อสร้างบรรยากาศให้ตรงกับเรื่องราว โดยในภาพยนตร์เรื่อง “2499 อันธพาลครองเมือง” ได้ใช้สถานที่ถ่ายทำบริเวณหลังวังบูรพา จากร้านจริงมาเป็นร้านขายก๋วยเตี๋ยว ผู้สร้างได้ดัดแปลงให้เป็นร้านแบบสมัยก่อนที่มีตู้เพลงเพื่อใช้เป็นร้านที่พวกแดงไปรับเลขไปนั่งเป็นประจํารวมทั้งในภาพยนตร์เรื่อง “นางนาก” ก็มีการหาสถานที่ถ่ายทำที่มีลักษณะใกล้เคียงกับช่วงสมัยปลายรัชกาลที่ 4 เพื่อบ่งบอกถึงยุคสมัยของคนโบราณในยุคนั้น เป็นต้น

นี้แสดงให้เห็นว่าในภาพยนตร์ “ฉาก” ยังเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในกระบวนการประกอบสร้างความเป็นจริงในภาพยนตร์อิงเรื่องจริง เนื่องจากมีส่วนช่วยสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้ชมในเรื่องของบรรยากาศ สถานที่ และยุคสมัยของเหตุการณ์ในภาพยนตร์ได้เป็นอย่างดี ผู้สร้างภาพยนตร์ได้มุ่งเน้นการสร้างฉากให้มีความเหมือนจริงมากที่สุด โดยการประกอบสร้างฉากให้มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ค้นคว้าจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกรณีที่ไม่มีหลักฐานใดยืนยันความชัดเจนของฉากได้ ผู้สร้างภาพยนตร์จะอาศัยหลักฐานใกล้เคียงมาเป็นแนวทางในการสร้างฉากของภาพยนตร์แทน ซึ่งหากจะเปรียบเทียบกับกระบวนการผลิตในละครโทรทัศน์แล้ว เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ทั้งภาพยนตร์และละครโทรทัศน์มีวิธีการสร้างความหมายในการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากที่เหมือนกัน ซึ่งถือเป็นกระบวนการถอดจินตนาการนามธรรมจากบทประพันธ์หรือบทละครโทรทัศน์มาเป็นรูปธรรม โดยเน้นให้ใกล้เคียงความจริง หรือให้สมจริงมากที่สุด

นอกจากนี้ ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากยังได้ทำหน้าที่สำคัญได้แก่ การสร้างความหมายในการบอกเวลา ยุคสมัย บรรยากาศให้กับละครโทรทัศน์ในเรื่องการเป็นแบคกราวนด์ (background) ที่ดีให้กับพื้นที่การแสดงด้วย รวมทั้งยังได้ทำหน้าที่เสริมบทบาทบุคลิกของตัวละคร (characterization) นั่นหมายถึง การทำหน้าที่เสริมบทบาทบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัดในด้านอารมณ์ ความรู้สึกให้สอดคล้องกันตามบทหรือโครงเรื่องเดิม เพื่อการถ่ายทอดความหมายมายังผู้ชมเป็นการเพิ่มอรรถรสให้ละครน่าดูยิ่งขึ้น

ตัวอย่างเช่น ในละคร “เขาราชในพายุฝน” รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “รมย์” ว่า

ดูฉากในละคร “เขาราชในพายุฝน” แล้ว กลับหวนระลึกขึ้นมาได้ว่าหลายครั้งที่เราเกือบลืมไปแล้วว่า ที่วินั้นเป็นสื่อที่บ่งบอกความหมายได้ทั้งจากภาพและเสียง แต่โดยส่วนใหญ่ เราจะใช้เสียงบอกความหมายไปหมดทุกอย่างจนไม่ค่อยจะเหลือที่ทางให้ภาพได้พูดบ้างเลย และนี่คือจุดเด่นที่สุดของบรรดาภาพและแสงของฉากทั้งหลายทั้งปวงในละครเรื่องนี้ ไม่ว่าจะเป็ฉากประตู ลูกกรงของห้องแถว ทางขึ้นบันไดแคบๆ ที่นอนกันจริงบนนั้นในโรงน้ำชา ภาพทั้งหมดนี้ บอกเล่าอยู่ประโยคหนึ่งว่า “นี่แหละเขาราช”

แสดงให้เห็นว่าฉากหรือสถานที่เป็นส่วนประกอบหนึ่งของละครโทรทัศน์ที่สร้างอรรถรสให้ผู้ชมได้เป็นอย่างดี อันจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศและเน้นบุคลิกของตัวละครต่างๆ ให้เด่นชัดขึ้น ที่สำคัญเป็นการบ่งบอกถึงเหตุการณ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้น เป็นการเพิ่มสีสันรสชาติให้ละครมี

ความใกล้เคียงกับเนื้อหาที่กำลังนำเสนอได้มากขึ้น รวมทั้งฉากยังเป็นสิ่งสำคัญที่บ่งบอกและให้ผู้ชมจำได้ถึงลักษณะเฉพาะของละคร โดยการระบุสถานที่อย่างชัดเจน สร้างอย่างสมจริงสมจัง เช่น ในละครเรื่อง Dallas จะพิถีพิถันในการสร้างฉากอย่างสมจริง เพื่อให้ผู้ชมดูแล้วรู้สึกว่าเป็นที่จริง ๆ สถานที่สาธารณะต่างๆ ร้านอาหาร จะสร้างฉากขึ้นให้เหมือนจริงมากที่สุด ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้ชมเกิดการจดจำ เช่นเดียวกับละคร Sit-com ในประเทศไทย (กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : 287) ที่เป็นแบบ Series ซึ่งในแต่ละตอน จะมีเนื้อหาในตอนเริ่มต้นและตอนจบท้ายอยู่ในตอนเดียวกัน ดังนั้นกรอบของช่วงเวลาของละคร Sit-com จะขึ้นต้นและลงท้ายภายในเวลาที่กำหนดไว้ให้ได้ และในเวลาเดียวกัน ตัวละคร และฉากจะมีลักษณะซ้ำอยู่กับที่ ใช้ชุดเดิม (Repetition) ซึ่งอาจจะด้วยเหตุผลจากด้านผู้ผลิต เนื่องจากการใช้ฉากเดิมๆ นั้น จะเป็นการง่ายสำหรับผู้สร้าง และเป็นการประหยัดงบประมาณด้วย อย่างไรก็ตามละคร Sit-com ส่วนใหญ่จะเน้นมีเรื่องราวถ่ายทอดจากบ้านและที่ทำงานเป็นประจำ ผู้ผลิตละครส่วนใหญ่จึงมักมีการตกแต่ง 2 ฉากนี้อย่างวิจิตรประณีต และมีมุมกว้างขวางที่จะถ่ายได้จากหลายด้าน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับละครแบบ Soap opera ในเรื่องงบประมาณ ละครแบบ Sit-com จะมีงบประมาณในการสร้างที่จำกัด อันเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลตามมาหลายประการ กล่าวคือ การสร้างฉากของ Sit-com จะไม่มีลักษณะหรูหรา ใหญ่โต หรือเป็นฉากนอกสถานที่ โดยส่วนใหญ่แล้วฉากของ Sit-com จะมีเพียง 2-3 ฉาก ที่ถ่ายทำในสตูดิโอ และตัวแสดงมักจะไม่ค่อยมีชื่อเสียงเช่นละคร Soap opera

อย่างไรก็ตามในความซ้ำซากของฉากบ้านและที่ทำงานในละครประเภท Sit-com ก็เป็นข้อดีส่วนหนึ่งในการทำให้ผู้ชมรู้สึกคุ้นเคย อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ชมในชีวิตของผู้คนในโลกสมัยใหม่ ซึ่งมีความผูกพันกับบ้านและสถานที่ทำงานมากที่สุด ดังนั้น ฉากในละคร Sit-com จึงจำลองภาพชีวิตประจำวันที่เป็นจริงของคนผู้นั้นเอง ซึ่งในละคร Soap Opera ก็ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มคนดูที่มีขนาดใหญ่ให้ครอบคลุมมากที่สุด

เพราะฉะนั้น “ฉากและสถานที่” จึงถือเป็นปัจจัยและองค์ประกอบสำคัญของการเล่าเรื่องในการที่จะสร้างภาพออกมา หรือให้จินตนาการกับผู้ชมให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะการที่ตัวละครจะสามารถดำเนินเรื่องไปได้ นั่น เหตุการณ์ต่างๆ ในแต่ละฉากแต่ละตอนก็จะอยู่ตามสถานที่ต่างๆ อาจเป็นในห้องส่ง หรือเป็นการถ่ายทำนอกสถานที่ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตละคร ซึ่งลักษณะของสถานที่ 2 ประเภท ได้แก่

1. สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อการผลิตในห้องส่ง ในอดีตละครโทรทัศน์นั้นมักจะใช้วิธีการสร้างสถานที่จำลองไว้ในห้องส่งหรือสถานที่ต่างๆ ถึงแม้ว่าปัจจุบันจะนิยมถ่ายนอกสถานที่มาก แต่บางครั้งการขออนุญาตจากเจ้าของกิจการที่อาจไม่สำเร็จ โดยเฉพาะละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อเรื่องในอดีตที่ไม่สามารถหาสถานที่จริงถ่ายทำให้ภาพออกมาสมบูรณ์ และได้อารมณ์ของผู้ชม

2. สถานที่จริง ในกรณีที่ในเนื้อเรื่องตัวละครจะต้องอยู่ในสถานที่ต่างๆ ในปัจจุบันนิยมใช้ถ่ายทำจากสถานที่จริงหรือใกล้เคียงเลย เพื่อความสะดวกต่อการถ่ายทำ และงบประมาณที่สร้างฉากให้เหมือนจริงนั้น บางครั้งก็ลำบากต่อการจัดหา แต่การติดต่อกับสถานที่จริง แล้วเข้าไปถ่ายจะสะดวกกว่า และทำให้ได้อารมณ์ในการชมมากกว่า...ยิ่งสภาวะการแข่งขันในการผลิตละครด้วยแล้ว สถานที่ในการถ่ายทำก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ผลิตจะคำนึงถึงอย่างมาก ไม่แพ้ปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น ละครเรื่อง “วันนี้ที่รอคอย” , ละครเรื่อง “น้ำตาหยดสุดท้าย” มีเนื้อเรื่องที่ฮ่องกงก็จะไปถ่ายที่ฮ่องกง ละครเรื่อง “ยามเมื่อลมพัดหวน” มีการถ่ายที่ยุโรปก็จะไปถ่ายที่ยุโรปจริงๆ ละครเรื่อง “เจ้าจอม” ถ่ายที่อังกฤษ ซึ่งเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Chris Barker ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า หากโลกแห่งการสื่อสารซับซ้อนมากขึ้น ก็จะส่งผลให้มีการแข่งขันกันใช้เทคนิคในการสื่อความหมายที่หลากหลายมากขึ้น

ดังนั้นการสร้างฉากหรือการหาสถานที่จริงเพื่อการถ่ายทำ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ เพราะจะเป็นส่วนทำให้ละครโทรทัศน์ที่สื่อออกมาเป็นภาพที่ชัดเจนและสมบูรณ์ที่สุด ว่าในขณะที่ผู้ชมกำลังรับชมอยู่นั้นตัวละครกำลังทำอะไรอยู่ที่ไหน เช่น กำลังสนทนากันอยู่ในรถก็สามารถแทนสายตาดูภาพเคลื่อนไหว โดยการผูกกล้องไว้ข้างรถที่ตัวละครกำลังสนทนาก็สามารถนำให้ผู้ชมมีความรู้สึกอยู่ในเหตุการณ์เดียวกับตัวละคร หรือแม้แต่ฉากในน้ำ การถ่ายทำก็จำเป็นต้องไปถ่ายในน้ำด้วย หรือแม้แต่การที่ตัวละครนั้นมีกิจกรรมหรือใช้ชีวิตในต่างประเทศก็ต้องมีภาพต่างประเทศจริงๆ เพื่อความสมจริงตามเนื้อเรื่องจนบางครั้งกลายเป็นการแข่งขันทางธุรกิจอย่างหนึ่ง (วีระ สุภะ ,2537 :117) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และความสำคัญของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์ที่ดัดนั้นจะต้องเป็น -
แบบกราวนด์ที่ดีให้กับพื้นที่การแสดง บอกสถานที่ เวลา รวมทั้งสร้างบรรยากาศอารมณ์ให้กับผู้ชม ช่วยเสริมบุคลิกให้ตัวละครเด่นชัด รวมทั้งสะดวกต่อทีมงานถ่ายทำอีกด้วย

นอกจากนี้ในละครบางเรื่องยังได้แบ่งประเภทของฉากแตกต่างออกไป (จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ : 118) โดยได้กล่าวถึงฉากการทำงานที่บ่งบอกถึงอาชีพของผู้หญิงในละครโทรทัศน์เอาไว้ว่า อาชีพเป็นเพียงสถานภาพทางสังคมที่ช่วยบอกว่าตัวละครมีตำแหน่งแห่งหนใดในสังคม การแสดงออกถึงการทำงาน โดยเฉพาะอาชีพนอกบ้านจึงเป็นเพียงการนำไปสู่เหตุการณ์อื่นๆ ที่จะ

ตามมาต่อไป และฉากที่เป็นห้องทำงานของตัวละครมักจะไม่สมจริงหรือพิถีพิถัน อาจจะมีของประกอบฉากเล็กๆน้อยๆ มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ เป็นฉากที่เป็นตัวแทน (represented) มากกว่าฉากที่เหมือนจริง (presented) (Horace Newcomb 1974 : 170) เช่น ห้องทำงานในหน่วยงานหรือบริษัท จะมีของประกอบฉากที่บอกความเฉพาะเจาะจงของสถานที่นั้นๆ ห้องทำงานจะมีเพียงโต๊ะทำงาน พร้อมอุปกรณ์การทำงาน อันได้แก่ ปากกา เครื่องเขียน ในขณะที่ถ้าเป็นฉากที่บ้านจะมีความเหมือนจริงมาก ซึ่งจากการแบ่งประเภทของฉากที่แตกต่างกันไปข้างต้น จึงเป็นสิ่งที่น่าทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยแวดล้อมที่เป็นตัวกำหนดประเภทของฉากในละครแต่ละเรื่อง

เอกลักษณ์ของละครแต่ละเรื่องมีแนวที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด อาทิ เรื่องรักหวานโรแมนติก มีสถานที่ที่อยู่ในจินตนาการของคนดูเป็นจุดขาย พระเอกเป็นชาวไร่ นางเอกเป็นครูสอนหนังสือ มาพบกันใฉากที่เป็นน้ำตก ภูเขา หรือแม่น้ำ องค์ประกอบทุกอย่างสมบูรณ์แบบในเชิงการแสดง (พ. เหมือนศิริ , 2545 : 43) ละครถือได้ว่าเป็นจินตนาการและเป็นความคาดหวังของผู้ดู ทั้งในแง่ของความรู้สึกและอารมณ์ (feeling) ความสวยงามของภูมิประเทศ (location) รวมถึงความโดดเด่น (hero) ของนักแสดง ปมด้อยของผู้ชมมักจะเป็นปมเด่นในละครเรื่องนั้น คนที่ขาดความรักหรือกำลังอยู่ในความรัก ก็มักจะชอบละครที่มีความรักโรแมนติก โดยเอาตัวเองเข้าไปอยู่ในบทบาทของการแสดงด้วย คนที่ชอบความสะใจ โลก อัจฉริยยา ความรุนแรง ก็มักจะเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับชีวิตของตัวเองอยู่บ่อยๆ รวมไปถึงบทบาทของเมียน้อย เมียหลวง หรือผู้ชายที่อาศัยแม่มาเป็นสปอนเซอร์ ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้ชมจึงเป็นเป้าหมายหลักของผู้กำกับการแสดงที่ต้องทำการบ้านอย่างดี เพื่อตอบสนองแต่ละอารมณ์ที่สื่อออกมาผ่านดารานักแสดง หากมองในแง่การตลาด แฟชั่นการแต่งตัวหรือสินค้าบางยี่ห้อที่ปรากฏในละคร มียอดขายสูงในช่วงที่ละครเรื่องนั้นฮิตติดตลาด “รูปแบบ” ของละครจึงสะท้อนความเป็นจริงส่วนหนึ่งของสังคม จะโดยความตั้งใจให้เกิดขึ้นหรือโดยการชี้นำสร้างรูปแบบใหม่ให้มีการเลียนแบบในสังคมก็ตาม ซึ่งสปอนเซอร์เหล่านี้เป็นอีกส่วนหนึ่งที่สัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ในปัจจุบัน

นอกจากนี้สิ่งสำคัญที่มีส่วนในการกำหนดรูปแบบของฉากก็คือ“เนื้อหาของละคร” ซึ่งละครเรื่องต่างๆที่นำเสนอต่อผู้ชมในปัจจุบันมีหลายประเภทด้วยกัน (J.S.Roodlad,1971) ได้แก่ ละครที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา ละครเกี่ยวกับอุดมการณ์ ละครที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับอำนาจ ละครที่มีเนื้อเรื่องแสดงถึงความพยายามของบุคคลในการฝ่าฟันอุปสรรคเพื่อบรรลุเป้าหมาย และเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตของบุคคลในสังคม แต่หากพิจารณาจากความนิยมแล้ว ละครประเภทที่ได้รับความนิยมจากผู้ชมอย่างมากก็คือ ละครที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ไม่ว่าจะเป็นความรักระหว่างหนุ่มสาว , สามภรรยา โดยจะเป็นเรื่องของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ความสัมพันธ์ของความรักเกิดขึ้นได้อย่างไร มีอุปสรรคอย่างไร และจบลงอย่างไร เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้ค่อนข้าง

จะเป็นเรื่องใกล้ตัว และเข้าถึงความรู้สึกผู้ชมได้โดยง่าย เพราะละครประเภทนี้ทำให้ผู้ชมได้รู้สึกมีส่วนร่วมในการรับรู้ประสบการณ์ร่วมกันในเรื่องราวที่น่าเสนอ ทั้งความเชื่อเรื่องรักแท้ การเอาชนะอุปสรรค และลงเอยด้วยความสุข

ละครที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักได้เกิดขึ้นมาหลายศตวรรษตั้งแต่สมัยละครเวที เซกสเปียร์แล้ว เช่น Much Ado About Nothing , A Midsummer Night's Dream เป็นต้น จนกระทั่งปัจจุบันละครรักยังเป็นที่นิยม และได้รับความสนใจจากผู้ชมส่วนใหญ่ไม่น้อย ส่งผลให้ผู้ผลิตละครมักจะหยิบยกเรื่องราวความรักในแบบต่างๆ มาสร้างสรรค์และนำเสนอสู่สายตาผู้ชม ไม่ว่าจะเป็น รักโรแมนติก อย่างละคร “รักละมุนลุ่มละไม” รักท่ามกลางการเมือง เช่น “ในฝัน” หรือรักแบบน้ำเน่าอย่าง “หลงเงาจันทร์” เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ละครที่ออกอากาศในปัจจุบัน ไม่มีผู้ผลิตหรือสถานีใดที่ไม่นำเสนอละครเกี่ยวกับความรัก แม้แต่ละครเรื่อง “อังกอร์” เป็นละครบู๊ประเภทระเบิดภูเขาเผากระท่อม ในแบบของคุณฉลอง กักตืวิจิตร ก็ยังมีเนื้อหาความรักเข้ามาเกี่ยวข้องเช่นกัน ซึ่งละครโทรทัศน์ไทยส่วนใหญ่มีวิธีการเล่าเรื่องที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เรื่องราวของคน 2 คนที่มาพบกัน อาจจะผิดใจกันในตอนต้น แต่ด้วยปัจจัยบางอย่าง ความบังเอิญ ก็จะทำให้ทั้งคู่รักกันจบด้วยฉากโรแมนติกในตอนอวสาน แต่ละครรักบางเรื่องอาจไม่ได้มีแต่เนื้อหาความรักเพียงอย่างเดียว อาจจะมีการสอดแทรกเรื่องราวตลก ขบขัน เพื่อเพิ่มสีสันอารมณ์สให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกบันเทิงและอยากติดตามชมละครมากขึ้น ซึ่งเป็นการผสมผสานเรื่องราวความรักกับความตลกขบขัน อย่างที่รู้จักกันว่า ละครประเภท Romantic Comedy ซึ่งวิธีการเล่าเรื่องของละครประเภทนี้ อาจจะไม่จำเป็นต้องจบลงด้วยการแต่งงาน หรือความสมหวังเสมอไป (Happy Ending) แต่อาจจะมีแง่มุมพลิกผันที่แตกต่างออกไป ดังเช่น ภาพยนตร์เรื่อง My Best Friend Wedding ที่นางเอกไม่ได้ลงเอยกับคนที่รัก แต่กลับจบลง โดยนางเอกแต่งงานกับเพื่อนสนิทซึ่งเป็นเกย์ท่ามกลางงานเลี้ยงแต่งงานของอดีตคนรักของเธอ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นที่แตกต่างจากละครรักประเภทอื่นๆ

“ละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก” เป็นละครประเภทหนึ่งของละครรัก แต่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับความรักผสมอารมณ์ขัน และดำเนินเรื่องราวแบบไม่มีจุดตายตัวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามบทละครหรือพลิกแพลงได้ตามความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียนบท ดังนั้นการนำเสนอฉากในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกนี้ จึงมีความแตกต่างจากละครประเภทอื่นๆ ซึ่งผู้สร้างหรือผู้เขียนบทมักจะกำหนดตามสูตรของฉากละครรัก ด้วยการที่เน้นบรรยากาศสวยงาม ท่ามกลางทิวทัศน์สวยงามของทะเล แม่น้ำ ภูเขา เป็นที่บอกรักกันของพระเอกนางเอก ทั้งที่ในความเป็นจริงคู่รักชายหญิงอาจจะไม่ได้บอกรักกันที่ริมทะเลเฉกเช่นในละคร ดังตัวอย่าง เช่น ละครเรื่อง “เล่ห์ร้ายอุบายรัก” จบด้วยฉากพระเอกนางเอกนั่งเรือล่องแม่น้ำที่ประเทศมาเลเซีย , ละครเรื่อง “หัวใจซ็อกโกแลต” พระเอกนางเอกทำความเข้าใจกันท่ามกลางต้นไม้อัมรินทร์ในสวนสาธารณะ เป็นต้น

แต่สำหรับในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก อาจจะใช้ฉาก สถานที่ หรือ อุปกรณ์ประกอบฉาก ซึ่งแสดงถึงความหมายของสิ่งสวยงามมาเป็นตัวแทน (Represented) ก็สามารถสื่อความเข้าใจถึงผู้ชมให้เข้าถึงความรู้สึกมีส่วนร่วมในความสุข ความสวยงามตามบรรยากาศของตัวละครได้ ดังเช่น ในละครเรื่อง “รักติดลบ” ใช้ลำธารเล็กๆ ในสวนไม้ไผ่แห่งหนึ่ง เพื่อให้พระนางบอกรักกัน หรือในละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” ใช้สถานที่สนามเด็กเล่นเป็นฉากจบของละคร ซึ่งมองในแง่ของความหมายทั่วไปแล้ว สนามเด็กเล่นไม่น่าจะเป็นตัวแทนของความโรแมนติกได้เลย แต่ที่ในละครเรื่องนี้ใช้สนามเด็กเล่นเป็นฉากจบเพราะเป็นสถานที่ที่พระนางได้พบกันเป็นครั้งแรก จากตัวอย่างประเด็นดังกล่าว เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยนำละครประเภทรักตลก (Romantic Comedy) มาทำการศึกษา เพื่อทราบถึงข้อแตกต่างในกระบวนการสร้างความหมายของฉากละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก กับละครรักประเภทอื่นๆ อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งคือ ละครโทรทัศน์ไทยทุกเรื่องจะให้ความสำคัญกับฉากๆหนึ่งเป็นอย่างมาก ถึงขนาดมีนักวิจารณ์ละครผู้หนึ่งได้กล่าวไว้ในนิตยสาร “รมย์” ว่า “ฉากอะไรยอดเยี่ยมที่สุดในละครโทรทัศน์ เฉลย คือ ฉากทานอาหาร” (อรชума ยุทธวงศ์ , 2536 : 106) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนไทยให้ความสำคัญกับเรื่องอาหารการกินเป็นหลัก และการรับประทานอาหารเป็นช่วงเวลาของครอบครัวที่สมาชิกในบ้านทุกคนจะได้อยู่ร่วมกันพร้อมหน้าเพื่อพบปะพูดคุย และเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันฉากรับประทานอาหารนี้ได้ถูกลดความสำคัญลง โดยผู้ผลิตละครหันมาใช้ฉากอื่นเพิ่มขึ้นแทน เช่น ฉากบนถนน ฉากฟิตเนส ฉากสถานเสริมความงาม สปา โรงพยาบาล มากขึ้น ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าวิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป อาทิ คนให้ความสำคัญกับเรื่องสุขภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าละครโทรทัศน์ไทยจึงทำหน้าที่จำลองบางส่วนของโลกความเป็นจริงในสังคมผ่านการเล่าเรื่อง

ดังนั้นการที่จะเข้าใจถึงลักษณะการสร้างความหมายทั้งหมดของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อนำมาอธิบายถึงกระบวนการสร้างความหมาย และความหมายแฝงที่ปรากฏในฉาก ปัจจัยและผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนในการกำหนดและเปลี่ยนแปลงรูปแบบการนำเสนอฉาก จากขั้นตอนบทโทรทัศน์สู่การถ่ายทำและนำเสนอสู่สายตาผู้ชม รวมถึงบทบาทหน้าที่ของฉาก และการให้ความสำคัญของฉากแต่ละฉากมีการแบ่งสัดส่วนให้ความสำคัญอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตละครในการสร้างสรรค์ผลงานให้สมจริงมากยิ่งขึ้น และพัฒนาเป็นความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อวงการโทรทัศน์ต่อไป

ปัญหานำวิจัย

1. กระบวนการสร้างความหมายของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกเป็นอย่างไร
2. บทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบกระบวนการสร้างความหมายของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงกระบวนการสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉากในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกเท่านั้น โดยศึกษาจากทัศนะของผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับศิลป์ ผู้ออกแบบฉาก ผู้ตกแต่งอุปกรณ์ประกอบฉาก และผู้เขียนบทโทรทัศน์ ที่มีความเกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตของละครเรื่องนั้นๆ รวมถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก (Romantic Comedy) ที่ออกอากาศในช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำ และเป็นรายการละครโทรทัศน์เรื่องยาวหลายตอนจบ และออกอากาศในช่วง เดือนมีนาคม พ.ศ.2548 – เดือนมีนาคม พ.ศ.2549 เนื่องจากเป็นตัวแปรที่ใกล้เคียงความเป็นปัจจุบันมากที่สุด โดยละครแต่ละเรื่องต้องประกอบด้วยฉากและสถานที่ไม่ต่ำกว่า 10 สถานที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและความแม่นยำในข้อมูลมากยิ่งขึ้น

ข้อสันนิษฐาน

1. กระบวนการสร้างความหมายของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทย ประเภทรักแนวตลก (Romantic Comedy) มีตัวแปรเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวิธีการเล่าเรื่อง
2. บทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก (Romantic Comedy) มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1. ฉาก (Setting) หมายถึง ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก รวมถึงสถานที่ที่ใช้ดำเนินเรื่อง ซึ่งมีทั้งที่สร้างขึ้นเพื่อการผลิตในห้องส่ง และสถานที่จริง เพื่อใช้บอกสถานที่ เวลา พร้อมทั้งใช้สร้างบรรยากาศและอารมณ์ให้กับผู้ชม รวมทั้งเสริมบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัด ซึ่งมีกระบวนการสร้างความหมาย โดยแบ่งประเภทของสัญญาณ (Sign) ออกเป็น 3 ประเภท คือ Icon เป็นสัญญาณที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุจริงมากที่สุด Index เป็นสัญญาณมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุจริง ซึ่งการถอดรหัสต้องอาศัยการคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงระหว่าง Index กับ Object และ Symbol เป็นสัญญาณที่ไม่มีความเกี่ยวพันอันใดระหว่างสัญญาณกับวัตถุที่มีอยู่จริง ซึ่งความเกี่ยวพันเกิดขึ้นจากข้อตกลงร่วมกัน อีกทั้งการถอดรหัสต้องอาศัยการเรียนรู้ของผู้ใช้สัญญาณ รวมทั้งแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) มี 2 รูปแบบ คือ Presentation Form คือ ฉากที่เหมือนจริง และ Representation Form คือ ฉากที่เป็นตัวแทน
2. อุปกรณ์ประกอบฉาก (Properties หรือเรียกย่อๆว่า Props) หมายถึง วัสดุสิ่งของต่างๆ ที่นำมาจัดวางในฉากให้ละครดูสมจริงมากยิ่งขึ้น แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ Set props และ Hand props
3. ละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก หมายถึง ละครที่มีเรื่องราวความรักที่ผสมผสานด้วยอารมณ์ขัน เรื่องตลก เบาสมอง โดยออกอากาศในช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำ เป็นละครเรื่องยาวหลายตอนจบ ซึ่งมีเรื่องราวดำเนินติดต่อกัน โดยใช้ผู้แสดงชุดเดียวกันโดยตลอด ความยาวประมาณ 15 ตอน และออกอากาศเป็นประจำ 2-3 วันต่อสัปดาห์
4. บทบาทหน้าที่ของฉาก หมายถึง การสร้างสรรค์ นำเสนอรูปแบบของฉากเพื่อเป็นแบคราวน์ที่ดีให้กับพื้นที่การแสดง เพื่อบอกสถานที่ เวลา รวมทั้งบรรยากาศให้กับผู้ชม เพื่อเสริมบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัด และสะดวกต่อทีมงานถ่ายทำ

5. สถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ หมายถึง ฉากที่สื่อถึงความหมายของความสุข ความรัก ซึ่งเป็นสถานที่สวยงาม หรือเป็นสถานที่ทางธรรมชาติ และมีความสำคัญต่อการเล่าเรื่องสร้างความผูกพันของตัวละครที่รักกัน รวมทั้งเป็นฉากจบของเรื่อง (Ending) เช่น แม่น้ำ น้ำตก เกาะเกร็ด เป็นต้น โดยใช้เกณฑ์ของการเล่าเรื่องเป็นตัวกำหนด

6. สถานที่คับขัน หมายถึง เป็นฉากสำคัญที่อยู่ในช่วงภาวะวิกฤต (Climax) ของละคร ที่ทำให้ตัวละครได้เปิดเผยตัวตนที่แท้จริง หรือเรื่องราวที่เป็นความลับถูกเปิดเผย และนำไปสู่เรื่องราวที่คลี่คลาย สถานที่คับขันส่วนใหญ่เกิดขึ้นในป่า กระท่อม โกดังร้าง เป็นต้น โดยใช้เกณฑ์ของการเล่าเรื่องเป็นตัวกำหนด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะทำให้ทราบถึงกระบวนการสร้างความหมายของฉากและสถานที่ที่เหมาะสมแก่ผู้ชมละครโทรทัศน์ต่อไป
2. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์ในการสร้างสรรค์งานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เข้ามาทำการศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างความหมาย จะได้รับความรู้ นำไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้ อีกทั้งจะเกิดประโยชน์ต่อวงการละครโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อสารมวลชนแขนงหนึ่งในด้านให้ความบันเทิง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก ให้เป็นกรอบในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตรายการละครโทรทัศน์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการนำเสนอฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์
3. แนวคิดในการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์วิทยา (Semiology)
4. แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construct of Reality)
5. แนวคิดการเล่าเรื่อง (Narration)
6. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเวลาและพื้นที่ (Time & Space)

แนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตรายการละครโทรทัศน์

การผลิตรายการละครโทรทัศน์ที่ปรากฏสู่สายตาผู้ชมนั้น มีกระบวนการซึ่งเป็นขั้นตอนของการผลิต แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆด้วยกัน คือ (ปนัดดา ธนสถิตย์, 2531)

1. **ขั้นวางแผนงาน (Planning)** เป็นขั้นวางแผนงานก่อนที่จะผลิตรายการ ประกอบด้วย

1.1 การวางแผนโครงการผลิตรายการละคร เพื่อเสนอต่อสถานีโทรทัศน์และผู้อุปถัมภ์รายการหรือนายทุนอื่นๆ การคิดโครงการผลิตรายการละครนี้ได้แก่ เรื่อง แนวเรื่องที่จะผลิต ความยาวต่อตอน ความยาวเรื่องทั้งหมดจบในกี่ตอน ประเภทของละคร ระยะเวลาในการผลิตและกลุ่มเป้าหมายคือใคร

1.2 กำหนดตัวผู้เริ่มงาน ได้แก่ ผู้เขียนบท ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับรายการ และอื่นๆ ให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะผลิตเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เขียนบท ผู้กำกับการแสดง และผู้กำกับรายการ เนื่องจากในทางปฏิบัติจริงนั้น ความรู้ความสามารถของแต่ละคนอาจจะมี ความถนัดในเรื่องที่จะผลิตแตกต่างกัน

1.3 กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ค่าเรื่องหรือค่าบทประพันธ์ ผู้เขียนบท นักแสดง ผู้กำกับการแสดง ผู้ประสานงาน ตลอดจนอุปกรณ์ในการถ่ายทำและอุปกรณ์ประกอบฉากต่างๆ

2. ขั้นเตรียมการ (Pre-Production)

2.1 การเขียนบทละครโทรทัศน์ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตละครโทรทัศน์ ผู้ผลิตจะมอบหมายให้ผู้เขียนบทนำเอาเรื่องที่จะมาผลิตเป็นละครไปทำเป็นบทโทรทัศน์

2.2 การเตรียมงานล่วงหน้าก่อนถ่ายทำ หลังจากได้บทโทรทัศน์มาแล้ว ผู้ผลิตจะร่วมกันคัดเลือกตัวนักแสดง หลังจากนั้นเป็นการวางแผนการถ่ายทำจริงโดยแต่ละฝ่ายแบ่งงานกันรับผิดชอบ เช่น ฝ่ายฉาก ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายเครื่องแต่งกาย ฝ่ายแสงเสียง และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการเตรียมงานผลิตละครนั้น โดยเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่ฝ่ายฉาก และฝ่ายสถานที่จะเริ่มอ่านบทละครอย่างละเอียดถี่ถ้วน ค้นหาข้อมูลภายในบทอย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการทำการค้นคว้า (Research) เพิ่มเติมเกี่ยวกับวัน เดือน ปี และสถานการณ์โลกในระยเวลานั้น นอกจากนี้ยังค้นหาสภาวะแวดล้อมของตัวละครและสังคม ฐานะความเป็นอยู่ของตัวละคร อุปกรณ์ประกอบฉาก (Props) ทั้งหมด รวมถึงการพัฒนาของเหตุการณ์และตัวละครตั้งแต่ต้นจนจบ กำหนดสไตล์และฟอร์มของฉากให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องรูปแบบของละคร ซึ่งได้รับทราบมาจากการพูดคุยปรึกษากับผู้กำกับการแสดงเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและเข้าใจในทิศทางเดียวกัน แล้วจึงทำการออกแบบฉากตามขั้นตอนและวิธีการออกแบบฉากของแต่ละคน หรือจัดหาสถานที่ถ่ายทำต่อไป

3. ขั้นถ่ายทำ (Production)

การถ่ายทำ เป็นการบันทึกภาพลงเทปโทรทัศน์ไปตามคิวการถ่ายทำที่ผู้กำกับการแสดงกำหนด การตัดต่อ ลงเสียง เมื่อถ่ายทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะมีการรวบรวมการถ่ายทำทั้งหมดมาตัดต่อ โดยจะมีการลงเสียงประกอบและเพลงประกอบหรือเพิ่มการใช้เทคนิคพิเศษทางโทรทัศน์ไปด้วย เพื่อให้ได้ภาพที่สมจริงตามเนื้อเรื่อง

4. ชั้นประเมินผลรายการ

เมื่อละครได้ออกอากาศไปแล้วผู้ผลิตก็จะมีการติดตามผลงานของตนการประเมินผล โดยทั่วไปผู้ผลิตละครมักจะดูจากรेटติ้ง (Rating) หรือผลการสำรวจจำนวนผู้ชมโทรทัศน์ต่อละคร เรื่องนั้นๆว่ามีมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อผู้ผลิตจะได้ทราบข้อสรุปบางอย่าง ในการที่จะสร้างและวิธีการนำเสนอละครเรื่องต่อไปนั่นเอง

จากแนวคิดดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงขั้นตอน กระบวนการผลิตละคร โดยเฉพาะทราบถึงการทำงานของฝ่ายฉาก ฝ่ายสถานที่ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งกระบวนการของรูปแบบการนำเสนอและความเปลี่ยนแปลงของฉากในละครโทรทัศน์ เรื่องนั้นๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการนำเสนอฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์

1. ความเป็นฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์

ในการศึกษานี้ใช้แนวความคิดจากทฤษฎีการละครของอริสโตเติล (Aristotle) ปราชญ์ชาวกรีกที่กล่าวถึงว่า ทำไมจึงต้องมีฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในการเล่นละครหรือ ทำละคร โดยศึกษาถึง Unity of Time , Place, Action ที่ว่า การดำเนินเรื่องราวต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ ต้องประกอบด้วย เวลา สถานที่ และการกระทำ ทุกอย่างต้องต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากไว้บอกหรือชี้ชัดว่า เวลานั้น สถานที่นั้น สถานการณ์นั้น เป็นอย่างไร เป็นการเพิ่มอรรถรสให้ละครมีความใกล้เคียงกับเนื้อหาที่กำลังนำเสนอได้มากขึ้น

2. แนวทางการออกแบบฉาก (ซูไรมาน เวศยาภรณ์, 2541)

หน้าที่หลักสำคัญของฉาก (Setting) คือ เป็นสถานที่ที่เป็นสิ่งแวดล้อมหรือสภาพแวดล้อมสำหรับตัวละครและเป็นที่สำหรับการแสดง สถานที่นี้ได้รับการออกแบบเพื่อที่จะเน้นการกระทำและความขัดแย้งของตัวละคร ฉากจะต้องบอกให้ทราบถึงสถานที่ในละครในเวลาใดเวลาหนึ่งที่แน่นอน เช่น กลางวัน กลางคืน ปีศักราชใด ยุคสมัยใดในประวัติศาสตร์ หรือฤดูกาลของปีที่เหตุการณ์เกิดขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านกาลเวลาในฉากต่างๆ ต้องทำให้แลเห็น

สภาพแวดล้อมของตัวละครอย่างเด่นชัด เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และอุณหภูมิอากาศ สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม พื้นฐานทางขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบการปกครองของประเทศ และลักษณะรัฐบาลที่ปกครองอยู่ ต้องสามารถทำให้ทราบได้ว่าเป็นด้านนอก (Exterior) หรือ ด้านใน (Interior) ของสถานที่ และอยู่ในเมืองหรือนอกเมือง เป็นของจริง หรือเป็นจินตนาการ หรือเป็นความฝัน

Katharine Anne Ommanney และ Harry H. Schanker (อ้างใน ซูไรมาน เวศยาภรณ์ : 2541, 115-116) กล่าวไว้ในหนังสือ The Stage and the School ว่า ฉากควรจะสามารถบอกผู้ชมได้ถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร สภาพแวดล้อมของตัวละคร ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่มีต่อชะตาชีวิตหรือวิถีชีวิตของตัวละคร และผลกระทบนั้นเป็นอย่างไร ในทางกลับกัน บุคลิกภาพของตัวละครมีผลลัพท์ต่อสภาพแวดล้อมของตัวละครอย่างไร เราสามารถสังเกตได้ว่า ความเกียจคร้าน ความมีคุณค่า ความหมาย ความรัก ความทนุถนอม ความผิปรกติ ความขลังและอื่นๆ ของบุคคล จะสะท้อนให้เห็นได้ในบ้านที่อยู่อาศัยของตัวละครและที่เครื่องประดับตกแต่งห้องของผู้เป็นเจ้าของอย่างเด่นชัด

ฉากสามารถเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคน หรือคนหนึ่งกับสังคมที่อยู่อาศัย ฉากสามารถเผยตำแหน่งหน้าที่การงาน สถานที่ทำงาน อำนาจและตำแหน่งภายในครอบครัว ภายในสำนักงาน หรือภายในศาล หรือภายในศูนย์รวมประชาคม ฉากช่วยให้ผู้ชมสามารถเฟื่องสมาธิไปที่บุคลิกลักษณะตัวละคร องค์ประกอบทางสัญลักษณ์ต่างๆ หรือจุดรวมความสนใจ รวมถึงแนวการแสดงได้ง่ายขึ้นถ้าหากฉากนั้นได้รับการออกแบบไว้อย่างได้ผล ฉากควรมีความหมายต่อตัวละครมากพอที่จะสร้างความน่าสนใจให้แก่ตัวละครเอง

สไตล์ของฉาก (Style of the Scenery) คือ รูปแบบหรือแนวความคิดในการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) ควรชี้นำสไตล์และรูปแบบของการผลิตละครเรื่องนั้นๆ ละครจะดำเนินไปใน 3 รูปแบบ คือ (ซูไรมาน เวศยาภรณ์ : 2541,156)

2.1 Representation Form คือ ละครที่สมมติว่าแสดงอยู่ในสถานที่ใดที่หนึ่ง เป็นการพยายามสร้างภาพลวงตาให้ผู้ชมเชื่อว่าละครที่แสดงอยู่นั้นคือภาพชีวิตจริง เช่น ละครแฟนตาซี ที่เน้นความพิสดาร ความแปลกใหม่ และความตระการ หรือถ้ามองในแง่ของละครโทรทัศน์ไทย บางเรื่องใช้วิธีการจำลองห้องๆ หนึ่ง โดยมีแค่โต๊ะทำงาน คอมพิวเตอร์ ปากกา และกระดาษ เพื่อจัดฉากสื่อความหมายให้ผู้ชมรู้ว่า นี่คือ สถานที่ทำงานของตัวละคร เป็นต้น

2.2 Presentation Form คือ ละคร หรือการเขียนบทละครที่ถือเอาคนดูเป็นส่วนสำคัญของการแสดง เป็นการเขียนแบบแต่ไม่จำลองภาพชีวิต ส่วนใหญ่จะเป็นละครที่มีการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการร้องเพลง การเต้นรำ การใช้โคลงกลอน มีผู้ชมชมการแสดงอยู่โดยรอบประมาณสามในห้าส่วนของโรงละคร ดังนั้นลักษณะของเวทีจะไม่มีสิ่งที่แบ่งผู้ชมกับส่วนการแสดงออกจากกันโดยสิ้นเชิง เช่น ละคร Comedy สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 และละครเมโลดราม่าของคริสต์ศตวรรษที่ 19

2.3 Mixed Form คือ การผสมผสานกันระหว่างละครสองชนิดที่กล่าวมา โดยในละครผู้แสดงจะออกมาพูดคุยกับคนดูถึงสถานการณ์ของเรื่องซึ่งทำเช่นนี้เป็นการแสดงแบบ Presentation Form แล้วเดินกลับเข้าไปแสดงตามบทแบบ Representation Form เช่น ละครเรื่อง “แม่เบี้ย” เป็นต้น

เพราะฉะนั้นนักควรทำหน้าที่สร้างสรรค์บรรยากาศและอารมณ์ สี่นของการผลิตละครทั้งเรื่องอาจเกิดขึ้นได้จากการออกแบบที่ดีพร้อม ปฏิกริยาโต้ตอบของผู้ชมต่อตัวละครและบทละครสามารถเกิดขึ้นได้จากการสื่อหน้าด้วยฉาก ผู้ออกแบบฉากจะใช้วิจารณ์งานทางจิตวิทยาช่วยให้หลักเกณฑ์ทางศิลปะไปกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดปฏิกริยาโต้ตอบที่เป็นอารมณ์เบื้องต้น ฉากทุกฉากจะต้องก่อให้เกิดความพอใจในเชิงศิลป์ แม้เมื่ออยู่ในบรรยากาศแห่งความกลัว ความวุ่นวาย หรือความพิศวง

ฉากจะต้องสร้างขึ้นมาจากความต้องการและความตั้งใจของผู้เขียนบทละคร และจากการตีความของผู้กำกับการแสดง ฉากต้องเอื้ออำนวยต่อนักแสดงและการแสดง ไม่ครอบงำหรือข่มตัวละครให้ด้อยลง ไม่ข่มเสื้อผ้าที่นักแสดงสวมใส่อยู่ แต่ฉากจะต้องทำหน้าที่ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล (Function) ฉากจะต้องช่วยเสริมเนื้อหาของเหตุการณ์ในละคร (Action of the Play) ไม่ควรปิดบังเนื้อหาของเหตุการณ์นั้น มีความเหมาะสมและมีความพอดีกับความต้องการของบทละคร

การออกแบบที่ดีช่วยสร้างสีสันและชีวิตชีวาให้แก่การผลิตการแสดง ช่วยทำให้การดูละครเป็นประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้นเร้าใจแก่ผู้ชม เสื้อผ้านักแสดงจะดูดียิ่งขึ้นและดูเหมาะสมกับเบื่ครราวน์เบื้องหลัง การเลือกใช้เครื่องประดับฉากช่วยให้ฉากและนักแสดงดูมีความสมบูรณ์และถูกต้องด้วยความหมายและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3. แนวทางและรูปแบบของการนำเสนอจากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์

เรย์มอนด์ ไซวีย์ ผู้สนับสนุน “ทฤษฎีแห่งบรรยากาศ” (คู่มือละคร, นพมาศ ศิริกาษะ, 2526) กล่าวว่า “นักออกแบบฉากและผู้กำกับการแสดงต้องเข้าใจกระจ่างแจ้งในประเภท สไตล์ บรรยากาศ วัฒนธรรม และจุดมุ่งหมายของการแสดงละครเรื่องนั้นทั้งหมด เนื่องจากการจัดฉาก มีจุดประสงค์ที่จะช่วยเหลือนักแสดง และเอื้ออำนวยให้ละครนั้นมีบรรยากาศที่น่าพอใจตามเนื้อหาของละครนั้นๆ

สไตล์ของฉากละครที่แพร่หลาย พอจะแบ่งเป็น 6 ประเภทได้ดังนี้

3.1 เรียลลิสม์ (Realism) การจัดฉากแบบให้เหมือนจริงมากที่สุดเป็นความพยายามอย่างแน่วแน่มั่นคงที่จะวาดภาพสถานที่ให้น่าเชื่อถือที่สุด และให้สมบูรณ์เต็มที่ สุดเท่าที่จะทำได้ ฉากแบบเรียลลิสม์ให้ความเอาใจใส่ถึงตัวกับรายละเอียดปลีกย่อย และใช้ความพยายามทุกทางที่จะทำให้ความเป็นจริงปรากฏออกมาอย่างชัดเจน

3.2 เรียลลิสม์แอฟฟลาย (Applied Realism) การจัดฉากประเภทนี้เป็นความพยายามใช้ข้อดีต่างๆ ของการจัดฉากแบบเหมือนจริงในประเภทแรก แต่ทำให้เรียบง่ายลงเพื่อให้ฉากเป็นมาตรฐานทางสุนทรียะที่ยอมรับกันได้มากขึ้น ฉากที่ประยุกต์ใช้ให้เรียบง่ายขึ้นนี้ไม่พยายามที่จะตบตาผู้ชม ถ้ารายละเอียดบางส่วนไม่น่าเชื่อถือพอ ส่วนนั้นก็จะถูกขจัดออกไปในขณะเดียวกัน ก็อาจมีความไม่เป็นจริงบางอย่างปรากฏอยู่ด้วย หากแต่ว่าสิ่งนั้นจะต้องไม่หันเหความสนใจออกไปจากเรื่อง ฉากแบบนี้เป็นการยอมรับว่า ฉากเป็นเพียงภาพลวงตาของความเป็นจริงเท่านั้น จุดมุ่งหมายของศิลปินเพื่อบ่งบอกให้รู้ถึงสถานที่แห่งหนึ่งมากกว่าจะเป็นการเสนอภาพนั้นออกมาล้วนๆ

3.3 อิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism) การจัดฉากประเภทนี้ให้เพียงความรู้สึกประทับใจในสถานที่ และทำให้ฉากเรียบง่ายขึ้นไปอีก นี่คือนิยามที่เรียกว่า “ฉากแสดงนัย” หรือแสดง ความหมายแฝงซ่อนอยู่ สนใจที่จะสร้างบรรยากาศให้กับเรื่องมากกว่าจะให้รายละเอียด กล่าวคือ พยายามเพียงแค่แสดงนัยให้ถึงสถานที่เท่านั้น มันสามารถเรียกร้องให้คนดูใช้จินตนาการมากขึ้น ฉากแบบอิมเพรสชันนิสม์ส่วนใหญ่จะใช้ลักษณะของสไตล์เซชันบางอย่าง เพราะจะต้องใช้ลักษณะที่ขยายให้เกินจริงอย่างเลียงไม่ได้ ฉากแบบอิมเพรสชันนิสม์โดยปรกติจะใช้เพียงผนังบางส่วนกับฉากบางชิ้นซึ่งก่อให้เกิดรูปร่างทาบที่ไซโคลรามา (ฉากโค้งเบื้องหลังเวที) พื้นเรียบๆ ประตู หน้าต่างและรายละเอียดปลีกย่อยอาจมีแต่เพียงให้เห็นอยู่บ้าง สไตล์ของฉากแบบนี้ใช้ได้ดีมาก

สำหรับนำเสนอละครแบบคลาสสิก และอันที่จริงก็ใช้การได้ดีในละครเกือบจะทุกแบบ นอกจากละครแบบเหมือนจริงมากที่สุด

3.4 เอกซ์เพรสชันนิสม์ (Expressionism) การจัดฉากประเภทนี้จะหยิบยืม

องค์ประกอบมาจากศิลปะอื่นๆ ทุกแขนง โดยใช้ดนตรี สีลา โครงเส้น มวลสาร สีสัมผัส และแสง นักออกแบบฉากจะบิดเบือนโครงเส้นของฉาก เพื่อที่จะแสดงออกถึงความวิปริตทางจิตใจหรือทางอารมณ์ของตัวละคร รูปแบบที่บิดเบือน ระดับและมุมหักแหลม ถูกนำมาใช้กันบ่อยที่สุด แนวนี้เป็นที่นิยมชมชอบของพวกละครแนวหน้ามาก ในขณะที่อิมเพรสชันนิสม์ดึงดูดให้ใช้อารมณ์เป็นส่วนใหญ่ เอกซ์เพรสชันนิสม์ดึงดูดให้ใช้สมองมากกว่า

3.5 ทีเอทริคัลลิสม์ (Theatricalism) การจัดฉากในประเภทนี้อาจถือได้ว่าทั้งเก่า

แก่ที่สุดและใหม่ที่สุด และใช้ได้เอนกประสงค์ที่สุดด้วย เพราะมันสามารถนำไปใช้กับการแสดงละครทุกประเภท เป็นแนวปฏิบัติที่ยอมรับกันอยู่ ตรวจจับแนวฉากแบบเรียลลิสม์เข้ามามีบทบาท แนวนี้ใช้กันมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังจกมีการพัฒนาหลักทัศนียภาพ (Perspective การสร้างภาพให้ลึกลงตาผู้ดู) มาใช้การระบายสีฉาก เป็นการก้าวสู่ความนิยมสูงสุดในช่วงศตวรรษที่ 19 เมื่อมีการยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการใช้ฉากที่มีหลังข้างเวทีกับฉากวาดเบื้องหลังนั้นมีลักษณะที่ไม่เป็นจริง ถึงแม้ว่ามันจะบ่งบอกสถานที่ด้วย การวาดฉากภายนอกและภายในพร้อมทั้งรายละเอียดให้รู้ถึงสถานที่ก็ตาม ปัจจุบันนี้ ฉากแบบทีเอทริคัลลิสม์เสนอฉากละครให้เป็นฉากละคร ฉากนี้ใช้เป็นการประดับประดาให้สวยงาม และให้สอดคล้องกับบรรยากาศของเรื่อง ฉากประเภทนี้ก็ไม่เสแสร้งทำประหนึ่งว่ามันไม่ใช่ละคร ฉากแบบนี้ไม่เจตนาจะทำให้เป็นภาพลวงของความเป็นจริง โดยทำให้เป็นเพียงฉากแบกราวน์ (Background) ไม่มช่สภาพแวดล้อมนักแสดงเล่นอยู่หน้าฉาก ไม่ได้เล่นในฉาก ฉากแบบทีเอทริคัลลิสม์มักจะพบมากที่สุดในการผลิตสื่อและการแสดงทีวี และพวกละครยุคใหม่ก็เห็นคุณค่ามหาศาลของฉากลักษณะนี้ด้วย

3.6 ฟอรั่มลลิสม์ (Formalism) การจัดฉากประเภทฟอรั่มลลิสม์ใช้ประโยชน์จาก

ฉากแบกราวน์ตามธรรมชาติ เช่น ตัวอาคาร ฝาผนังหรือม่าน เป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงฉากที่ว่าเป็นเหมาะสมสำหรับเล่นละครประเภท โศกนาฏกรรมที่ใช้โคลงกลอน

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยประกอบอีก 3 อย่าง กล่าวคือ สไตไลเซชัน (Stylization) , ซิมโบลิสม์ (Symbolism) สเปซเซตติ้ง (Spacesetting) มีปัจจัยประกอบอีก 3 อย่าง ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบกับสไตล์ฉากทั้ง 6 แบบ ที่กล่าวมาข้างต้น โดยสามารถแยกให้ดูรายละเอียดไว้เป็นแนวทางในการศึกษาได้ดังนี้ คือ

- สไตไลเซชัน (Stylization การทำให้มีสไตล์) ให้ร่วมเข้ากับจินตนาการของคนดู และมันจะโน้มน้าวให้เกิดอารมณ์หรือความคิดตามที่นักออกแบบปรารถนา กล่าวโดยรวมๆแล้ว มันเป็นการขยายให้เกินจริงลักษณะหนึ่ง เป็นการแสดงให้เห็นสไตล์ที่วางไว้ให้เด่นออกมาเป็นพิเศษ

- ซิมโบลิสม์ (Symbolism สัญลักษณ์นิยม) เกี่ยวเนื่องกับการใช้สิ่งของบางอย่างซึ่ง ทำให้เรานึกโยงไปถึงข้อคิด สถานที่ บรรยากาศของเรื่อง ครั้นแล้วจินตนาการของผู้ชมก็จะแต่งเติม ส่วนที่เหลือแก่ฉากนั้นๆ เช่น รูปปั้นพระแม่มาลี เพื่อแทนบรรยากาศศักดิ์สิทธิ์ของศาสนา หรือ บัลลังก์ของผู้พิพากษาแทนศาลสถิตยุติธรรม วัตถุสัญลักษณ์อาจจะเป็นธง หน้าต่างโบสถ์ ประตูห้อง ขัง หรือ โต๊ะสำนักงาน เก้าอี้เป็นสัญลักษณ์บอกให้รู้ว่านี่คือ สถานที่ห้องทำงาน เป็นต้น

- สเปซเซตติ้ง (Spacesetting การจัดเวทีโล่งๆ) ถ้าผู้กำกับการแสดงมีอุปกรณ์ไฟ เพียงพอ และมีไซโคลรามาที่ใช้ได้ดี ซึ่งในกรณีนี้น่าจะเป็นกัมมะหยี่สีดำ เขาก็สามารถที่จะ สร้างสรรค์ผลงานที่มีศิลปะและอุดมไปด้วยจินตนาการที่น่าตื่นตาตื่นใจได้ การจัดเวทีโล่งๆ เป็นการ ใช้เวทีที่มีอสนิท โดยมีสปอตไลท์ส่งจับเฉพาะตัวแสดงกับฉากให้โดดเด่นออกมาในความมืดมิด การจัดเวทีแบบโล่งๆ นี้ มักจะใช้ได้ดี และได้ผลเมื่อมีฉากสั้นๆ มากมายหลายฉากในละคร หรือเมื่อ เหตุการณ์เกิดขึ้นในที่ต่างๆ เปลี่ยนไปมาอย่างรวดเร็ว นักออกแบบฉากอาจใช้เครื่องประกอบฉาก หรืออุปกรณ์ประกอบฉาก ฉากนั้นเรียกว่า เป็นการจัดฉาก “ประชันพร้อมๆกัน” และยังมีวิธีการจัด ฉากในสไตล์นี้ แต่ง่ายกว่ามากคือ “การจัดฉากแบบนอกประสงค์” โดยมีหลักการอย่างเดียวกัน แต่จะไม่พยายามแสดงสถานที่ใดให้แน่นอน และเวทีอาจโล่ง โถงโดยไม่มีฉากและเครื่องประกอบ ฉากอยู่เลย โดยใช้เพียงแสงและตัวละครดำเนินเรื่อง แต่จะไม่เหมาะสำหรับละครโทรทัศน์ที่พยายาม เสนอเรื่องซึ่งสมจริงแบบเรียลลิสม์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจัยประกอบเพื่อความสมบูรณ์แบบในการนำเสนอของฉากในละครโทรทัศน์

สิ่งที่จะทำให้ความเป็นฉากละครสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และยังเป็นแนวทางช่วยชี้ชัดให้ทราบถึงสถานที่ เวลา สถานการณ์ ตามบทหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้มากขึ้น และยังเป็นการจัดให้มีการต่อเนื่องในรูปแบบ (Continuity of style) ได้แก่ อุปกรณ์ประกอบฉาก ซึ่งสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1. อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทหลัก (Set props) เป็นอุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเฟอร์นิเจอร์ใหญ่ๆ ที่สามารถบ่งบอกสถานที่ได้ เช่น โต๊ะอ่านข่าว โซฟาห้องรับแขก เตียงนอน โต๊ะทำงานในฉากสถานที่ทำงาน รวมทั้งยังเป็นอุปกรณ์ประกอบฉากที่บ่งบอกสไตล์ของฉากหรือนิสัยของตัวละครได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น รูปปั้น แจกันดอกไม้ เจึงเทียน โคมระย้า ภาพวาด ต้นไม้ประดับ ผู้ชมสามารถรู้ได้ทันทีว่าเจ้าของบ้านหลังนี้เป็นจิตรกรหรือรักศิลปะ โดยดูจาก Set dressing ที่มีภาพวาดและรูปปั้นจัดวางอยู่มุมต่างๆ ของห้อง หรือเจ้าของบ้านที่มีรสนิยมไทยด้วย Set dressing ที่มีตุ๊กตาไทย ภาพวาดรามเกียรติ์ เป็นต้น

2. อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริมบุคลิกของตัวละคร (Hand props) เป็นอุปกรณ์ที่ผู้แสดงถือเข้าร่วมในการแสดง เช่น งาน ชาม โทรศัพท์ อาหาร ดอกไม้ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อช่วยบ่งบอกบุคลิกลักษณะของตัวละครให้เด่นชัดยิ่งขึ้น เช่น คุณชายกลางในละคร “บ้านทรายทอง” ต้องถือไปป์ เพราะ “ไปป์” เป็นสัญลักษณ์ผู้ดีมีฐานะในสมัยก่อน หรือเจ้าพ่อในละครบู๊ต้องถือซิการ์ เป็นต้น

การให้แสง (Lighting) ถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างที่จะช่วยเสริมให้ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์คงเนื้อหาไว้ได้ตามบทประพันธ์ หรือตามบทละครต้องการให้เป็น ในการละครนักร้องแบบแสงจัดว่าเป็นศิลปินผู้หนึ่ง และเทคนิคที่เขาใช้แต่ละอย่างเป็นผลลัพธ์ของการใคร่ครวญมาแล้วอย่างรอบคอบ และเป็นผลของความเข้าใจอย่างลึกซึ้งดีในอารมณ์มนุษย์ ความต้องการเฉพาะของบทละคร ความยืดหยุ่นของอุปกรณ์และจินตนาการสร้างสรรค์ของตัวนักร้องแบบแสงเอง

นักร้องแบบแสงสำหรับละครโทรทัศน์ก็มีภารกิจทั่วไป คล้ายคลึงกันเช่นนี้แต่ผลงานของเขามักจะเกี่ยวกับงานของช่างกล้อง เพราะบุคคลเหล่านี้ต้องทำงานควบคู่ไปด้วยกันด้วยความกลมกลืนอย่างสมบูรณ์ โดยให้แสงไปยังฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากเพื่อเอื้อต่อผู้กำกับและช่างกล้อง ซึ่งจะถ่ายทอดเรื่องราวไปสู่ผู้ชมอีกทอดหนึ่ง

บทบาทหน้าที่และความสำคัญของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์
(โอฬาร วงศ์บ้านคู่, เอกสารประกอบการเรียนวิชาการเรียนการผลิตรายการโทรทัศน์ : 2535)

สำหรับบทบาทและหน้าที่ของฉากที่ดี มีดังนี้

1. เป็นแบคราวนที่สอดคล้องกับการกระทำของตัวละคร
2. บอกสถานที่ เวลา รวมทั้งสร้างอารมณ์ให้กับผู้ชม
3. เสริมบุคลิกตัวละครให้เด่นชัด
4. สะดวกต่อทีมงานถ่ายทำ

ในการวางแผนคิดเพื่อที่จะทำให้บทบาทและหน้าที่ของฉากและสถานที่เกิดเหตุการณ์เป็นไปตามแผนที่ต้องการจะนำเสนอ มีปัจจัยและขั้นตอนมากมายที่ถูกถ่วงออกมาเป็นรูปธรรม จากแนวความคิดของผู้ผลิตหรือทีมงานประชุมและวางแผนคิดร่วมกัน (Program Concept) ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตรายการ (Producer) ผู้กำกับรายการ (Director) ผู้ช่วยผู้กำกับ (Assistant Director) ผู้เขียนบท (Script writer) รวมทั้งที่สำคัญคือ ผู้กำกับศิลป์ (Art Director หรือ Set dressing) ฝ่ายแสง (Lighting Director) ฝ่ายเทคนิค (Technical Director)

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์คุณไวยวุฒิ ผู้กำกับศิลป์ละคร “ในฝัน” ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของฉากในละครโทรทัศน์ไว้ว่า (สัมภาษณ์ 15 พ.ย.48)

“ฉากมิใช่เป็นเพียงสถานที่ที่ให้ตัวละครเดินไปเดินมาเท่านั้น แต่ยังเป็นองค์ประกอบสำคัญซึ่งมีส่วนเสริมให้ผู้ชมได้รับรู้และเข้าใจถึงบุคลิกลักษณะของตัวละครให้เด่นชัดยิ่งขึ้น เช่น ฉากบ้านของตัวร้ายจะจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากต่างๆ ในโทนสีแดง เช่น สีฟ้าม่าน เสื้อผ้า โต๊ะ แต่ถ้าเป็นบ้านของนางเอกซึ่งเป็นคนอ่อนหวาน สดใส จะจัดฉากที่เน้นโทนสีอ่อนๆ และจัดแสงให้ดูอบอุ่น เพื่อสะท้อนบุคลิกตัวละครให้กลมกลืนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ในกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์นั้น ผู้กำกับจะมีหน้าที่นำตัวละครมาใส่ในบ้านแต่ละหลัง ส่วนผู้กำกับศิลป์มีหน้าที่หาบ้านแต่ละหลังให้ตรงกับบุคลิกตัวละครที่ผู้กำกับการแสดงเลือกไว้ ซึ่งผู้กำกับศิลป์จะต้องทำการศึกษา แบ่งแยกฉากแต่ละประเภท ดีความจากบทละครโทรทัศน์ให้ชัดเจนเข้ากับบทประพันธ์ เพื่อสร้างความแตกต่างของฉากแต่ละฉากให้ผู้ชมได้เข้าใจ ซึ่งเป็นความละเอียดที่ผู้ทำงานด้านนี้ต้องให้ความสำคัญ”

แนวคิดการนำเสนอจากและอุปกรณ์ประกอบฉาก รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของฉาก ในละครโทรทัศน์ จะนำมาเป็นกรอบและแนวทางการศึกษาถึงรูปแบบของฉากในละครโทรทัศน์ ปัจจุบันมีสื่อใดสื่ออย่างไร และได้ใช้องค์ประกอบใดในการสร้างสรรค์หรือสร้างความหมายนำเสนอสู่สายตาผู้ชม

แนวคิดในการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์วิทยา (Semiology)

สัญลักษณ์วิทยาเป็นศาสตร์หนึ่งที่อยู่ในทฤษฎีโครงสร้างนิยม มีต้นกำเนิดจากสาขาวิชาภาษาศาสตร์ และสาขาวิชามานุษยวิทยาเชิงโครงสร้าง (Structural Anthropology) การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างนิยมไม่ได้จำกัดตัวเองอยู่ที่การวิเคราะห์ “ภาษา” เท่านั้น หากแต่ได้ขยายขอบเขตการศึกษาออกไปถึงวัตถุสิ่งทุกอย่างที่อยู่ใน “ระบบสัญลักษณ์” อันหมายถึงทุกอย่างที่มีความหมายแฝงอยู่ในเนื้อใน เช่น แหวนแต่งงาน การกิน อาหาร อาการเจ็บป่วย กล้ามเนื้อ ฯลฯ และการวิเคราะห์นั้น ได้ให้ความสำคัญในความสัมพันธ์ของสิ่งสามสิ่ง คือ (กาญจนา แก้วเทพ : 2541, 325-326)

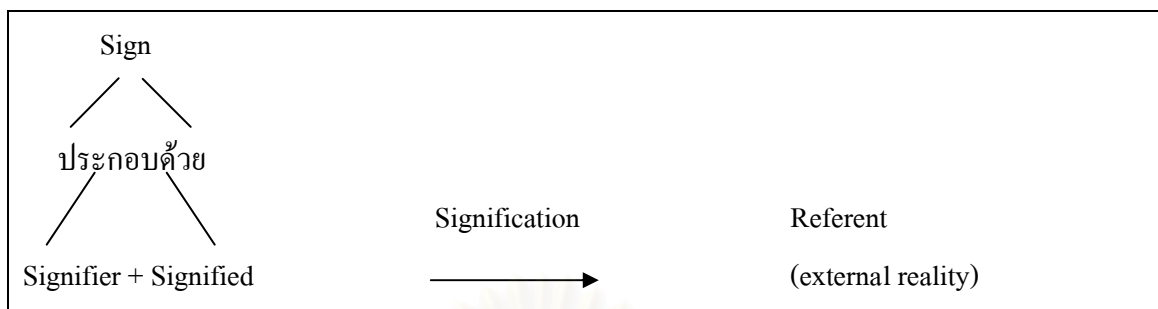

การที่จะทราบความหมายของตัวบทนั้นมิใช่จะดูที่ตัวบทเสียอย่างเดียว เพราะความหมายมิได้เกิดจากตัวบท มิได้สร้างตัวมันขึ้นมาเอง แต่จะมีความหมายก็ต่อเมื่อมีความสัมพันธ์เกิดขึ้น อาทิ “ครู” สอนในห้องเรียน แต่ถ้าในห้องไม่มี “นักเรียน” ตัวบทที่ถูกเรียกว่า “ครู” ก็คงจะไม่เกิดความหมายได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในแนวคิดเรื่อง “สัญญะ” นั้น Saussure ได้อธิบายไว้ดังนี้

ภาพแสดงกระบวนการสร้างสัญญะ

เริ่มต้นจาก Sign (สัญญะ) ซึ่งหมายถึง พาหะ (Vehicle) ที่จะบรรจุทุกความหมาย ไปยังที่ต่างๆ สัญญะนี้ต้องมีลักษณะเป็นรูปธรรม / กายภาพที่จับต้องได้ / สัมผัสได้ เช่น รูปภาพ วัตถุ เสียง ฯลฯ เมื่อผู้รับสารได้สัมผัสสัญญะ ไม่ว่าจะเห็นหรือได้ยิน (หรือด้วยผัสสะอย่างอื่น) ก็จะทำให้เรานึกถึง (Refer) วัตถุ หรือความจริง (กาณัจนา แก้วเทพ : 2541, 327) เช่น เห็นฉากรถในละคร ทำให้นึกถึงคนใช้ใช้เป็นทีนินทาเจ้านาย เป็นต้น

Saussure ตั้งชื่อองค์ประกอบที่เป็นรูปธรรม (ถ้อยคำ ภาพ เสียง) ว่า “ตัวหมาย” (Signifier) และใช้คำว่า “ตัวหมายถึง” (Signified) ว่าหมายถึงภาพในห้วงความนึกคิดที่เกิดขึ้นเมื่อได้ยิน หรือได้เห็นตัวหมาย (กาณัจนา แก้วเทพ : 2541, 327)

C.Peirce นำองค์ประกอบระหว่างตัวหมาย (Signifier) กับตัวหมายถึง (Signified) มาจัดระยะห่างโดยแบ่งประเภทของสัญญะ (Sign) ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. Icon เป็นสัญญะที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุจริงมากที่สุด และเป็นที่เข้าใจได้ เช่น รูปวาด ปฏิทิน ปากกา ฯลฯ
2. Index เป็นสัญญะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุจริง เช่น รอยเท้าสัตว์เป็นเครื่องชี้ว่ามีการเดินผ่านของสัตว์ หุ่นตกเป็นดัชนีชี้สภาวะทางเศรษฐกิจ ฯลฯ การถอดรหัสต้องอาศัยการคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงระหว่าง Index กับ Object
3. Symbol เป็นสัญญะที่ไม่มีความเกี่ยวพันอันใดระหว่างสัญญะกับวัตถุที่มีอยู่จริง ความเกี่ยวพันเกิดขึ้นจากข้อตกลงร่วมกัน การถอดรหัสต้องอาศัยการเรียนรู้ของผู้ใช้สัญญะ เช่น $1+1=2$ ผู้ที่สามารถเข้าใจได้ต้องศึกษาและมีความรู้ในวิชาคณิต

การศึกษา “ความหมาย” ในสัญวิทยาซึ่งได้มีการจัดประเภทของความหมายออกเป็นหลายแบบ R.Barthes แบ่งเป็นประเภทของความหมายที่บรรจุในสัญวิทยาทุกอย่างว่ามี 2 ความหมายดังนี้

1. Denotative meaning (ความหมายโดยอรรถ) คือ ตัวหมายถึง (Signified) ที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างเป็นภววิสัย (Objective) กล่าวคือ เป็นความหมายที่เข้าใจตามตัวอักษร เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป หรือเป็นความหมายโดยตรงเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระดับแรกระหว่างตัวหมายถึงและตัวหมายถึง ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด คือ ความหมายในพจนานุกรม เช่น พิช ความหมายตามพจนานุกรม หมายถึง ของร้ายที่เป็นอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ

2. Connotative meaning (ความหมายโดยนัย) เป็นตัวหมายถึงที่ถูกสร้างอย่างเป็นอัตวิสัย (Subjective) ไม่ว่าจะในระดับปัจเจกบุคคล หรือในบริบททางสังคม ความหมายในขั้นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นความหมายทางสังคม

พลังของสัญวิทยาเป็นเรื่องที่สำคัญในการทำความเข้าใจการดำรงอยู่ของสังคม เนื่องจากสังคมไม่ได้ดำรงอยู่ด้วยการบีบบังคับจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว แต่อันที่จริง สังคมดำรงอยู่ได้ ส่วนใหญ่แล้ว เนื่องจากคนยอมทำตามระบบเพราะการใช้รหัส และสัญวิทยาเดียวกัน ดังนั้นสัญวิทยาจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงสร้างอำนาจที่ว่า ใครมีอำนาจในการสร้างและกำหนดความหมาย (ตัวอย่างเช่น การให้คำนิยามที่เรามักจะไม่ค่อยตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการนี้เท่าใดนัก และมักยอมรับว่า “คำนิยามเท่ากับความจริง”) และใครมีอำนาจในการสร้างรหัส ผู้ที่นั่นก็มีอำนาจอย่างแท้จริงในสังคม (กาญจนา แก้วเทพ : 2544, 281)

จากแนวคิดการสร้างความหมายเชิงสัญวิทยา สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องการสร้างความหมายของฉากและสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในละครโทรทัศน์ เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการสร้างความหมายของเนื้อหาที่ถูกส่งผ่านสื่อและถ่ายทอดมายังผู้รับสารอย่างผู้ชมละครได้อย่างไรต่อไป

แนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคม (Social Construct of Reality)

ทัศนะสำคัญของสำนักประกอบสร้างความเป็นจริงนิยมจะกล่าวว่า สิ่งที่เราเรียกว่า “ความเป็นจริง” (reality) นั้น มิได้ดำรงอยู่ด้วยตัวเอง (given) หากแต่เกิดขึ้นจากการถูกประกอบสร้าง (constructed) เช่น หากเราถามว่า “ความเป็นจริงเกี่ยวกับพระอาทิตย์” เป็นอย่างไร หรือหากพูดด้วยภาษาชาวบ้านว่า “เรารับรู้ว่าพระอาทิตย์คืออะไร พระอาทิตย์มีความหมายว่าอะไรสำหรับเรา” คำตอบดังกล่าวนั้นจะขึ้นอยู่กับว่า ในสังคมนั้นๆ วัฒนธรรมในที่นั้นได้ประกอบสร้างความเป็นจริงเกี่ยวกับ “พระอาทิตย์” ว่าอย่างไร พระอาทิตย์อาจจะถูกรับรู้ว่า เป็นดาวฤกษ์ดวงหนึ่งในระบบสุริยะจักรวาล พระอาทิตย์เป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งในท่ามกลางเทพเจ้าองค์อื่นๆ พระอาทิตย์เป็นต้นกำเนิดบรรพบุรุษของเรา ฯลฯ

เมื่อแต่ละสังคมแต่ละวัฒนธรรมได้ประกอบสร้างความเป็นจริงเกี่ยวกับสรรพสิ่งต่างๆ เอาไว้แล้ว ก็ถ่ายทอดความเป็นจริงดังกล่าวให้กลายเป็น “โลกทางสังคม” (social world) หรือ “โลกสัญลักษณ์” (symbolic world) รอบๆตัวสมาชิกในสังคม สมาชิกในสังคมนั้นจึง “มองเห็น ได้ยิน สัมผัส” สรรพสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมโดยทะลุผ่านโลกทางสังคม / โลกสัญลักษณ์นั้น หรือกล่าวให้ง่ายขึ้นว่า มนุษย์ทุกคนจะมีโลกที่แวดล้อมตัวเองอยู่ 2 โลก คือโลกทางกายภาพ (ที่อาจจะเหมือนกัน) และโลกทางสังคม

ทฤษฎีการประกอบสร้างอธิบายว่า โลกทางสังคมของคนเรานั้นถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากการที่เราได้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social interaction) กับคนอื่นๆ โดยผ่านการสื่อสารนั่นเอง การสื่อสารจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบสร้างโลกทางสังคมของเรา

องค์ประกอบต่างๆ ในกระบวนการประกอบสร้างความเป็นจริง ประกอบด้วย

- ทรัพยากร (resource) เป็นสิ่งที่เราได้มาและตั้งสมจากประสบการณ์ชีวิต อันอาจจะประกอบด้วย ความคิด ค่านิยม เรื่องราว สัญลักษณ์ ความหมาย สถาบัน และทุกอย่างที่จะถูกนำมาใช้ประกอบสร้างความเป็นจริง ทรัพยากรนี้เป็นสิ่งที่เราจะใช้ร่วมกับคนอื่นๆ และจะนำเข้าไปประกอบสร้าง โดยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคม

- ปฏิบัติการ (practices) คือวิธีการที่เราลงมือการกระทำ ซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรม การกระทำ และรูปแบบการแสดงออก

ทั้งทรัพยากรและปฏิบัติการนั้นเป็นสิ่งที่จะแยกจากกันไม่ได้ ทรัพยากรจะถูกสร้างจากปฏิบัติการ และปฏิบัติการจะออกมาเป็นอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับทรัพยากรนั่นเอง และวงจรนี้จะหมุนรอบไปมาเช่นนั้น

จากวงจรรอบใน ทั้งทรัพยากรและปฏิบัติการจะต้องกระทำผ่านบุคคล (person) ซึ่งหมายถึงคนที่มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เมื่อเวลาที่เราปฏิบัติการ เราก็จะสร้างทรัพยากรอันใหม่ขึ้นมา หรือมิฉะนั้นก็อาจจะต่อยอดทรัพยากรอันเก่า

ในขณะที่การรับรู้ความหมายของ “ความเป็นจริง” ในโลกทางสังคม หรือโลกแห่งสัญลักษณ์นั้น มนุษย์เราจะรับรู้ “ความเป็นจริง” เพียงบางส่วนจากโลกแห่งความเป็นจริง แล้วนำมาสร้างขึ้นเป็น “คลังแห่งความรู้ทางสังคม” (stock of social knowledge) เมื่อใดก็ตามที่เราได้รับความเป็นจริงอันใหม่เข้ามา เราก็จะมาเปิดคลังแห่งความรู้ทางสังคมนี้ ทำให้มนุษย์สามารถเข้าใจความหมายของความเป็นจริงอันใหม่นั้นได้ทันที “ความเป็นจริง” ที่เกิดขึ้นในสมองการรับรู้ของมนุษย์นี้ ก็คือ ความเป็นจริงทางสังคม (Social reality) นั่นเอง

จากแนวคิดนี้ เมื่อนำมาอธิบายกับสื่อมวลชน เช่น ละครโทรทัศน์ นั่นก็หมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏในละคร ก็คือ โลกที่ถูกประกอบสร้างขึ้น เป็นโลกแห่งสัญลักษณ์ที่เราอาจเรียกว่า เป็นโลกแห่งละครโทรทัศน์ แนวคิดนี้จะช่วยเป็นกรอบในการวิเคราะห์ว่า ผู้ผลิตละครได้ทำหน้าที่ประกอบสร้าง “ความเป็นจริง” ในละครโทรทัศน์ จากความเป็นจริงในแงุ่มุมใด และมีการประกอบสร้างในลักษณะใด

แนวคิดการเล่าเรื่อง (Narration)

เนื่องจากพื้นฐานของการนำเสนอเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งของละคร จำเป็นต้องอาศัยการเล่าเรื่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีส่วนในการสร้างความหมายให้แก่ละคร ดังนั้นแนวคิดการเล่าเรื่อง (Narration) จึงเป็นแนวทางที่จะช่วยในการวิเคราะห์ได้

“การเล่าเรื่อง” (narration) นี้ วอลเตอร์ ฟิชเชอร์ (W. Fisher, 1987) เป็นนักวิชาการที่สนใจเรื่องการเล่าเรื่องเป็นพิเศษ โดยได้ให้คำนิยามของคำว่า “กระบวนการที่สนทนกันเรื่องเล่าเรื่อง” ในทัศนะของเขา ดังนี้

คำว่า “การเล่าเรื่อง” เป็นการกระทำเชิงสัญลักษณ์ ไม่ว่าจะเป็นการพูด / หรือการกระทำก็ตามที่มีลำดับขั้นตอน และมีความหมายสำหรับผู้ที่มีชีวิตอยู่หรืออาศัยอยู่ในเรื่องเล่านั้น ไม่ว่าจะผู้อาศัยนั้นจะเป็นผู้สร้างเรื่องเล่า หรือเป็นผู้ฟัง ผู้ตีความเรื่องเล่านั้นก็ตาม ทั้งนี้ หน้าที่ของข่าวสารจากเรื่องเล่านั้นก็จะเป็นตัวกำหนดวิถีทางที่เราจะมีชีวิตอยู่ในเรื่องเล่าของเรานั้นเอง ในบทสรุปภาษาอังกฤษที่ว่า We live on the story we are told.

ส่วนคำว่า “กระบวนทัศน์” นั้นหมายถึง กรอบแนวคิดที่ถูกนำมาใช้เป็นหลักในการรับรู้สรรพสิ่งต่างๆ ทั้งนี้ เนื่องจากฟิชเชอร์มีทัศนคติพื้นฐานร่วมกับนักวิชาการสำนักประกอบสร้างนิยมโดยทั่วไปเชื่อว่า “ความหมายนั้นไม่ได้อยู่ที่ตัววัตถุ หากแต่อยู่ที่ความคิดและความเข้าใจของผู้รับรู้ กรอบแนวคิดดังกล่าวจะทำให้คำอธิบายเกี่ยวกับการสร้าง การประกอบ การปรับตัว การนำเสนอ รวมทั้งการรับข่าวสารเชิงสัญลักษณ์ของแต่ละคน / แต่ละกลุ่ม ตัวอย่างเช่น จากวัตถุที่เป็นเหล่าที่ถูกกินหมดไปแล้วครึ่งขวด สำหรับผู้ที่มีกรอบแนวคิดมองโลกในแง่ร้าย ก็จะมองแต่ “เหล่าที่หมดไปแล้วตั้งครึ่งขวด” ส่วนคนที่มีกรอบแนวคิดมองโลกในแง่ดี ก็จะมองเห็น “เหล่าที่ยังเหลืออีกตั้งครึ่งขวด” เป็นต้น

- คุณลักษณะของกระบวนทัศน์เชิงเหตุผล

1. มีความเชื่อว่า คนเราโดยสสารหรือโดยพื้นฐานแล้วเป็นสัตว์ที่ใช้เหตุใช้ผล
2. มนุษย์เราตัดสินใจบนพื้นฐานของการโต้แย้งถกเถียง
3. ประเภทของการพูด (เช่น พูดแบบวิทยาศาสตร์ พูดแบบนักกฎหมาย ฯลฯ) เป็นตัวกำหนดวิธีการโต้แย้งของเรา
4. การมีเหตุมีผลจะถูกตัดสินว่า “เรารู้มากเพียงใด” และเราจะโต้แย้งให้ดีได้มากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของเหตุผลที่เรานำมาใช้ (ตัวอย่างของทนายความที่จะทำงานในศาลเป็นรูปแบบที่ชัดเจนที่สุด)
5. โลกเราเป็นชุดแห่งปริศนาที่ผู้กร้อยไว้ด้วยเหตุผล ดังนั้น หากเราจะทำความเข้าใจกับโลก ก็มีแต่ต้องเอาเหตุผลเข้าไปแก้ไขปริศนาเหล่านั้นเท่านั้น

- เกณฑ์วัดคุณภาพของการเล่าเรื่อง

ฟิชเชอร์กล่าวว่า แม้ว่าเรื่องราวทุกอย่างจะเป็นเรื่องเล่า แต่ก็เชื่อว่าเรื่องเล่าทุกเรื่องจะเป็นเรื่องเล่าที่ดี และแม้ว่าเราจะได้กล่าวไปแล้วว่า การประเมินค่าของเรื่องเล่านั้นไม่จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน หากแต่ผู้คนธรรมดาสามัญก็สามารถจะประเมินค่าของเรื่องเล่า

ได้ หากทว่าฟิซเซอร์ก็สรุปว่า ผู้คนธรรมดา มักจะประเมินค่าว่าเรื่องเล่าใดจะดีหรือแย่จากเกณฑ์มาตรฐานชุดเดียวกัน โดยมีเกณฑ์ใหญ่ๆ 2 เกณฑ์ คือ ความกลมกลืน / สอดรับกัน (coherence) และ ความน่าเชื่อถือ (fidelity)

1. ความกลมกลืน ได้แก่ โอกาสที่เรื่องดังกล่าวจะเป็นไปได้จากทัศนะของผู้ฟัง อันเนื่องมาจากการผู้ร้อยองค์ประกอบต่างๆ ของเรื่องเล่า นั้นมีความกลมกลืน สอดรับกันอย่างเหมาะสมหรือไม่ โดยเรื่องราวที่จะผูกร้อยกันอย่างดีนั้น จะต้องเป็นเรื่องเล่าที่ผู้เล่าไม่ได้โยนรายละเอียดที่สำคัญๆ ทิ้งไประหว่างทาง หรือละเลยการตีความอื่นๆ ที่อาจเป็นไปได้

นอกจากนั้น ความกลมกลืน / สอดรับของเรื่องยังอาจเกิดมาจากความสม่ำเสมอ ในการกระทำของตัวละคร ซึ่งจะวัดได้จากคนดู / คนฟังว่า สามารถจะทำนายพฤติกรรมของตัวละคร ได้ไหม เราพบเห็นตัวอย่างการเล่าเรื่องที่ไม่กลมกลืน เช่น ตัวผู้ร้อยที่ร้อยกาจอย่างสุดขีดมาตั้งแต่ต้นจนถึงตอนใกล้จบ แล้วก็เกิดพลิกผันกลายเป็นผู้ร้อยกลับใจขึ้นมาเฉยๆ อย่างไรเหตุผล แรงจูงใจ ความคิด และการกระทำที่สอดกันสอดปลายของตัวละคร หรือหากจะมีการแปร-เปลี่ยนไปก็ควรต้องมีเหตุผลรองรับอย่างเพียงพอ เป็นมิติหนึ่งที่ใช้วัดความกลมกลืนของเรื่องเล่า

2. ความน่าเชื่อถือ ความน่าเชื่อถือของเรื่องเล่าเป็นคุณภาพของเรื่องเล่าที่มีการใช้ถ้อยคำที่สามารถจะกระตุกเส้นสายแห่งชีวิตผู้ฟังให้ตื่นขึ้นมาได้ เรื่องเล่าที่น่าเชื่อถือคือ เรื่องเล่าที่ผู้ฟังจะครางในใจหรือพูดออกมาว่า “โอ้โฮ ไข่เลย” หรือ “ถ้าให้เราเล่าเรื่องของเรา ก็จะเป็นแบบนี้แหละ” เนื่องจากเรื่องเล่าดังกล่าว ตรงกับประสบการณ์ของผู้ฟัง

และหากเรื่องเล่า นั้นมีความน่าเชื่อถือ ผู้รับสารก็จะถูกดึงให้เข้าไปผูกติดกับเรื่องเล่า นั้น เช่น เวลาที่เราเสียใจเมื่อตัวละครเอกของเรื่องต้องตาย (เช่น โโกโบริ พระเอกในเรื่อง “คู่กรรม”) และโดยส่วนใหญ่แล้ว แม่เหล็กอันใหญ่ในเรื่องเล่าที่ดึงดูดเราเข้าไปติดกับก็คือ ตัวละคร ซึ่งเป็นตัวแทนของคุณค่า / คุณธรรมบางอย่างที่เรา “อยากจะเป็น” ในขณะที่โกโบริเป็นตัวแทนของชายชาติทหารที่มีความรักหลายๆ แบบ ซึ่งขัดแย้งกัน อังศุมาลินก็เช่นเดียวกัน เกณฑ์ตัดสิน “ตรรกะของเหตุผลที่ดีๆ” สำหรับเรื่องเล่าจึงมิใช่เรื่องการใช้เหตุผลแบบที่กระบวนทัศน์เชิงเหตุผลระบุเอาไว้ หากแต่หมายถึง “คุณค่า / คุณธรรมที่พร้อมๆ กันนั้น มิใช่เป็นเรื่องง่ายเลยสำหรับตัวละคร ทำให้วิธีการเล่าแบบนั้นจะไม่น่าเชื่อถือในเมื่อชีวิตของผู้ฟังก็มีชะตากรรมเดียวกับตัวละคร

นั่นเอง

พิชเชอร์สรุปว่า สำหรับเรื่องเล่าที่มีเนื้อในเป็นเรื่องของสังขรณ์บางอย่างของชีวิต (เช่น ชีวิตผู้คนที่เริ่มต้นและจุดจบ มีทุกข์สุขเคล้าระคนกันไป รวมทั้งเป็นเรื่องที่ “เป็นมนุษย์จริงๆ” ไม่ใช่เรื่องของอุดมคติมากเกินไป) มักจะเป็นเรื่องที่จับใจผู้คนเพราะคุณลักษณะที่ “น่าเชื่อจนดูประหนึ่งว่าเป็นเรื่องจริง”

3. องค์ประกอบของการเล่าเรื่อง

- ช่วงเวลา (time) ได้แก่ ระยะเวลาที่เหตุการณ์ที่เกิดเรื่องเล่าขึ้น ช่วงเวลาจะเป็นตัวกำหนดเบื้องต้นที่สำคัญต่อองค์ประกอบอื่นๆ ต่อมาอีกมา เพราะ “กาลเวลา” เป็นปัจจัยพื้นฐานของเหตุการณ์ เช่น ถ้าเราสร้างละครยุคสมัยรัชกาลที่ 5 ฉากบ้านเรือนก็จะถูกบังคับเลยว่า จะต้องเป็นแบบใด การแต่งกาย คำพูด การกระทำ ความนึกคิดของตัวละครก็เช่นเดียวกัน

- สถานที่ (location) ได้แก่ สถานที่ที่เหตุการณ์ได้เกิดขึ้น สถานที่เป็นตัวกำหนดเบื้องต้นตัวที่สองเนื่องจากเป็นปัจจัยพื้นฐานต่อรองจากกาลเวลา และสถานที่จะเป็นตัวกำหนดการกระทำของเหตุการณ์และตัวละครด้วย เช่น ถ้าเป็นฉากในศูนย์การค้าก็จะเป็นเรื่องยากที่ตัวละครจะเดินเปลือยกายเข้าไปในสถานที่แบบนั้น

- ตัวเอกฝ่ายชาย / พระเอก (hero) ได้แก่ ตัวละครฝ่ายชายที่เป็นตัวนำของเรื่อง ในการสร้างสารของเรื่องราวแต่ละชนิดจะมี “ตัวนำฝ่ายชาย” ที่เป็นทำบังคับว่าควรจะเป็นแบบใด เช่น พระเอกหนังควายจะต้องยิงปืนแม่น มีจิตใจรักความยุติธรรม ไม่ยิงคนข้างหลังเด็ดขาด เป็นต้น

วิธีการสร้างตัวละครที่เป็นตัวนำฝ่ายชายนั้นยังมีได้อีกหลายประเภท เช่น

1. Seeking hero ได้แก่ พระเอกที่ถูกส่งไปค้นหาบางสิ่งบางอย่าง เช่น ต้องไปหารหัสลับของฝ่ายตรงข้าม ต้องคลี่คลายปมปริศนาบางชนิด เป็นต้น
2. Victimed hero ได้แก่ พระเอกที่ถูกกลั่นแกล้งใส่ร้าย และต้องพิสูจน์ตัวเอง
3. Righteous hero ได้แก่ พระเอกที่มีคุณธรรมอย่างสูงสุด

- ตัวเอกฝ่ายหญิง / นางเอก (heroine) ได้แก่ ตัวละครฝ่ายหญิงที่เป็นตัวเอกของเรื่องเช่นเดียวกับพระเอก ในประเภทของเรื่องราวแต่ละชนิด มักจะมีสูตรแบบฉบับในยุคสมัยหนึ่ง นางเอกละครโทรทัศน์ไทยจะต้องเป็นหญิงสาวสวย มีจิตใจเมตตากรุณา ให้อภัยแก่ศัตรู ไม่เสียตัวให้แก่ใคร เป็นต้น

- ผู้ร้าย (villian) ได้แก่ ตัวละครที่มีการกระทำที่ยืนอยู่ตรงกันข้ามกับพระเอกนางเอก โดยทั่วไปแล้ว ผู้ร้ายมักจะถูกสร้างให้มีลักษณะแบบขาว – ดำคนละข้างกับพระเอกนางเอก และเป็นคู่กรณีขัดแย้งที่ทำให้เรื่องราวดำเนินไป

- ตัวรอง (second character) ในเรื่องเล่าแต่ละเรื่อง มักจะไม่มีเพียงตัวละคร 3 ชุดที่กล่าวมาข้างต้น เพราะจะทำให้การดำเนินเรื่องราวเป็นไปอย่างจำกัด ดังนั้น โดยทั่วไปแล้ว มักจะมีตัวละครที่อาจเป็นตัวเสริมของฝ่ายพระเอกนางเอก หรือฝ่ายผู้ร้ายที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (helper) หรืออาจทำหน้าที่เป็นตัวละครที่ทำให้เรื่องราวดำเนินต่อไปได้ (dispatcher) เช่น ผู้กำความลับต้นกำเนิดของนางเอกเอาไว้ เป็นต้น

- แก่นเรื่อง (themes) เป็นประเด็นที่เป็นปมสำคัญๆ ที่เรื่องราวนั้นต้องการจะนำเสนอตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์ชุดเปาบุ้นจิ้น มีแก่นเรื่องสำคัญคือ การสร้างความยุติธรรมด้วยกระบวนการทางกฎหมาย แก่นเรื่องมีหลายชนิด เช่น เป็นเรื่องเกี่ยวกับอุดมคติ ศีลธรรม ความรัก ความดี ความชั่วของมนุษย์ การตั้งคำถามกับคุณค่าต่างๆ เป็นต้น

-เค้าโครงเรื่อง (plot) ได้แก่วิธีการดำเนินเรื่องราวของเรื่องเล่าแต่ละประเภท เช่น ในหนังสือบอย พระเอกมักจะต้องมีการฝึกในการรื้อฟื้นระเบียบของกฎหมาย

การเล่าเรื่องเป็นวิธีการส่งสารที่มีโครงสร้างและองค์ประกอบที่แน่นอน ที่เรียกว่าต้องมี “ตรรกะของการเล่าเรื่อง” (Logic of Narration) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้ คือ

- a. ต้องมีฝ่ายพระเอก – นางเอก
- b. ต้องมีฝ่ายผู้ร้าย
- c. ต้องมีความขัดแย้งระหว่างสองฝ่าย
- d. ต้องมีผู้ช่วยหรือมือที่สาม ซึ่งอาจจะเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
- e. ต้องมี Magic ซึ่งในนิทานพื้นบ้านอาจจะหมายถึงบรรดาของวิเศษต่างๆ

ขั้นตอนการเล่าเรื่อง มีวิธีการอธิบายขั้นตอนของการเล่าเรื่อง 2 แบบด้วยกัน คือ

(ก) แบบแรก แบ่งขั้นตอนการเล่าเรื่องเอาไว้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การเริ่มเรื่อง (Exposition) เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อชักจูงความสนใจของผู้ชมให้ติดตามต่อไป ซึ่งอาจจะใช้กลยุทธ์การเริ่มเรื่องได้หลายๆ แบบ เช่น แนะนำตัวละคร แนะนำฉาก เปิดประเด็นขัดแย้ง เป็นต้น
2. การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) เป็นขั้นตอนที่เรื่องราวเริ่มดำเนินไปมากขึ้น ความขัดแย้งเริ่มทวีความรุนแรงหรือความเข้มข้นขึ้น ตัวละครเริ่มยุ่งยากลำบากใจมากขึ้น
3. ชั้นภาวะวิกฤต (Climax) เป็นขั้นตอนที่ความขัดแย้งพุ่งขึ้นสูงสุดและถึงจุดแตกหัก ตัวละครอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง
4. ชั้นภาวะคลี่คลาย (Falling Action) เป็นขั้นตอนหลังจากที่จุดวิกฤติได้ผ่านพ้นไป อันเนื่องมาจากปัญหาความยุ่งยากหรือเงื่อนไขต่างๆ ได้เปิดเผย หรือแก้ไขได้
5. ชั้นการยุติเรื่องราว (Ending) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่เรื่องราวได้จบสิ้นลง โดยอาจจะมีจุดจบได้หลายๆ แบบ เช่น อาจจบอย่างมีความสุข อย่างสูญเสีย หรืออย่างมีปริศนาคาใจ เป็นต้น

(ข) แบบที่สอง Todorov (1977) ได้เสนอเกณฑ์ที่จะแบ่งขั้นตอนของสภาวะการณ์ในวิธีการเล่าเรื่องโดยแบ่งออกเป็น 4 สภาวะ คือ

1. สภาวะปกติ (Equilibrium) ได้แก่ สภาวะสงบสุขที่ปรากฏในตอนเริ่มเรื่อง
2. ภาวะวิกฤติ (Disruption) ได้แก่ ขั้นตอนที่ปัญหาได้เริ่มก่อตัวขึ้น และทวีความรุนแรงเข้มข้นมากขึ้นทุกที
3. การแก้ไขปัญหา (Equalizing) ได้แก่ สภาวะที่ตัวละครพยายามแก้ไขปัญหามาให้ลุล่วงไปแล้ว ซึ่งอาจจะล้มเหลวบ้าง ประสบความสำเร็จบ้าง
4. การกลับคืนสู่สภาวะสงบสุขอีกครั้ง (New Equilibrium) หลังจากปัญหาถูกแก้ไขไปแล้ว สภาวะสงบสุขก็กลับคืนมาอีกครั้ง

ในอีกแง่มุมหนึ่ง การเล่าเรื่อง หมายถึง การพรรณนากิจกรรมต่างๆ ของบรรดาตัวละครในเรื่อง เช่น ตัวพระเอกจะทำอะไรบ้าง ตัวนางเอก ตัวผู้ร้ายจะทำอะไรบ้าง เพื่อแสดงให้เห็นปฏิกิริยาโต้ตอบกันของตัวละคร

V. Propp (1968) ได้จัดจำแนกประเภทกิจกรรมของตัวละครในนิทานพื้นบ้าน

(Folktale) ที่เรียกว่า “Function” มีทั้งหมด 31 Function เช่น

<ul style="list-style-type: none"> - เริ่มต้น (Initial situation) - การขาดหาย (Absentation) - Interdiction - การหลอกลวง / คดโกง (Trickery) 	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำตัวเอง / สมาชิกในครอบครัว - หนึ่งในสมาชิกของครอบครัวหายไป - พระเอกจะถูกห้ามไม่ให้กระทำการใดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือถูกสาป - ตัวผู้ร้ายจะหลอกลวง / คดโกงเหยื่อ
--	---

4. ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้การเล่าเรื่องมีความน่าตื่นเต้น ซึ่งอาจจะจำแนกได้เป็นหลายประเภท เช่น

- ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ
- ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน
- ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ
- ความขัดแย้งภายในจิตใจของมนุษย์เอง

5. เครื่องแต่งกาย (costumes) การแต่งกายของตัวละครเป็นภาษาอวัจนะ (non-verbal) ที่จะอธิบายหรือบ่งบอกความหมายของเรื่องราว เช่น รายงานข่าวทางโทรทัศน์ที่พบศพที่ถูกนำมาทิ้งไว้ หากเครื่องแต่งกายของศพเป็นชุดนักเรียน ก็พอที่จะทำให้คาดเดาได้ว่าผู้ตายเป็นใคร เป็นต้น

6. ยานพาหนะ (locomotion) ในเรื่องราวของภาพยนตร์ ละคร ข่าว สารคดี หรือสื่อประเภทใดก็ตาม มักจะขาดองค์ประกอบที่เป็นยานพาหนะใช้ขับเคลื่อนไม่ได้ ยานพาหนะก็เป็นอวัจนะภาษาเช่นเดียวกับเครื่องแต่งกาย

7. อาวุธ (weaponary) อาวุธที่ใช้ในเนื้อหา / เรื่องราวของสื่อแต่ละประเภทนั้นจะมีบทบาทเช่นเดียวกับเครื่องแต่งกายและยานพาหนะ กล่าวคือเป็นส่วนประกอบของตัวละครและเรื่องที่จะต้องมีความเฉพาะๆ เช่น ปืนเป็นอาวุธที่สำคัญของหนังคาวบอยและหนังสายลับ คำว่า “อาวุธนี้อาจจะมีความหมายเป็นรูปธรรมที่หมายถึงเครื่องมือที่ใช้ทำอันตรายได้ หรืออาจจะมิ

ความหมายกว้างขวางถึงนามธรรม เช่น มีคำพูดเป็นอาวูช เช่น ในแบรรดาละครโทรทัศน์แนวรักพาฝัน เป็นต้น

8. จุดยืนของผู้เล่าเรื่อง (narrator's standpoint) การวิเคราะห์จุดยืนของผู้เล่า เนื่องจากผู้เล่าเรื่องในการเล่าเรื่องแต่ละเรื่องมีจุดยืนที่แตกต่างกัน จากจุดยืนที่แตกต่างกันทำให้มีมุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of View) ซึ่ง Giannetti (1988) ได้แบ่งประเภทของมุมมองที่เกิดจากจุดยืนของผู้เล่าเรื่องเองไว้เป็น 4 แบบ คือ

- ผู้เล่าเรื่องมอบไปจากมุมมองของบุรุษที่หนึ่ง (The First – Person Narrator) กล่าวคือ ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่อง การเล่าเรื่องแบบนี้มักจะได้นิยามว่า “ผม” หรือ “ฉัน” ปรากฏอยู่ตลอด เนื่องจากผู้เล่าเรื่องเป็นเจ้าของเรื่อง ดังนั้นจึงมีข้อเด่นตรงที่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์ แต่ข้อด้อยก็คืออาจจะมอดติเจือปนอยู่ด้วย

- ผู้เล่าเรื่องมอบไปจากมุมมองของบุรุษที่สาม (The Third – Person Narrator) คือการที่ผู้เล่าเรื่องมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงอยู่กับตัวละครเอก ผู้เล่าจึงเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวเอก (ไม่ใช่เรื่องของตัวเองโดยตรง)

- การเล่าเรื่องจากมุมมองที่เป็นกลาง (The Objective) เป็นการเล่าเรื่องที่ไม่ปรากฏตัวผู้เล่าในลักษณะของตัวบุคคล แต่จะเป็นการเล่าจากมุมมองของคนวงนอกที่สังเกต และรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นกลาง ตามที่เหตุการณ์เกิดขึ้นจริง และปล่อยให้ผู้ชมตัดสินใจเอาเอง ข้อเด่นของวิธีการเล่าเรื่องแบบนี้ก็คือ มีความเป็นกลาง แต่มีข้อด้อย คือ การเล่าแบบนี้ไม่สามารถจะช่วยให้ผู้ชมเข้าใจอารมณ์ ความคิด และจิตใจของตัวละครได้อย่างลึกซึ้ง

- การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกอย่าง (The Omniscient) วิธีการเล่าเรื่องแบบนี้อาจจะมอดร่วมกับทั้ง 3 แบบที่กล่าวมาคือ อาจจะเป็นบุรุษที่หนึ่ง บุรุษที่สาม หรือมุมมองที่เป็นกลาง หากทว่าวิธีการเล่าเรื่องแบบสุดท้ายนี้ ผู้เล่าจะมีลักษณะพิเศษคือ ผู้เล่าจะมีลักษณะหยั่งรู้ไปหมดทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นความคิดหรือจิตใจของตัวละคร สามารถล่วงรู้ข้ามกาลเวลาข้ามสถานที่ได้หมด และผู้เล่าเรื่องจะอธิบายทุกอย่างให้ผู้ชมได้รับรู้ตาม

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเวลาและพื้นที่

H. Lefebvre (1991) ได้แบ่งความหมายของ “พื้นที่” ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. Physical space หมายถึง พื้นที่ที่เป็นธรรมชาติด้านกายภาพ จักรวาล
2. Mental space เป็นพื้นที่ตามทัศนะของนักปรัชญาและนักคณิตศาสตร์ ซึ่งหมายถึงการรับรู้พื้นที่ในทางจิตใจ เช่น ความรู้สึกผูกพันกับพื้นที่ ความรู้สึกสะดวกสบาย เป็นต้น
3. Social space & Social practice เป็นพื้นที่ที่ถูกประกอบสร้างขึ้นด้วยกิจกรรม ปฏิบัติการหรือโครงการต่างๆ การใช้สัญลักษณ์ การสร้างUtopia รวมทั้งการทำให้เป็นปริมาตร (Sphere) ในความหมายสุดท้ายนี้จะครอบคลุมขอบเขตอย่างกว้างขวางนับตั้งแต่การใช้พื้นที่ในเมืองที่ทำให้เขตบางเขตกลายเป็นเขตธุรกิจ (เช่น บริเวณถนนสีลม) ทำให้ที่ดินมีมูลค่ามหาศาล ไปจนกระทั่งถึงอาณาบริเวณที่มีการไหลเวียนของข่าวสารข้อมูล เช่น ในจอโทรทัศน์ที่มีพื้นที่ทางกายภาพเพียงไม่กี่ตารางนิ้ว แต่ทว่าในแง่พื้นที่ทางสังคมแล้ว โทรทัศน์กินอาณาบริเวณกว้างขวางตั้งแต่พื้นที่ของอวัยวะภายในร่างกายของคนไปจนกระทั่งถึงจักรวาล อาจกล่าวได้ว่า ทุกหนทุกแห่งในสังคม สามารถถูกประกอบสร้างขึ้นเป็น “พื้นที่ทางสังคม” (Social space) ได้ทั้งสิ้น หากว่ามีปฏิบัติการทางสังคมต่างๆ เกิดขึ้นในบริเวณดังกล่าว

แนวทางการศึกษา “พื้นที่”

A. Weber (1929) ได้ให้แนวคิดว่า “พื้นที่” จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาเรื่องพื้นที่ ดังนี้

1. วิธีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ ตัวอย่างเช่น บริเวณภายในบ้าน สมัยก่อนในบ้านของคนไทยจะไม่มีแบ่งกันเป็นห้องต่างๆ มากมายอย่างเช่นในปัจจุบัน กล่าวคือ ทุกคนจะนอนรวมกันในห้องเดียว บริเวณชานบ้านจะใช้เป็นที่กินอาหาร รับประทานอาหาร และนั่งเล่น แต่ปัจจุบันนี้ จะมีการแบ่งกันห้องออกเป็นส่วนๆ การแบ่งกันดังกล่าวสะท้อนการเปลี่ยนแปลงในเรื่องวิถีคิดเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ และในเวลาเดียวกันการอาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ก็จะส่งผลถึงการหล่อหลอมอัตวิสัยของบุคคล เช่น ความรู้สึกเป็นส่วนตัวจะเกิดขึ้นได้กับบุคคลที่มี “พื้นที่ส่วนตัว” เท่านั้น

2. การกำหนดกิจกรรม ที่สามารถกระทำได้ในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานที่จะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมอยู่เสมอ เช่น ในหนังสือแบบไทยๆ จะเห็นหมอนี่นำเอาสายสิญจน์มา กั้นอาณาบริเวณที่ทำพิธี และกำหนดกิจกรรมของผู้เข้าร่วมพิธีว่าจะปลอดภัยเฉพาะเมื่ออยู่ในวง สายสิญจน์เท่านั้น การแบ่งบริเวณในบ้าน ในสำนักงาน ในสถานที่ราชการ เช่น คนไทยจะไม่สวม รองเท้าอนบนเตียง ไม่เปลี่ยนเสื้อผ้าในห้องรับแขก เป็นต้น

3. การกำหนดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ในทัศนะของ สังคมศาสตร์ เมื่อก้าวถึงกฎระเบียบบรรทัดฐานต่างๆของสังคมนั้น ในแง่รูปธรรมแล้ว ก็คือการทำ สมาชิกของสังคมรู้จักและเข้าใจว่า ในกาละ/เทศะอะไรจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างไร ซึ่ง แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม สำหรับสังคมไทย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคูรักรูปแบบการจับกันนั้น เป็นสิ่งห้ามกระทำในพื้นที่สาธารณะ แต่เป็นสิ่งพึงกระทำในสังคมฝรั่งเศส เป็นต้น

4. การศึกษาระยะห่างระหว่างพื้นที่ต่างๆ ในแต่ละสังคมได้กำหนดระยะห่าง ทั้งในแง่ “รูปธรรม” และในแง่ “นามธรรม” ระหว่างบุคคลในบทบาทต่างๆเอาไว้ บางสังคมอนุญาต ให้ผู้หญิงและผู้ชายอื่นใกล้ชิดกันได้ แต่ไม่อนุญาตระหว่างผู้ชายกับผู้ชาย เป็นต้น

5. โอกาสของการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ เช่น เมื่อมีการโยกย้ายจากพื้นที่เดิม ไปยังพื้นที่ใหม่ๆ ตัวอย่างเช่น โทรทัศน์ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะถูกนำเข้าไปสู่หมู่บ้านปิดที่ไม่ค่อยได้ ติดต่อกับโลกภายนอก การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ดังกล่าว จะส่งผลสะท้อนถึงระบบหมู่บ้านทั้ง ระบบ เป็นต้น

การประกอบสร้างทางสังคมของ “พื้นที่” (Social construction of space)

H. Lefebvre (1991) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันเราได้กระทำการแบ่งแยก การแยกแยะ พื้นที่ที่เคยมีอยู่ในความจริงให้แยกขาดออกจากกันในโลกทางความคิด และโลกทางสังคม การพูด ของเรายังมีค่าเท่ากับการเปลี่ยนพื้นที่ (Space) ให้กลายเป็นพื้นที่ทางสังคม (Social space) ถ้อยคำ ต่างๆ นอกจากจะทำให้ผู้ฟังรู้และเข้าใจแล้ว ยังมีคุณค่าและความหมายติดมาด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ นักวิชาการควรให้ความสนใจในเรื่องของพื้นที่ต่างๆในสังคมได้ถูกใส่รหัส (Encode) เพื่อสร้างความหมายเอาไว้ได้อย่างไร

นอกจากนี้ H. Lefebvre ยังยืนยันว่า “พื้นที่” ไม่ได้เป็นเพียงลักษณะทางภูมิศาสตร์ ไม่ได้มีลักษณะเป็นกลางเท่านั้น แต่ยังเป็นสมรภูมิแห่งการต่อสู้ของอำนาจต่างๆ ในสังคม (site of struggle) กล่าวคือ พื้นที่จะถูกผลิต (Produce) และผลิตซ้ำ (Reproduce) ให้กลายเป็นพื้นที่ทางสังคม แบบต่างๆตามแต่อำนาจของกลุ่มผู้สร้าง ดังนั้น “พื้นที่ทางสังคม” จึงเป็นผลผลิตของสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละช่วงเวลา แต่ละยุคสมัย แต่ละวัฒนธรรม เป้าหมายของการประกอบสร้าง ผลิต และผลิตซ้ำพื้นที่ดังกล่าวก็เพื่อให้เป็นเครื่องมือของความคิด เป็นเครื่องมือของการใช้อำนาจ รวมทั้งเป็นเครื่องมือของการครอบงำและการควบคุม โดยที่สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวนการสร้าง “พื้นที่ทางกายภาพ” ให้กลายเป็น “พื้นที่ทางสังคม” เป็นความหมายใหม่ๆขึ้น จนกลายเป็นที่รับรู้ทางสังคม และมีผลต่อเนื่องตามมาอย่างมากมาย

จากแนวคิดเรื่องพื้นที่ทางสังคมนี้ H. Lefebvre ได้แบ่ง “พื้นที่” ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. Spatial space หมายถึง ปฏิบัติการทางสังคมต่างๆ ที่ถูกกำหนดให้อยู่ในพื้นที่ทางกายภาพ เช่น พื้นที่ของการทำงานกับพื้นที่ของเวลาว่าง ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปตามลักษณะทางสังคมของบุคคล เช่น บ้านเป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมเวลาว่างสำหรับผู้ชาย แต่เป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมการทำงานสำหรับผู้หญิง

2. Representations of space หมายถึง พื้นที่ที่มีอยู่ในความคิดของผู้คน (Conceptualized space) เช่น นักวางผังเมือง สถาปนิก เป็นต้น เป็นที่ที่จะใช้ความรู้ความเข้าใจสำหรับการจัดการใช้ประโยชน์ในแง่มุมต่างๆ โดยพิจารณาจากส่วนประกอบของพื้นที่นี้ เช่น เป็นที่ลุ่ม มีแสงสว่าง มีลมพัดผ่าน เป็นต้น

3. Representational space หมายถึง สัญลักษณ์หรือรหัสต่างๆ ที่เกี่ยวกับพื้นที่ ตัวอย่างเช่น พื้นที่ที่มีแสงสว่างมีความหมายถึงความอบอุ่น ความปลอดภัย ซึ่งตรงกันข้ามกับสถานที่ที่มีมืดทึบ การสร้างมายาคติเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ เช่น สลัม ศูนย์การค้า มหาวิทยาลัย เป็นต้น การสร้างความหมายของพื้นที่นี้จะมีการต่อสู้และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น ชายหาดที่เคยเป็นบริเวณสำหรับรักษาโรคในอดีต ก็เปลี่ยนมาเป็นบริเวณแห่งความเพลิดเพลิน เป็นสถานที่โรแมนติกในปัจจุบัน ซึ่งความหมายสุดท้ายของพื้นที่นี้มีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับงานสื่อมวลชน โดยเฉพาะเกี่ยวกับจากทั้งในกระบวนการประกอบสร้างและในกระบวนการแปรเปลี่ยนความหมายของพื้นที่

การศึกษาเรื่องเวลา/สถานที่กับสื่อมวลชน : ทฤษฎีของสำนักสถานการณ์นิยม (Situationism)

แนวทางการศึกษาของกลุ่มนี้จะสนใจหน่วยการวิเคราะห์ระดับจุลภาคที่ว่าด้วย
“ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล”

คำนิยามของคำว่า “สถานการณ์” ในความหมายที่เป็นรูปธรรมจะประกอบด้วย
คุณลักษณะสำคัญดังนี้

- พื้นที่ (ที่ไหน)
- เวลา (เมื่อไหร่)
- ใคร (ผู้กระทำ)
- ทำอะไร (กิจกรรม)
- เกิดผลลัพธ์อะไร (เป้าหมาย/ผลที่เกิดขึ้น)

จากคุณลักษณะดังกล่าวจะเห็นว่า มิติด้านเวลาและพื้นที่จะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ
ของ “สถานการณ์” ซึ่งอธิบายได้ว่า กิจกรรมของมนุษย์จะเป็นไปตามสถานการณ์ที่ถูกกำหนดด้วย
กาลเทศะ ดังนั้น สถานการณ์จึงมีใช่เรื่องการกระทำตามอำเภอใจหรือเป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคล
หากแต่เป็นเรื่องที่สังคมสร้างข้อตกลงในการยอมรับร่วมกัน

“สถานการณ์” ตามการให้นิยามของสำนักสถานการณ์นิยมจึงประกอบด้วย

- บทบาทและกิจกรรมของแต่ละบุคคลที่จะกระทำไปตามบทบาทของตนเอง
- การให้คำนิยามว่า “กำลังจะเกิดอะไรขึ้นในขณะนั้น” ที่เรียกว่า “การนิยาม
สถานการณ์” (Definition of situation)
- ในทุกๆสถานการณ์จะต้องมี “การจัดลำดับวาระ” (Agenda) ว่าจะทำกิจกรรม
อะไรก่อนและหลัง
- เมื่อบุคคลเปลี่ยนสถานการณ์ ก็จะเปลี่ยนแปลงบทบาทตามไปด้วยให้เข้ากับเวลา
และสถานที่
- นอกจากสถานการณ์จะเป็นตัวเปลี่ยนบทบาทของบุคคลแล้ว บุคคลเองก็ยังสามารถจะเปลี่ยนสถานการณ์ได้ด้วย หากแต่อาจจะต้องค่อยๆ กระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป

- หลักการที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่าง “สถานการณ์” กับ “บทบาท” ว่า โดยทั่วไปแล้วในสถานการณ์หนึ่งๆ เรามักจะแสดงบทบาทได้เพียงบทบาทเดียว และเป็นกรยากที่เล่นหลายบทบาทในสถานการณ์เดียว เพราะฉะนั้นจะเป็นการง่ายกว่าถ้ามีการ “เปลี่ยนสถานการณ์” จะทำให้ “เปลี่ยนบทบาท” ได้ง่ายขึ้น (New situation , New behavior)

แนวคิดเรื่อง “หน้าเวที” และ “หลังเวที”

Goffman ได้นำแนวคิดเรื่อง “สถานการณ์” มาเปรียบเทียบกับการแสดงละครที่มี “หน้าเวที” และ “หลังเวที” แต่ในขณะที่การแบ่ง “หน้าเวที” และ “หลังเวที” การแสดงละครจะใช้ลักษณะทางกายภาพเป็นตัวแบ่ง (Physical relation) ว่าพื้นที่ส่วนใดเป็น “หน้า” ส่วนใดเป็น “หลัง” หากทว่าในทางสังคมศาสตร์แล้ว Goffman เสนอว่า จะต้องใช้ “แบบแผนของข้อมูลข่าวสาร” (Pattern of information) เป็นตัวแบ่ง นอกจากนั้นในสาขาด้านจิตวิทยาสังคม ยังแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “พื้นที่” กับ “การสร้างความรู้สึกร่วมกันที่มีอัตลักษณ์ร่วมกัน หรือความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าหากจับคนให้ไปอยู่รวมกันในที่แห่งหนึ่งในช่วงระยะเวลาที่แยกออกไปจากสถานการณ์ที่เคยชิน การมีโอกาสได้ทำกิจกรรมร่วมกันภายในพื้นที่ที่รวมกัน กล่าวคือ มีสถานการณ์ร่วมกัน จะทำให้เกิดความรู้สึก “พวกเรา” ขึ้นมา (Together at a certain place, certain time create “weness feeling”)

บทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างสมานฉันท์แบบจินตนาการ (Imagined community)

B. Anderson (1990) ในบทความชื่อ “Apprehension of time” ได้แสดงให้เห็นว่า สังคมยุคใหม่ที่แนวคิดเรื่องชาติ ได้ถูกประกอบสร้างขึ้นมาเพื่อให้เกิดความรู้สึกสมานฉันท์ในหมู่ผู้คน ซึ่งไม่อาจจะกระทำได้ด้วยการกั้นอาณาบริเวณของพื้นที่เท่านั้น หากทว่าความรู้สึกดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีการสร้างภาพตัวแทนในจินตนาการว่า กลุ่มคนดังกล่าวเป็นลูกหลานของอดีต ร่วมกัน และมีชะตากรรมร่วมกัน ความต่อเนื่องด้านกาลเวลา กระบวนการสร้างความรู้สึกสมานฉันท์ในจินตนาการดังกล่าวนี้ต้องอาศัย “ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม” (Cultural artefact) ที่เรียกว่า “สื่อมวลชน” โดยที่สื่อมวลชนได้มีส่วนทำให้ทุกคนในยุคสมัยนี้ได้เข้าใจคำว่า “ในเวลาเดียวกัน” อย่างมีความหมายอย่างแท้จริงว่า “เป็นเวลาเดียวกันจริงๆ ตามเข็มนาฬิกา” เช่น ในละครโทรทัศน์ พระเอกเกิดอุบัติเหตุรถชนบนถนน ขณะเดียวกันนางเอกซึ่งอยู่ที่บ้านทำกรอบรูปถ่ายของพระเอกตกพื้นแตกกระจาย เป็นต้น ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคนละพื้นที่ แต่ผู้ชมก็สามารถรับรู้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน นั่นหมายความว่า สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่วางพื้นฐานความเข้าใจ เรื่องการรับรู้เวลาและสถานที่อย่างมีความเชื่อมโยงกันทางจินตนาการของผู้ชม

แนวคิดเรื่องเวลาและพื้นที่ที่จะเป็นกรอบในการศึกษาถึงกระบวนการสร้างความหมาย และเป็นแนวทางในการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ ซึ่งอาจมีความหมายบางอย่างสะท้อนถึงความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม และการเปลี่ยนแปลงในสังคมอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่อง การสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฉากและสถานที่ และการสร้างความหมายในเนื้อหาของสื่อมวลชน ได้แก่

นิติพัฒน์ วิจิตรภาพ (2537) ศึกษาเรื่อง “การสร้างความหมายในการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง “สี่แผ่นดิน” มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการสร้างสรรค์ความหมายในการนำเสนอฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์ “สี่แผ่นดิน” ทั้งนี้ได้ใช้วิธีสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ให้ ความหมายเด่นชัดของการเปลี่ยนช่วงยุคสมัยด้วยลักษณะวิธีการจัดฉากและการใช้อุปกรณ์ประกอบฉากมาทั้งหมด 4 ฉาก เพื่อวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้จัดละคร ผู้เขียนบทโทรทัศน์ และทีมงานผู้ผลิตฉาก โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบวิธีการ ปัญหา ตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดของทฤษฎีการละคร และสัญวิทยา ผลจากการวิจัยพบว่า การจัดและใช้อุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์เป็นกระบวนการสร้างความหมายด้วยการผสมผสานปัจจัยต่างๆ ทั้งอาภักปกริยาของตัวแสดง แสง เสียง มุมกล้อง และเทคนิคทางโทรทัศน์เพื่อช่วยส่งเสริมการนำเสนอของละครให้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถสื่อความหมายไปยังผู้ชมได้ตรงตามหน้าที่ของฉากคือ 1) บ่งบอกถึงยุคสมัย บรรยากาศ เวลา และการสร้างอารมณ์ร่วมให้เกิดขึ้นกับผู้ชม 2) ช่วยเสริมบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัดขึ้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ประสิทธิภาพในการสื่อความหมายด้วยฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ขึ้นอยู่กับ การเตรียมงานการผลิตละครโทรทัศน์ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างละเอียดของทีมงาน

สุภา จิตติวสุรัตน์ (2545) ศึกษาเรื่อง “การสร้างความหมายทางสังคมและการรับรู้ความเป็นจริงในภาพยนตร์อิงเรื่องจริง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการประกอบสร้างความหมายให้แก่ “ความเป็นจริง” ผ่านสื่อภาพยนตร์อิงเรื่องจริง ความหมายของของ “ความเป็นจริง” ในภาพยนตร์จากการเข้ารหัส (Encoding) ของผู้สร้างภาพยนตร์ และ เปรียบเทียบการรับรู้ความหมายของ “ความเป็นจริง” ผ่านสื่อภาพยนตร์ของผู้รับสาร ภายใต้กรอบแนวคิดการสร้างความเป็นจริงทางสังคม การ

เขารหัสของผู้ส่งสารและถอดรหัสของผู้รับสาร และแนวคิดเกี่ยวกับภาพยนตร์ พบว่า กระบวนการประกอบสร้างความหมายให้แก่ “ความเป็นจริง” ในภาพยนตร์อิงเรื่องจริง เกิดจากจุดมุ่งหมายการประกอบสร้างของผู้สร้างภาพยนตร์ซึ่งมีอยู่ 2 ประการ คือ เพื่อให้ดูเหมือนเป็นเรื่องจริงและเพื่อรู้ความหมายเดิมและสร้างความหมายใหม่ให้แก่ “ความเป็นจริง” โดยสำหรับวิธีการประกอบสร้างเพื่อให้ดูเหมือนเป็นเรื่องจริงนั้น ผู้สร้างภาพยนตร์อาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ตัวละคร โครงเรื่อง การสร้างความเกี่ยวพันกับผู้ชมโดยตรง ฉาก และกลวิธีการนำเสนอของสื่อภาพยนตร์

จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ (2535) ศึกษาเรื่อง “อาชีพของสตรีในละครโทรทัศน์” พบว่า ในด้านการนำเสนออาชีพของตัวละครหญิงถูกนำเสนอในลักษณะที่เป็นเพียงองค์ประกอบเล็กๆ น้อยๆ ของตัวละคร สถานภาพการแต่งงานหรือเป็นโสดของตัวละครหญิงสำคัญกว่าการมีอาชีพ เพราะกิจกรรมของตัวละครทั้งหญิงและชาย คือ กิจกรรมเรื่องความรักและการแต่งงาน ดังนั้นตัวละครหญิงที่ได้แต่งงาน จึงถือว่าเป็นตัวละครที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ส่วนการนำเสนอสถานที่ทำงาน จากที่ปรากฏจะมีลักษณะเป็นฉากตัวแทน (represented) มากกว่าเป็นฉากเหมือนจริง (presented)

กันธิยา วงศ์จันทา (2541) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ คือ สถานีโทรทัศน์ ผู้จัดละคร และผู้อุปถัมภ์รายการนั้น นโยบายของสถานีโทรทัศน์ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อคุณภาพของละครโทรทัศน์ สำหรับเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์ทั้ง 11 เกณฑ์ที่พัฒนาขึ้น เกณฑ์ที่บ่งชี้คุณภาพของละครโทรทัศน์ที่ดีที่สุด คือ เกณฑ์ทางด้านความเป็นมืออาชีพของผู้จัดละครซึ่งมาจากการสังสมประสบการณ์ส่วนตัวและแบบองค์รวมในการผลิตละครโทรทัศน์มากกว่าการเป็นผู้ที่เรียนจบโดยตรงทางด้านละคร และเกณฑ์เรื่องความประณีตและคุณภาพของกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ อันหมายถึง นโยบายการผลิตละคร การเลือกเรื่อง การคัดเลือกตัวแสดง ความพิถีพิถันในกระบวนการผลิต ความถูกต้องสมจริงและการเลือกเพลงประกอบของผู้จัดละคร สำหรับความคิดเห็นและความต้องการของผู้ชมต่อเนื้อหาและคุณภาพของละครโทรทัศน์นั้น ผู้ชมส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของละครโทรทัศน์ยังคงมีเนื้อหาแบบเก่าๆ และยังไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร จึงต้องการให้มีเนื้อหาที่หลากหลายมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ส่วนทางด้านเทคนิคต่างๆ ในกระบวนการผลิตนั้น ได้มีการพัฒนามากขึ้น

วีระ สุภะ (2536) ได้ทำการวิจัย “การศึกษากระบวนการในการผลิตละครชุดโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2535” พบว่า กระบวนการผลิตละครชุดโทรทัศน์ไทยนั้นประกอบด้วยขั้นตอนการผลิต 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นตอนการวางแผน 2. ขั้นตอนการเตรียมการ 3. ขั้นตอนการถ่ายทำ 4. ขั้นตอนการประเมินผล และปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ควรประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 10 ปัจจัย คือ 1. บุคลากร 2. นโยบาย 3. งบประมาณหรือเงินทุน 4. ผู้ชม 5. ผู้อุปถัมภ์รายการ 6. เวลา 7. สถานที่ 8. เทคโนโลยี 9. สภาพสังคมในปัจจุบัน 10. สภาพการแข่งขัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานละครโทรทัศน์ประสบความสำเร็จและ / หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานละครโทรทัศน์มากที่สุด คือนโยบายผู้บริหารและผลทางธุรกิจ

สินีญา ไกรวิมล (2545) ได้ทำการวิจัย “ลักษณะของบทละครโทรทัศน์ไทยที่ได้รับความนิยมช่วงหลังข่าว จากปี พ.ศ. 2535 ถึงพ.ศ. 2544” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของบทละครโทรทัศน์ ลักษณะความเปลี่ยนแปลงของละครโทรทัศน์ในด้านการเล่าเรื่อง (Narrative) รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยด้านการผลิตและด้านการตลาดที่มีผลในการกำหนดการเขียนบทละครโทรทัศน์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาของบทละครที่ได้รับความนิยมจำนวน 20 เรื่อง พบว่า บทละครโทรทัศน์ที่นำไปผลิต และได้รับความนิยมมีลักษณะร่วมที่ปรากฏคือ โดยมากมีโครงเรื่องเกี่ยวกับความรัก โดยเฉพาะความรักระหว่างชนชั้น รองลงไปคือ แนวเรื่องเกี่ยวกับความสำเร็จ โดยมีความขัดแย้งระหว่างคนกับคน ในเรื่องของการรัก จากหลักยังคงเป็นบ้านอันแสดงถึงเรื่องราวที่สัมพันธ์กับครอบครัว และปรากฏชนชั้นอย่างชัดเจน โดยละครที่นำไปผลิตและได้รับความนิยม จากปี พ.ศ.2535 ถึง พ.ศ. 2544 องค์ประกอบการเล่าเรื่องส่วนใหญ่ ได้แก่ โครงเรื่อง (Plot) , แก่นเรื่อง (Theme) ความขัดแย้ง (Conflict) , ตัวละคร (Character) , ตอนจบ (Ending) มีลักษณะร่วมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีเฉพาะฉาก , บทสนทนา และกลวิธีการดึงดูดใจผู้ชม เช่น จังหวะการเล่าเรื่อง การทิ้งความตื่นเต้นท้ายฉาก การดึงดูดโดยใช้ความรุนแรงของตัวละคร และกลวิธีการเล่าเรื่องอื่นๆเท่านั้น ที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม ปัจจัยนี้เองส่งผลให้ลักษณะละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมจึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างผิวเผิน

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก” (Romantic Comedy) นี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาถึงกระบวนการสร้างความหมาย รวมทั้งแนวคิด และปัจจัยในการนำเสนอฉาก สถานที่และอุปกรณ์ประกอบฉาก เพื่อสื่อความหมายไปยังผู้ชม รวมทั้งวิเคราะห์ถึงบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) ในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก และศึกษาจากทฤษฎีทัศน์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ และนำเสนอเป็นข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล
2. วิดีโอเทปโทรทัศน์
3. ข้อมูลเอกสาร

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหา ตลอดจนปัจจัยบริบทที่เกี่ยวข้องบางประการ เช่น การสร้างสรรค์ การผลิต ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดการสร้างความหมาย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสัมภาษณ์บุคคล ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการกำหนดรูปแบบเนื้อหา และการสร้างความหมายของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก (Romantic Comedy) โดยบุคคลที่จะให้ข้อมูล ได้แก่

1. ผู้กำกับละคร (Director)
2. ผู้กำกับศิลป์ (Art Director)
3. ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ (Script Writer)

2. แหล่งข้อมูลประเภทเทปวีดิทัศน์ละครโทรทัศน์

ได้แก่ เทปวีดิทัศน์ละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก ซึ่งออกอากาศในช่วงเวลาหลังข่าวภาคค่ำ เวลาประมาณ 20.30 น.- 22.30 น. ความยาว 1 ชั่วโมง 30 นาที – 2 ชั่วโมง แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ,ช่อง 5 และช่อง 7 ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.2548 – เดือนมีนาคม พ.ศ.2549 เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ดังกล่าวนี้มีช่วงเวลาละครหลังข่าวภาคค่ำออกอากาศอย่างสม่ำเสมอทุกวัน และเป็นสถานีที่เข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ได้ทั่วถึง และเป็นสถานีโทรทัศน์ประเภทไม่เก็บค่าบริการ จึงย่อมมีโอกาสถูกเปิดรับในวงกว้าง โดยวิธีดีที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูลนี้ผู้วิจัยจะทำการขอสำเนาเทปจากสถานีโทรทัศน์ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ละครเหล่านั้น หรืออาจจะบันทึกจากละครโทรทัศน์ที่แพร่ภาพออกอากาศจริงทางโทรทัศน์เท่านั้น

3. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

ได้แก่ บทความ งานเขียน งานวิจัย หนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครโทรทัศน์ รวมทั้งบทละครโทรทัศน์บางส่วน ซึ่งสามารถนำมาช่วยในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมาย ลักษณะรูปแบบ และเนื้อหา รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของฉากในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก (Romantic Comedy) ได้ โดยเอกสารเหล่านี้เก็บรวบรวมจากห้องสมุดต่างๆ และเอกสารของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์เรื่องนั้นๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลประเภทบุคคล

โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตละครโทรทัศน์ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบ เนื้อหา และการสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์โดยตรง เช่น ผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับศิลป์ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตละครโทรทัศน์ของแต่ละเรื่อง โดยที่บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลที่เป็นไปตามทัศนคติของแต่ละคน และแตกต่างกันตามรูปแบบวิธีการทำงานของตน โดยผู้วิจัยจะทำการศึกษาประเด็นในการสัมภาษณ์ครอบคลุมถึงเรื่องต่างๆ ดังนี้

- ผู้ผลิตมีวิธีการสื่อความหมายของเนื้อหาเรื่องราวไปถึงผู้ชม โดยถ่ายทอดผ่านฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกอย่างไร
- รูปแบบการนำเสนอของฉาก สถานที่ และอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกเป็นอย่างไร
- บทบาทและหน้าที่ของฉาก สถานที่ และอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกมีความสำคัญอย่างไร
- การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงของฉาก สถานที่ และอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับโลกความเป็นจริงในสังคมอย่างไร
- ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความหมายของฉาก สถานที่ และอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก
- ขั้นตอนการหาสถานที่ถ่ายทำ (Location)

บุคคลที่ทำการสัมภาษณ์ได้แก่

- คุณกาญจนาพร ปลอดภัย ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2550
- คุณปัญญา ชุ่มฤทธิ์ ผู้กำกับการแสดงละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2550
- คุณธนธร วงศ์ชวนากร ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก” สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2550
- คุณศุภชัย สิทธิอัมพรพรรณ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “รักของนายดอกไม้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551
- คุณธิดารัตน์ พงษ์สิงห์ ผู้กำกับศิลป์ ละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2550
- คุณปาจริย์ ดิยวดยิ่ง ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “คุณนายสายลับ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2551
- คุณฉัตรชัย สุรสิทธิ์ ผู้กำกับการแสดงละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551
- คุณสมชัย คินทรักษ์ ผู้ควบคุมศิลปกรรมละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551
- คุณพิมพ์ธนา – กุลธิดา ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “เจ้าปาวก้นคร่าว” สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551

- คุณปกาสิต กิ่งศักดิ์ ผู้กำกับการแสดงละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว”

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2551

- คุณไววุฒิ โพธิษา ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว”

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2551

- คุณละลิตา ฉันทศาสตร์โกศล ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “รักติดลบ”

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2551

- คุณเอกภพ ตันหยงมาศ ผู้กำกับการแสดงละครเรื่อง “รักติดลบ”

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551

- คุณคุณฤดี กิตติสิทโธ ผู้กำกับศิลป์ ละครเรื่อง “รักติดลบ”

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2551

หมายเหตุ คุณนพดล มงคลพันธุ์ ผู้กำกับการแสดงละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” เสียชีวิตระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงไม่ได้ทำการสัมภาษณ์

2. ข้อมูลประเภทเทปวีดิทัศน์ละครโทรทัศน์

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาลุ่มตัวอย่างจากละครโทรทัศน์ไทยที่แพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 เวลา 20.30 น. - 22.30 น. ในเดือนมีนาคม พ.ศ.2548 – มีนาคม พ.ศ. 2549 จากทั้งหมดประมาณ 55 เรื่อง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก (Romantic Comedy) จำนวน 5 เรื่อง เพื่อนำมาอธิบายถึงกระบวนการสร้างความหมาย และความหมายแฝงที่ปรากฏในฉาก ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงฉากในการนำเสนอ จากขั้นตอนบทโทรทัศน์สู่การถ่ายทำและนำเสนอสู่สายตาผู้ชมบนททบหน้าจอ และการให้ความสำคัญของฉากแต่ละฉากมีการแบ่งสัดส่วนให้ความสำคัญอย่างไร รวมถึงการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฉาก โดยจะทำการบันทึกเทปละครโทรทัศน์ จากนั้นนำละครที่บันทึกทั้งหมดมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักตลก (Romantic Comedy) ที่นำมาทำการศึกษาก็จะประกอบด้วยฉากและสถานที่ไม่ต่ำกว่า 10 สถานที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและความแม่นยำในข้อมูล ประกอบด้วยละครเรื่องต่างๆ ดังนี้

ช่อง 3 : รักของนายดอกไม้ เจ้าบ่าวก้นครัว

ช่อง 5 : คุณนายสายลับ

ช่อง 7 : ตลาดน้ำดำเนินรัก รักติดลบ

3. ข้อมูลประเภทเอกสาร

ได้แก่ บทความ งานเขียน หนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครโทรทัศน์ รวมทั้งบทละครโทรทัศน์บางส่วน ซึ่งถือว่าเป็นเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ และนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมจากสถาบันการศึกษา และบริษัทผู้ผลิตละครต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะได้นำเอาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ถึงกระบวนการสร้างความหมายของฉากและสถานที่จากละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกที่เก็บรวบรวมข้อมูลมาศึกษาถึงเทคนิคการสร้างความหมายว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง มีวิธีการ และแนวคิดเป็นอย่างไร รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอฉากต่างๆ ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก โดยอาศัยแนวคิดเรื่องการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์วิทยา (Semiology) และแนวคิดการประกอบสร้างความเป็นจริงทางสังคมมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

2. นำข้อมูลที่ได้มาจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ โดยอาศัยแนวคิดการเล่าเรื่องเพื่อศึกษาในเรื่องของการถ่ายทอดความหมายทางสังคม และศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ของฉากในละครโทรทัศน์ โดยอาศัยแนวคิดเรื่องฉากการออกแบบตกแต่งฉาก และแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องเวลาและพื้นที่มาเป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบของฉากในละครโทรทัศน์ปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยอาจสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไป รวมถึงปัจจัยแวดล้อมที่เป็นตัวกำหนดประเภทของฉาก ซึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างการให้ความสำคัญของฉากแต่ละประเภทในสัดส่วนที่แตกต่างกัน

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยการนำเสนอเนื้อหาควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ข้อมูลถึงกระบวนการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของฉาก พร้อมทั้งอธิบายถึงแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) ควรชี้แจงสไตล์และรูปแบบของการผลิตละครเรื่องนั้นๆ ซึ่งนำไปสู่ผลการวิเคราะห์ในเรื่องของบทบาทและหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก (Romantic Comedy)

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลกระบวนการสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก (Romantic Comedy) จากในมุมมองการวิเคราะห์ของผู้วิจัย และเปรียบเทียบความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ และสรุปเป็นผลการวิจัยโดยรวมทั้งหมดต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การสร้างความหมายของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก

ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก

ผลการวิเคราะห์

ในบทนี้เป็นการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก โดยจำแนกและวิเคราะห์ถึงรูปแบบเนื้อหาและวิธีการนำเสนอที่พบในละครแต่ละเรื่อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำวีซีดีละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกมาศึกษา 5 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ ละครเรื่อง ตลาดน้ำดำเนินรัก , รักคิดลบ , คุณนายสายลับ , รักของนายดอกไม้ และ เจ้าบ่าวก้นครัว ดังปรากฏเป็นภาพรวมดังนี้

ในส่วนของกระบวนการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักตลกนั้น ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของ C.Peirce ซึ่งได้นำองค์ประกอบระหว่างตัวหมาย (Signifier) กับตัวหมายถึง (Signified) มาจัดระยะห่างโดยแบ่งประเภทของสัญญาณ (Sign) ออกเป็น 3 ประเภท ประเภทที่ 1 คือ Icon เป็นสัญญาณที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุจริงมากที่สุด ประเภทที่ 2 คือ Index เป็นสัญญาณมีความเกี่ยวข้องกับวัตถุจริง ซึ่งการถอดรหัสต้องอาศัยการคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงระหว่าง Index กับ Object และประเภทที่ 3 คือ Symbol เป็นสัญญาณที่ไม่มีความเกี่ยวพันอันใดระหว่างสัญญาณกับวัตถุที่มีอยู่จริง ซึ่งความเกี่ยวพันเกิดขึ้นจากข้อตกลงร่วมกัน อีกทั้งการถอดรหัสต้องอาศัยการเรียนรู้ของผู้ใช้สัญญาณ

รวมทั้งแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) ที่ควรชี้แนะสไตล์และรูปแบบของการผลิตละครเรื่องนั้นๆ ละครจะดำเนินไปใน 2 รูปแบบ คือ

1. Representation Form คือ ฉากที่เป็นตัวแทน โดยสมมติว่าอยู่ในสถานที่ใดที่หนึ่ง เป็นการพยายามจัดฉากให้ผู้ชมเชื่อว่าฉากนั้นคือสถานที่จริง
2. Presentation Form คือ ฉากที่เหมือนจริง

นอกจากนั้นยังใช้แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเวลาและพื้นที่ โดยนำกรอบแนวความคิดของ A. Weber ที่ได้ให้แนวทางการศึกษา “พื้นที่” ถึงวิธีการแบ่งพื้นที่เป็นส่วนต่างๆตามหน้าที่ การกำหนดกิจกรรมต่างๆที่สามารถกระทำได้ในพื้นที่นั้นๆ การกำหนดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การศึกษา ระยะห่างของพื้นที่ และโอกาสการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ นำมาแบ่งประเภทของฉากที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก

รวมทั้งจากการศึกษาละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกที่ออกอากาศในช่วงเวลา หลังข่าวภาคค่ำ เวลาประมาณ 20.30 น.- 22.30 น. ความยาว 1 ชั่วโมง 30 นาที – 2 ชั่วโมง แพร่ภาพ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ,ช่อง 5 และช่อง 7 ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.2548 – เดือนมีนาคม พ.ศ.2549 พบว่า ฉากในละครโทรทัศน์ประเภทตลกนั้น มีความแตกต่างจากฉากในละครโทรทัศน์ประเภท แนวแอคชั่น (Action) แนวสยองขวัญ (Thriller) หรือแม้กระทั่งแนวย้อนยุค (Period) กล่าวคือ ละครแนวแอคชั่นเน้นการนำเสนอแบบเกินจริง เช่น ระเบิด การต่อสู้ หากเป็นแนวย้อนยุค จะเน้นที่ความเหมือนจริงของยุคสมัยในอดีตมานำเสนอให้ผู้ชมได้เห็นบรรยากาศของความเป็นอยู่ของผู้คนในอดีต แต่สำหรับละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกนั้นมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ ฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก จะเน้นที่วิถีชีวิตความเป็นจริงของคนในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีความผูกพันกับบ้าน ที่ทำงาน และพื้นที่สาธารณะ เป็นหลัก เพราะฉะนั้นฉากอุปกรณ์ประกอบฉาก และสถานที่ที่ใช้ถ่ายทำ จึงเน้นที่ความสมจริงเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกซึ่งได้ให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้

“ละครคอมิดีหลายๆทั่วไปนำมาจากสถานการณ์ใกล้ตัวคนในสังคม เหมือนกับว่า คอมิดีส่วนใหญ่เป็นอะไรที่ปัจจุบัน คนเราเห็นได้ในสังคม คาแรกเตอร์ของคนที่เราเจอได้ คาแรกเตอร์คนที่มีอาชีพ คนที่ผิดๆเพี้ยนๆ บ้าๆ บอๆ หรือว่าคนที่คิดคินกินข้าวแกง ก็มันจะเป็นอะไรที่เราเห็นได้”

(ละลิตา ฉันทศาสตร์โกศล ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “รักติดลบ” , สัมภาษณ์ 24 ก.พ. 51)

“ละครต้องนำมาเล่าเรื่องราวที่สืบสืงชั่วโมงอย่างต่ำ เพราะฉะนั้นสืบสืงชั่วโมงจะทำอะไรได้ ก็ต้องตามชีวิตตัวละครไป ตัวละครก็มีชีวิต มีชีวิตก็คือ ตื่นนอนขึ้นมา กินข้าว อาบน้ำล้างหน้าแปรงฟันไปทำงาน นักเที่ยว จริงๆนี่คือชีวิตปกติของคน เพราะว่าละครเป็นสิ่งที่กว้างสำหรับคน เพราะฉะนั้นไปนึกชีวิตเขามาก คนดูอาจจะรับไม่ได้ ฉากที่เห็นก็เลยตรงกับชีวิตของคนเป็นส่วนใหญ่”

(สุกชัช ลิทธิอัมพรพรรณ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “รักของนายดอกไม้” , สัมภาษณ์

26 ก.พ.51)

“ละครโรมานติกคอมิดีส่วนใหญ่ไม่เพื่อฝันจนเกินไป มีความใกล้ชิดกับคนและความเป็นจริงทั่วไป อย่างตลาดน้ำดำเนินรักรจะใกล้ความเป็นจริง ใกล้วิถีไทย เพียงแค่เราหยิบภาคไหน จังหวัดไหน โลกชั้นไหน สังคมกลุ่มไหนเอามาเล่น ดังนั้นการนี้ถึงการประกอบฉากนั้นก็ถึงสิ่งที่เป็นจริงเอาไว้มากที่สุด”

(กาญจนาพร ปลอดภัย ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก” , สัมภาษณ์ 26 พ.ย.50)

“แอ็คชั่นอาจจะเกินจริง ความเป็นจริง แต่หลักการของพีก็คือ อย่างเรื่องนี้โรมานติกคอมิดี ต้องพยายามนี้ทุกอย่างมันเกิดขึ้นจริงได้ ก็คือ ฉากทุกอย่างก็ต้องให้ตรงกับชีวิตคนจริงๆ”

(พิมพ์ธนา-กุลธิดา ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว” , สัมภาษณ์ 20 ก.พ. 51)

“โรมานติกคอมิดี เป็นเรื่องของความรัก ตก ถ้าดราม่าก็โศกเศร้าเสียน้ำตา ถ้าแอ็คชั่นก็บู๊ล้างผลาญ การเล่าเรื่องมีแนวสากลที่ต้องใช้วิถีเดียวกัน แต่ว่าการเน้นให้ความสำคัญของฉากก็ต้องแตกต่างกันไป...อย่างโรมานติกคอมิดี ก็จะเน้นไปใส่สไตล์ของคนในสังคม ให้เข้ากับสถานการณ์จริงๆในปัจจุบัน”

(ปจรรย์ ดิยาวดิง ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “คุณนายสายลับ” , สัมภาษณ์ 25 ก.พ. 51)

จะเห็นได้ว่า ละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก มีรูปแบบการเล่าเรื่องที่ใกล้เคียงหรืออาจจะกล่าวได้ว่าตรงกับชีวิตประจำวันของคนในสังคมมากที่สุด ซึ่งวิถีชีวิตของคนในปัจจุบันมีความผูกพันกับบ้าน ที่ทำงาน พื้นที่สาธารณะ ซึ่งสถานที่เหล่านี้ถือเป็นโลกชั้นที่ใช้ถ่ายทำละครและทำให้เกิดการดำเนินเรื่องราวตามที่บทละครกำหนด

นอกจากนี้เพื่อเป็นการเพิ่มสีสันของละครและการดำเนินเรื่องราวให้มีอรรถรสมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์จึงเพิ่มสถานที่บางสถานที่ในช่วงคลี่คลายของเรื่องราว นั่นคือสถานที่ลับซัน ได้แก่ ป่า กระโจมร้าง โกดังร้าง เป็นต้น และสถานที่สร้างความโรแมนติก และเป็นทีดำเนินเรื่องให้เห็นความผูกพันระหว่างพระเอกนางเอก ก็คือ สถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ เช่น ทะเล แม่น้ำ เป็นต้น ซึ่งผลจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างละครทั้งหมด 5 เรื่อง จึงใช้เกณฑ์ของโลกชั้น (Location) ที่ถ่ายทำและเกณฑ์ของการเล่าเรื่อง นำมาสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละฉากพบว่า มีทั้งหมด 2,998 ฉาก สามารถแบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. บ้าน
2. สถานที่ทำงาน
3. พื้นที่สาธารณะ
4. สถานที่ลับซัน
5. สถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ

จากแนวคิดในเรื่องเทคนิคการสร้างความหมายของ C.Peirce และแนวคิดการออกแบบฉาก จึงสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความหมายของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก ดังต่อไปนี้

กว่าจะเป็นฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก

สำหรับกระบวนการสร้างความหมายของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยนั้น เริ่มต้นจากบทละครโทรทัศน์ ซึ่งบทละครโทรทัศน์เป็นตัวกำหนดวิธีการเล่าเรื่อง รวมทั้งการนำเสนอฉากในละครเรื่องนั้นๆ เมื่อได้บทละครโทรทัศน์มาแล้วจึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายผลิตที่จะดำเนินการต่อไป

“เมื่อได้สคริปต์มา สิ่งแรกก็คือ ต้องอ่านก่อน ทำความเข้าใจกับบทว่า สิ่งที่คุณเขียนบทเขียนมา ต้องการเล่าในมุมไหน และเราจะได้อรรถรสทางของตัวละครว่าจะนำไปสู่อะไร ส่วนต่อมาก็คือการแต่งงานว่า ในฉากนั้นๆเราต้องการโลกทัศน์ประมาณไหน แบบไหน เพื่ออะไร เพราะอะไร และก็ในเชิงของ Art คุณในภาพรวมว่า เราจะทำโมเดิร์นแค่ไหน หรือเราจะทำสีประมาณไหน... อย่างเรื่องนี้ สีก็ต้องแบบว่าชมพูหน่อยๆ เหลืองนิดๆ หรือให้มันมีสีส้มไม่หม่นหรือเศร้า คุณแล้วเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน”

(ฉัตรชัย สุรสิทธิ์ ผู้กำกับละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” , สัมภาษณ์ 19 ก.พ. 51)

“คือเขาจะให้เรื่องย่อมาก่อน ว่าเรื่องนี้จะเป็แนวไหน โครงเรื่องย่อ ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วจากนั้นก็เป็คาแรกเตอร์นักแสดง ว่านักแสดงแต่ละครคาแรกเตอร์เป็อย่างไร พอเสร็จปุ๊บ ฝ่ายโลเกชั่นก็ไปหาโลเกชั่นมาให้ก่อนรอบนึ่ง เพื่อให้ฝ่ายศิลป์แบผู้กำกับมาช่วยกันเลือก ว่าตรงตามบทหรือเปล่า มีตัวอย่างพวกรูป กว่าจะเคาะได้ก็ต้องเลือกกันหลายรอบเหมือนกัน แล้วค่อยไปดูสถานที่จริง เสร็จแล้วก็มาแตกบทว่าต้องใช้อุปกรณ์ประกอบฉากอะไรให้เหมาะกับคาแรกเตอร์นักแสดง ต้องมาดูว่าโลเกชั่นต้องเพิ่มหรือลด ตกแต่งอะไรเพิ่มบ้าง ก่อนถ่ายแต่ละครั้งก็จะประชุมรายละเอียดอีกที”

(สมชัย คินทรักษ์ ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” สัมภาษณ์ 19 ก.พ.51)

“ตอนแรกก็จะอ่านบทโดยรวมทั้งหมดก่อน แล้วก็ดู *prop* ก่อน *prop* ที่เค้าระบุมาตามบทว่ามีอะไรบ้าง ของใช้ควรจะเป็นประมาณไหน สไตล์ไหน โทนไหน หลังจากนั้นพอเค้ามีคิวถ่ายหรือว่าก่อนคิวถ่ายจะออกเนี่ย เค้าจะเริ่มรู้คร่าวๆแล้วว่าเรื่องนั้นเนี่ยมันใช้โลเกชั่นอะไรบ้าง ถ้าทางโลเกชั่นเค้าหาแล้วเนี่ย เราก็จะไปดู ก็จะมีฉาก มีผู้กำกับ มีผู้ช่วย ไปดูเสร็จแล้วก็ยึดบทเป็หลัก แล้วก็ความต้องการของผู้กำกับ แล้วก็ค่อยใส่ไอเดียของเราเข้าไป ก็ *present* กันว่าเออเราคิดอย่างนี้ ผู้กำกับบอกได้อย่างนี้ ตรงกันมัย หรือว่าไม่ตรงกัน แล้วปรับตรงไหน แล้วจากตรงนั้นมันก็มีเรื่องงมมาคุมอีกทีนึ่ง ว่าที่ฝืนนั้นได้หรือเปล่า”

(ธิดารัตน์ พงษ์สิงห์ ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” , สัมภาษณ์ 27 ตุลาคม 2550)

“ได้บทมาก็เอามาอ่านทำความเข้าใจ แล้วก็คุยเรื่องโครงเรื่องกับทางผู้จัดว่าจะให้เป็แนวไหน กับคนเขียนบทว่าจะได้เข้าใจตรงกันว่าจะให้เป็โรแมนติคคอมดี้ ก็จะให้ดูเป็ภาพถ่ายสวยส่วนใหญ่ เน้นสมจริง แล้วก็คุยกับฝ่ายโลเกชั่น ศิลปกรรม เพื่อให้ฉากออกมาเป็แนวทางเดียวกัน”

(เอกภพ ต้นหงมาศ ผู้กำกับการแสดงละครเรื่อง “รักติดลบ” , สัมภาษณ์ 20 ก.พ.51)

“ต้องอ่านแล้วแยกของที่อยู่ในฉากก่อน ความสัมพันธ์ของฉากนี้เค้าเน้นที่จุดไหน ส่วนสถานที่โลเกชั่นจะหามาก่อน แล้วเรามาดูสถานที่นั้นอีกที แล้วถึงจะเตรียมงาน แต่ต้องคุยกับผู้กำกับด้วยว่า ฉากนี้ผู้กำกับอยากได้แบบไหน จะได้เซ็คฉากถูก”

(อุษฎิ กิตติสิทโธ ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “รักติดลบ” , สัมภาษณ์ 20 ก.พ.51)

“ได้สคริปต์เราก็เรียกประชุมทีมงาน ก็จะมีผู้ช่วยผู้กำกับ โลเกชั่น เสื้อผ้า หน้าผม *Prop* ทุกคนที่อยู่ในทีมทั้งหมดเรียกประชุม แล้วก็เอาบทมาเคลียร์กันว่ามီးอะไรบ้างที่ต้องแบ่งแยกไปทำ โปรดิวเซอร์ก็จะแยกว่ามีโลเกชั่นอะไรบ้างที่ต้องถ่าย แยกกันมา บ้านพระเอก บ้านนางเอก ที่

ทำงานพระเอก ที่ทำงานนางเอก ที่เกี่ยวเนื่องกัน เสื้อผ้าหน้าผมเป็นอย่างไร ประชุมเสร็จก็ไปคูโล เกชั่น กำหนดสี โทนของฉาก คุยให้เคลียร์กับทีมงานทุกฝ่าย”

(ปกาศิต กิ่งศักดิ์ ผู้กำกับการแสดงละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว”, สัมภาษณ์ 19 ก.พ.51)

“อย่างแรกต้องแบ่งโทนสีก่อนว่า ตัวละครแต่ละตัวใช้โทนสีอะไร คาแรกเตอร์ของ ตัวละครเป็นยังไง ก็ต้องคุยกับผู้กำกับ ฝ่ายเสื้อผ้าด้วยว่า ฉากนี้เสื้อสีอะไร จะได้จัดฉากให้เข้ากับสี เสื้อ หรือไม่เข้ากับสีเสื้อ ไม่งั้นมันจะจม เราต้องประชุมกันก่อนทำงานทุกครั้ง”

(ไวยวุฒิ โพธิษา ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว”, สัมภาษณ์ 24 กุมภาพันธ์ 2551)

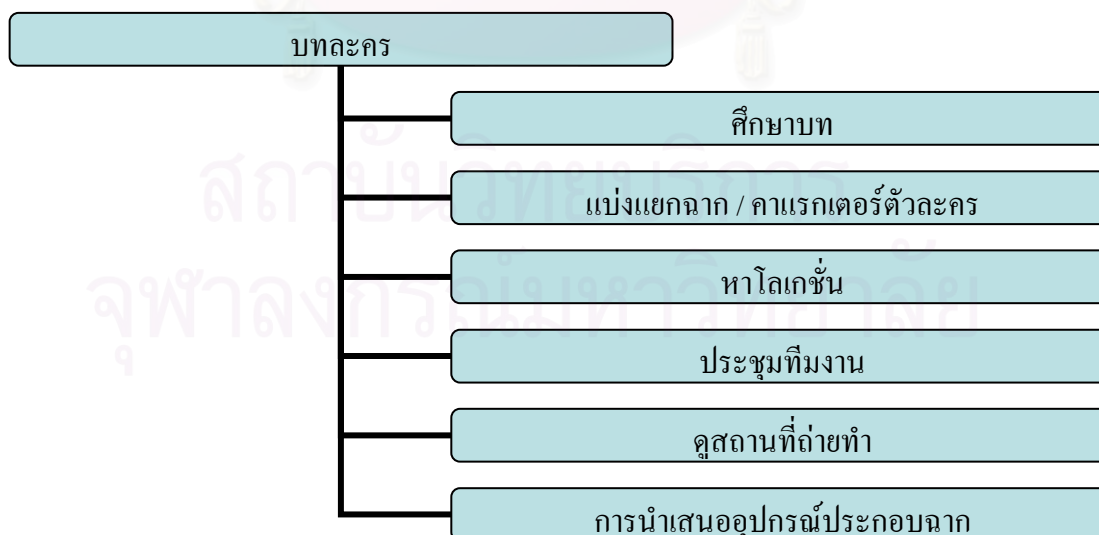
“ต้องประชุมก่อนถ่าย เราอ่านบทเสร็จ จะรู้ว่า วันนี้จะต้องมีอะไรบ้างที่ต้องใช้ ต้องประชุมหลายๆฝ่าย แล้วแต่ละฝ่ายก็ต้องจัดการหากันมา”

(ปัญญา ชุ่มฤทธิ์ ผู้กำกับการแสดงละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก”, สัมภาษณ์ 23 พ.ย.50)

“ได้บทแล้วเราต้องมาดูตามคาแรกเตอร์ว่าบ้านนางเอกอยู่ในฐานะอะไร แบบว่า ยากจนหรือว่ากลาง หรือว่ารวยแล้ว ก็จะมาดูว่าของที่เขาใช้มันควรจะเป็นด้วยราคา หรือว่าวัตถุแบบ ไหน ก็จะเป็นในด้านศิลปกรรม แต่ยังไงก็ต้องปรึกษาผู้กำกับอีกทีด้วย”

(ชนธ วงศ์ชวนากร ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก”, สัมภาษณ์ 23 พ.ย.50)

จากสัมภาษณ์ดังกล่าวนำมาอธิบายเป็นแผนผังการทำงานของผู้ผลิตละครได้ดังนี้

รูปที่ 1 แผนผังแสดงการทำงานของผู้ผลิตละคร

จากแผนผังจะเห็นได้ว่า กระบวนการสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์ เริ่มต้นกระบวนการผลิตตั้งแต่ขั้นเตรียมการ (Pre-Production) การเขียนบทละครโทรทัศน์ โดยผู้เขียนบทจะเป็นผู้กำหนดว่าฉากนี้จะเกิดขึ้นที่ไหนอย่างไร รวมทั้งกำหนดอุปกรณ์ประกอบฉากที่จะใช้ในการถ่ายทำ เพื่อให้ละครมีความสมบูรณ์มากที่สุด หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนของการวางแผนการถ่ายทำ โดยแต่ละฝ่ายแบ่งงานกันรับผิดชอบ เช่น ผู้กำกับการแสดง ฝ่ายฉาก ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายเครื่องแต่งกาย ฝ่ายแสง เสียง และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการเตรียมงานผลิตละครนั้น ผู้กำกับการแสดง รวมทั้งผู้กำกับศิลป์ หรือฝ่ายควบคุมศิลปกรรม และฝ่ายสถานที่จะเริ่มอ่านบทละครอย่างละเอียดถี่ถ้วน และตีความจากบท เพื่อค้นหาข้อมูลภายในบทอย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการทำการค้นคว้า (Research) และจัดหาสถานที่ และอุปกรณ์ประกอบฉากให้เข้ากับแนวคิดของเรื่อง และให้เข้ากับกระแสของสังคมในระยเวลานั้น เช่น ปัจจุบันวิถีชีวิตการทำงานของคนเปลี่ยนไป อุปกรณ์สำคัญของคนทำงานก็คือคอมพิวเตอร์ แต่ปัจจุบันอาจใช้ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะธรรมดา แต่อาจจะต้องใช้คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กเข้ามาแทน เพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตที่เร่งรีบของคนในเมือง เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับสถานภาพของตัวละครและสังคม ฐานะความเป็นอยู่ของตัวละคร อุปกรณ์ประกอบฉาก (Prop) ทั้งหมด รวมถึงการพัฒนาของเหตุการณ์และตัวละครตั้งแต่ต้นจนจบ กำหนดสไตล์ โทนมืดและฟอร์มของฉากให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องรูปแบบของละคร ซึ่งจะต้องมีการพูดคุยปรึกษากับผู้กำกับการแสดงเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและเข้าใจในทิศทางเดียวกัน แล้วจึงทำการออกแบบฉากตามขั้นตอนและวิธีการออกแบบฉากของแต่ละคน หรือจัดหาสถานที่ถ่ายทำต่อไป และในการถ่ายทำในแต่ละครั้งก็จะมีการประชุมทีมงานทุกฝ่าย เพื่อเตรียมงานในแต่ละสัปดาห์และกำหนดทิศทางของฉากแต่ละฉากให้ตรงกันทุกฝ่าย หรือหากมีปัญหาใดก็จะได้ช่วยกันแก้ไข เพื่อที่ในวันถ่ายทำจริงจะได้ตรงตามเป้าหมายและเกิดปัญหาน้อยที่สุด

เพราะฉะนั้นฝ่ายที่รับผิดชอบในส่วนของงานด้านการจัดฉาก และจัดหาอุปกรณ์ประกอบฉาก คือฝ่ายศิลปกรรม และสิ่งสำคัญที่สุดในการผลิตละคร คือบทละคร เพราะบทละครจะเป็นตัวกำหนดองค์ประกอบของละครทั้งหมด เพื่อให้ทุกฝ่ายดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยในการสร้างความหมายของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากนั้น ฝ่ายศิลปกรรมจะแบ่งโทนสีของละครก่อนว่า ตัวละครแต่ละตัวจะใช้โทนสีอะไร เนื่องจากคาแร็กเตอร์ของตัวละครจะมีส่วนในการแยกโทนสี เช่น คนดี คนร้าย ตัวอิจฉา เพลย์บอล นักธุรกิจ ตัวละครแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป นอกจากนั้นโลกทัศน์ในการถ่ายทำก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสะท้อนถึงสถานภาพของตัวละครให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

“...ละครโรแมนติกคอมิดีจะเป็นอะไรที่ใสๆและนำเสนออยู่เสมอ เราต้องอัปเดตอยู่ตลอดเวลาว่าตอนนี้แพชั่นไปถึงไหนแล้ว...”

(ไววุฒิ โพธิชา ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว” สัมภาษณ์ 24 กุมภาพันธ์ 2551)

“ละครเรื่องนี้จะเน้นสีสันสดใส โทนมืดที่ดูแล้วสบายตา ให้ความรู้สึกสดชื่น อย่างผลไม้ก็จะเลือกที่สีสดๆ ชมพู เขียว ประมาณนี้ ให้เข้ากับโทนของเรื่องแบบโรแมนติกคอมิดี ซึ่งเป็นอะไรที่สนุก”

(ธนธร วงศ์ชวนากร ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก”, สัมภาษณ์ 23 พ.ย.50)

“เน้นความสดใส ใสสีสันไป ให้ดูเรื่องราวมีสีสัน อย่างเรื่องนี้จะเน้นดอกไม้ ซึ่งก็เข้ากับโทนของความเป็นโรแมนติกคอมิดีได้”

(ธิดารัตน์ พงษ์สิงห์ ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้”, สัมภาษณ์ 27 ตุลาคม 2550)

“ละครมันกำหนด Theme ของเรื่องมาเลยว่า อย่างโรแมนติก โทนมืดมันต้องสดใส แสงสีทุกอย่างจะเป็นตัวกำหนดเลย...ก็จะเป็นสีน่ารัก สีสดใส สว่างๆ ให้ดูใสๆ มันจะเน้นให้อารมณ์ให้การแสดงมันดูเพलिิดเพลิน”

(สมชัย คินทรักษ์ ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” สัมภาษณ์ 19 ก.พ.51)

“ถ้าเป็นโรแมนติกคอมิดีอย่างนี้ก็จะเป็นพวกของหวานๆ น่ารักๆ ของประกอบฉากแบบพวกสีสดใสสวยๆ แต่ถ้าเป็นแนวบู๊ ก็จะเป็นสีโทนกันเฉย อย่างละครเรื่องนี้ โทนมืดมันจะเน้นที่สีขาว สีชมพู ”

(คุชฎี กิตติสิทธิโธ ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “รักติดลบ”, สัมภาษณ์ 20 ก.พ.51)

จากสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า รูปแบบของฉากในละครประเภทรักแนวตลก จะเน้นโทนสีสดใส ดูแล้วสบายตา และเน้นการจัดฉากที่สมจริง ตรงกับชีวิตคนในสังคมปัจจุบันเป็นหลัก ผสมผสานกับความเกินจริงนิดหน่อย ทั้งนี้เพื่ออรรถรสในการชม และดึงความสนใจของผู้ชม ซึ่งฝ่ายศิลป์อาจจะต้องเพิ่มอุปกรณ์ประกอบฉากมากขึ้น เพื่อความสวยงามของฉาก และสื่อความหมายไปถึงผู้ชมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เมื่อได้ทราบถึงแนวทางการผลิตละครโทรทัศน์หรือขั้นตอนการนำเสนอฉากในละครโทรทัศน์แล้ว ผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์ในตัวของเนื้อสาร (Text) เพื่อประมวลรูปแบบของฉากที่ปรากฏทั้งหมดในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกทั้ง 5 เรื่อง จากนั้นจะนำฉากที่เด่นที่สุดของแต่ละเรื่องซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องราวในละคร โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญดังนี้

1. ฉากที่เป็นเบ็ดกราวนที่สอดคล้องกับการบทบาทของตัวละคร
2. เป็นฉากที่บอกถึงสถานที่ เวลา รวมทั้งสร้างอารมณ์ให้กับผู้ชม
3. เสริมบุคลิกตัวละครให้เด่นชัด
4. สะดวกต่อทีมงานถ่ายทำ

หลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นกรอบแนวคิดให้ผู้วิจัยเลือกฉากที่เด่นที่สุด นำมาวิเคราะห์การสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก ภายใต้กรอบแนวคิดสัญญาวิทยา ของ C.Peirce ซึ่งแบ่งประเภทของสัญญาตามองค์ประกอบ 3 ประเภท ด้วยกัน ได้แก่

1. Icon เป็นสัญญาที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายหรือเหมือนกับวัตถุจริงมากที่สุด และเป็นที่น่าสนใจ เช่น ภาพตลาดน้ำ ภาพบ้าน ภาพร้านดอกไม้
2. Index เป็นสัญญาที่มีความเกี่ยวข้องกันโดยตรงกับวัตถุจริง การถอดรหัสต้องอาศัยการคิดหาเหตุผลเชื่อมโยงระหว่าง Index กับ Object เช่น เห็นฉากตลาดน้ำแสดงให้เห็นว่าต้องมีเรื่องทะเลาะกันระหว่างแม่ค้า เป็นต้น
3. Symbol เป็นสัญญาที่ไม่มีความเกี่ยวพันอันใดระหว่างสัญญา กับวัตถุที่มีอยู่จริง ความเกี่ยวพันเกิดขึ้นจากข้อตกลงร่วมกัน การถอดรหัสต้องอาศัยการเรียนรู้ของผู้ใช้สัญญา เช่น ความสวยงาม ความน่าประทับใจของตลาดน้ำทำให้พระเอกนางเอกมาเจอกันเป็นครั้งแรก

ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) เรื่องนั้นๆ มี 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. Representation Form คือ ฉากที่เป็นตัวแทน โดยสมมติว่าอยู่ในสถานที่ใดที่หนึ่ง เป็นการพยายามจัดฉากให้ผู้ชมเชื่อว่าฉากนั้นคือสถานที่จริง
2. Presentation Form คือ ฉากที่เหมือนจริง

และในท้ายที่สุดของการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะทำการพิจารณาวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกด้วย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพรวมของการสร้างความหมายของฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก

จากการศึกษาละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกที่ออกอากาศในช่วงเวลา หลังข่าวภาคค่ำ เวลาประมาณ 20.30 น.- 22.30 น. ความยาว 1 ชั่วโมง 30 นาที – 2 ชั่วโมง แพร่ภาพ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ,ช่อง 5 และช่อง 7 ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.2548 – เดือนมีนาคม พ.ศ.2549 โดยใช้เกณฑ์ของโลเกชั่น (Location) ที่ถ่ายทำและเกณฑ์ของการเล่าเรื่อง นำมาสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละฉากพบว่า มีทั้งหมด 2,998 ฉาก สามารถแบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

ตารางที่ 1. ตารางแสดงภาพรวมการแบ่งประเภทฉากในละครแต่ละเรื่อง (คิดเป็นร้อยละ)

ชื่อละคร ฉาก	ตลาดน้ำ ดำเนินรัก	รักของนาย ดอกไม้	คุณนาย สายลับ	เจ้าบ่าว ก้นครัว	รักดีดลป	รวม
1. บ้าน	48.1	33.4	32.6	37.92	36.52	188.54
2. ที่ทำงาน	17.5	25.3	16.02	30.4	34.56	123.78
3. พื้นที่ สาธารณะ	31.2	39.4	43.09	31.04	25.4	170.13
4. ที่ลับชั้น	1.08	0.4	8.01	-	2.28	11.77
5. ที่สวยงาม / ธรรมชาติ	2.02	0.9	0.3	0.6	1.19	5.00
รวม	100	100	100	100	100	500

จากตารางสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ปริมาณฉากที่มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าฉากและสถานที่ที่พบมากที่สุดละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกได้แก่ ฉากบ้าน และฉากพื้นที่สาธารณะ กล่าวคือ ละครที่มีฉากบ้านมากที่สุด ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินริก , เจ้าบ่าวก้นครัว และรักติดลบ ส่วนละครที่มีฉากพื้นที่สาธารณะมากที่สุด ได้แก่ รักของนายดอกไม้ และคุณนายสายลับ แสดงให้เห็นว่าฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก แบ่งประเภทการเล่าเรื่องได้ 2 ประเภท คือ

(ก) ละครที่สื่อความหมายเกี่ยวกับบ้าน แสดงให้เห็นว่า การเล่าเรื่องของละครเน้นการถ่ายทอดความหมายความรักความผูกพันของคนในครอบครัว ความรักของพระเอกนางเอก เพราะบ้านเปรียบเสมือนศูนย์รวมความรักความเข้าใจของคนในครอบครัว พื้นฐานของความรักในสังคมเริ่มต้นที่บ้านเป็นอันดับแรก หรือละครอาจจะกำลังถ่ายทอดความหมายบางอย่างในสังคมที่กำลังให้ความสำคัญกับความรักในครอบครัว หรือแม้แต่ว่าความรักของคนในสังคมลดน้อยลง ละครจึงนำเสนอเรื่องราวของภาพความรักความผูกพันในบ้านเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับสังคม รวมทั้งยังเป็นการสื่อความหมายถึงลักษณะของความเป็นส่วนตัว (Private)

(ข) ละครที่สื่อความหมายเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะ แสดงให้เห็นว่า การเล่าเรื่องของละครต้องการสื่อความหมายของความเป็นสังคมที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับสถาบันต่างๆ เช่น วัด เปรียบเสมือนสถาบันศาสนา โรงเรียน เปรียบเสมือนสถาบันการศึกษา เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นการสื่อถึงวิถีชีวิตคนในปัจจุบัน ที่มีความผูกพันกับบ้าน ที่ทำงาน และพื้นที่สาธารณะ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้คนสามารถใช้พื้นที่ร่วมกัน (Public) สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ที่ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า

“ถ้าพูดถึงโรแมนติคคอมิดี ก็คือไลฟ์สไตล์ของคนในปัจจุบัน คนในปัจจุบันตื่นมาออกจากบ้านก็ไปทำงาน ทำงานเสร็จก็กลับบ้าน ชีวิตมันอยู่แค่นี้ นอกเหนือจากนั้นก็คือ สถานที่ไปหย่อนใจ มีร้านอาหาร เป็นผับ เป็นโรงหนัง ห้างสรรพสินค้า ก็คือที่แบบว่าคนในชีวิตประจำวันเผชิญอยู่ตั้งแต่เช้าจรดเย็น”

ละลิตา ฉันทศาสตร์โกศล ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “รักติดลบ”, สัมภาษณ์ 25 ก.พ.51

2. Genres กับปริมาณของฉาก

จากตารางยังแสดงให้เห็นอีกว่า Genres ของละครที่เสริมเข้ามา มีส่วนกำหนดฉากในละครอีกด้วย สังเกตได้จากละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” มีฉากที่ซับซ้อนมากกว่าละครเรื่องอื่นๆ ทั้งนี้เป็นเพราะนอกจากละคร “คุณนายสายลับ” จะเป็นละครประเภทรักแนวตลกแล้ว ยังมีเรื่องราวเกี่ยวกับการสืบสวน ซึ่งเป็น Genres ของละครที่เสริมเข้ามาเพื่อเพิ่มสีสันให้กับละครมีอรรถรสยิ่งขึ้น

3. ความหมายโดยนัยของบ้าน

ฉากบ้านในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก นอกจากจะสื่อถึงความเป็นส่วนตัว (Private) แล้ว ยังสามารถสื่อความหมายได้ทั้งในด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ ด้านบวกนั้น บ้านหมายถึง สถานที่ที่สื่อถึงความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว ทั้งนี้เพราะจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในละครจะมีเรื่องราวของความรักของพระเอกนางเอก ส่วนด้านลบ บ้านหมายถึง สถานที่แห่งความขัดแย้ง เช่น ในละคร “เจ้าบ่าวกันครัว” บ้านเป็นเรือนหอของพระเอกนางเอกหลังจากแต่งงานกันแล้ว แต่เนื่องจากทั้งคู่แต่งงานกันด้วยความเห็นของผู้ใหญ่ จึงมักเกิดเหตุการณ์ทะเลาะกันบ่อยครั้ง บ้านหลังนี้จึงเป็นสถานที่แห่งความขัดแย้งไปด้วย หรือแม้แต่ในละคร “รักติดลบ” ช่วงหนึ่งที่นางเอกมาทำงานเป็นแม่บ้านที่บ้านของพระเอก ทำให้ทั้งคู่ได้มีโอกาสชิดกัน แต่ในขณะเดียวกัน พระเอกก็มักจะมีเรื่องทะเลาะกับแม่เป็นประจำ เวลาที่แม่บังคับให้พระเอกไปทำงาน เป็นต้น

4. ปริมาณของฉากที่ทำงาน

จากตารางพบว่า ฉากที่ทำงานมีปริมาณมากเป็นอันดับที่ 3 เนื่องจากสถานที่ทำงานมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากสถานที่อื่นๆ กล่าวคือ เป็นทั้งสถานที่ส่วนตัว (Private) และสถานที่สาธารณะ (Public) ทั้งนี้เพราะตัวละครที่มีตำแหน่งผู้บริหารหรือระดับหัวหน้าจะมีห้องทำงานส่วนตัว จึงเปรียบเสมือนเป็นสถานที่ส่วนตัวด้วยเช่นกัน แต่หากเป็นฉากที่เกิดขึ้นหน้าบริษัทหน้าลิฟท์ ทางเดินในบริษัท สถานที่เหล่านี้จะกลายเป็นสาธารณะ เพราะมีผู้คนเดินไปมา มีสังคมที่ใหญ่ขึ้นนั่นเอง

5. สถานที่คับขัน

สถานที่คับขันเป็นฉากสำคัญที่อยู่ในช่วงภาวะวิกฤต (Climax) ของละครรักแนวตลก ที่ทำให้ตัวละครได้เปิดเผยตัวตนที่แท้จริง หรือเรื่องราวที่เป็นความลับถูกเปิดเผย และนำไปสู่เรื่องราวที่คลี่คลาย ดังนั้นละครส่วนใหญ่จะต้องมีฉากคับขัน สถานที่คับขันส่วนใหญ่เกิดขึ้นในป่า กระต่อม โกดังร้าง และอาจจะเปลี่ยนเป็นที่ใดที่หนึ่งก็ได้ ขึ้นอยู่กับบทละครกำหนด ซึ่งจากตารางจะเห็นได้ว่าในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” ไม่มีฉากสถานที่คับขัน ทั้งนี้เพราะในภาวะวิกฤตของเรื่องที่น่างอกกำลังจะถูกเพื่อนร่วมงานปล้ำและพระเอกตามมาช่วยนั้น เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องประชุมที่ทำงานของนางเอก แสดงว่า ปัจจุบันนี้ผู้หญิงสามารถถูกทำร้ายได้แม้แต่อยู่ในที่ทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบันที่มักจะมีชาวผู้หญิงถูกทำร้ายในที่ทำงาน เป็นต้น

6. สถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ

ในละครทุกเรื่องที่ทำการศึกษาพบว่า ในช่วงฉากจบของเรื่อง (Ending) หรือช่วงที่ตัวละครพระเอกนางเอกมีการพัฒนาความสัมพันธ์กัน จะใช้ฉากสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ให้ความสวยงาม หรือสถานที่ทางธรรมชาติ ซึ่งสื่อถึงอารมณ์โรแมนติกให้กับผู้ชม เช่น ฉากเกาะเกร็ด ในละคร “รักติดลบ” เป็นฉากที่พระเอกและนางเอกไปดูสถานที่ด้วยกันเพื่อเตรียมโครงการทำทัวร์ของโรงแรม การไปเที่ยวด้วยกันในสถานที่สวยๆ นั่งเรือล่องไปตามแม่น้ำ และในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” ก็เป็นฉากที่พระเอกพานางเอกไปฮันนีมูน ด้วยการขึ้นเรือซีทรานล่องแม่น้ำเจ้าพระยา ไปเกาะเกร็ดไปทานขนมไทยโบราณ เป็นต้น หรือแม้แต่ฉากจบในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ได้ใช้แม่น้ำเป็นฉากจบที่พระเอกนางเอกพายเรือเล่นกัน ในบรรยากาศที่เงียบสงบ ช่วงเวลาเย็นโพล้เพล้ พระอาทิตย์กำลังจะตกดิน เป็นการสื่อความหมายถึง ความสุขนั่นเอง แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้สถานที่ให้ความสวยงาม หรือสถานที่ทางธรรมชาติจะมีจำนวนน้อยในละครทุกเรื่อง แต่ทั้งนี้ก็ยังเป็นฉากสำคัญที่ขาดไม่ได้ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก

7. ปริมาณฉากบ้านและพื้นที่สาธารณะมีความใกล้เคียงกัน

ฉากบ้านและพื้นที่สาธารณะ นอกจากจะมีปริมาณที่ใกล้เคียงกันแล้ว ยังมี ความหมายที่ใกล้เคียงกันในแง่ของการสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน ซึ่งใช้บ้านเป็นที่อยู่อาศัย ส่วนพื้นที่สาธารณะเป็นที่พบปะหรือทำกิจกรรมร่วมกันในสังคม รวมทั้งยังสะท้อนความหมายบางอย่างในสังคมที่ว่า ปัจจุบันผู้หญิงไม่ได้อยู่บ้านอย่างเดียว แต่ยังทำงานนอกบ้าน และทำกิจกรรม

ต่างๆ นอกบ้านด้วยตัวเองอีกด้วย อีกทั้งเรื่องนอกบ้านไม่ใช่มีแต่ผู้ชายที่ทำเท่านั้น ผู้หญิงก็สามารถออกไปสู่สังคมได้เช่นกัน

8. ฉากที่ทำงานมีมาก เพราะเป็นสถานที่ที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น

พบข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า ในละคร “รักคิดลบ” มีฉากสถานที่ทำงานจำนวนมาก ไม่แตกต่างจากจำนวนฉากบ้านเท่าใดนัก ทั้งนี้เพราะละครมีเรื่องราวของการแข่งขันในการบริหาร โรงแรมระหว่างพี่น้อง ความอิจฉาริษยาระหว่างพี่น้อง ทำให้เกิดเป็นความขัดแย้งกันขึ้น และนอกจากนี้ฉากที่ทำงานซึ่งเป็นโรงแรมของพระเอก ยังเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งระหว่างพระเอกนางเอก ที่ทำให้ไม่ถูกกันตั้งแต่แรกเจอ นำไปสู่ความขัดแย้งทุกครั้งที่เจอหน้ากัน ก่อนจะพัฒนากลายเป็นความรักในที่สุด

ดังนั้นปริมาณฉากที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆ ระหว่างบ้าน สถานที่ทำงาน และพื้นที่สาธารณะ จึงมีความสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับ “ประเภทของความขัดแย้ง” ด้วย

ตารางที่ 2. ตารางแสดงภาพรวมการแบ่งประเภทฉาก

ฉาก	จำนวนฉาก
1. บ้าน	1,282
2. พื้นที่สาธารณะ	994
3. สถานที่ทำงาน	627
4. สถานที่คับขัน	60
5. สถานที่ให้ความสุข สวยงาม	35
รวม	2,998

จากตารางที่ 2 แสดงประเภทของฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า

- ฉากบ้านเป็นฉากที่ผู้ผลิตรายการนำเสนอเป็นปริมาณมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากบทละครประเภทรักแนวตลกเน้นการนำเสนอฉากให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของคนในสังคมเป็นหลัก เนื่องจากบ้านคือที่อยู่อาศัยของคนในครอบครัว ทุกคนมีความผูกพันกับบ้าน เช่น ในละคร

“ตลาดน้ำดำเนินรัก” เป็นฉากที่นางเอก พี่สาว และพ่อแม่ นั่งกินข้าวเย็นด้วยกัน พร้อมคุยกันเรื่องที่ว่า นางเอกจะไปสมัครเป็นแอร์โฮสเตส แต่พ่อบอกว่าเป็นห่วงไม่อยากให้ไป นางเอกจึงบอกว่าต้องขอคิดดูก่อน เพราะยังงี้ก็ชอบที่จะช่วยพ่อแม่ทำงานที่บ้าน ไปขายผลไม้ที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก มากกว่า และมีบางฉากที่ตัวละครรู้สึกเบื่อบ้าน เมื่อเกิดการทะเลาะกับคนในครอบครัว เช่น ในละคร “รักคิดลบ” หลังจากทะเลาะกับแม่ และเบื่อในความเจ้ากี้เจ้าการของแม่ จึงรู้สึกเบื่อบ้านจึงตัดความรำคาญโดยการออกจากบ้านไปร้านสนุกเกอร์ เพื่อระบายอารมณ์ เป็นต้น

- และบ้านยังแสดงถึงสถานภาพบุคลิกของตัวละคร เช่น ในละคร “รักคิดลบ”

พระเอกมีฐานะร่ำรวย เป็นถึงเจ้าของโรงแรม บ้านจึงเป็นบ้านหลังใหญ่ สไตส์ทันสมัยรูปแบบบ้านเป็นลักษณะผู้ดีเก่า ดูจากเฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านอาจจะไม่ใช่สไตล์ทันสมัยหรือโมเดิร์น แต่ยังคงเป็นความเก่าแต่เรียบดูดี เช่น ชุดรับแขกเป็นเบาะหนังสีน้ำตาล ตกขอบด้วยลายฉลุโค้งมนเข้ากับตัวเก้าอี้ พร้อมผ้าม่านสีเข้าชุดกับชุดรับแขก แต่สำหรับบ้านของนางเอกเป็นบ้านไม้ 2 ชั้นบ้านไม้เก่าๆ อยู่ในชุมชน ภายในบ้านมีรูปเก่าๆของพ่อใส่กรอบติดไว้ที่ผนัง เฟอร์นิเจอร์ในบ้านไม่ค่อยมีอะไรมากนัก มีเพียงชุดรับแขกเล็กทำด้วยไม้ เก้าอี้มี 2 ตัววางประกบโต๊ะรับแขกเก่าๆ ซึ่งอุปกรณ์ประกอบฉากเหล่านี้สะท้อนให้ผู้ชมรับรู้ถึงความแตกต่างสถานภาพทางบ้านของพระเอกและนางเอกได้อย่างชัดเจน

“บ้านเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คนรู้ว่า ตัวละครตัวนี้มีอยู่จริง บ้านจะบ่งบอกถึงฐานะของตัวละครในเรื่องนั้นๆ ว่า มีฐานะร่ำรวย ยากดีมีเงินขนาดไหน เพราะฉะนั้นบ้านจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการทำละคร ถ้าตัวละครไม่มีบ้านเราก็จะไม่สามารถบ่งบอกถึงสถานะของตัวละครว่าเป็นอย่างไร”

(ไววุฒิ โภธิชา ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “เจ้าบ่าวกันครัว”, สัมภาษณ์ 24 กุมภาพันธ์ 2551)

- และนอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการถ่ายทำ กล่าวคือ ฉากในบ้านผู้ผลิตสามารถใช้ได้หลายมุม เช่น ห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว เป็นต้น รวมถึงดินฟ้าอากาศก็มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดการนำเสนอฉาก เช่น หากฝนตก แต่ผู้ผลิตมีความจำเป็นต้องถ่ายทำเพื่อให้ทันออกอากาศ และเพื่อให้สิ้นเปลืองงบประมาณน้อยที่สุด ก็สามารถเปลี่ยนจากนอกสถานที่ (Outdoor) มาถ่ายในบ้านแทนได้ ซึ่งง่ายต่อการทำงานสำหรับผู้ผลิต เพราะฉะนั้นการดำเนินเรื่องราวส่วนใหญ่จึงเกิดในบ้านเป็นหลัก

“บางครั้งละครช่วงนั้นถ่ายหน้าฝน จาก Outdoor ออกไปเจอสภาพดินฟ้าอากาศไม่ดี ก็ต้องเลี้ยงเข้าบ้าน หรือออกไปข้างนอกวันนี้มีปัญหา ก็ต้องเลี้ยงเข้าบ้าน แต่ยังไงก็ต้องขึ้นอยู่กับบทละครเป็นหลัก”

(ปกาศิต กิ่งศักดิ์ ผู้กำกับการแสดงละครเรื่อง “เจ้าบ่าวกันครัว”, สัมภาษณ์ 19 ก.พ.51)

- จากบ้านนอกจากจะเป็นสถานที่ในการดำเนินเรื่องราวแล้ว ยังมีส่วนสำคัญในการสะท้อนภาพครอบครัว ให้ผู้ชมได้ตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัว ทั้งนี้โดยสะท้อนผ่านภาพของครอบครัวที่อบอุ่น ความรักของสมาชิกในครอบครัว การดูแลเอาใจใส่กัน เช่น ในละคร “รักของนายดอกไม้” ที่แม่มักจะพูดให้กำลังใจนางเอกเกี่ยวกับความรักในวัยเด็ก หรือฉากที่พ่อมาดูแลนางเอกซึ่งกำลังนอนไม่สบายอยู่ในห้องนอน ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” เป็นต้น

“เราต้องยึดยึดให้ผู้ชมรักครอบครัว หมายความว่าหัวใจของคนไทยก็ยังมีข้อนี้เป็นข้อสำคัญ ให้เห็นความสำคัญของครอบครัว อยากผลักดันให้อนุรักษ์เอาไว้”

(กาญจนาพร พลอดกัย ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก”, สัมภาษณ์ 26 พ.ย.50)

“เรื่องมันวนอยู่แค่นี้ มีพระเอก นางเอก อย่างจำเลยรักไง พระเอกจับนางเอกมาขัง มันก็เลยวนอยู่แค่นี้ รักของนายดอกไม้ก็เหมือนกัน มันเป็นเรื่องของพระเอกที่บ้านรวยแต่ต้องโกหกนางเอก นางเอกก็แบบว่าหลงรักผู้ชายผิดคน เพราะฉะนั้นพระเอก นางเอก พ่อแม่ ก็เลยวนอยู่แค่นี้ เพราะฉะนั้นจากบ้านมันถึงเยอะ แล้วมันก็ง่ายต่อการถ่ายทำด้วย”

(ศุภชัย สิทธิอัมพรพรรณ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “รักของนายดอกไม้”, สัมภาษณ์ 26 ก.พ.51)

- จากพื้นที่สาธารณะ มีปริมาณมากเป็นอันดับ 2 แสดงให้เห็นว่า การเล่าเรื่องของละครต้องการสื่อความหมายของความเป็นสังคมที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับสถาบันต่างๆ เช่น วัด เปรียบเสมือนสถาบันศาสนา โรงเรียน เปรียบเสมือนสถาบันการศึกษา เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นการสื่อถึงวิถีชีวิตคนในปัจจุบัน ที่มีความผูกพันกับบ้าน ที่ทำงาน และพื้นที่สาธารณะ ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้คนสามารถมาใช้พื้นที่ร่วมกัน

- สถานที่ลับซันเป็นฉากสำคัญที่อยู่ในช่วงภาวะวิกฤต (Climax) ของละครรักแนวตลก ถึงจะมีจำนวนน้อยเป็นอันดับที่ 4 แต่สถานที่ลับซันก็เป็นฉากสำคัญที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นฉากที่ทำให้ตัวละครได้เปิดเผยตัวตนที่แท้จริง หรือเรื่องราวที่เป็นความลับถูกเปิดเผย และ

นำไปสู่เรื่องราวที่คลี่คลาย สถานที่คับขันส่วนใหญ่เกิดขึ้นในป่า กระท่อม โกดังร้าง บ้านโคหนี่ไฟ ดาดฟ้า หรืออาจจะเปลี่ยนเป็นที่ใดที่หนึ่งก็ได้ ขึ้นอยู่กับบทละครกำหนด

- ฉากสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ให้ความสวยงาม หรือสถานที่ทางธรรมชาติ ที่พระเอกนางเอกมีการพัฒนาความสัมพันธ์กัน ซึ่งสื่อถึงอารมณ์โรแมนติกให้กับผู้ชม เช่น ฉากแม่น้ำทะเล ถ้ำ น้ำตก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานที่ทางธรรมชาติ ที่ให้ความรู้สึกเย็น ความสดชื่น พร้อมทั้งจะสื่อความหมายถึงความรัก ความสุข ของพระเอกนางเอกนั่นเอง

ตารางที่ 3. ตารางแสดงภาพรวมของฉากในบ้าน

บ้าน	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	267
2. ห้องรับแขก	247
3. สวน / สนามหน้าบ้าน	120
4. ห้องรับประทานอาหาร	108
5. ศาลาริมน้ำ	39
6. ห้องทำงาน	37
7. ห้องครัว	32
8. ทางเดินในบ้าน	26
9. โรงรถ	22
10. ระเบียงบ้าน	16
11. ห้องน้ำ	12
12. ล็อบบี้คอนโด	9
13. ห้องนั่งเล่นดูโทรทัศน์	8
14. สระว่ายน้ำ	7
15. หลังบ้าน	2
รวม	1,282

จากตารางที่ 3 แสดงฉากในบ้านที่พบในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกมากที่สุดได้แก่ ฉากห้องนอน ที่ผู้เขียนบทให้ความสำคัญอย่างมาก มีทั้งหมด 267 ฉาก เนื่องจากเป็นละครประเภทรักแนวตลก จึงต้องมีเรื่องราวเกี่ยวกับความรักมาเกี่ยวข้อง

- อีกทั้งฉากห้องนอน เป็นสถานที่ส่วนตัวที่ตัวละครสามารถแสดงความเป็นกึกก้อง โดยเฉพาะการแสดงอารมณ์ถึงคนรัก รวมทั้งยังเป็นสถานที่พัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละคร เช่น พระเอกปล้ำนางเอก ความกึกก้องของตัวละคร เป็นต้น

- รวมทั้งยังเสริมบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัด โดยใช้การจัดอุปกรณ์ประกอบฉากเป็นปัจจัยหลักในการสร้างความหมาย เช่น ฉากห้องนอนของนางเอกจะใช้โทนสีหวาน ผ้าปูที่นอนสีชมพู สีครีมอ่อนๆ หัวเตียงมีรูปถ่ายตั้งโต๊ะ นิตยสารเป็นนิตยสารสำหรับผู้หญิง ส่วนห้องนอนของพระเอก จะตกแต่งด้วยอุปกรณ์ประกอบฉากที่แสดงความเป็นผู้ชายหรือบุคลิกของตัวละคร เช่น ผ้าปูที่นอนสีฟ้า สีน้ำเงินเข้ม ยกตัวอย่างเช่น ห้องนอนของพระเอกในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” มุมต่างๆของห้องจะมีรถของเล่นวางตกแต่งไว้ ที่โต๊ะหัวเตียงจะมีนาฬิกาปลุก เป็นรูปล้อรถวางอยู่ ทั้งนี้เพราะผู้ผลิตต้องการสื่อถึงบุคลิกตัวละครถึงความเป็นผู้ชาย เป็นเจ้าของร้านซ่อมรถ ทำธุรกิจรถตู้ เป็นต้น แม้กระทั่งผ้าปูที่นอนก็สื่อถึงบุคลิกของตัวละคร เป็นต้น

- รองลงมาคือ ฉากห้องรับแขก ซึ่งปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการนำเสนอฉากดังกล่าว นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับบทละครที่ผู้เขียนบทกำหนดขึ้นเพื่อดำเนินเรื่องราวแล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยในด้านการถ่ายทำ คือสามารถวางมุมกล้องได้ง่าย อีกทั้งในความเป็นจริงพื้นที่ห้องรับแขกคือ พื้นที่ที่ครอบครัวมักจะพูดคุยปรึกษากัน รวมทั้งยังเป็นห้องที่สมาชิกในครัวเรือนมักจะทำกิจกรรมร่วมกัน (อ้างถึง สมสุข หินวิมาน : 2541 หน้า 139) ห้องรับแขกเป็นห้องนั่งเล่นที่ผู้ชมนั่งดูโทรทัศน์ซึ่งถือเป็นกิจกรรมร่วมกันของครัวเรือน ห้องนั่งเล่นจึงเป็นประมุขของครัวเรือนที่โลกภายนอกเดินทางมาเยือน โลกของครัวเรือน และโลกของครัวเรือนก็เปิดประตูสู่โลกภายนอก เพราะฉะนั้นในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกจึงมักจะมีฉากห้องรับแขกปรากฏอยู่ในละครมากถึง 247 ฉาก

- ฉากที่พบในละครประเภทรักแนวตลกมากเป็นอันดับ 3 ได้แก่ ฉากในสวน หรือสนามหน้าบ้าน กล่าวคือ ฉากในสวนเป็นสถานที่โล่ง สามารถวางมุมกล้องได้ง่าย ตัวละครสามารถพูดคุยพร้อมกับทำกิจกรรมอื่นๆ ไปด้วยกันได้ซึ่งตรงกับวิถีชีวิตของคนในปัจจุบันที่มักจะทำอะไรหลายๆอย่างพร้อมกันในเวลาเดียวกัน เช่น วิ่งออกกำลังกายไปในสวนพร้อมกับคุยธุรกิจทางโทรศัพท์ รวมทั้งยังสื่อความหมายในเรื่องของสุขภาพ ที่ปัจจุบันคนหันมาให้ความสำคัญกับสุขภาพมาก ผู้คนจะใช้เวลาว่างขณะอยู่บ้าน ออกกำลังกายที่สนามหน้าบ้าน เช่น ฉากในละคร “รักของนายดอกไม้” ที่น้องสาวของโกมุทมักจะชอบวิ่งออกกำลังกายในบริเวณสนามหน้าบ้าน บางครั้งก็เปิดเพลงเต้นแอโรบิค เป็นต้น อีกทั้งพื้นที่ส่วนใหญ่ต้นไม้สีเขียว ให้สีสันสวยงาม ดูแล้วสบายตา และไม่สร้างความจำเจให้กับผู้ชม และยังแสดงถึงสถานภาพของตัวละครอีกด้วย สังเกตได้จากบ้าน

ที่มีบริเวณสนามหญ้าหน้าบ้าน จะเป็นบ้านที่มีพื้นที่กว้าง ยิ่งพื้นที่ในบ้านมากก็แสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของตัวละครนั้น โดยเฉพาะตัวละครในเรื่องละครที่นำมาทำการศึกษา ส่วนใหญ่จะมีฐานะทางการเงินดี บ้านจึงมีหลังใหญ่และมีบริเวณสนามหญ้าหน้าบ้านกว้าง เป็นต้น

- **ฉากห้องรับประทานอาหาร** จากในละครจะมีสิ่งที่สังเกตได้ก็คือ ในฉากรับประทานอาหารจะมีส่วนสำคัญในการสื่อความหมายเรื่องเวลาไปถึงผู้ชม โดยใช้อุปกรณ์ประกอบฉากเป็นสำคัญ เช่น ช่วงเวลาอาหารเช้าอาหารบนโต๊ะจะเป็นข้าวต้ม กาแฟ มีหนังสือพิมพ์วางไว้สำหรับให้ตัวละครที่เป็นผู้ชายอ่าน แต่ถ้าเป็นมือเย็นอาหารจะจัดเป็นชุดใหญ่ มีกับข้าวหลายอย่าง และจัดจานอย่างสวยงาม น้ำที่ทานจะเป็นน้ำเปล่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นฉากที่ทำหน้าที่คล้ายห้องรับแขก ซึ่งในความเป็นจริงของสังคมปัจจุบันเวลาของการรับประทานอาหารเป็นเวลาที่คุณคนในครอบครัวได้พร้อมหน้ากัน แสดงถึงความอบอุ่นในครอบครัว หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นเวลาของครอบครัว ดังนั้นในละครจึงพบฉากรับประทานอาหารมากเป็นอันดับ 4 และบางครั้งยังเป็นฉากที่ซ่อนความหมายของความขัดแย้งไว้ด้วยเช่นกัน เพราะบางครั้งที่ตัวละครมารวมตัวกันที่โต๊ะอาหาร จะเกิดการพูดคุยเสียดสี กระทบกระทั่งกัน ทำให้เกิดเรื่องราวทะเลาะกันอีกด้วย ฉากห้องรับประทานอาหารจึงเป็นฉากที่สื่อความหมาย 2 แง่มุม คือ สื่อถึงความอบอุ่น และสื่อถึงความขัดแย้งอีกด้วย

- **ฉากศาลาริมน้ำ** สื่อถึงความเป็นชนบท ที่บ้านอยู่ติดริมแม่น้ำ ก็จะสร้างศาลาริมน้ำ ไว้สำหรับเรือมาจอดเทียบท่า หรือใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ในที่นี้ฉากศาลาริมน้ำ เป็นฉากสำคัญฉากหนึ่งในละคร “ตลาดน้ำดำเนินริก” เพราะใช้เป็นฉากจบของเรื่อง ที่พระเอกนางเอกบอกรักกัน และลงไปพายเรือเล่นน้ำกันอย่างมีความสุข ที่ใกล้ๆศาลาริมน้ำนั่นเอง

- **ห้องทำงาน** ตัวละครที่ทำธุรกิจ มีฐานะร่ำรวย จะมีบ้านหลังใหญ่และมีจำนวนห้องหลายห้อง ซึ่งแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน บางครั้งตัวละครต้องเอางานมาทำงานที่บ้าน จึงต้องมีฉากห้องทำงานไว้สำหรับทำงานเป็นห้องส่วนตัว แต่ที่น่าสังเกตคือ ห้องทำงานในบ้านจะไม่ใช้อุปกรณ์ประกอบฉากที่เป็นอุปกรณ์สำนักงานมากเท่าห้องทำงานในบริษัท เช่น ในละคร “คุณนายสายลับ” ตัวละครรพวงษ์มีห้องทำงานในบ้าน อุปกรณ์ในห้องทำงานจะไม่เยอะเหมือนห้องทำงานในบริษัท มีเพียงคอมพิวเตอร์ ปากกา กระดาษ โต๊ะทำงาน เท่านั้น ส่วนในละคร “รักติดลบ” ห้องทำงานของแม่พระเอกในบ้าน มีอุปกรณ์ประกอบฉากเป็นโต๊ะทำงาน แฟ้ม ปฏิทิน ปากกา กระดาษ แต่ไม่มีคอมพิวเตอร์ แสดงให้เห็นว่า ฉากห้องทำงานเป็นฉากที่ไม่สำคัญ จึงใช้อุปกรณ์ประกอบฉากมาสร้างความหมายสื่อให้ผู้ชมเข้าใจร่วมกันว่านี่คือ ฉากห้องทำงาน เป็นลักษณะของฉาก

- **ฉากห้องครัว** เป็นฉากที่ตัวละครใช้ประกอบอาหารก่อนที่จะมาเสิร์ฟในห้องรับประทานอาหาร จากตารางที่เห็นมีฉากห้องครัวประมาณ 32 ฉาก ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่ค่อนข้างมาก เพราะจากการศึกษาวิธีตีละครมีละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว” ที่พระเอกชอบทำครัว จบด้านการทำอาหารมาโดยเฉพาะ รวมทั้งละครเรื่อง “รักติดลบ” เป็นฉากที่นางเอกมาเป็นคนใช้ที่บ้านของพระเอก ต้องทำงานบ้านทุกอย่าง รวมถึงการทำกับข้าวด้วย และมักจะถูกพระเอกแกล้งให้ทำอาหารให้ทานอยู่บ่อยๆ จึงมีฉากห้องครัวปรากฏให้เห็นค่อนข้างมาก แสดงให้เห็นว่า ฉากห้องครัวที่เกิดขึ้น เป็นฉากที่ตัวละครมีความชอบทำอาหาร หรือมีเช่นนั้นเป็นเพราะตัวละครเป็นคนใช้นั่นเอง

- **ทางเดินในบ้าน** ทางเดินเป็นส่วนเชื่อมห้องต่างๆในบ้าน เมื่อใดก็ตามที่ตัวละครเดินออกจากห้องส่วนตัวเพื่อไปสู่พื้นที่ภายนอก ต้องเดินผ่านทางเดินในบ้าน หรือในบางฉากที่ตัวละครมีจุดประสงค์บางอย่าง เช่น ในละคร “คุณนายสายลับ” เป็นฉากที่นางเอกขอย่อออกจากห้องนอน เพื่อไปสืบดูส่วนต่างๆของบ้านพระเอกว่าซ่อนยาเสพติดไว้ที่ไหน แต่พระเอกออกจากห้องพอดีมาเห็นเข้า จึงเกิดการปะทะคารมกันเกิดขึ้น เป็นต้น

- **โรงรถ** เป็นสถานที่เชื่อมต่อโลกภายนอกกับภายในบ้าน เวลาตัวละครจะออกจากบ้านต้องขับรถออกจากโรงรถ แต่เมื่อตัวละครขับรถกลับบ้านบ้านก็ต้องขับรถมาจอดที่โรงรถ บางครั้งยังเป็นฉากที่เสริมบุคลิกของตัวละครที่เป็นคนใช้ผู้ชาย ที่ต้องทำความสะอาดเช็ดรถให้เจ้านายก่อนที่เจ้านายจะออกไปทำงาน เหมือนเช่นในละคร “รักของนายดอกไม้” เป็นต้น

- **ระเบียงบ้าน** เป็นฉากที่ตัวละครมักจะมายืนคิดอะไรคนเดียว แล้วเหม่อมองออกไปนอกบ้าน เช่น ในละคร “คุณนายสายลับ” ที่สินธพ (พระเอก) มายืนคิดถึงเรื่องของเรา (นางเอก) ที่ปลอมตัวมาเพื่อสืบเรื่องยาเสพติด บางครั้งเป็นฉากที่ตัวละครที่ยืนอยู่ระเบียงบ้านชั้น 2 แล้วแอบมองเห็นอะไรบางอย่างที่ผิดสังเกตที่หน้าบ้าน เช่น ในละคร “คุณนายสายลับ” ที่พระเอกยืนอยู่ที่ระเบียงแล้วมองลงมาข้างล่างเห็นเรซากำลังขอย่อออกจากบ้าน เป็นต้น

- **ห้องน้ำ** มีจำนวนฉากไม่มากนักเนื่องจาก ฉากห้องน้ำจะเกิดขึ้นต่อเมื่อตัวละครแต่งตัวในห้องน้ำ เช่น ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” ที่แทนขวัญ (นางเอก) เลือกเสื้อผ้ามาทาบดูตัวเองในกระจกว่าจะใส่ชุดไหนไปทำงานดี หรือเมื่อตัวละครแพ้ท้องต้องวิ่งเข้าไปอาเจียนในห้องน้ำ เช่น ในละคร “รักติดลบ” ที่โสมส่องแสงเข้าไปอาเจียนในห้องน้ำ และรู้ว่าตัวเองท้อง

- **ล็อบบี้คอนโด** เป็นฉากหนึ่งในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” ที่ปลาบู่และพลายอาศัยอยู่ที่คอนโดเดียวกัน และมักจะมาเจอกันที่ล็อบบี้คอนโดเป็นประจำ ฉากในคอนโด สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนเมือง คนโสดในวัยทำงาน ที่นิยมอาศัยอยู่ในคอนโด เพราะมีความสะดวกสบาย และใกล้ที่ทำงาน

- **ห้องนั่งเล่นดูโทรทัศน์** เป็นห้องที่สื่อความหมายถึงความเป็นคนมีฐานะของเจ้าของบ้าน เพราะถ้าบ้านของคนรวยจะแบ่งห้องหลายห้อง แต่ละห้องมีพื้นที่ส่วนตัวชัดเจน อย่างห้องนั่งเล่นดูโทรทัศน์ จะเป็นห้องที่มีชุดเครื่องเสียงโสมเรียเตอร์ โทรทัศน์จอแบบแบนแอลซีดี มีโซฟาชุดใหญ่ที่สามารถนั่งหรือนอนชมภาพยนตร์จากดีวีดีได้ มีแผ่นหนังจัดวางเรียงในชั้นวางของ เช่น ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” เป็นฉากที่ปุ๊จาริกพานิชามาดูหนังไปเพื่อให้รู้ว่าการที่คนเราจะทำอะไรได้ ต้องทำอะไรก่อน นอกจากนี้ยังมีฉากในละคร “รักติดลบ” ที่ธาวิณ (พระเอก) นั่งเอกเขนกดูโทรทัศน์อย่างสบายใจ หลังจากที่ถูกแก๊งปาไลตา (นางเอก) ให้ออกไปซื้อของได้สำเร็จ เป็นต้น

- **หลังบ้าน** ฉากหลังบ้านจะไม่ค่อยมีความสำคัญ นอกจากในละครเรื่องนั้นๆ จะมีคนใช้ ซึ่งจำนวนฉากจากตารางที่ปรากฏเพียงแค่ 2 ฉากนั้น เพราะว่าเป็นฉากในละคร “รักติดลบ” ที่ปาไลตา (นางเอก) มาเป็นคนใช้ที่บ้านพระเอก จึงมีฉากที่ต้องทำงานบ้านซักผ้า ที่หลังบ้านนั่นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงาน

ที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	438
2. ทางเดิน	77
3. หน้าบริษัท / หน้าออฟฟิศ	35
4. ห้องประชุม	31
5. ที่จอดรถ	18
6. โรงปัมไวน์	11
7. ห้องพักผ่อน	6
8. สนามกีฬา	4
9. ห้องน้ำ	4
10. ไนโร	3
11. โรงงานน้ำมัน	3
12. รถโอบี	1
รวม	627

จากตารางที่ 4 แสดงฉากในสถานที่ทำงานที่พบในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกมากที่สุด ได้แก่ ห้องทำงาน รองลงมาคือ หน้าบริษัท และห้องประชุม ตามลำดับ

- เนื่องจาก ฉากห้องทำงาน เป็นส่วนสำคัญในการสะท้อนสถานภาพและบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัด เช่น ตัวละครเป็นเจ้าของบริษัทต้องมีห้องทำงานส่วนตัว แต่ถ้าเป็นพนักงานธรรมดาจะมีห้องทำงานร่วมกับพนักงานคนอื่นๆในบริษัท เป็นต้น

- ฉากทางเดิน เป็นส่วนที่เชื่อมระหว่างห้องต่างๆในบริษัท เวลาตัวละครมาทำงานต้องทักทายเพื่อนร่วมงาน ก็จะมีฉากทางเดิน หรือแม้แต่การติดต่อประสานงานระหว่างการทำงาน โทรศัพท์ไปคุยไประหว่างทำงาน อาจจะมีฉากทางเดินปรากฏให้เห็น เช่น ฉากในละคร “รักของนายดอกไม้” ที่พวงชมพู (นางเอก) ทำงานบริษัทออฟฟิศในเซออร์ ที่มีความจำเป็นต้องติดต่อประสานงานกับลูกค้าบ่อยๆ จึงต้องมีฉากที่เดินไปคุยโทรศัพท์ไป พร้อมสั่งงานลูกน้องไปด้วยพร้อมๆกัน

- **ฉากหน้าบริษัท หรือห้องประชุม** และฉากอื่นๆนั้น มีส่วนในการช่วยดำเนินเรื่องเป็นไปตามสถานการณ์ที่บทกำหนด หรือสร้างสีสันเพิ่มอรรถรสให้ละครสนุกยิ่งขึ้นนั่นเอง แสดงให้เห็นว่า ฉากมีหน้าที่ในการเสริมบุคลิกตัวละครให้เด่นชัด รวมทั้งยังสร้างบรรยากาศให้กับผู้ชมอีกด้วย
- **ที่จอดรถ** เป็นฉากที่สื่อให้เห็นว่าตัวละครได้มาถึงที่ทำงาน หรือกำลังจะออกจากที่ทำงานเพื่อกลับบ้าน หรือไปทำธุระในต่อในสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง หรืออาจจะมีตัวละครใดมาหาพระเอกนางเอกที่บริษัท เป็นลักษณะของฉากที่สื่อความหมายถึงการเดินทาง เช่น ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” แทนขวัญมาหาแม่ที่ร้านอาหาร ต้องจอดรถก่อนที่จะเข้าไปในร้านอาหาร
- **โรงบ่มไวน์** เป็นฉากสำคัญในละคร “คุณนายสายลับ” ซึ่งพระเอกมีธุรกิจโรงบ่มไวน์ส่งออก จึงมีฉากในโรงบ่มไวน์ และโรงบ่มไวน์นี้เองเป็นสถานที่นัดพบของเราพบกับพิภพเวลาต้องการมาคุยราชการลับด้วยกัน
- **ห้องพักผ่อน** เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจแห่งหนึ่งในที่ทำงาน อาจจะใช้สำหรับคุยเรื่องส่วนตัวกันในที่ทำงาน แต่ตัวละครไม่สะดวกที่จะคุยในห้องทำงาน จึงมาคุยที่ห้องพักผ่อนแทน เช่น ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” มีฉากที่แทนขวัญมักจะปรึกษาเรื่องชีวิตคู่กับเต็มใจลูกน้องว่าจะทำอย่างไรกับการที่ต้องอยู่ร่วมกับแม่ ซึ่งแทนขวัญคิดว่าแม่เป็นภัย
- **สนามกีฬา** เป็นฉากหนึ่งในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ที่ฉากที่ทำงานของผู้กองสินธุ์ ไม่มีภาพถ่ายให้เห็นชัดถึงตัวอาคารหรือสำนักงานที่บ่งบอกสถานที่กองพัน แต่อาศัยเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายเสื้อยืดของทหารสำหรับเล่นกีฬาและการกระทำของตัวละครที่เห็นทหารกำลังเล่นฟุตบอลด้วยกัน เป็นเครื่องหมายสื่อถึงความเป็นทหารของผู้กองสินธุ์เท่านั้น
- **ห้องน้ำ** เป็นฉากที่ตัวละครใช้อยู่เพียงลำพังคนเดียว มักจะเป็นฉากที่ตัวละครมายืนหน้ากระจก แล้วพูดคนเดียวกับตัวเอง อาจจะบ่นเรื่องในที่ทำงาน เช่น ในละคร “รักติดลบ” นางเอกถูกพระเอกตำหนิเรื่องการทำงาน ก็เลยมาแอบตำพระเอกที่หน้ากระจก
- **ไนร์** เป็นฉากหนึ่งในละคร “คุณนายสายลับ” ที่พระเอกมีไร่องุ่นเป็นของตัวเอง ซึ่งไร่องุ่นนี้นอกจากเป็นที่ทำงานของพระเอกแล้ว ยังเป็นสถานที่บ่งบอกถึงสถานภาพและบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัด แสดงถึงการมีฐานะร่ำรวย

- **โรงงานน้ำมัน** เป็นฉากที่ใช้เสริมบุคลิกของตัวละครนางเอกในเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว” ที่นางเอกมีอาชีพเป็นวิศวกร โดยใช้ฉากโรงงานน้ำมันเป็นฉากเปิดตัวของนางเอก มีภาพที่บ่งบอกให้รู้ว่าเป็นโรงงานน้ำมัน โดยเห็นป้ายปตท. มีโรงงานที่มีลักษณะเหมือนท่อสูงใหญ่ มีควันพวยพุ่งออกมา สื่อความหมายถึงความเป็นโรงงาน

- **รถโอบี** เป็นฉากเปิดตัวของนางเอกในละคร “คุณนายสายลับ” ที่นางเอกในเรื่องเป็นตำรวจนอกเครื่องแบบ จึงต้องมีการสืบราชการลับ แต่ด้วยความเป็นและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้คนร้ายจับได้ และถูกยิงเข้า แต่โชคดีที่ใส่เสื้อเกราะจึงรอดชีวิตมาได้ เหตุการณ์นี้ทำให้เราถูกสั่งพักงาน ทั้งนี้เพื่อดึงดูดให้ผู้ชมติดอกติดใจในเรื่องราว ผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับฉากแรกของละครอย่างมาก โดยเปิดเรื่องราวในร้านอาหารแบบจีน มีการเซตฉาก และอุปกรณ์ประกอบที่เห็นชัดคือรถ OB เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจถึงบุคลิกของตัวละครหลัก ซึ่งก็คือนางเอก ในที่นี้ “รถ OB” และ “ชุดहुฟิง” ที่สื่อถึงอุปกรณ์ของหน่วยสืบราชการลับที่ต้องใช้ในการปฏิบัติการกิจติดต่อสื่อสารระหว่างทีมงาน เพื่อบอกผ่านผู้ชมโดยนัยยะว่า นางเอกมีอาชีพเป็นตำรวจนอกเครื่องแบบ และกำลังสืบราชการลับบางอย่างอยู่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5. ตารางแสดงภาพรวมฉากพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ	จำนวนฉาก
1. ถนน	145
2. ร้านอาหาร	118
3. โรงพยาบาล	58
4. เซค / ผับ	37
5. ร้านกาแฟ	24
6. สนามเด็กเล่น	22
7. สถานีตำรวจ	16
8. ห้างสรรพสินค้า	13
9. สวนสาธารณะ	13
10. บ่อนพนัน	13
11. ร้านดอกไม้	8
12. ร้านสนุกเกอร์	8
13. ร้านตัดชุดแต่งงาน	7
14. ป้ายรถเมล์	6
15. สนามกอล์ฟ	5
16. สปา	5
17. ร้านเสริมสวย	4
18. ฟิตเนส	4
19. ธนาคาร	4
20. สนามบิน	3
21. วัด	2
22. ร้านตัดเสื้อ	1
23. ร้านขายของที่ระลึก	10
23. อื่นๆ	220
รวม	994

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกมีการนำเสนอฉากบนถนนมากที่สุด

- เนื่องจาก ถนน เป็นที่สัญจรของผู้คนมากมาย ความเป็นจริงในสังคม การที่ผู้คนจะเดินทางจากบ้านไปทำงาน หรือจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง ก็จำเป็นต้องใช้ถนนเป็นที่ทางผ่านนำพาผู้คนไปยังจุดหมายปลายทาง ทำให้ในละครส่วนใหญ่มักจะมีฉากพื้นที่สาธารณะเป็นฉากบนถนนมากที่สุด ทั้งที่ในแง่การผลิตการถ่ายทำบนถนนเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ เช่น อุปกรณ์กล้องติดกับตัวรถ ค่าเช่ารถในการถ่ายทำ เป็นต้น และยังใช้เวลาในการถ่ายทำนานอีกด้วย แต่ผู้ผลิตก็ยังให้ความสำคัญกับฉากดังกล่าว เนื่องจากเป็นการสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน

- นอกจากนี้ผู้ผลิตยังให้ความสำคัญกับ ฉากร้านอาหาร มาเป็นอันดับรองลงมา เนื่องจากสะดวกต่อการถ่ายทำ อีกทั้งเพื่อลดความจำเจของฉากรับประทานอาหารในบ้าน แสดงให้เห็นว่า ฉากสามารถสะท้อนถึงยุคสมัย การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมได้อีกด้วย และเหตุที่ฉากร้านอาหารมากเป็นอันดับ 2 เพราะในละครที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษา มีเรื่อง “เจ้าบ่าวกันครัว” ที่พระเอกเป็นเจ้าของร้านอาหารจึงมีฉากร้านอาหารค่อนข้างมาก

- โรงพยาบาล มีความเกี่ยวข้องกับตัวละคร มีตัวละครที่ต้องเข้าโรงพยาบาล หรือญาติของพระเอกนางเอกป่วยถึงกับผ่าตัดเข้าโรงพยาบาล จึงมีฉากโรงพยาบาลเป็นสำคัญ นอกจากนี้ฉากในโรงพยาบาลยังสื่อถึง สังคมในปัจจุบันที่ผู้คนหันมาใส่ใจในสุขภาพมากยิ่งขึ้น ฉากโรงพยาบาลในละครจึงมีมากขึ้นไปด้วย

- เชค / ผับ เป็นฉากที่เวลาตัวละครผิดหวัง หรือเสียใจมักจะไปนั่งดื่มเหล้าที่ผับ บางฉากยังเป็นสถานที่เสริมบุคลิกของตัวละครร้าย เช่น ในละคร “รักคิดลบ” ตัวละครร้ายวิทย์ชอบไปนั่งดื่มเหล้ากับสาว ๆ ในผับ แสดงถึงความเป็นคนเจ้าชู้ แม้แต่บางฉากที่ตัวละครมาฉลองความสำเร็จกันก็จัดที่ผับ แสดงให้เห็นว่าฉากในเชคหรือผับ กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย ที่ไม่ว่าจะเศร้า เสียใจ คิดใจ ผิดหวัง หรือฉลองความสำเร็จ ก็ต้องมีสถานที่แห่งนี้เป็นสำคัญ

- ร้านกาแฟ ในปัจจุบันมีร้านกาแฟ 2 แบบ คือ ร้านกาแฟแบบดั้งเดิมที่ขายอยู่ในตลาด โดยขายพร้อมกับปาท่องโก๋ เป็นร้านค่อนข้างเก่า แก้วเป็นลักษณะแก้วใสธรรมดา โต๊ะไม้ตัวเล็กๆ ผู้คนที่มาทานส่วนใหญ่เป็นผู้ชายสูงอายุ มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการเมือง ส่วนร้านกาแฟอีกแบบเป็นร้านกาแฟสมัยใหม่ ที่มักจะตั้งอยู่ในปั้มน้ำมัน ตกแต่งร้านแบบ

ทันสมัย ล้อมรอบด้วยต้นไม้ แก้วน้ำที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นแก้วเซรามิก ขนาดใหญ่ เข้ากับราคาที่ค่อนข้างแพงกว่าร้านกาแฟแบบดั้งเดิม ทานกับขนมเค้ก คูกี้ ผู้คนที่มาทานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนทำงาน นักศึกษา เป็นต้น ซึ่งเป็นการสะท้อนความแตกต่างในระดับของสังคมอีกด้วย

- **สนามเด็กเล่น** ในละครส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีฉากสนามเด็กเล่น แต่จากการทำวิจัย มีละคร “รักของนายดอกไม้” ที่มีโครงเรื่องกำหนดให้มีความสำคัญกับฉากสนามเด็กเล่น เพราะเป็นที่ที่พระเอกนางเอกได้เจอกันเป็นครั้งแรก และเกิดขึ้นใน 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงตอนเด็ก ช่วงเป็นผู้ใหญ่แต่สนามเด็กเล่นถูกทิ้งให้รกร้าง และช่วงที่พระเอกนางเอกกลับมาคืนดีกัน สนามเด็กเล่นกลับมาสดใสอีกครั้ง ถือเป็นฉากพิเศษฉากหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินเรื่อง

- **สถานีตำรวจ** มีฉากที่ตัวละครบางคนทำผิดแล้วถูกจับไปส่งสถานีตำรวจ เช่น ในละคร “รักติดลบ” ที่นางเอกมาขอยืมเงินเจ้าใหญ่ซึ่งเป็นเจ้าของช่องโศกณี โดยตำรวจมาหลายช่อง ทำให้นางเอกติดร่างแหถูกจับไปสถานีตำรวจด้วย เป็นต้น

- **ห้างสรรพสินค้า** เป็นฉากที่ถ่ายทำค่อนข้างยาก เนื่องจากต้องมีการขออนุญาตสถานที่ และในการถ่ายทำมีผู้คนมามุงดู ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการถ่ายทำ แต่เป็นฉากสำคัญที่ตัวละครต้องมาซื้อของ เดินเล่น เช่น ในละคร “รักของนายดอกไม้” แม่ของพระเอกมาซื้อปิ้งตามประสาแม่บ้านที่มีเวลาว่าง และคิดถึงลูกก็เลยโทรศัพท์คุยกับลูกพร้อมกับเลือกซื้อกระเป๋าไปด้วย

- **สวนสาธารณะ** เป็นที่สำหรับออกกำลังกายของตัวละคร เช่น ในละคร “เจ้าบ่าวกันครัว” มีตัวละครรองที่เป็นคนอ้วนต้องการลดน้ำหนักจึงมาออกกำลังกายด้วยการวิ่งที่สวนสาธารณะ บางครั้งตัวละครมานั่งคุยเปิดเผยความในใจต่อกัน เช่น ฉากหนึ่งในละคร “รักของนายดอกไม้” ที่พวงชมพูกับนายดอกไม้มานั่งคุยกันที่สวนสาธารณะแห่งหนึ่ง ในบรรยากาศสงบท่ามกลางต้นไม้ ริมน้ำ โดยที่ไม่มีคนพลุกพล่าน

- **บ่อนพนัน** เป็นสถานที่ที่ตัวร้ายในละครมักจะไปเล่นการพนัน สะท้อนให้เห็นว่าบ่อนพนันเป็นสถานที่สำหรับคนที่ไม่ดี เป็นแหล่งมั่วสุมของคนที่ไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งตัวละครจะใช้เป็นที่วางแผนเพื่อทำร้ายคนอื่น ดังเช่น ฉากหนึ่งในละคร “คุณนายสายลับ” ที่สันติคุยกับลูกน้องให้จัดการเขา ที่มาอยู่เรื่องการค้ายาเสพติดของตน

- **ร้านดอกไม้** ดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ของความรัก ความสวยงาม ในละครประเภทรักแนวตลกจึงมีฉากร้านดอกไม้ เพื่อให้พระเอก หรือตัวละครซื้อดอกไม้เพื่อไปจีบนางเอก หรือเป็นตัวแทนในการขอความรักระหว่างพระเอกนางเอก

- **ร้านสนุกเกอร์** เป็นแหล่งรวมของคนไม่ดี ส่วนใหญ่ผู้ร้ายในเรื่องจะชอบมาเล่นสนุกเกอร์ และวางแผนการร้ายบางอย่างเพื่อทำร้ายพระเอก แต่สำหรับบางฉาก เช่น ในละคร “รักติดลบ” ที่พระเอกต้องการประชดแม่ เลยทำตัวเป็นคนไม่ดี ก็เลยมาเล่นสนุกเกอร์โดยไม่ยอมทำงาน

- **ร้านตัดชุดแต่งงาน** เป็นลักษณะพิเศษของฉากในละครประเภทรักแนวตลก เพราะร้านตัดชุดแต่งงานใน Genres ของละครประเภทอื่นจะไม่ค่อยมีให้เห็น เพราะละครเน้นเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก จึงมักมีฉากที่ร้านตัดชุดแต่งงาน มีภาพการถ่ายรูปในเวดดิ้งสตูดิโอ

- **ป้ายรถเมล์** เป็นการแสดงสถานะความแตกต่างในเรื่องฐานะทางการเงิน สำหรับตัวละครที่ค่อนข้างจนจะใช้พาหนะเป็นรถเมล์ จึงต้องมีฉากที่มายืนรอรถที่ป้ายรถเมล์ เช่น ในละคร “รักติดลบ” นางเอกมีค่อนข้างจน ใช้รถเมล์เป็นพาหนะประจำเพื่อโดยสารไปทำงานที่โรงแรม จึงต้องมายืนรอรถที่ป้ายรถเมล์

- **สนามกอล์ฟ** เป็นสถานที่สำหรับตัวละครผู้ชาย ที่นอกจากเพื่อวัตถุประสงค์ในการเล่นกีฬาแล้ว ยังใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย และสนามกอล์ฟยังสะท้อนถึงความร่ำรวยของตัวละครด้วย เพราะในสังคมกีฬาเป็นกีฬาของคนรวยมีฐานะนั่นเอง

- **สปา** เป็นฉากที่เพิ่งเกิดขึ้นในละครช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา เมื่อกระแสธุรกิจสปา กำลังได้รับความนิยม ทำให้ฉากในละครจึงมีฉากสปาเพิ่มเข้ามา เป็นทั้งที่ทำงานของตัวละคร และเป็นสถานที่ตัวละครมาใช้บริการเพื่อผ่อนคลาย แสดงให้เห็นว่า สังคมในปัจจุบันธุรกิจสปากำลังได้รับความนิยม

- **ร้านเสริมสวย** เป็นฉากที่ตัวละครผู้หญิงใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น ตัวละครประกอบนิทานให้กันฟังถึงเรื่องราวของนางเอก อย่างในละคร “รักติดลบ” ที่นางเอกถูกลือว่าจับผู้ชายรายๆ เพื่อหวังเงิน บางฉากยังใช้เป็นที่พักผ่อนเพื่อเปลี่ยนบุคลิกของตัวละครอีกด้วย เช่น ในละคร

“เจ้าบ่าวก้นครัว” ปรากฏแปลงโฉมจากสาวมาดเซอร์ เป็นสาวเปรี้ยว ด้วยการทำทรงผมใหม่ ให้กลายเป็นคนใหม่เพื่อประชดพลายให้รู้สึกเสียดายที่ไม่ชอบตน

- **ฟิตเนส** เป็นฉากที่สะท้อนถึงสภาพสังคมในปัจจุบันว่า ผู้คนกำลังให้ความสนใจในเรื่องสุขภาพเป็นอย่างมาก จึงมีฉากฟิตเนสที่ให้ตัวละครออกกำลังกาย อย่างในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” จะมีฉากประเภทนี้มากกว่าละครเรื่องอื่นๆ เพราะมีตัวละครประกอบที่อ้วนมาก และกลัวจะไม่มีคนรัก จึงมาฟิตเนสเป็นประจำเพื่อหวังให้มีรูปร่างดี จะได้มีคนรัก แสดงให้เห็นว่าสังคมในปัจจุบันชอบคนผอม หุ่นดี มากกว่าคนอ้วน

- **ธนาคาร** เป็นฉากหนึ่งในละคร “รักคิดลบ” ที่พระเอกประสบปัญหาทางการเงิน จึงมาขอกู้เงินที่ธนาคาร เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าตัวละครในเรื่องกำลังมีปัญหาทางการเงิน

- **สนามบิน** เป็นฉากที่สื่อความหมายถึงการพบและการลาจาก อย่างในละคร “คุณนายสายลับ” เป็นฉากที่เรขาปลอมตัวเป็นยูมิโกะเพื่อมาเจอกับวรพงษ์ และทำให้ได้เจอกับพระเอกโดยบังเอิญ แต่สำหรับความหมายของการลาจาก ได้สื่อให้เห็นในละคร “รักของนายดอกไม้” ที่พวงชมพูโกรธที่ราชพฤกษ์หลอกตนว่าเป็นคนจน จึงหนีไปทำงานที่ต่างประเทศ ซึ่งราชพฤกษ์ตามมาแต่ไม่ทัน เพราะพวงชมพูขึ้นเครื่องไปก่อน

- **วัด** ฉากวัดมีให้เห็นในละครน้อยมาก ทั้งนี้เพราะเรื่องราวส่วนใหญ่เน้นที่ความรักของพระเอก ซึ่งฉากวัดที่ปรากฏนั้นเป็นฉากหนึ่งในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” ที่พระเอกพานางเอกมาเที่ยวฮันนีมูน และได้พามาไหว้พระที่วัด ส่วนอีกฉากเป็นฉากในตอนท้ายของเรื่อง “รักของนายดอกไม้” ที่โกมุทปล่อยวางเรื่องความรักได้แล้วหันมาถือศีลที่วัดแทน แสดงให้เห็นว่า วัดในละครประเภทรักแนวตลก มีความหมายสื่อถึง 2 แง่ ได้แก่ ความหมายแห่งความสุขเป็นสถานที่ท่องเที่ยว และในด้านของสถานที่สงบหลังจากปล่อยวาง

ตารางที่ 6. ตารางแสดงภาพรวมฉากสถานที่ลับชั้น

สถานที่ลับชั้น	จำนวนฉาก
1. ป่า	35
3. โกดัง	17
2. กระโจม	10
4. คาดฟ้า	3
5. บ้านโคหนิไฟ	5
6. ฝาย	4
รวม	84

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกจำเป็นต้องมีการนำเสนอฉากสถานที่ลับชั้น เนื่องจากเป็นจุดสำคัญของการเล่าเรื่องในชั้นภาวะวิกฤตที่จะช่วยนำไปสู่ช่วงของภาวะคลี่คลายเรื่องราว

- และสถานที่เหล่านี้ยังมีส่วนในการสะท้อนบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัดยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเป็นสถานที่ที่ตัวละครผู้ร้ายจะแสดงตัวตนที่แท้จริงออกมาให้ผู้ชมได้เห็น กล่าวคือ ที่ซ่อนสมุขของพวกโจรผู้ร้ายก็คือ ในป่า โกดัง หรือสถานที่ที่รกร้าง เป็นต้น และยังนำไปสู่ภาวะคลี่คลายของเรื่องราว เมื่อความจริงถูกเปิดเผยก็ทำให้พระเอกนางเอกได้เข้าใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ฉากเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นจากบท

- แต่หากมองในแง่ของการผลิต การที่ผู้ผลิตใช้สถานที่ในป่า โกดัง มากที่สุด เนื่องจากสะดวกต่อการถ่ายทำ ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ โดยเฉพาะฉากดังกล่าวมีความเสี่ยงต่ออันตราย และเสี่ยงต่อการทำให้สถานที่เสียหาย เช่น ตัวละครต้องมีการยิงกัน ระเบิด เอฟเฟก ซึ่งหากถ่ายทำในสถานที่เหล่านี้ ผู้ผลิตไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าเสียหายใดๆ แสดงให้เห็นว่า การใช้สถานที่ลับชั้น โดยเฉพาะ ในป่า มากที่สุด เนื่องจากผู้ผลิตคำนึงถึงความสะดวกในการถ่ายทำเป็นหลัก อีกทั้งป่ายังเป็นสถานที่สื่อความหมายถึงความลึกลับ ความน่ากลัว อีกด้วย เช่น ตัวละครถูกโจรจับไปเรียกค่าไถ่ ต้องถูกจับไปขังไว้ในป่า

- **โกดังร้าง** เป็นสถานที่ที่สื่อความหมายว่าต้องมีของบางอย่างซุกซ่อน และธรรมชาติของที่ซุกซ่อนจะต้องเป็นสิ่งของที่ไม่ดี เช่น ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งในละคร “คุณนายสายลับ” ได้ใช้สถานที่โกดังร้างเป็นที่เก็บยาเสพติด และมีการขนถ่ายสินค้านั้น

- **กระท่อม** เป็นฉากที่ใช้เป็นที่ซังตัวของตัวละครที่ถูกโจรจับมา เช่น ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” หลังจากที่อยู่และถูกหมูถูกจับมา ก็ต้องมาอยู่ในกระท่อมกลางป่า เพียงลำพังท่ามกลางหมู่โจร ซึ่งให้ความรู้สึกที่น่ากลัว

- **ศาลฟ้า** เป็นฉากหนึ่งในละคร “รักติดลบ” ที่ตัวละครธีรวิทย์ถูกจับได้ว่าโกงเงินโรงแรม จึงจับปาลิตาเป็นตัวประกันแล้วหนีขึ้นไปบนศาลฟ้า เตื่อครื่อนถึงชาวินที่ต้องมาเกลี้ยกล่อมและให้ธีรวิทย์ยอมปล่อยตัวปาลิตา โดยให้สัญญาว่าจะไม่เอาผิด เป็นฉากที่ใช้เมื่อเวลาตัวละครหนีจากการตามล่า แต่หนีไม่พ้นต้องขึ้นไปอยู่บนศาลฟ้า

- **บันไดหนีไฟ** สื่อความหมายถึงการหนี ใช้เมื่อเวลาตัวร้ายหรือตัวละครนางเอกพระเอก ต้องการหนีขึ้นไปบนศาลฟ้า ต้องใช้ทางบันไดหนีไฟขึ้นไป อีกทั้งบันไดหนีไฟ ในยามปกติจะไม่ค่อยมีคนใช้ แต่จะใช้เมื่อเกิดเหตุการณ์คับขันเท่านั้น เช่น มีไฟไหม้ เป็นต้น

- **ฝาย** เป็นฉากพิเศษที่เกิดขึ้นในละคร “รักติดลบ” ในช่วงที่ตัวละครหนีไปอยู่ที่ชนบท และเกิดการยิงต่อสู้กันที่ฝายกั้นน้ำในหมู่บ้าน

ตารางที่ 7. ตารางแสดงภาพรวมฉากสถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ

สถานที่ท่องเที่ยว	จำนวนฉาก
1. ทะเล	4
2. แม่น้ำ	2
3. น้ำตก	2
4. สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง	3
รวม	11

จากตารางที่ 7 พบว่า ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกนำเสนอฉากสถานที่ท่องเที่ยวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของละครที่ทำให้ละครมีความโรแมนติกยิ่งขึ้น

- โดยนำเสนอฉากทะเลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แม่น้ำ และน้ำตก เนื่องจากสถานที่เหล่านี้เป็นสถานที่สวยงาม เหมาะแก่การปลดปล่อยอารมณ์
- นอกจากนี้ในแง่การสื่อความหมายทางภาษาภาพ เป็นการสร้างการรับรู้ให้ผู้ชมได้เห็นภาพกว้างๆ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงการเริ่มเรื่องราว และการจบลงอย่างมีความสุข ดังนั้นในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกส่วนใหญ่มักจะเริ่มเรื่องและจบเรื่องราวด้วยสถานที่เหล่านี้เป็นหลัก
- ทะเล ใช้เป็นฉากเปิดเรื่องในละคร “รักของนายดอกไม้” ที่เห็นชายทะเลใช้ เป็นฉากเปิดตัวของราชพฤกษ์ที่กำลังคิดถึงเรื่องราวความประทับใจตอนเด็กที่เค้าได้เจอเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง และเกิดเป็นความรักและยังอยู่ในความทรงจำตลอดมาจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ การใช้ฉากชายทะเลเป็นฉากเปิดตัวในละครเป็นการสื่อถึงแนวเรื่องความโรแมนติกได้เป็นอย่างดี
- แม่น้ำ ใช้เป็นฉากจบในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ที่พระเอกบอกรักนางเอกที่ศาลาริมน้ำ แล้วชวนกันไปพายเรือเล่นน้ำกันอย่างมีความสุข
- น้ำตก เป็นฉากหนึ่งในละคร “คุณนายสายลับ” ที่พระเอกนางเอกหลงป่าด้วยกัน และนางเอกรู้สึกร้อนจึงไปเล่นน้ำที่น้ำตก ส่วนพระเอกแอบดูนางเอกด้วยความปลื้มใจอยู่หลังต้นไม้
- สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ ร.2 เกาะเกร็ด เป็นต้น ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสร้างความหมายของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก

เรื่องที่ (1.) “ตลาดน้ำดำเนินรัก”

ออกอากาศทางช่อง 7 13 มีนาคม – 15 เมษายน 2548 เวลา 20.25 น. - 22.30 น. จำนวน 14 ตอน

ตัวละคร

โก้	-	พระเอก
ส้มโอ	-	นางเอก
ผู้กองสินธุ	-	พระเอกคู่รอง
อุงุ่น	-	นางเอกคู่รอง
พ่อพริ้ว	-	ตัวละครรอง
แม่พุด	-	ตัวละครรอง
ริน	-	ตัวละครรองที่ 2
ตีใหญ่	-	ตัวละครรองที่ 2
ปลัดอำเภอ	-	ตัวละครรองที่ 2
วิมล	-	ตัวละครรองที่ 3
ผู้ใหญ่บ้าน	-	ตัวละครประกอบ
ป้าทองดี	-	ตัวละครประกอบ
แม่ผู้กองสินธุ	-	ตัวละครประกอบ

เรื่องย่อละคร

โก้ (พระเอก) ชายหนุ่มรูปหล่อมาดดีสมชื่อ ฉลาดทันคน เขาจบปริญญาตรีที่ราชภัฏมานานแล้วแต่ก็ยังหางานทำไม่ได้ โก้ตัดสินใจเอารถตู้ของพ่อออกมาวิ่งตามบริษัททัวร์พานักท่องเที่ยวทั้งไทยและเทศไปเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ไปดึกอล์ฟบ้าง รวมทั้งไปตลาดน้ำดำเนินสะดวก แหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อของบ้านเรา

ส้มโอ (นางเอก) ลูกสาวชาวสวนผลไม้ใหญ่ในอำเภอ เธอมักจะตามแม่พุดมารดาของเธอไปขายผลไม้ที่ตลาดน้ำตั้งแต่เด็กๆ โดยมี อุงุ่น น้องสาวติดสอยห้อยเรือไปด้วย กระทั่งโตเป็นสาว เรียบจบปริญญาตรี แล้วส้มกับอุงุ่นก็ย้ายพายเรือไปขายผลไม้กับแม่เช่นเดิม ความฝันที่อยากเป็นแอร์โฮสเตส อยากทำงานที่กรุงเทพฯ ของส้มนั้นริบหรี่เต็มทน เพราะพ่อพริ้วบิดาของเธอไม่เห็นด้วยที่จะปล่อยลูกสาวไปทำงานไกลหูไกลตา ทุกครั้งทีไปขายของกับแม่ ส้มโอและอุงุ่นจะมีอาชีพเสริม

สร้างรายได้ให้กับเธอและน้องสาวไม่ใช่น้อย นั่นคือการยืมหวานๆ ถ่ายรูปกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการอุดหนุนผลไม้ บางทีนักท่องเที่ยวใจดีก็ทิปหนัก

วันหนึ่ง... โกว้านักท่องเที่ยวมาตลาดน้ำ พอเห็นส้มโอยิ้มแฉ่งแจ่มใส ถ่ายรูปกับนักท่องเที่ยว ด้วยรอยยิ้มพิมพ์ใจ เขาก็บังถูกใจในมิตรภาพของเธอทันที ภาพแม่ค้าหน้าหวานของส้มโอทำเอาโก้นอนไม่หลับ เขาสืบจนรู้ว่าส้มโอเป็นลูกสาวคนโตของพ่อพร้าวจ้างของสวนจอมตระหนี่ โกว้าช่องทางจับส้มโอด้วยการเข้าทางผู้ใหญ่ เขาคอยไปดักพ่อพร้าวดำรงร้านค้า ร้านกาแฟในหมู่บ้าน ทำที่เป็นชวนคุยเรื่องการเมือง เรื่องจีปาดะ เพื่อสร้างความสนิทสนมคุ้นเคย แต่ก็ไม่เข้ายากเหลือเกิน เพราะพ่อพร้าวดันเกม

ตีใหญ่ ลูกชายจอมซ่าของเจ้าแม่เส็งพ่อค้าขายข้าวสาร เขาหลงรักส้มโอมานานแล้ว วางจากส่งของ ตีใหญ่ก็แอบมาส่งจีบสาวเจ้าเป็นประจำ บางทีก็ให้ตีน้อยน้องชายเป็นพ่อสื่อ คอยเอาจดหมายรักและข้าวของมาให้ลูกสาวพ่อพร้าวยู้อยู่เรื่อย แต่ส้มโอก็ไม่เล่นด้วย บ่ายเบี่ยงมาตลอด บางทีเหลืออดประชดแสบๆ ก็มี ข้างฝ่ายเจ้าแม่เส็งไขว่คว้าจะเอ็นดูลูกสาวชาวสวน เขาคอยกีดกันเสมอ เพราะหมยมั่นปั้นมือว่าจะให้ลูกชายเป็นดองกับดินจง আহมายลูกสาวเจ้าแม่ร้านทอง

เรไร แม่ค้าเรือขายกาแฟ และกุหลาบ แม่ค้าถ้วยเตี๋ยเรือสองสาวขาม้าที่รุ่นน้ำพากันแม่ที่เรื่องของส้มโออย่างสนุกปาก กระแจะถามแม่พุดอยู่เรื่อยๆ ว่าเมื่อไหร่ส้มโอจะเลิกคู่ชะที่ เพราะเห็นหนุ่มๆ มาตอมกันเกรียวทั้งตีใหญ่ลูกชายเจ้าแม่ ปลัดภาค รวมทั้งเจ้าโก้อีหนูมรดกตู้ที่เพิ่งเข้ามาจีบหมาดๆ แม้จะรำคาญขี้ปากชาวบ้านแต่พุดก็ต้องทำเป็นทองไม่รู้ร้อน เธอได้แต่คอยเตือนลูกสาวให้วางตัวดีๆ ที่สำคัญอย่าให้พ่อพร้าวยอมรับรู้เรื่องไม่เป็นเรื่องนี้

โก้วเริ่มสนุกกับการตามจับส้มโอ ไอ้หนูมรดกตู้คอยหาโอกาสมากระเช้าเข้าเหยต่อปากต่อคำกับแม่ค้าลอยน้ำบ่อยๆ หากโอกาสไม่เหมาะเขาก็จะให้เด็กเล็กคอยส่งสาส์น ซึ่งเด็กน้อยก็ยินดีทำให้เพราะสนิทกับโก้วมาก โกว้าเคยพาตีเล็กนั่งรถเที่ยวแถมยังซื้อของเล่นให้บ่อยๆ แผนนัดเจอสาวของโก้วเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ด้วยเกรงว่าชาวตลาดน้ำจะจับได้และพากันแม่ที่ไปเข้าหูปพ่อพร้าวดันแผนตีสนิทว่าที่พ่อตาเริ่มจริงจังขึ้น โกว้าทดลองทำปุ๋ยชีวภาพจนสำเร็จ เขานำไปขายให้พ่อพร้าวดันราคาถูก ข่าวม้าที่ของเรไรและกุหลาบลอยเข้าหูปพ่อพร้าวดันได้ พร้าวดันเฝ้าสังเกตและจับได้ว่าโก้วเข้ามาติดพันส้มโอ เขาชักไซ้เอาความจริงจากลูกสาว แต่ส้มโอก็ปฏิเสธ เธอบอกพ่อว่าโก้วเป็นเพียงเพื่อนเท่านั้น เหตุที่คุ้นเคยกันเพราะโก้วขับรถพาลูกทัวร์มาเที่ยวตลาดน้ำ และอุดหนุนผลไม้เป็นประจำ พ่อพร้าวดันทำที่เป็นเชื่อคำแก้ตัวของลูกสาว เขาเฝ้าระวังและคอยกันทำไมให้โก้วเข้ามาใกล้ชิดส้มโอ

จื่อซอ คนงานต่างค้ำของสวนพ่อพร้าวกำลังมีปัญหาหนัก แม่ของเขาป่วยอาการทรุดหนัก จำเป็นต้องใช้เงินก้อนโตเป็นค่ารักษาพยาบาล จื่อซอคิดไม่ซื่อ เขาวางแผนกับลูกน้องคนงานจับแม่พูด สัมโอ และทุกคนในบ้านมัดไว้ พ่อพร้าวจัดจิ้นเลยโดนจื่อซอตีด้วยไม้หน้าสามจนสลบจมกองเลือด ขณะที่จื่อซอจะตีซ้ำให้ถึงตาย โก่อ้ก็เข้ามาช่วยไว้ได้ทันท่วงที โก่อ้รีบพาพ่อพร้าวมส่งโรงพยาบาล งานนี้ทำให้พ่อพร้าวมซึ่งใจในความเป็นคนดี มีน้ำใจของโก่อ้อยู่ไม่น้อย แต่ก็เชื่อว่าจะเปิดทางสะดวกให้อี๋หนุ่มรอดตัว เพราะพ่อพร้าวมเกรงใจปลัดภาคอยู่มาก เนื่องจากเป็นคนใหญ่ คนโตมีผู้คนนับหน้าถือตา

ส่วนลินจงหลงรักโก่อ้มานานแล้วเธอเฝ้าตามคือ เอาอกเอาใจ โก่อ้สารพัด แต่โก่อ้ก็ไม่เล่นด้วย พอรู้ว่าโก่อ้มชอบสัมโอ ลินจงและจินตนาลูกสาวเสี่ยศเจ้าของบิมน้ำมันเพื่อนซี้ก็คอยหาเรื่องเล่นงานสัมโอตลอด แต่สัมโอเฝ้าว่าจะยอมใครง่ายๆ เธอแกล้งเผ็ดสองสาวได้อย่างเสบทรวง ชาวสวนเริ่มทยอยขายที่ดินให้แก่เสี่ยศ เพราะผลผลิตตกต่ำทำไปก็ไม่คุ้มทุน เสี่ยศรับซื้อที่ดินอย่างเต็มใจ สัมโอและองุ่นไม่เห็นด้วยที่ชาวบ้านพากันขายที่ดินแบบนี้ เสี่ยศเข้ามาเป็นเจ้าของที่ดูแลสวนเป็นลำเป็นสัน แล้วยังจ้างเจ้าของที่ทำงานโดยจ่ายเงินเดือนให้ คนเคยเป็นเจ้าของที่ต้องกลายเป็นคนงานรับจ้างบนผืนดินที่ตัวเองเคยครอบครอง สัมโอพยายามขัดขวางการขายที่ดินของชาวสวน เธอแนะนำให้ชาวสวนตั้งชมรมเพื่อช่วยเหลือกัน มีกองทุนให้ผู้ขัดสนหยิบยืม ช่วยกันนำผลไม้มาแปรรูป อีกทั้งยังริเริ่มทำโครงการ “โฮมสเตย์” รองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดน้ำ เพื่อให้ชาวสวนมีรายได้พออยู่พอกิน โก่อ้เฝ้าปากชมแนวคิดอันเฉียบคมของสัมโอ เขาสนับสนุนเธอด้วยการพานักท่องเที่ยวมาพักที่โฮม สเตย์ของชาวสวน บรรดานักท่องเที่ยวต่างก็ประทับใจที่ได้เข้ามาสัมผัสวิถีชีวิตอันอบอุ่นของชาวบ้านอย่างแท้จริง โครงการของสัมโอสร้างความขัดเคืองให้เสี่ยศและจินตนามาก

การท่องเที่ยวเริ่มได้รับความนิยม โก่อ้จึงตั้งบริษัทให้เช่ารถตู้ และพานักท่องเที่ยวมาทัวร์ตลาดน้ำ พาไปชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ บางทีก็รับงานของกองถ่ายสารคดี กองละคร และงานอื่นๆ อีกสารพัด โก่อ้พยายามใกล้ชิดสัมโอ เอาอกเอาใจว่าที่พ่อตา เขาเหมาะสมไม่ในสวนพ่อพร้าวมไปขาย ทำให้พ้าวมรู้สึกดีกับว่าที่ลูกเขยมากขึ้น พ่อพร้าวมเริ่มใจอ่อน เขาเห็นความดีของโก่อ้ รู้จักนิยัยใจ คอว่าที่ลูกเขยมากขึ้นจนพอจะวางไว้ได้ว่า หากลูกสาวเป็นฝั่งเป็นฝากับอี๋หนุ่มคนนี้ ลูกสาวจะมีความสุขอย่างแน่นอน โก่อ้จึงได้โอกาสสารภาพรักกับสัมโอในที่สุด

จากการศึกษาวิถีชีวิตละคร พบว่าฉากที่ปรากฏในละคร“ตลาดน้ำดำเนินริก” มีดังนี้

(1.1) ในละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก” ฉากบ้านที่พบได้แก่ บ้านของนางเอก (ส้มโอ) บ้านของพระเอก (โก้) บ้านของพระเอกคู่รอง (ผู้กองสินธุ) บ้านของตัวละครรองที่ 2 ได้แก่ ริน ดีใหญ่ ปลัดอำเภอ บ้านของตัวละครรองที่ 3 (วิมลภรรยาเก่าผู้กองสินธุ) บ้านของนักแสดงประกอบ ได้แก่ บ้านผู้ใหญ่บ้าน บ้านป่าทองดี บ้านแม่ผู้กองสินธุ บ้านเช่าของรินและดีใหญ่

ตารางที่ 8. ตารางแสดงฉากบ้านส้มโอ (บ้านนางเอก)

บ้านส้มโอ	จำนวนฉาก
1. ใต้ถุนบ้าน	73
2. ห้องนอน	44
3. สวนผลไม้	35
4. ศาลาริมน้ำ	34
5. ด้านข้างบ้าน+ โถงกินข้าว	20
6. ห้องรับแขก	13
7. ครัว	1
รวม	220

บ้านส้มโอเป็นบ้านเรือนไทยในชนบท มี 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นใต้ถุนบ้านโล่ง ใช้เป็น ครัว โรงรถ และสถานที่นั่งเล่น ที่คนในครอบครัวมาพูดคุยกัน โดยบ้านในชนบทจะไม่มีกำแพง ห้องที่ชัดเจน ซึ่งสื่อความหมายว่าเป็นบ้านในชนบท เพราะบ้านในกรุงเทพฯ จะไม่มีใต้ถุนบ้าน เฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านส่วนใหญ่ทำด้วยไม้ เช่น เก้าอี้รับแขก บนบ้านเป็นพื้นที่โล่งใช้สำหรับตัวละครแม่พูด ส้มโอ อุ่น เตรียมของไปขาย

● ฉากที่ใช้มากที่สุดคือ ฉากใต้ถุนบ้าน มีโต๊ะเก้าอี้หินอ่อน สำหรับนั่งเล่น หรือ ใช้เป็นที่รับประทานอาหารของครอบครัวจากใต้ถุนบ้านนี้ มีความสะดวกต่อการถ่ายทำ เพราะมีพื้นที่กว้างขวาง และสามารถถ่ายได้หลายมุม และยังสามารถถ่ายจากห้องอาหาร ซึ่งในชนบทชาวบ้าน มักจะรับประทานอาหารบริเวณใต้ถุนบ้าน

- รองลงมาได้แก่ ฉากห้องนอน เนื่องจากเป็นละครประเภทรักแนวตลก ผู้เขียนบทเน้นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวเป็นหลัก เมื่อใดก็ตามที่พระเอกนางเอกคิดถึงกัน จึงใช้ฉากห้องนอนเป็นหลัก เพราะห้องนอนถือเป็นพื้นที่ส่วนตัว และผู้คนสามารถปลดปล่อยอารมณ์ตามใจนึกคิด และเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดเมื่อเวลาอยู่ในที่ส่วนตัว แต่จากตารางเห็นได้ว่ามีเพียง 44 ฉากเมื่อเปรียบเทียบกับฉากใต้ถุนบ้านซึ่งมีถึง 73 ฉาก แสดงว่า ชีวิตคนชนบทไม่ค่อยมีความเป็นส่วนตัว มักจะมีแขกหรือเพื่อนบ้านมาเยี่ยมบ่อยๆ

- นอกจากห้องนอนแล้ว บนบ้านก็มีลานบ้านกว้างๆ ใช้เป็นที่ห้องรับแขก เห็นได้จากเก้าอี้ชุดรับแขกทำด้วยไม้ ไม่มีเบาะหุ้ม และใช้เป็นที่แม่พูดและลูกสาวสำหรับจัดเตรียมผลไม้ไปขายในวันรุ่งขึ้น

- ส่วนฉากสำคัญรองลงมาได้แก่ ศาลาริมน้ำ และสวนผลไม้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานที่เหล่านี้เป็นไปตามบทละครกำหนด อีกทั้งบรรยากาศสวยงาม โดยเฉพาะศาลาริมน้ำ ซึ่งเป็นสถานที่สงบร่มรื่น ไม่เห็นเรือพายมาพลุกล่น ไม่มีเรือหางยาวส่งเสียงดังให้รำคาญเป็นต้น บางครั้งใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของตัวละคร และให้พระเอกนางเอกมานั่งคุยจู้จี้กัน ให้ความรู้สึกโรแมนติก ซึ่งใช้เป็นฉากจบของละครเรื่องนี้อีกด้วย ดังตัวอย่างในรูปที่ 2

รูปที่ 2 ภาพจากศาลาริมน้ำ ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”

ตารางที่ 9. ตารางแสดงฉากบ้านโก้ (บ้านพระเอก)

บ้านโก้	จำนวนฉาก
1. บริษัทท้าวรูดสู	17
2. หน้าบ้าน	11
3. ห้องนอน	10
4. ไร่ส้ม	10
5. ห้องนั่งเล่น	1
6. ห้องรับประทานอาหาร	1
7. ครัว	1
รวม	51

บ้านของโก้ เป็นทั้งไร่ส้ม และบริษัทท้าวให้เช่าไร่ส้ม รูปแบบบ้านเป็นอาคาร 2 ชั้น โทนสีอ่อน พื้นที่ภายในบ้านออกเป็นหลายส่วน คือเป็นทั้งที่อยู่อาศัย และเป็นที่ทำงานไปด้วยในเวลาเดียวกัน โดยภาพถ่ายให้เห็นบริเวณหน้าบ้าน จะเห็นชายเฟรมจะเป็นตัวบ้าน ส่วนขวาเฟรมมองไปจะเห็นเป็นสำนักงานบริษัทท้าวของโก้ ส่วนซ้ายของเครื่องใช้ภายในบ้านอาจจะดูไม่เรียบร้อยเท่าใดนัก เช่น หนังสือวางอยู่ตามที่ต่างๆ โต๊ะเก้าอี้ จัดวางอย่างไม่เป็นระเบียบ ของใช้วางไม่เป็นที่ เนื่องจากเป็นบ้านที่พ่อลูกอยู่ด้วยกัน 2 คนเท่านั้น ไม่มีแม่บ้านคอยดูแล จึงทำให้การสร้างความหมายของฉากที่สื่อไปถึงผู้ชม เป็นไปในลักษณะของบ้านแบบผู้ชาย มีทั้งหมด 51 ฉาก

- ถ้าเปรียบเทียบกับบ้านของส้มโอแล้วจำนวนฉากบ้านของโก้น้อยกว่า เพราะเรื่องราวส่วนใหญ่ผู้เขียนบทกำหนดให้เกิดขึ้นที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกตามชื่อของละครคือ “ตลาดน้ำดำเนินรัก” และเส้นเรื่องกำหนดให้พระเอกเป็นฝ่ายไปตามจีบพระเอก ดังนั้นเรื่องราวส่วนใหญ่จึงเกิดขึ้นที่บ้านของนางเอกมากกว่า

- เปรียบเทียบจำนวนห้องนอนของโก้มีน้อยกว่าห้องนอนนางเอกมาก คือ 10 ฉาก แสดงให้เห็นว่า ผู้ชายไม่ค่อยแสดงความในใจออกมาให้เห็น

- ฉากห้องครัวที่บ้านพระเอกปรากฏเพียงแค่ 1 ฉาก ซึ่งเป็นฉากที่พ่อทำอาหาร แสดงให้เห็นว่า บ้านหลังนี้เป็นบ้านของที่มีแต่ผู้ชายจึงไม่ค่อยทำอาหารรับประทานเอง

ตารางที่ 10. ตารางแสดงฉากบ้านผู้กองสินธุ (แฟนของอู๋น)

บ้านผู้กองสินธุ	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	10
2. หน้าบ้าน	7
3. ห้องนอน	4
4. ห้องครัว	3
รวม	24

บ้านของผู้กองสินธุ เป็นบ้านหลังไม่ใหญ่มากนัก โทนมสีขาว ลักษณะบ้านเหมือนบ้านข้าราชการทหารทั่วไป เนื่องจากเป็นบ้านที่อยู่ในต่างจังหวัด ไม่ได้เน้นความทันสมัย เฟอร์นิเจอร์ชุดรับแขก โต๊ะ ตู้ เตียง ไม่หรูหรา แต่เน้นที่ประโยชน์การใช้สอยของเฟอร์นิเจอร์มากกว่า มีจำนวนฉากทั้งหมด 24 ฉาก เนื่องจากเป็นพระเอกคู่รอง ผู้เขียนบทจึงให้ความสำคัญในการดำเนินเรื่องราวของฉากบ้านของผู้กองสินธุ น้อยกว่าบ้านของส้มโอและบ้านของโก้ซึ่งเป็นพระเอกนางเอกคู่หลักของเรื่อง

ตารางที่ 11. ตารางแสดงฉากบ้านตีใหญ่ (คนที่มาแอบชอบนางเอก)

บ้านตีใหญ่	จำนวนฉาก
1. หน้าร้านขายข้าวสาร	22
รวม	22

- บ้านของตีใหญ่สะท้อนถึงบุคลิกตัวละครได้เด่นชัดว่าเป็นคนจีน สังเกตได้จากอุปกรณ์ประกอบฉากที่ใช้ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ กาน้ำชา แก้วน้ำเป็นรูปทรงแบบจอกเล็กๆ แบบคนจีน ล้วนเป็นการสร้างความหมายที่สื่อไปถึงผู้ชมว่าตีเป็นครอบครัวคนจีน ลักษณะบ้านตึกแถวค่อนข้างเก่า แสดงให้รู้ว่าอาศัยอยู่ที่ตลาดน้ำมานานแล้ว และยังสื่อความหมายให้เห็นว่า คนจีนมักจะอาศัยอยู่ตึกแถว

- พื้นที่บ้านเป็นทั้งที่อยู่อาศัยและเป็นทั้งร้านขายข้าวสาร ใช้พื้นที่ในฉากด้านหน้าร้านตลอดทั้งเรื่อง มีทั้งหมด 22 ฉาก เนื่องจากบทกำหนดให้ตีมีอาชีพช่วยพ่อแม่ขายข้าวสารอยู่ที่บ้าน เห็นได้จากคำพูดที่พ่อมักจะบ่นกับตีใหญ่ว่า วันๆไม่ค่อยช่วยทำอะไร มีแต่จับสาวอย่างเดียว

และความสำคัญของตัวละครอยู่ในอันดับรองลงมา เป็นเพียงตัวละครคนหนึ่งที่มาจับสัมผัสไอ ซึ่งเป็นคู่แข่งกับพระเอก แสดงให้เห็นว่า เป็นตัวละครที่ไม่สำคัญจึงไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง และไม่ต้องมีฉากห้องนอน หรือห้องอื่นๆในบ้านให้เห็นเลย

ตารางที่ 12. ตารางแสดงฉากบ้านริน (คนที่มาแอบชอบโก้)

บ้านริน	จำนวนฉาก
2. หน้าร้านขายทองรูปพรรณ	16
1. ห้องรับแขก	4
รวม	20

บ้านของรินเป็นครอบครัวคนจีนเช่นกัน แต่รูปแบบของบ้านเป็นตึกแถว แต่ดูทันสมัยกว่าดี เนื่องจากบ้านเป็นตึก

- ด้านหน้าบ้านทำเป็นร้านขายทองรูปพรรณ จากการจัดอุปกรณ์ประกอบฉากในบ้าน อาจจะไม่มียะไรสื่อความหมายความเป็นครอบครัวคนจีนมากนัก แต่สังเกตจากการพูดของตัวละครพ่อแม่ของริน ที่พูดไทยไม่ชัดแบบสำเนียงของคนจีน และอาชีพขายทองรูปพรรณซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาชีพของคนจีนอยู่แล้ว จึงทำให้ผู้ชมรับรู้ได้ว่าบ้านของรินเป็นครอบครัวคนจีน มีฉากทั้งหมด 20 ฉาก

- ฉากส่วนใหญ่เกิดขึ้นในส่วนของหน้าร้านขายทองรูปพรรณ ตัวละครรินมีอาชีพช่วยพ่อแม่ขายทองอยู่กับบ้าน และความสำคัญของตัวละครอยู่ในอันดับรองลงมา เป็นเพียงตัวละครคนหนึ่งที่มาแอบชอบโก้ และเป็นคู่แข่งกับพระเอกเท่านั้น ปริมาณฉากบ้านของรินจึงมีน้อยกว่าพระเอกนางเอก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13. ตารางแสดงฉากบ้านปลัดอำเภอ (คนที่มาแอบชอบนางเอก)

บ้านปลัดอำเภอ	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	2
2. หน้าบ้าน	1
รวม	3

บ้านของปลัดอำเภอ เป็นบ้านหลังไม่ใหญ่มากนัก เหมือนบ้านข้าราชการทั่วไป ไม่ทันสมัย เนื่องจากเป็นบ้านที่อยู่ในต่างจังหวัด เห็นได้จากการต่อเนื่องของฉากที่เกิดขึ้น เช่น ตลาคน้ำที่จังหวัดราชบุรี ปลัดเป็นปลัดอำเภอที่อำเภอดำเนินสะดวก และยังสังเกตได้จากเฟอร์นิเจอร์ ชุดรับแขก โต๊ะทานข้าว ตู้ ต่างๆ ไม่ได้เน้นรูปทรงที่ทันสมัย แต่เน้นที่การใช้สอยมากกว่า มีจำนวนฉากทั้งหมดเพียง 3 ฉากเท่านั้น เนื่องจากเป็นตัวละครรองที่มาชอบส้มโอนางเอก ผู้เขียนบทจึงให้ความสำคัญกับฉากบ้านของปลัดอำเภอ น้อยกว่าบ้านของตัวละครอื่นๆ

ตารางที่ 14. ตารางแสดงฉากบ้านของวิมล (ภรรยาแก่ผู้กองสินธุ์)

บ้านวิมล	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	3
รวม	3

บ้านของวิมล ภรรยาแก่ของผู้กองสินธุ์ ตัวละครมีนิสัยชอบเล่นการพนัน ลักษณะบ้านจึงเป็นบ้านเช่าทำด้วยไม้หลังเล็กๆ ทรุคโทรม พื้นที่ในบ้านเป็นเพียงห้องนอนเท่านั้น ซึ่งความหมายของจำนวนห้องยังบ่งบอกถึงฐานะของตัวละครอีกด้วย เช่น ฉากบ้านของวิมลมีเพียงห้องเดียว แสดงว่าจน แต่เปรียบเทียบกับบ้านของส้มโอมีทั้งห้องนอนส้มโอ ห้องนอนพ่อแม่ มีห้องรับแขก แสดงว่ามีฐานะมากกว่า อีกทั้งเฟอร์นิเจอร์ในบ้านไม่มีอะไรเลย นอกจากที่นอน หมอน มุ้ง ฉากบ้านที่ใช้มีเพียง 3 ฉากเท่านั้น เนื่องจากเป็นตัวละครที่เข้ามาเสริมเรื่องราวให้สนุกยิ่งขึ้น โดยทำหน้าที่เข้ามาขัดขวางความรักของผู้กองสินธุ์กับอรุณ (พระนางคู่รอง)

ตารางที่ 15. ตารางแสดงฉากบ้านผู้ใหญ่ว่าน

บ้านผู้ใหญ่ว่าน	จำนวนฉาก
1. หน้าบ้าน	1
รวม	1

บ้านของผู้ใหญ่ว่าน เป็นบ้าน 2 ชั้นทำด้วยไม้ แต่เนื่องจากนักแสดงตัวประกอบที่เข้ามาเสริมเรื่องราวให้สมจริงยิ่งขึ้น ในฉากที่นางเอกพระเอกไปขอร้องผู้ใหญ่ว่านไม่ให้ขายที่ดินให้กับนายทุน เพราะจะทำให้ชาวบ้านไม่มีที่ทำกิน และอาจจะถูกพวกนายทุนหลอก ฉากที่เกิดขึ้นที่บ้านผู้ใหญ่ว่านจึงมีเพียง 1 ฉาก ซึ่งเป็นฉากหน้าบ้านเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการถ่ายทำ และไม่ต้องจัดฉากใดๆมากนัก และยังช่วยประหยัดเวลาในการถ่ายทำอีกด้วย

ตารางที่ 16. ตารางแสดงฉากบ้านป่าทองดี (ชาวบ้านในตลาดดำเนินฯ)

บ้านปลัดอำเภอ	จำนวนฉาก
1. หน้าบ้าน	2
รวม	2

บ้านของป่าทองดี เป็นบ้าน 2 ชั้นทำด้วยไม้ เนื่องจากป่าทองดีเป็นนักแสดงตัวประกอบที่เข้ามาเสริมเรื่องราว ในฉากที่นางเอกพระเอกไปขอร้องป่าทองดีไม่ให้ขายที่ดิน เพราะอาจจะถูกพวกนายทุนหลอก เพื่อให้ประหยัดเวลาย่างต่อการถ่ายทำ และไม่ต้องจัดฉากใดๆมากนัก ฉากที่เกิดขึ้นที่บ้านป่าทองดีจึงมีเพียง 1 ฉาก ซึ่งเป็นฉากหน้าบ้านเท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17. ตารางแสดงฉากบ้านแม่ผู้กองสินธุ

บ้านปลัดอำเภอ	จำนวนฉาก
1. หน้าบ้าน	1
2. ห้องรับแขก	1
รวม	2

บ้านของแม่ผู้กองสินธุ เป็นบ้าน 2 ชั้น ที่พอจะมีฐานะแต่ไม่ได้ร่ำรวยมากนัก ดูจากบ้านหลังไม่ใหญ่โต หน้าบ้านมีสวนเล็ก รั้วบ้านใช้ต้นไม้ทำเป็นพุ่มแทนรั้วบ้าน การแต่งกายของแม่ผู้กองเป็นเสื้อผ้าธรรมดาดูไม่หรูหรามากนัก อีกทั้งเนื่องจากลูกซึ่งก็คือผู้กองสินธุรับราชการทหาร และตัวละครซึ่งเป็นแม่ของผู้กองสินธุเป็นนักแสดงตัวประกอบที่เข้ามาเสริมเรื่องราวให้สมจริงยิ่งขึ้น ในฉากที่ผู้กองมาเยี่ยมแม่ที่บ้าน ฉากที่เกิดขึ้นที่บ้านแม่ผู้กองจึงมีเพียง 2 ฉาก ซึ่งเป็นฉากหน้าบ้านและฉากห้องรับแขกเท่านั้น

ตารางที่ 18. ตารางแสดงฉากบ้านเช่าของดีและริน (หลังจากหนีแต่งงานมาอยู่ด้วยกัน)

บ้านเช่าของดีและริน	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	6
2. หน้าบ้าน	3
รวม	9

บ้านเช่าของดีและริน เป็นบ้านที่ทั้งคู่หนีมาอยู่ด้วยกันหลังจากต้องหนีจากการบังคับให้แต่งงานแบบคลุมถุงชนที่พ่อแม่ของทั้งคู่ได้ตกลงกันได้ ความเป็นอยู่ของดีและรินอดคัดค้าน เนื่องจากทั้งคู่หนีมาและเงินที่เอาติดตัวมาก็หมดแล้ว จึงต้องมาเช่าบ้านหลังเล็กๆ โดยถ่ายใช้มุมกล้องช่วยแบบกว้างๆ ในลักษณะ Long shot ให้เห็นสภาพบ้านโดยรวมค่อนข้างเก่าอยู่ที่กรุงเทพฯ อุปกรณ์ประกอบฉากที่ใช้มีเสื้อ ผ้าห่ม พัดลมเก่าๆ ลักษณะบ้านโล่งๆ ไม่ค่อยมีเฟอร์นิเจอร์ เนื่องจากสภาพของตัวละครกำลังย่ำแย่ ฉากที่บ้านเช่านี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นช่วงหนึ่งของละคร จำนวนฉากที่ใช้จึงมีไม่มาก มีเพียง 9 ฉาก

ตารางที่ 19. ตารางรวมแสดงจากบ้านทั้งหมดในละคร “ตลาดน้ำดำเนินริก”

บ้าน	จำนวนฉาก
1. ใต้ถุนบ้าน	73
2. ห้องนอน	67
3. หน้าบ้าน	53
4. สวน	44
5. ศาลาริมน้ำ	34
6. ห้องรับแขก	30
7. ห้องรับประทานอาหาร	21
8. บริษัททัวร์	17
9. ตู้ซ่อมรถ	10
10. ห้องครัว	6
11. ห้องนั่งเล่น	1
รวม	356

ฉากบ้านในละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก” มีทั้งหมด 356 ฉาก ฉากที่พบมากที่สุดได้แก่

- ฉากใต้ถุนบ้าน มีทั้งหมด 73 ฉาก แสดงให้เห็นว่า ฉากได้สะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในชนบทที่มีบ้านไม้ชั้นเดียวยกพื้นใต้ถุนโล่ง เพื่อให้อากาศถ่ายเท และให้พื้นที่ใช้สอยอเนกประสงค์ มักจะใช้พื้นที่ส่วนใต้ถุนบ้านเป็นหลัก กล่าวคือ เป็นทั้งห้องครัว ห้องรับประทานอาหาร โรงรถ บางครั้งใช้เป็นที่พักผ่อนประกอบอาชีพ ดังตัวอย่างในละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก” ที่พ่อพร้าวม่าพุด สัมโอ และองุ่น ใช้เป็นที่เตรียมผลไม้ไปขาย และยังแบ่งพื้นที่ส่วนอื่น ๆ เป็นห้องครัว มีโต๊ะกินข้าว และยังเป็นที่พักผ่อนอีกด้วย

- รองลงมาได้แก่ ฉากห้องนอน มี 67 ฉาก เนื่องจากห้องนอนถือเป็นพื้นที่ส่วนตัว และผู้คนสามารถปลดปล่อยอารมณ์ตามใจนึกคิด และเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดเมื่อเวลาอยู่ในห้องนอน อีกทั้งละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก” เป็นละครประเภทรักแนวตลกผู้เขียนบทมักเน้นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวเป็นหลัก เมื่อใดก็ตามที่พระเอกนางเอกคิดถึงกัน จึงใช้ฉากห้องนอนเป็นสำคัญ โดยในห้องนอนของสัมโอและโก้ จะมีของที่เป็นตัวแทนกันและมาเป็นอุปกรณ์ประกอบ

ฉากอยู่ในห้อง เช่น ในห้องนอนของส้มโอจะมีรถตู้ของเล่นที่โก้เอามาให้เป็นของแทนใจ เมื่อใดที่ส้มโอกัดถึงโก้ ส้มโอก็จะหยิบรถตู้ของเล่นออกมาดู เช่นเดียวกับในห้องนอนโก้ จะมีผลส้มโอวางอยู่ที่โต๊ะ ยามที่โก้คิดถึงส้มโอ ก็จะหยิบส้มโอมาจูบ ทำเหมือนได้จูบส้มโอตัวจริง เป็นต้น ดังตัวอย่างในรูปที่ 3 และรูปที่ 4

รูปที่ 3 ภาพฉากในห้องนอนของพระเอก (โก้) ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”

รูปที่ 4 ภาพฉากในห้องนอนของส้มโอ ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”

- ส่วนฉากหน้าบ้าน พบมากเป็นอันดับที่ 3 ทั้งนี้เพราะเรื่องราวของละครเป็นเรื่องราวความรักระหว่างหนุ่มสาว พระเอกอย่างโก้ต้องมาตามจีบนางเอกส้มโอบ่อย ๆ โดยโก้มักจะมาแอบแอบซ่อนตัวอยู่ที่พุ่มไม้ใหญ่หน้าบ้าน เวลาแอบมาหาส้มโอ และยังมีพระเอกนางเอกคู่รองอย่างผู้กองสินธพต้องมาจีบงุ่นอีกเช่นกัน และในเรื่องราวผู้เขียนกำหนดไว้ให้พ่อของนางเอกหวงลูกสาวมาก เพราะฉะนั้นชายหนุ่มที่มาจีบจึงต้องกลัวพ่อตาเป็นธรรมดา อาจจะต้องมีฉากที่แอบมาพบนางเอกบ่อยๆ ทำให้เรื่องราวที่เกิดขึ้นพบส่วนใหญ่อิงฉากหน้าบ้านถึง 53 ฉาก

- สวน บ้านของส้มโอเป็นบ้านของชาวสวน จึงต้องมีฉากสวนผลไม้ ไร่ปลูกผลไม้สำหรับเก็บไปขายที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยผลไม้ที่ปลูกได้แก่ ส้มโอ ชมพู่ ซึ่งแตกต่างจากบ้านในกรุงเทพ บ้านที่มีบริเวณสวนหรือสนามหญ้าจะใช้เป็นที่ออกกำลังกาย หรือเดินเล่น แต่สำหรับสวนของบ้านแบบชนบท ใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูกเลี้ยงชีพ

- ศาลาริมน้ำ บ้านในชนบทจะอยู่ติดริมแม่น้ำ ในที่นี้ใช้เป็นที่เทียบท่าจอดเรือ และยังเป็นที่พักผ่อน เป็นสถานที่เงียบสงบซึ่งใช้เป็นฉากจบของละคร โดยในฉากจบจะไม่มีเรือหางยาวแล่นผ่านเสียงดัง ไม่มีเรือของชาวบ้านพายผ่านมา มีแต่เรือของพระเอกนางเอกพายเล่นกันอย่างมีความสุข ในยามเย็นแสงเริ่มโพล้เพล้ ช่วยสร้างให้บรรยากาศโรแมนติก

- ห้องรับแขกมีจำนวนน้อยกว่าฉากใต้ถุนบ้าน ทั้งที่ทำหน้าที่คล้ายกันในส่วนของ การเชื่อมต่อโลกภายนอกบ้านและในบ้าน แสดงให้เห็นว่าบ้านในชนบทส่วนใหญ่จะต้อนรับแขกที่ใต้ถุนบ้านมากกว่า

- ที่น่าสังเกตคือ ละครเรื่องนี้ไม่มีฉากห้องน้ำเลย ทั้งนี้เพราะไม่มีฉากที่เกี่ยวกับนางเอกห้อง จึงไม่ปรากฏฉากห้องน้ำให้เห็น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(1.2) จากพื้นที่สาธารณะ ในละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ได้แก่ จากตลาดน้ำดำเนินสะดวก ถนน ร้านอาหาร ปืมน้ำมัน ร้านกาแฟ โรงพยาบาล แม่น้ำ เขค โรงแรม บริเวณงานผลไม้ประจำปี ร้านเสริมสวย ร้านขายโทรศัพท์มือถือ ร้านขายของชำ สถานีตำรวจ ห้างสรรพสินค้า สวนสาธารณะ สนามเด็กเล่น ร้านตัดเสื้อ ป้ายรถเมล์ ร้านดอกไม้ วัด

ตารางที่ 20. ตารางแสดงจากพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ	จำนวนฉาก
1. ตลาดน้ำดำเนินสะดวก	94
2. ถนน	43
3. ร้านอาหาร	24
4. ปืมน้ำมัน	16
5. ร้านกาแฟ	13
6. โรงพยาบาล (ห้องพักรักษา)	11
7. แม่น้ำ	9
8. เขค	3
9. โรงแรม	3
10. บริเวณงานผลไม้ประจำปี	2
11. ร้านเสริมสวย	2
12. ร้านขายโทรศัพท์มือถือ	2
13. ร้านขายของชำ	1
14. สถานีตำรวจ	1
15. ห้างสรรพสินค้า	1
16. สวนสาธารณะ	1
17. สนามเด็กเล่น	1
18. ร้านตัดเสื้อ	1
19. ป้ายรถเมล์	1
20. ร้านดอกไม้	1
21. วัด	1
รวม	231

- ฉากพื้นที่สาธารณะที่ใช้มากที่สุดในแต่ละเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก” ได้แก่ ฉากตลาดน้ำดำเนินสะดวก มีทั้งหมด 94 ฉาก ทั้งนี้เป็นเพราะบทละครเป็นปัจจัยกำหนดให้เรื่องราวและการพัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละครเกิดขึ้นที่ตลาดน้ำ ตรงตามชื่อละครที่ว่า “ตลาดน้ำดำเนินริก” ในฉากมีเรื่องของแม่ค้าจอดอยู่ มีทั้งเรือขายผลไม้ ซึ่งผลไม้ที่นำมาขายจะเป็นผลไม้ที่ให้สีสันสดใส เช่น ชมพู ฝรั่ง องุ่น และที่ขาดไม่ได้เลยคือ ส้มโอ เพราะนางเอกชื่อส้มโอ นอกจากนี้ยังมีเรือขายกล้วยเดี่ยว ภายในเรือมีตู้กระจกเล็กๆ ใส่เครื่องปรุงการทำกล้วยเดี่ยว เช่น เส้นกล้วยเดี่ยว ลูกชิ้น รวมทั้งเรือขายน้ำชากาแฟ ภายในเรือมีแก้วชงกาแฟแบบแก้วใสสูงฝาครอบกาแฟ สื่อถึงการชงกาแฟลักษณะกาแฟโบราณที่เอาใจลูกค้านักท่องเที่ยว และที่เป็นที่น่าสังเกตว่า เรือที่ส่วนใหญ่ขายผลไม้ ทั้งนี้เพื่อสะท้อนความเป็นชนบท ชาวบ้านปลูกผลไม้เองและนำมาขายด้วยตัวเอง ที่สำคัญมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินำซื้อสินค้ามาขอถ่ายรูปกับแม่ค้าซึ่งใส่อบจกสถานแบบชาวสวนในชนบทยังเป็นการยืนยันถึงการสื่อความหมายของตลาดน้ำดำเนินสะดวก

- ส่วนฉากสำคัญรองลงมาได้แก่ ถนน มีทั้งหมด 43 ฉาก เนื่องจากตัวละครพระเอกอย่างโก้ เป็นไค้ขับรถตู้พานักท่องเที่ยวไปที่วัดที่ตลาดน้ำ และตัวละครโก้มีบ้านอาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ทำให้ต้องเดินทางมาที่ตลาดน้ำบ่อยๆ เหตุการณ์บนถนนจึงพบเห็นได้มากเป็นอันดับ 2 รองจากตลาดน้ำ ซึ่งถนนที่ใช้ถ่ายทำเป็นถนนในต่างจังหวัด เพราะจากสองข้างทางเป็นต้นไม้ตลอด ไม่มีตึกอาคารที่แสดงความเป็นเมืองกรุง

- ร้านอาหารเป็นฉากพื้นที่สาธารณะพบมากเป็นอันดับ 3 มีทั้งหมดจำนวน 24 ฉาก เหตุที่มีฉากร้านอาหารมากขึ้นนั้น เป็นสาเหตุส่วนหนึ่งของการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฉาก จากฉากรับประทานอาหารที่บ้านมารับประทานอาหารที่ร้านอาหาร เพื่อผู้ชมดูแล้วจะได้ไม่น่าเบื่อ โดยร้านอาหารเป็นร้านอาหารในเรื่องนี้มี 2 ลักษณะ คือ ร้านอาหารข้างถนนลักษณะเป็นเพิง เป็นฉากที่ส้มโอมาสัมผัสเป็นแอร์โฮสเตสที่กรุงเทพฯ ก่อนกลับแวะกินข้าวที่ร้านข้างทาง ส่วนอีกลักษณะเป็นร้านแบบนั่งฟังเพลง มีโต๊ะปูผ้าปูโต๊ะอย่างดี แจกันดอกไม้วางบนโต๊ะ อาหารจัดจานอย่างสวยงาม จาน ชาม แก้วเข้าชุดกัน

- ร้านกาแฟ ในละครเรื่องนี้เป็นลักษณะร้านกาแฟแบบดั้งเดิมที่ขายอยู่ในตลาด โดยขายพร้อมกับปาตองโก้ เป็นร้านค่อนข้างเก่า แก้วเป็นลักษณะแก้วใสธรรมดา โต๊ะไม้ตัวเล็กๆ ผู้คนที่มาทานส่วนใหญ่เป็นผู้ชายสูงอายุ มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการบ้านการเมือง

- โรงพยาบาล เป็นฉากที่ตัวละครพ่อพร้าวโดนคนร้ายแทงขณะปล้นบ้าน จึงต้องมาพักฟื้นอยู่ที่โรงพยาบาล

- ร้านขายโทรศัพท์มือถือ ในละครเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นว่า โทรศัพท์มือถือกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนในสังคมปัจจุบัน แม้แต่ในต่างจังหวัดก็ต้องใช้โทรศัพท์มือถือ
- ร้านขายของชำ และห้างสรรพสินค้า มี Function เดียวกันในเรื่องของสถานที่ขายสินค้า แต่มีความแตกต่างในเรื่องของระดับ กล่าวคือ ร้านขายของชำจะอยู่ในชนบท ส่วนห้างสรรพสินค้าแสดงถึงความเป็นเมืองกรุง
- วัด เป็นที่น่าสังเกตในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลกมีจำนวนฉากวัดน้อย เพราะเรื่องราวส่วนใหญ่เน้นเกี่ยวกับความรักของพระเอกนางเอก ดังนั้นฉากวัดที่มีส่วนใหญ่อิงเป็นฉากที่พระเอกนางเอกไปเที่ยวด้วยกัน ไปไหว้พระขอพรด้วยกันในวัด

(1.3) ในละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ฉากสถานที่ทำงานที่พบได้แก่ ที่ทำงานของปลัดอำเภอ ตัวละครรองที่ 2 , ที่ทำงานของตัวละครพระเอกคู่รอง (ผู้กองสินธุ์) , ที่ทำงานของพระเอก (โก้)

ตารางที่ 21. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของปลัดอำเภอ

สำนักงานปลัดอำเภอ	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	5
2. ห้องประชุม	1
รวม	6

ฉากสถานที่ทำงานของปลัดอำเภอใช้สถานที่ที่ว่าการอำเภอ อุปกรณ์ประกอบฉากเป็นอุปกรณ์สำนักงานเป็นแบบของราชการ ดูไม่ค่อยทันสมัย เช่น โต๊ะทำด้วยโลหะ เก้าอี้ เพิ่มกระดานวางบนโต๊ะ มีกระดาน ปากกา ปฏิทิน แต่ไม่มีคอมพิวเตอร์ เป็นการสื่อความหมายของฉากถึงสถานภาพอาชีพของปลัดอำเภอ มีทั้งหมด 6 ฉาก

ตารางที่ 22. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของผู้กองสินธุ

กองพันทหาร	จำนวนฉาก
1. สนามกีฬา	4
2. ทางเดินในกองพันทหาร	4
รวม	8

ฉากที่ทำงานของผู้กองสินธุ ไม่มีภาพถ่ายให้เห็นชัดถึงตัวอาคารหรือสำนักงานที่บ่งบอกสถานที่กองพัน แต่อาศัยเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายชุดทหารและการกระทำของตัวละครที่เห็นทหารกำลังช่วยกันทำถนน เข้ามามีเป็นเครื่องหมายสื่อถึงความเป็นทหารของผู้กองสินธุเท่านั้น

ตารางที่ 23. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “ตลาดน้ำดำเนินริก”

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ตลาดน้ำ	93
2. บริษัททัวร์ของโก้	17
3. อุ้ซ่มรด	10
4. ห้องทำงาน	5
5. ทางเดิน	4
6. สนามกีฬา	4
7. ห้องประชุม	1
รวม	130

ในที่นี้ฉากสถานที่ทำงานในเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก” อย่างตลาดน้ำ ไม่ได้สื่อความหมายเป็นพื้นที่สาธารณะเพียงอย่างเดียว แต่ยังสื่อความหมายของสถานที่ทำงานของส้มโอและครอบครัวอีกด้วย เพราะตัวละครส้มโอมีอาชีพเป็นแม่ค้าขายผลไม้ที่ตลาดน้ำ และในละครเรื่องนี้เรื่องราวส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่ตลาดน้ำ ดังนั้นฉากตลาดน้ำจึงเป็นสถานที่ทำงานที่พบมากที่สุด 93 ฉาก โดยมีเรือหลายลำจอดที่ท่าหน้า ผลไม้ที่ขายสีสนั่นสีที่ตัดกัน เช่น สีเขียวจากส้มโอ ฝรั่ง มะม่วง สีชมพูจากชมพู สีเหลืองจากขนุน ส้ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเรือขายก๋วยเตี๋ยว เรือขายน้ำชา กาแฟ รวมทั้งมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาซื้อสินค้า มาขอถ่ายรูปกับแม่ค้า ตัวละครแม่ค้าไปส่งอบจกสถานแบบชาวสวนในชนบท พร้อมเสื้อผ้าสีสันสดใส ผู้คนมาจับจ่ายซื้อสินค้า แสดงถึงวิถีชีวิตของคนในชนบทที่มีความผูกพันกับแม่น้ำ

รูปที่ 5 ภาพตลาดน้ำ ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”

ตารางที่ 24. ตารางแสดงฉากสถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยว	จำนวนฉาก
1. โสมสเด็จ	12
2. อุทยานเฉลิมพระเกียรติ ร.2	2
3. ถ้ำ	1
รวม	15

- เนื่องจากในละครพระเอกของเรื่องอย่างไ้มีอาชีพเป็นไกด์ขับรถตู้พานักท่องเที่ยวไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ และพระเอกยังชักชวนนางเอกมาร่วมเป็นไกด์ด้วย ซึ่งมีส่วนทำให้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละครและสถานที่สวยงามอย่างอุทยานเฉลิมพระเกียรติ ร. 2 โสมสเด็จ ถ้ำ ยังมีส่วนช่วยเพิ่มความโรแมนติกให้กับละครได้มากยิ่งขึ้น ฉากสถานที่ท่องเที่ยวที่พบในละครจึงมีทั้งหมดจำนวน 15 ฉาก

- โสมสเด็จ เป็นฉากที่ส้มโอพานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไปพัก และเยี่ยมชมสถานที่ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน สะท้อนให้เห็นว่า ที่พักแบบโสมสเด็จเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวอีกแบบหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจในกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะชาวต่างชาติ

ตารางที่ 25. ตารางแสดงจากสถานที่ลับชั้น

สถานที่ลับชั้น	จำนวนฉาก
1. ป่า	6
2. กระท่อม	2
รวม	8

จุดภาวะวิกฤตของเรื่องเป็นไปตามสูตรของละครไทย เมื่อเรื่องราวดำเนินเข้าสู่จุดวิกฤต จำต้องมีเรื่องราวที่องุ่น (พี่สาวของนางเอก) และลูกหมู (ลูกของผู้กองสินธุ) ถูกโจรเรียกค่าไถ่ จับตัวไปอยู่ในกระท่อมกลางป่า ผู้กองและโก้ตามมาช่วย และเกิดการยิงต่อสู้กัน มีทั้งหมด 8 ฉาก ฉากนี้เป็นฉากหนึ่งที่ตั้งสร้างสีสันให้ละครน่าติดตามชมยิ่งขึ้น สร้างอารมณ์ให้ผู้ชมรู้สึกสนุกลุ้นติดตาม เอาใจช่วยให้พระเอกนางเอกไปช่วยพี่สาวได้ทัน ผู้เขียนบทคำนึงถึงความสะดวกในการถ่ายทำและงบประมาณที่เป็นปัจจัยหลักในกระบวนการสร้างความหมายของฉาก จึงกำหนดการดำเนินเรื่องให้เกิดขึ้นในป่า ซึ่งลักษณะป่าที่ใช้ถ่ายทำ เป็นป่าโปร่ง ต้นไม้ไม่หนาทึบ ดินเป็นลักษณะดินแดง เวลา รดน้ำแล้วมีฝุ่นตลบ แสดงให้เห็นว่าตัวละครกำลังเร่งรีบเพื่อไปช่วยตัวประกัน

การวิเคราะห์สัญลักษณ์ตามแนวคิดของ C.Pierce ในละครตลาดน้ำดำเนินรัก มีดังนี้

เมื่อได้ทราบประเภทของฉากทั้งหมดในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” แล้ว ผู้วิจัยจะ ได้ทำการวิเคราะห์ในลักษณะการนำเสนอของการสร้างความหมายของฉาก ฉากที่เด่นที่สุดของแต่ละ เรื่องซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องราวในละคร โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ได้แก่ ฉากแม่น้ำ ซึ่งเป็นฉากสำคัญของเรื่องมีความเกี่ยวพันกับ Theme เรื่องราว ตามชื่อของเรื่องคือ “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ฉากแม่น้ำในเรื่องถ่ายทำที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เห็นได้จากภาพป้ายบอกว่า ตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยสาเหตุที่เลือกโลเกชั่นที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกเพราะตรงตามบทละคร กำหนด และเพื่อความสมจริง ทีมงานจึงใช้สถานที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกจริงๆ ในการถ่ายทำ ที่สำคัญฉากแม่น้ำได้ทำหน้าที่เป็นแบ็คกราวด์ที่สอดคล้องให้กับการกระทำของตัวละคร ช่วยสร้าง อารมณ์ให้กับผู้ชม รวมทั้งยังเสริมบุคลิกตัวละครอย่างส้มโอ อนุรักษ์ และแม่พุด ให้เด่นชัด ว่ามีอาชีพ ขายผลไม้ที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ที่สำคัญยังสะดวกต่อการถ่ายทำของทีมงานอีกด้วย โดยมี รายละเอียดดังนี้

สำหรับจากแม่น้ำ ในลักษณะการตีความประเภทของสัญญาณตามองค์ประกอบ 3 ประเภท อ้างถึง C.Peirce : 1996 ที่กล่าวถึงสัญญาณ (Sign) อาจจะประกอบด้วยรูปแบบต่างๆกัน ซึ่งอาจมีทั้ง Icon Index และ Symbol รวมอยู่ด้วยกัน เช่น

- จากแม่น้ำเป็น Icon ได้แก่ จากเปิดเรื่อง ภาพแม่น้ำเป็นที่สัญจรของผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น มีเรือพายผ่านไปมา และยังเป็นที่อยู่อาศัยของผู้คนที่มีย่านอยู่ติดริมแม่น้ำ อย่างเช่นอำเภอดำเนินสะดวก เป็นต้น

- จากแม่น้ำเป็น Index แต่จากต่อมาแม่น้ำแห่งนี้กลายเป็นสถานที่ประกอบอาชีพของส้มโอและครอบครัว เห็นตลาดน้ำก็ต้องเห็นครอบครัวของส้มโอมาขายของ ซึ่งในจากมีเรือของแม่ค้าจอดอยู่ มีทั้งเรือขายผลไม้ ซึ่งผลไม้ที่นำมาขายจะเป็นผลไม้ที่ให้สีสันสดใส เช่น ชมพู ฝรั่ง องุ่น และที่ขาดไม่ได้เลยคือ ส้มโอ เพราะนางเอกชื่อส้มโอ อุปกรณ์ประกอบฉากนี้ช่วยเสริมบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีเรือขายก๋วยเตี๋ยว ภายในเรือมีตู้กระจกเล็กๆ ใส่เครื่องปรุงการทำก๋วยเตี๋ยว เช่น เส้นก๋วยเตี๋ยว ลูกชิ้น รวมทั้งเรือขายน้ำชากาแฟ ภายในเรือมีแก้วชงกาแฟแบบแก้วใส ถูงผ้ากรองกาแฟ สื่อถึงการชงกาแฟลักษณะกาแฟโบราณที่เอาดีคุณนักรองเทียว และที่เป็นที่น่าสังเกตว่า เรือที่ส่วนใหญ่ขายผลไม้ ทั้งนี้เพื่อสะท้อนความเป็นชนบท ชาวบ้านปลูกผลไม้เองและนำมาขายด้วยตัวเอง ที่สำคัญมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาซื้อสินค้า มาขอถ่ายรูปกับแม่ค้า แม่ค้าแต่ละคนจะแข่งกันเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าของตน ตัวละครแต่งตัวตามแบบแม่ค้าใส่อบจกสถานแบบชาวสวนในชนบทยังเป็นที่ยืนยันถึงการสื่อความหมายของตลาดน้ำดำเนินสะดวก จากภาพแม่น้ำเมื่อสร้างความหมายโดยมีเรือขายผลไม้ เรือขายของต่างๆ รวมทั้งนักท่องเที่ยว ซึ่งให้เห็นว่า นี่คือนตลาดน้ำนั่นเอง

- จากแม่น้ำเป็น Symbol เป็นสัญลักษณ์ ของความรักและความผูกพันระหว่างโก้และส้มโอนอกเหนือจากความเป็นตลาดน้ำเท่านั้น โดยเป็นฉากที่โก้พานักท่องเที่ยวมาเที่ยวที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก และทำให้เขาได้พบกับส้มโอเป็นครั้งแรก ณ ตลาดน้ำดำเนินสะดวกนั่นเอง โดยในฉากจะ และในช่วงที่โก้จับส้มโอที่ตลาดน้ำ เพื่อไม่ให้พ่อของส้มโอรู้ โก้ก็จะเอาขนมมาฝากส้มโอพร้อมซ่อนจดหมายบอกรักส้มโอไว้ในขนมด้วย

อย่างไรก็ตามอุปกรณ์ประกอบฉากก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ฉากในละครสมบูรณยิ่งขึ้น และยังเป็นแนวทางช่วยชี้ชัดให้ทราบถึงสถานที่ เวลา ตามบทหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้มากขึ้น (อ้างถึง ชูโรมาน เวศยาภรณ์ : 2541) และยังเป็นการจัดให้มีอย่างต่อเนื่องในรูปแบบ (Continuity of style) ในที่นี้ แบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่

- อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทหลัก (Set props) สำหรับฉากตลาดน้ำ อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทหลัก ได้แก่ เรือขายผลไม้ของแม่ค้าที่จอดอยู่ริมท่าหน้าหลายลำ สินค้าที่แม่ค้านำมาขาย บางคนขายกล้วยเดี่ยวก็จะมีอุปกรณ์ขายกล้วยเดี่ยว ขายผลไม้จะมีผลไม้ใส่ไว้เต็มลำ ถ้าเป็นช่วงเช้าของขายในเรือจะเต็มลำ เช่น ผลไม้มีหลายชนิดจัดวางอยู่เต็มลำเรือ แต่พอช่วงเย็นตลาดขายผลไม้ในเรือก็จะลดลง รวมทั้งจำนวนเรือที่มาจอดที่ท่าหน้าก็จะน้อยลงกว่าในช่วงเช้า เป็นการบ่งบอกเวลาของเหตุการณ์สื่อไปยังผู้ชมว่า ตอนนี้ในละครคือเวลาเช้า หรือเย็น เป็นต้น

- อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริมบุคลิกของตัวละคร (Hands props) จะเป็นของที่ตัวละครถือ เช่น แม่ค้าส่วนใหญ่จะถือพัดไว้แกว่ง ขนมหอย หรือจดหมายที่ใ้ก้นนำมามอบให้ส้มโอถือถือเป็นอุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริมบุคลิกตัวละคร เป็นต้น

การวิเคราะห์ตามแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) (อ้างอิง ซูโรมาน เวศยาภรณ์ : 2541)

การออกแบบฉากควรขึ้นนำสไตล์และรูปแบบของการผลิตละครเรื่องนั้นๆ ประกอบด้วย 2 รูปแบบด้วยกัน คือ Representation Form ฉากที่เป็นตัวแทน และ Presentation Form คือ ฉากที่เหมือนจริง จากฉากตลาดน้ำจะเห็นว่า เป็นลักษณะของฉากแบบ Presentation Form กล่าวคือ ภาพฉากแม่น้ำนอกจากจะเป็นสถานที่สำคัญของผู้คนไปมาแล้ว ยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยอาศัยอุปกรณ์ประกอบฉากที่นำมาจัดวาง เช่น เรือ ผลไม้สีสดเน้นสีที่ตัดกัน เช่น สีเขียวจากส้มโอ ฝรั่ง มะม่วง สีชมพูจากชมพู สีเหลืองจากขนุน ส้ม เป็นต้น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย นักแสดงประกอบนักท่องเที่ยว ทำให้ฉากแม่น้ำกลายเป็นฉากตลาดน้ำดำเนินสะดวก และยังเป็นภาพตัวแทนความรัก ความผูกพันของโก้และส้มโออีกด้วย โดยอาศัยการกระทำคำพูดของตัวละคร เช่น โก้มาเจอส้มโอเป็นครั้งแรก โก้มาตามจับส้มโอที่ตลาดน้ำแห่งนี้ รวมทั้งอุปกรณ์ประกอบฉากอย่างจดหมายรักที่แอบซ่อนมาในขนม ล้วนเป็นการสื่อความหมายเรื่องราวความรักความผูกพันของตัวละคร ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งสีสันต่างๆ ที่สื่อผ่านอุปกรณ์ประกอบฉากยังบ่งบอกถึงแนวของละครรักแนวตลก ที่เน้นความสดใสเข้ากับความรักของพระเอกนางเอกในเรื่องอีกด้วย

รูปที่ 6 ภาพจากตลาดน้ำ ตอนที่โก้ม่าจีบส้มโอ ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”

รูปที่ 7 ภาพจากจบของเรื่อง ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก”

เรื่องที่ (2.) “รักของนายดอกไม้”

ออกอากาศทางช่อง 3 22 ตุลาคม – 19 พฤศจิกายน 2548 เวลา 20.30 น. - 22.30 น. จำนวน 15 ตอน

ตัวละคร

ราชพฤกษ์/นายดอกไม้	-	พระเอก
พวงชมพู	-	นางเอก
โกมุท	-	ตัวละครรอง
โรส	-	ตัวละครรอง
โสณ	-	ตัวละครรอง
ผู้พันฟู	-	ตัวละครรอง
พลับพลึง	-	ตัวละครรอง
เสธ.ภาพพฤกษ์	-	ตัวละครรองที่ 2
คุณหญิงกระดิ่งงา	-	ตัวละครรองที่ 2
แม่ของราชพฤกษ์	-	ตัวละครรองที่ 3

เรื่องย่อละคร

ราชพฤกษ์ (นายดอกไม้) หนุ่มเจ้าของร้านดอกไม้ Mr.Flower และขณะที่เขากำลังออกตรวจอยู่ตามสาขาหนึ่ง เขาก็ได้พบกับ พวงชมพู ที่เข้ามาดูดอกไม้ในร้าน ด้วยความสวยของเธอทำให้ราชพฤกษ์ประทับใจมาก ในงานเลี้ยงงานหนึ่งพวงชมพูเข้าใจผิดคิดว่าราชพฤกษ์เป็นเด็กส่งดอกไม้ของ Mr.Flower เลยเข้าไปต่อว่าเรื่องดอกไม้มาซ้ำ และฝากต่อว่าถึงผู้จัดการด้วย ราชพฤกษ์ยอมรับคำต่อว่าจากเธอโดยไม่ตอบโต้สักคำ ราชพฤกษ์ตัดสินใจที่จะจีบพวงชมพู และตั้งใจที่จะไม่บอกฐานะแท้จริง แต่จะขอจีบเธอในฐานะของนายดอกไม้ พนักงานส่งดอกไม้ตามที่เธอเข้าใจผิด เพราะต้องการพิสูจน์ว่าเธอรักที่ตัวตนของเขาไม่ใช่ที่ราชพฤกษ์เจ้าของกิจการร้านดอกไม้

ราชพฤกษ์ในคราบของนายดอกไม้เริ่มเข้าไปติดสนิทกับพวงชมพู แต่ก็ยังมีก้างชิ้นใหญ่ที่เป็นอุปสรรคในการติดสนิทกับพวงชมพูของเขา นั่นก็คือ หมวดโกมุท นายทหารหนุ่มลูกชายคนเดียวของ เสธ.ภาพพฤกษ์ กับคุณหญิงกระดิ่งงา ที่เที่ยวได้เที่ยวซื้อตามจีบพวงชมพูอยู่เหมือนกัน โดยอาศัยแรงผลักดันจาก ผู้พันฟู นายพล พ่อของพวงชมพู เพื่ออาศัยเส้นสายพ่อของหมวดโกมุท เพื่อที่จะได้เลื่อนยศขึ้นเป็นนายพล เพราะยังติดอยู่ว่าที่นายพลมานานทั้งที่จบนายเรืออากาศมารุ่นเดียวกัน แต่ราชพฤกษ์หรือนายดอกไม้ก็ไม่ละทิ้งความพยายาม เพราะเขาสามารถเข้าติดสนิทกับพวงชมพูได้ในที่สุด โดยอาศัย คุณพลับพลึง แม่ของพวงชมพูนั่นเอง ในทางกลับกันผู้พันฟู นายพลผู้เป็นพ่อกลับไม่

ชอบหน้านายดอกไม้สักเท่าไร? หากแต่ว่าพวงชมพูกลับมีใจให้กับนายดอกไม้ ซึ่งเป็นเรื่องที่คุณพ่อ
นายพลยอมไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ว่าที่พ่อตากับว่าที่ลูกเขยอย่างหมวดโกมุทเห็นพ้องต้องกันว่าจะต้อง
หาคนมาจัดการกับนายดอกไม้ให้ออกไปพ้นเส้นทางรักของหมวดโกมุทกับพวงชมพูให้ได้ ทั้งคู่
วางแผนให้พวงชมพูเข้าใจผิดและเปิดโปงให้พวงชมพูรู้ว่านายดอกไม้กับราชพฤกษ์คือคนๆเดียวกัน
พวงชมพูเสียใจมากจึงตัดสินใจไปทำงานที่ต่างประเทศหลายสิบปี แต่ด้วยความมั่นคงในรักของเขา
ราชพฤกษ์มักจะไปนั่งรอพวงชมพูอยู่ที่สนามเด็กเล่นที่เขาและพวงชมพูเจอกันเป็นครั้งแรกอยู่เสมอ อีก
ทั้งตกแต่งสนามเด็กเล่นแห่งความทรงจำของให้สวยงามอยู่เสมอ เพราะหวังว่าวันหนึ่งพวงชมพูจะ
กลับมาเขา จนในที่สุดการรอคอยของเขาก็ประสบผลสำเร็จ เมื่อพวงชมพูกลับมาหาเขาอีกครั้ง ทั้งคู่
ตกลงใจที่จะใช้ชีวิตด้วยกันอย่างมีความสุข

จากการศึกษาวิธีวิเคราะห์ พบว่าฉากที่ปรากฏในละคร “รักของนายดอกไม้” มีดังนี้

(2.1) ในละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” ฉากบ้านที่พบได้แก่ บ้านของนางเอก (พวงชมพู)
บ้านของพระเอก (ราชพฤกษ์) บ้านสวนของพระเอก (ราชพฤกษ์) บ้านของตัวละครรองที่ 2 ได้แก่
บ้านของโกมุท

ตารางที่ 26. ตารางแสดงฉากบ้านพวงชมพู (บ้านนางเอก)

บ้านพวงชมพู	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	19
2. ห้องนอน	18
3. ห้องรับประทานอาหาร	15
4. หน้ารั้วบ้าน	15
5. ในสวน สนามหญ้า	11
6. ระเบียงบ้าน	4
7. ห้องน้ำ	3
8. โรงรถ	2
9. ห้องครัว	2
10. ทางเดินในบ้าน	1
รวม	90

บ้านพวงชมพูเป็นบ้าน 2 ชั้น โทนสีขาว มีสวนสนามหญ้า ศาลาสำหรับนั่งเล่น ในบริเวณบ้าน ขนาดของบ้านหลังไม่ใหญ่โตมากนักพอประมาณ เฟอร์นิเจอร์ในบ้าน อาทิ ชุดรับแขกเป็นโทนสีอ่อน โต๊ะรับประทานอาหารทำด้วยไม้ไม่หรูหรา แต่การออกแบบค่อนข้างทันสมัย เนื่องจากฐานะทางบ้านค่อนข้างรวย

- ฉากที่ใช้มากที่สุดมีทั้งหมด 19 ฉาก คือ ฉากห้องรับแขก เนื่องจาก Function ของห้องรับแขกเป็นมุมพักผ่อนของบ้าน ที่คนในครอบครัวจะสามารถพูดคุยกันได้ อีกทั้งในเรื่องครอบครัวของนางเอกเป็นครอบครัวที่อบอุ่น เห็นได้จากคำพูดที่แม่แม่มักจะพูดคุยกับพวงชมพูด้วยความ เป็นห่วง จึงใช้พื้นที่ส่วนห้องรับแขกมากที่สุด รวมทั้งยังง่ายต่อการถ่ายทำ มีพื้นที่กว้างขวาง และสามารถถ่ายได้หลายมุม ที่สำคัญในแง่ความหมายของห้องรับแขก เปรียบเสมือนศูนย์กลางระหว่าง โลกภายนอกและโลกภายในบ้านอีกด้วย

- รองลงมาได้แก่ ฉากห้องนอน เนื่องจากเป็นละครเรื่องนี้เป็นละครประเภทรัก แนวตลก มักจะมีเนื้อเรื่องราวเกี่ยวกับความรักของพระเอกนางเอก และทั้งคู่ก็มีเรื่องราวประทับใจ ในอดีตให้นึกถึงอยู่เสมอ เวลาที่คนเราจะสามารถปลดปล่อยอารมณ์ตามความรู้สึกได้ ก็เมื่ออยู่คนเดียวในส่วนตัว ซึ่งก็คือ ห้องนอน พบว่ามีทั้งหมด 18 ฉาก โดยห้องนอนตกแต่งด้วยภาพวาด มี อุปกรณ์วาดรูป เช่น สี พู่กัน เฟรมกรอบรูปสำหรับวาดภาพ สะท้อนให้เห็นว่านางเอกเป็นคนชอบวาดรูป ในห้องนอนมีอุปกรณ์ทำงานเป็นคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก เพราะบางครั้งนางเอกเองงานกลับมาทำที่บ้าน แสดงให้เห็นว่า ละครในปัจจุบันให้ความสำคัญกับอาชีพของตัวละครผู้หญิงมากขึ้น

- ส่วนฉากสำคัญรองลงมาได้แก่ ห้องรับประทานอาหาร ซึ่งเป็นอีกมุมที่ ครอบครัวจะได้พร้อมหน้ากัน อาหารบนโต๊ะมีการจัดวางอย่างเป็นระเบียบ งานชมช้อน แก้วน้ำเข้าชุดกัน การใช้สถานที่นี้บ่อยครั้งก็เป็นการสื่อความหมายของครอบครัวอบอุ่นได้เช่นกัน และยังเป็น การบ่งบอกสถานะของครอบครัวว่าค่อนข้างมีฐานะ เพราะมีการแบ่งห้องต่างๆ ในบ้านไว้หลายห้อง อย่างชัดเจน

- ฉากหน้ารั้วบ้าน ในละครเรื่องนี้มีเยอะกว่าละครเรื่องอื่นๆ เพราะเป็นที่ๆ พระเอกซึ่งก็คือนายดอกไม้ม้าส่งดอกไม้ที่บ้านเป็นประจำ

ตารางที่ 27. ตารางแสดงฉากบ้านราชพฤกษ์ (บ้านพระเอก)

บ้านราชพฤกษ์	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	6
2. ห้องรับแขก	6
3. ห้องรับประทานอาหาร	5
4. สระว่ายน้ำ	3
5. ทางเดินในบ้าน	1
รวม	21

บ้านของราชพฤกษ์ หรือนายดอกไม้ เป็นบ้านรูปทรงทันสมัยโทนสีครีมหลังใหญ่ สมฐานะนักธุรกิจส่งออกดอกไม้ มีสวนสนามหญ้าเป็นบริเวณกว้าง มีสระว่ายน้ำ เฟอร์นิเจอร์ในบ้านทันสมัย ใ้ต้อนรับประทานอาหารมีขนาดใหญ่สำหรับรองรับคนได้หลายคน ทั้งที่ผู้อยู่อาศัยในบ้านมีเพียงราชพฤกษ์และแม่เพียง 2 คนเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าเป็นบ้านของคนรวย ที่มักจะมีการสังสรรค์กับเพื่อนฝูง หรือประชุมงาน ที่ต้องรับแขกจำนวนมาก

- ฉากบ้านของพระเอกในละครเรื่องนี้มีเพียง 21 ฉาก เรื่องราวส่วนใหญ่ของพระเอกจะอยู่ที่การปลอมตัวเป็นนายดอกไม้คนจน เป็นพนักงานขายดอกไม้อยู่ที่ออฟฟิศของพวงชมพู ซึ่งนายดอกไม้จะอยู่ที่บ้านหลังนี้เฉพาะเวลาที่เป็นราชพฤกษ์เท่านั้น ดังนั้นฉากที่ปรากฏในเรื่องนี้จึงเป็นฉากห้องนอนและห้องรับแขกมากที่สุด ทั้งนี้เพราะฉากห้องนอนที่มุมส่วนตัวที่ให้พระเอกคิดถึงนางเอก เพราะพระเอกมีความประทับใจนางเอกตั้งแต่ในวัยเด็ก

- ส่วนฉากห้องรับแขก ก็มักจะเป็นที่พูดคุย ปรึกษากับเพื่อนสนิทที่มาหาที่บ้าน การใช้ห้องรับแขกมาก และยังเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างผู้มาเยือนและผู้เป็นเจ้าของบ้าน อีกทั้งเนื่องจากสามารถจัดมุมถ่ายทำได้ง่าย สำหรับอุปกรณ์ประกอบฉาก ชุดรับแขกเป็นโทนสีครีมเข้ากับผ้าม่าน และโทนสีของบ้าน แสดงถึงความมีรสนิยม

ตารางที่ 28. ตารางแสดงฉากบ้านสวนราชพฤกษ์ (บ้านพระเอก)

บ้านสวนราชพฤกษ์	จำนวนฉาก
1. หน้าบ้าน	2
รวม	2

- บ้านสวนของราชพฤกษ์เป็นบ้านไม้เรือนไทย 2 ชั้นยกพื้น บรรยากาศร่มรื่น ตามแบบบ้านชนบท ด้านหน้าบ้านมีที่นั่งทำด้วยไม้ ทำเป็นระเบียงบ้านไปด้วยในตัว มีกระถางดอกกล้วยไม้แขวนประดับอย่างสวยงาม เป็นที่ๆนายดอกไม้และพวงชมพูมาเจอกันโดยบังเอิญ ตอนที่พวงชมพูมาตามหาคนที่ตนประทับใจในวัยเด็ก แต่กลับมาเจอนายดอกไม้

- การที่พระเอกในเรื่องมีบ้าน 2 หลัง ทั้งนี้เพราะพระเอกมี 2 ฐานะคือ เป็นคนรวย อยู่บ้านสไตล์ฝรั่ง แต่เมื่อเป็นคนจนอย่างนายดอกไม้ บ้านจึงเป็นบ้านไม้เรือนไทย เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างของพระเอกใน 2 บุคลิก

ตารางที่ 29. ตารางแสดงฉากบ้านโกมุท

บ้านโกมุท	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	17
2. ในสวน สนามหญ้า	9
3. หน้ารั้วบ้าน	5
4. ห้องนอน	3
5. ห้องรับประทานอาหาร	2
6. ห้องน้ำ	1
รวม	37

บ้านของโกมุท เป็นบ้านสไตล์ทันสมัย หลังใหญ่โต ขนาดใหญ่ มีบริเวณสนามรอบบ้านกว้างขวาง สมกับเป็นลูกของเสนาธิการทหาร

- เฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านจะเป็นเน้นลวดลายแบบหลุยส์ ชุดรับแขกโทนสีครีม เคลือบด้วยโลหะสีทอง ออกแนวหรูหรา เข้ากับบุคลิกของสมาชิกในบ้าน โดยเฉพาะโกมุท และน้องสาวที่ชื่อโรส ซึ่งมีนิสัยเวอร์ๆ คาแรกเตอร์คูบ๊องๆ อุปกรณ์ประกอบฉาก มีผ้าม่าน ปูพรมอย่างดี เพื่อให้คนรับใช้สามารถคลานเข้ามาหาเจ้านายได้ ดังตัวอย่างในภาพที่ 8

รูปที่ 8 ภาพห้องรับแขกในบ้านของโกมุท ในละคร “รักของนายดอกไม้”

- ฉากที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นฉากห้องรับแขก พบว่ามีทั้งหมด 17 ฉาก ทั้งนี้เป็นเพราะตัวละครโกมุท เป็นคนเปิดเผย นิสัยบ๊องๆ ทำให้ไม่ค่อยมีความโรแมนติก หรือต้องการมีโลกส่วนตัว เพราะฉะนั้นฉากที่มีตัวละครนี้จึงต้องใช้ฉากในห้องรับแขกมากกว่าห้องนอน

- รองลงมาได้แก่ฉากสนามหญ้าหน้าบ้าน เนื่องจากตัวละครที่ชื่อโรสซึ่งเป็นน้องสาวของโกมุท ชอบออกกำลังกาย มักจะมีตัวละครแสดงการกระทำด้วยการออกกำลังกาย เช่น วิ่งในสนามหน้าบ้าน เปิดเพลงเต้นแอโรบิกอยู่หน้าบ้าน จึงทำให้มีฉากสนามหญ้าปรากฏให้เห็นทั้งหมด 9 ฉาก

ตารางที่ 30. ตารางรวมแสดงฉากบ้านทั้งหมดในละคร “รักของนายดอกไม้”

บ้าน	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	42
2. ห้องนอน	27
3. ห้องรับประทานอาหาร	22
4. หน้าบ้าน	22
5. สวน / สนามหน้าบ้าน	20
6. ระเบียงบ้าน	4
7. ห้องน้ำ	4
8. สระว่ายน้ำ	3
9. ทางเดินในบ้าน	2
10. ห้องครัว	2
11. โรงรถ	1
รวม	150

ฉากบ้านในละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” มีทั้งหมด 356 ฉาก

- ฉากที่พบมากที่สุดได้แก่ ฉากห้องรับแขก มีทั้งหมด 42 ฉาก แสดงให้เห็นว่า ฉากได้สะท้อนถึงความเป็นครอบครัวอบอุ่นของพวงชมพู พวงชมพูมักจะปรึกษาพ่อและแม่ในทุกๆเรื่อง ดังนั้นพื้นที่ของห้องรับแขกซึ่งในความเป็นจริง เป็นพื้นที่ที่ให้ครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน มีพูดคุย ปรึกษากัน เมื่อเป็นในละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” ซึ่งผู้เขียนได้เน้นความผูกพันครอบครัว จึงมีฉากห้องรับแขกปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับแรก สื่อให้เห็นว่า ห้องรับแขกเป็นปริมาตรของครัวเรือนที่โลกภายนอกเดินทางมาเยือน โลกของครัวเรือนนั่นเอง โดยอุปกรณ์ประกอบฉากที่ใช้ มีสีเข้ากับโทนสีของบ้าน ซึ่งเป็นส่วนใหญ่โทนสีอ่อน สะท้อนถึงความอบอุ่น

- รองลงมาได้แก่ ฉากห้องนอน มี 27 ฉาก เนื่องจากห้องนอนถือเป็นพื้นที่ส่วนตัว และผู้คนสามารถปลดปล่อยอารมณ์ตามใจนึกคิด และเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดเมื่อเวลาอยู่ในห้องนอน อีกทั้งละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” เป็นละครประเภทรักแนวตลกผู้เขียนบทมักเน้นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวเป็นหลัก ซึ่งในละครเรื่องนี้ พวงชมพูและราชพฤกษ์มักจะคิดถึงเรื่องประทับใจที่เคยเจอกันตั้งแต่วัยเด็กอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่พระเอกนางเอกคิดถึง

กัน จึงมักใช้ฉากห้องนอนมากที่สุด โดยในห้องนอนของพวงชมพูและราชพฤกษ์จะมีสิ่งของที่เป็นตัวแทนของทั้ง 2 คน อย่างในห้องพวงชมพูจะมีขวดโหลแก้วใส่สีหนังยางรัดของเขาไว้ประมาณ 2-3 เส้น เก็บไว้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นของที่พวงชมพูได้จากราชพฤกษ์ตอนเด็ก เมื่อไหร่ก็ตามที่พวงชมพูคิดถึงเรื่องในวัยเด็กก็มักจะนำขวดโหลนี้มาดู ส่วนราชพฤกษ์ก็เช่นกัน เมื่อใดก็ตามที่คิดถึงเรื่องราวในวัยเด็ก เขาก็จะนำสมุดไดอารี่ที่เก็บดอกกุหลาบแห้งไว้เป็นอย่างดี นำออกมาดูและเหม่อมองออกไปทางหน้าต่าง แสดงให้เห็นว่ากำลังคิดถึงเจ้าของผู้มอบดอกกุหลาบนี้ให้แก่เขาเมื่อในอดีต ดังตัวอย่างในรูปที่ 9

รูปที่ 8 ภาพฉากห้องนอนของพวงชมพู ในละคร “รักของนายดอกไม้”

- ส่วนฉากรับประทานอาหาร พบมากเป็นอันดับที่ 3 ทั้งนี้เพราะเรื่องราวของละครดังที่ได้กล่าวมาว่าเป็นละครที่แสดงความผูกพันของครอบครัว เพื่อสะท้อนภาพครอบครัวอบอุ่น ฉากอีกฉากหนึ่งที่ทำหน้าที่คล้ายห้องรับแขก ก็คือ ฉากรับประทานอาหาร ซึ่งในความเป็นจริงของสังคมปัจจุบัน เวลาของการรับประทานอาหารเป็นเวลาที่ทุกคนในครอบครัวได้พร้อมหน้ากัน หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นเวลาของครอบครัว ดังนั้นในละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” จึงพบฉากรับประทานอาหารมากเป็นอันดับ 3 และจากในละครจะมีสิ่งที่สังเกตได้ก็คือ ในฉากรับประทานอาหารจะมีส่วนสำคัญในการสื่อความหมายเรื่องเวลาไปถึงผู้ชม โดยใช้อุปกรณ์ประกอบฉากเป็นสำคัญ เช่น ช่วงเวลาอาหารเช้าอาหารบนโต๊ะจะเป็นข้าวต้ม กาแฟ มีหนังสือพิมพ์วางไว้สำหรับให้ตัวละครที่เป็นผู้ชายอ่าน แต่ถ้าเป็นมื้อเย็นอาหารจะจัดเป็นชุดใหญ่ มีกับข้าวหลายอย่าง และจัดจานอย่างสวยงาม น้ำที่ทานจะเป็นน้ำเปล่า เป็นต้น

(2.2) จากพื้นที่สาธารณะ ในละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” ได้แก่ จากร้านดอกไม้ ร้านอาหาร สนามเด็กเล่น สถานที่จัดงาน Event สวนกล้วยไม้ ถนน โรงแรม รีสอร์ท มูลนิธิผู้สูงอายุ ห้างสรรพสินค้า สปา สนามเพนท์บอล สวนสาธารณะ สนามบิน สนามไคร้ฟกอล์ฟ ผับ ร้านกาแฟ โรงพยาบาล ที่ว่าการอำเภอ วัด ร้านคาราโอเกะ ตลาด

ตารางที่ 31. ตารางแสดงจากพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ	จำนวนฉาก
1. ร้านดอกไม้	34
2. ร้านอาหาร	34
3. สนามเด็กเล่น	18
4. สถานที่จัดงาน Event	17
5. สวนกล้วยไม้	16
6. ถนน	15
7. โรงแรม+รีสอร์ท	11
8. มูลนิธิผู้สูงอายุ	5
9. ห้างสรรพสินค้า	4
10. สปา	4
11. สนามเพนท์บอล	4
12. สวนสาธารณะ	4
13. สนามบิน	3
14. สนามไคร้ฟกอล์ฟ	2
15. ผับสำหรับดูฟุตบอล	2
16. ร้านกาแฟ	1
17. โรงพยาบาล	1
18. ที่ว่าการอำเภอ	1
19. วัด	1
20. ร้านคาราโอเกะ	1
21. ตลาด	1
รวม	179

- สำหรับละครเรื่องนี้พบว่ามิถุนายนจากร้านอาหารและร้านดอกไม้มากที่สุดในจำนวนที่เท่ากันคือ 34 ฉาก ทั้งนี้เพราะได้ลดปริมาณของฉากรับประทานอาหารในบ้านให้น้อยลง ผู้ผลิตจึงเปลี่ยนบรรยากาศให้ตัวละครมารับประทานอาหารนอกบ้านบ้าง เพื่อไม่ให้ผู้ชมดูแล้วรู้สึกเบื่อจนเกินไป

“...ปัจจุบันนี้ลดน้อยลงแล้ว เพราะว่าด้วยความเบื่อ ด้วยความทันสมัย... จะใช้ฉากกินข้าวในร้านอาหาร อย่างในรักของนายดอกไม้ จะมีอยู่ฉากหนึ่งนางเอกนั่งกินริมถนนกับพระเอก ถ้ามีโลเกชั่นแบบนี้จะเอา จะใช้ เพราะรู้สึกว่ามันแปลกตา แล้วมันมีเรื่องให้เล่น แต่ฉากกินข้าวในบ้านเนี่ยไม่มีเรื่องให้เล่น นอกจากคุยๆ....”

(ศุภชัย สิทธิอัมพรพรรณ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “รักของนายดอกไม้” สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2551

- ส่วนร้านดอกไม้ที่มีจำนวนฉากมากเท่ากับร้านอาหาร เพราะแก่นเรื่องเน้นเรื่องราวของร้านขายดอกไม้ จึงทำให้มีฉากร้านดอกไม้มากเป็นอันดับหนึ่ง อีกทั้งร้านขายดอกไม้ยังเป็น Sign ของความโรแมนติกอีกด้วย ดังตัวอย่างในภาพที่ 10

รูปที่ 10 ภาพจากร้านดอกไม้มีสเตอร์ฟลาวเวอร์ ในละคร “รักของนายดอกไม้”

- ส่วนจากคำคัญรองลงมาได้แก่ สนามเด็กเล่น มีทั้งหมด 18 ฉาก เพราะจากสนามเด็กเล่นเป็นสถานที่แห่งความทรงจำของพระเอกนางเอกตั้งแต่วัยเด็ก และเพื่อความสมจริงสถานที่ที่เด็กๆจะมาเจอหรือทำความรู้จักกันได้ ก็ต้องเป็นสถานที่สำหรับพวกเขาโดยเฉพาะ ซึ่งในที่นี้หมายถึง สนามเด็กเล่นนั่นเอง ซึ่งจากสนามเด็กเล่น ทีมงานฝ่ายศิลปกรรม ก็ได้สร้างขึ้นเองเช่นกัน โดยหาสวนพื้นที่โล่งๆ และเข้าไปจัดฉาก นำอุปกรณ์ของเด็กเล่น เช่น จิงช้า กระดานลื่น และ ตกแต่งด้วยดอกไม้จัดเป็นสวนตัดแต่งอย่างดี ซึ่งจากสนามเด็กเล่นแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา คือสนามเด็กเล่นในช่วงวัยเด็ก ก็ดูเหมือนสนามเด็กเล่นทั่วไป มีของเล่นมากมาย แต่พอเป็นช่วงเวลาตอนโตเป็นช่วงที่ราชพฤษ์ทำสนามเด็กเล่นแห่งความทรงจำนี้ขึ้นมาเป็นพิเศษเพื่อรอพวงชมพูกลับมาจากต่างประเทศ ซึ่งสนามเด็กเล่นจะถูกตกแต่งสวยงามเป็นพิเศษ มีดอกไม้สีชมพู จิงช้าสีสดใส เพื่อให้ให้ผู้ชมเห็นความแตกต่าง และรับรู้ถึงความรักโรแมนติคของบรรยากาศและอารมณ์ของตัวละครได้มากขึ้น

รูปที่ 11 ภาพสนามเด็กเล่นในฉากจบของเรื่อง “รักของนายดอกไม้”

รูปที่ 12 ภาพสนามเด็กเล่นฉากจบในละคร “รักของนายดอกไม้”

(2.3) ฉากสถานที่ทำงาน ในละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” ได้แก่ ฉากที่ทำงานของพระเอก (ร้านพฤษณ์) ฉากร้านดอกไม้มิสเตอร์ฟลาวเวอร์ ฉากที่ทำงานของนางเอก (พวงชมพู) ที่ทำงานของตัวละครรอง (โสนเพื่อนพระเอก) ที่ทำงานของตัวละครรองที่ 2 (พ่อของพวงชมพู)

ตารางที่ 32. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของราชพฤษณ์ (ที่ทำงานพระเอก)

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	30
2. ทางเดินในบริษัท	7
3. ห้องประชุม	6
4. ในลิฟท์	4
5. แผนกติดต่อสอบถาม	2
6. บันได	2
7. หน้าห้องเลขานุการ	1
รวม	52

เนื่องจากราชพฤกษ์เป็นประธานบริษัท มิสเตอร์ฟลาวเวอร์ บริษัทส่งออกดอกไม้ทั้งในและนอกประเทศ บริษัทจึงเป็นอาคารหลายชั้น มีการแบ่งสัดส่วนห้องทำงานอย่างชัดเจน ราชพฤกษ์มีห้องทำงานส่วนตัว แสดงถึงตำแหน่งงานระดับสูง ภายในห้องเป็นสีเขียวเข้ม ประดับภาพวาดลายกราฟิกที่ดูมีรสนิยม อุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานที่ทันสมัย แต่ไม่มีคอมพิวเตอร์

รูปที่ 13 ภาพห้องทำงานของราชพฤกษ์ ในละคร “รักของนายดอกไม้”

ตารางที่ 33. ตารางแสดงฉากที่ทำงานของพระเอกเป็นร้านมิสเตอร์ฟลาวเวอร์

ร้านมิสเตอร์ฟลาวเวอร์	จำนวนฉาก
1. ในร้าน	25
รวม	25

ร้านดอกไม้มิสเตอร์ฟลาวเวอร์ ในที่นี้เป็นทั้งพื้นที่สาธารณะสำหรับใครก็ตามที่มาซื้อดอกไม้ แต่สำหรับในละคร “รักของนายดอกไม้” ร้านดอกไม้ Mr.Flower ยังเป็นที่ทำงานของนายดอกไม้อีกด้วยเป็นฉากที่ฝ่ายศิลปกรรมจัดทำขึ้นเอง เพราะในตัวอาคารจริงๆ ไม่มีร้านดอกไม้ โดยออกแบบร้านให้มีขนาดกะทัดรัดไม่ใหญ่จนเกินไป และตกแต่งด้วยดอกไม้หลากหลายชนิดทั้งที่เป็นดอกไม้ในประเทศและดอกไม้จากต่างประเทศ ทั้งนี้ผู้ผลิตได้เช่าฉากร้านดอกไม้ขึ้นมาเป็นพิเศษ เนื่องจากในอาคารที่ทำงานของพวงชมพู ซึ่งเป็นสถานที่ถ่ายทำไม่มีร้านดอกไม้ แต่เพื่อให้ตรงตามบทละครกำหนด ผู้ผลิตจึงสร้างฉากร้านดอกไม้ขึ้นมา โดยจัดขึ้นเองทั้งหมด ตกแต่งร้านด้วยดอกไม้หลายชนิด และต้องเป็นดอกไม้ที่ดูแล้วค่อนข้างมีราคาแพง เช่น ดอกลิลลี่ ดอกกุหลาบต้อง

เป็นดอกไม้สดขนาดคัตพิเศษ เป็นต้น แม้จะเป็นฉากเล็กที่ใช้พื้นที่น้อย แต่ทีมงานให้ความสำคัญกับฉากร้านดอกไม้นี้มากเป็นพิเศษ เพราะเป็นฉากที่เชื่อมโยงให้พระเอกนางเอกได้มาเจอกัน และพัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละคร

รูปที่ 14 ภาพร้านดอกไม้มิสเตอร์ฟลาวเวอร์ ในละคร “รักของนายดอกไม้”

ตารางที่ 34. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของพวงชมพู (ที่ทำงานนางเอก)

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ทางเดินในบริษัท	10
2. ห้องทำงาน	9
3. หน้าลิฟท์	6
4. ห้องประชุม	3
รวม	28

บริษัทของพวงชมพูเป็นบริษัทออร์แกนไนเซอรรีรับจัดงานเปิดตัวสินค้าต่างๆ สถานที่ทำงานจึงเป็นแบบทันสมัย อุปกรณ์ประกอบฉากส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์สำนักงานที่ทันสมัย เช่น มีคอมพิวเตอร์จอแบน เก้าอี้เป็นเบาะหนังมีดีไซน์

- ฉากทางเดินในบริษัทเป็นฉากที่พบมากที่สุดเนื่องจากพวงชมพูเป็นผู้หญิงที่คล่องแคล่ว การทำงานต้องทำเป็นทีมและใช้ความว่องไวจึงมักจะส่งงานไปคุยโทรศัพท์ไปเสมอ มีการติดต่อประสานงานกับผู้คนตลอดเวลา จึงต้องใช้ฉากทางเดินในบริษัทมากกว่าส่วนอื่นๆ

รูปที่ 15 ภาพฉากทางเดินในบริษัทของพวงชมพู ในละคร “รักของนายดอกไม้”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- รองลงมาได้แก่จากห้องทำงาน เนื่องจากพวงชมพูมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าทีมงาน จึงต้องมีห้องทำงานส่วนตัว แต่ไม่ใหญ่มากนัก เพราะพวงชมพูไม่ได้มีตำแหน่งระดับสูงเหมือนกับราชพฤกษ์ ซึ่งฉากได้แสดงถึงสถานภาพและบุคลิกของตัวละครพวงชมพูได้เป็นอย่างดี

รูปที่ 16 ภาพห้องทำงานของพวงชมพู ในละคร “รักของนายดอกไม้”

ตารางที่ 35. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของโสน (เพื่อนพระเอก)

ที่ทำงานของโสน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	10
รวม	10

โสนเพื่อนสนิทของพระเอกมีธุรกิจเป็นของตัวเอง มีห้องทำงานเป็นส่วนตัว จัดตกแต่งอย่างทันสมัย ฉากดังกล่าวปรากฏในละครทั้งสิ้น 10 ฉาก ซึ่งถือว่าจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับตัวละครหลักอย่างพระเอก ทั้งนี้เพราะโสนเป็นตัวละครรอง ที่มาเสริมให้แนวเรื่องสนุกมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ผู้เขียนบทจึงได้ให้ความสำคัญฉากของตัวละครรองน้อยกว่า

ตารางที่ 36. ตารางแสดงจากสถานที่ทำงานของพ่อนางเอกและโกมุท

ที่ทำงานของพ่อนางเอกและโกมุท	จำนวนฉาก
1. โรงจอดเครื่องบิน	2
รวม	2

พ่อของพวงชมพูเป็นนายทหารอากาศยศผู้พัน ทำงานที่เดียวกับหมวดโกมุท ฉากโรงจอดเครื่องบินใช้เป็นที่คุยกันของผู้พันและหมวดโกมุท ใช้ลักษณะของการ Represented ของเครื่องบินที่จอดอยู่สื่อความหมายไปถึงผู้ชมให้รับทราบว่าทั้งผู้พันและหมวดโกมุทมีอาชีพเป็นทหารอากาศ รวมทั้งชุดที่ใส่ก็เป็นชุดนายทหารแบบเต็มยศ นับว่าเป็นการยืนยันถึงสถานภาพและบุคลิกของตัวละครให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างในภาพที่ 13

รูปที่ 17 ภาพที่ทำงานของพ่อพวงชมพูและผู้หมวดโกมุท ในละคร “รักของนายดอกไม้”

ตารางที่ 37. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “รักของนายดอกไม้”

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	74
2. ทางเดิน	19
3. หน้าบริษัท	12
4. ห้องประชุม	9
รวม	114

- ในละคร “รักของนายดอกไม้” ฉากสถานที่ทำงานมีฉากห้องทำงานมากที่สุด จำนวน 74 ฉาก ทั้งนี้เนื่องจากตัวละครในเรื่องอย่างราชพฤกษ์ และ โสณ ทำธุรกิจ ส่วนพวงชมพูก็เป็นพนักงานบริษัทในระดับหัวหน้า จึงต้องมีห้องทำงานส่วนตัว เพื่อแสดงถึงบุคลิกของตัวละคร ดังนั้นฉากห้องทำงานส่วนตัว จึงเป็นการสื่อความหมายถึง ความเป็นผู้บริหาร หรือตำแหน่งในระดับสูง จึงมีห้องทำงานของตัวเอง

- ส่วนฉากรองลงมาได้แก่ ทางเดินในบริษัท และด้านหน้าบริษัท เป็นที่ที่ตัวละครมักจะมาเจอกัน อย่างเช่น นายดอกไม้เอาดอกไม้มาส่งให้กับพวงชมพูที่หน้าบริษัท หรือบางฉากที่ โคมุทมาหาพวงชมพูที่บริษัท เป็นต้น

ตารางที่ 38. ตารางแสดงฉากสถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ

สถานที่ท่องเที่ยว	จำนวนฉาก
1. ชายทะเล	4
รวม	4

ชายทะเลใช้เป็นฉากเปิดตัวของราชพฤกษ์ที่กำลังคิดถึงเรื่องราวความประทับใจตอนเด็กที่เค้าได้เจอเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง และเกิดเป็นความรักและยังอยู่ในความทรงจำตลอดมาจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ การใช้ฉากชายทะเลเป็นฉากเปิดตัวในละครเป็นการสื่อถึงแนวเรื่องความโรแมนติกได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 39. ตารางแสดงฉากสถานที่ลับชั้น

สถานที่ลับชั้น	จำนวนฉาก
1. โกดังร้าง	2
รวม	2

ละครเรื่องนี้ใช้ฉากโกดังร้างเป็นสถานที่ในช่วงภาวะวิกฤตของเรื่อง ที่ราชพฤกษ์คิดว่าพวงชมพูถูกจับตัวไป ทั้งที่จริงๆแล้วเป็นแผนของพวงชมพูที่ต้องการจะรู้ว่าความจริงว่าราชพฤกษ์คือนายดอกไม้ที่ปลอมตัวมา ฉากโกดังร้างสื่อความหมายถึงความน่ากลัว สถานที่ที่เป็นที่ซ่อนสมของพวกโจร เพื่อให้ผู้ชมได้รู้สึกเข้าถึงและลุ้นไปกับตัวละคร ผู้ผลิตจึงใช้ฉากโกดังร้างเพื่อสร้างอารมณ์ร่วมให้กับผู้ชม

การวิเคราะห์สัญลักษณ์ตามแนวคิดของ C.Pierce ในละครรักของนายดอกไม้ มีดังนี้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ในลักษณะการนำเสนอของการสร้างความหมายของฉากฉากที่เด่นที่สุดของแต่ละเรื่องซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องราวในละคร โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งเป็นฉากสำคัญของเรื่องมีความเกี่ยวพันกับ Theme เรื่องราว ตามชื่อของเรื่องคือ “รักของนายดอกไม้” นั่นคือ ฉากร้านดอกไม้ โดยได้ทำหน้าที่เป็นแบ็คกราวนด์ที่ดีให้กับพื้นที่การแสดง ช่วยสร้างบรรยากาศอารมณ์ให้กับผู้ชม รวมทั้งยังเสริมบุคลิกตัวละครอย่างนายดอกไม้หรือราชพฤกษ์ ให้เด่นชัด ว่ามีอาชีพเป็นพนักงานส่งดอกไม้ ที่สำคัญยังสะดวกต่อการถ่ายทำของทีมงานอีกด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับฉากร้านดอกไม้ ในแง่การตีความประเภทของสัญลักษณ์ตามองค์ประกอบ 3 ประเภท อ้างถึง C.Peirce : 1996 ที่กล่าวถึงสัญลักษณ์ (Sign) อาจจะประกอบด้วยรูปแบบต่างๆกัน ซึ่งอาจมีทั้ง Icon Index และ Symbol รวมอยู่ด้วยกัน กล่าวคือ

- ฉากร้านดอกไม้เป็น Icon ทั้งนี้เนื่องจากฉากร้านดอกไม้ เป็นฉากที่เริ่มพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างนายดอกไม้และพวงชมพู โดยมีขึ้นในตอนี่ 4 ของเรื่อง โดยเป็นฉากที่ราชพฤกษ์เริ่มสนใจในตัวพวงชมพู จึงแกล้งปลอมตัวเป็นนายดอกไม้มาเปิดร้านดอกไม้ Mr.Flower อยู่ที่ด้านล่างอาคารของบริษัทพวงชมพู เวลาพวงชมพูมาทำงานก็ต้องเดินผ่านร้านดอกไม้ทุกวัน จะเห็นว่าภาพร้านดอกไม้เป็นสถานที่ขายดอกไม้มุมเล็กๆที่อยู่ในอาคารบริษัทของพวงชมพู คือภาพที่มองเห็น (Icon)

- ฉากร้านดอกไม้เป็น Index ซึ่งให้เห็นถึงการเป็นสถานที่ประกอบอาชีพของนายดอกไม้ เห็นร้านดอกไม้ก็ต้องเห็นนายดอกไม้มาขายดอกไม้ เมื่อมองลึกลงในร้านดอกไม้ไม่ใช่แค่ร้านดอกไม้ธรรมดา แต่ร้านดอกไม้มีสเตอร์ฟลาวเวอร์ได้ซ่อนความหมายบางอย่างไว้ โดยผ่านกระบวนการสร้างความหมาย ซึ่งฉากร้านดอกไม้นี้เป็นฉากที่ฝ่ายศิลปกรรมจัดทำขึ้นเอง เพราะในตัวอาคารจริงๆไม่มีร้านดอกไม้ ซึ่งฝ่ายศิลปกรรมได้ออกแบบร้านให้มีขนาดกะทัดรัดไม่ใหญ่จนเกินไป ทำ Backdrop วาดลวดลายเป็นดอกไม้น่ารักๆ ใช้สีชมพู สีเหลือง เน้นสีสันสดใส และตกแต่งด้วยดอกไม้หลากหลายชนิดทั้งที่เป็นดอกไม้ในประเทศและดอกไม้จากต่างประเทศที่ค่อนข้างมีราคาแพง เช่น ดอกกลีบลี เพราะตามบทนางเอกชอบดอกกลีบลี ดอกกุหลาบต้องเป็นดอกไม้ใหญ่สีสด ขนาดคัตพิเศษ ดอกคานะซัน เป็นต้น โดยจัดให้มีดอกไม้หลากสี เพื่อสื่อความหมายของความสดใสและความรักที่กำลังเติบโตของนายดอกไม้และนางชมพู่ และเป็นที่น่าสังเกตอีกด้วยว่า วันใดที่นางชมพู่ทะเลาะกับนายดอกไม้ วันนั้นดอกไม้ที่ร้านก็จะลดโทนสีชมพู หรือลดความสดใสลงเล็กน้อย แต่ถ้าวันไหนนางชมพู่กับนายดอกไม้ดีกัน ดอกไม้ที่ร้านก็จะเต็มร้าน และเต็มไปด้วยดอกสีชมพู สีแดง สีสดใสมากเป็นพิเศษ แสดงให้เห็นว่า อุปกรณ์ประกอบฉากเหล่านี้ช่วยบอกอารมณ์ของตัวละครอีกด้วย โดยในฉากแรกของร้านดอกไม้แห่งนี้ เป็นฉากที่นางชมพู่ซึ่งเป็นคนชอบดอกไม้อยู่แล้ว เห็นมีร้านดอกไม้มาเปิดใหม่ก็เลยแวะมาดู จนเกิดการปะทะคารมกับนายดอกไม้ และนางชมพู่ทำกุญแจรถหล่นโดยไม่รู้ตัว ดอกไม้จึงเก็บไว้และถือเป็นเครื่องมือที่ทำให้ได้ใกล้ชิดกับนางชมพู่อีก จึงเป็นเหตุให้เรื่องราวดำเนินต่อไป โดยมีกุญแจรถรูปหัวใจเป็นการสานสัมพันธ์ของตัวละครให้มีการพัฒนามากขึ้น ในบางวันที่นายดอกไม้ไม่ได้มาขายดอกไม้เอง นางชมพู่ก็จะมาถามหา กับพนักงานขายดอกไม้คนอื่น ทำให้นางชมพู่เริ่มคิดถึงนายดอกไม้ และรู้สึกตัวว่าชอบนายดอกไม้ เป็นต้น

- ฉากร้านดอกไม้เป็น Symbol เป็นสัญลักษณ์ของความรักและความผูกพันระหว่างนายดอกไม้และนางชมพู่ เห็นร้านดอกไม้ก็รู้เลยว่า นายดอกไม้และนางชมพู่จะต้องมีเรื่องปะทะคารมที่ร้านดอกไม้แห่งนี้แน่นอน

นอกจากนี้ในละคร “รักของนายดอกไม้” ยังมีฉากเด่นอีก 1 ฉาก ที่สำคัญต่อการดำเนินเรื่อง ได้แก่ สนามเด็กเล่น เป็นฉากสำคัญที่สร้างความผูกพันให้กับพระเอกนางเอกมาตลอด เนื่องจากสถานที่แห่งนี้ทำให้พระเอกนางเอกเจอกันครั้งแรกตอนเด็ก และทำให้ทั้งคู่มีความรู้สึกดีๆ ให้กันและกัน และยังเป็นฉากจบของละครอีกด้วย โดยผู้ผลิตละครได้ทำการจัดฉากสนามเด็กเล่นขึ้นเอง โดยนำชิงช้าเข้าไปตกแต่งในส่วนที่เป็นสถานที่จัดฉาก มีน้ำพุ จัดสวนตกแต่งด้วยดอกไม้ที่ส่วนใหญ่จะเป็นโทนสีชมพู ทั้งนี้เพราะสีชมพูแสดงถึงความรัก โดยสร้างให้เห็นความแตกต่างใน

เรื่องของเวลา อย่างเช่นในช่วงที่เวลาผ่านไปหลายปี สนามเด็กเล่นถูกทิ้งให้รกร้าง ก็จะมีต้นหญ้าขึ้น รกร้าง น้ำพุเก่าๆ ที่ไม่มีน้ำพุออกมา แต่พอเป็นฉากจบของละคร ที่พระเอกได้กลับมาเจอกับนางเอกอีกครั้ง สนามเด็กเล่นแห่งนี้ก็สดใสน่าดูอีกครั้ง โดยจัดสวนให้มีแต่ดอกไม้โทนสีชมพู น้ำพุมีน้ำพุออกมา สนามหญ้าไม่รกร้างถูกตัดตกแต่งเรียบเนียน จะเห็นได้ว่าละครเรื่องนี้ได้ทำให้สนามเด็กเล่นกลายเป็นสถานที่โรแมนติกขึ้นมาโดยการจัดฉากให้เข้ากับเรื่องราวที่ผู้เขียนบทกำหนดขึ้น คือ เน้นให้ผู้ชมชมแล้วเกิดความประทับใจ ใช้รูปแบบการจัดฉากแบบ อิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism) กล่าวคือ ให้เพียงความรู้สึกประทับใจในสถานที่ เป็น “ฉากแสดงนัย” หรือแสดง ความหมายแฝงซ่อนอยู่ สนใจที่จะสร้างบรรยากาศให้กับเรื่อง และสามารถเรียกร้องให้คนดูใช้จินตนาการมากขึ้น จากฉากสนามเด็กเล่นธรรมดา (Icon) เมื่อมีการนำอุปกรณ์ประกอบฉากไปสร้าง ความหมาย การตกแต่งด้วยดอกไม้ น้ำพุ ชิงช้า กระดานหก ทำให้ฉากสนามเด็กเล่นเป็นสถานที่แห่ง ความทรงจำที่พระเอกนางเอกได้มาเจอกันเป็นครั้งแรก (Index) และกลายเป็นสัญลักษณ์ของสถานที่ โรแมนติกอีกแห่งหนึ่ง (Symbol)

“สนามเด็กเล่นจริงๆตรงนั้นเป็นพื้นที่ว่าง เราหาของเล่นไปเซ็ท แล้วก็มันจะมี 2 ส่วน ส่วนเด็ก ของเล่นจะยังใหม่ พอตอนที่เบ๊นหนุ่มเป็นสาวแล้วก็คือดูเก่าลงไปนิดนึง รั้วเราก็ไป ล้อมเอง ทุกอย่างก็เป็นเซ็ทฉากขึ้นมา ดอกไม้ด้วย”
(ธิดารัตน์ พงษ์สิงห์ ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” , สัมภาษณ์ 27 ตุลาคม 2550)

“...สนามเด็กเล่นทุกที่เป็นที่เด็กเล่นก็จริง แต่อย่าลืมว่าสนามเด็กเล่นเป็นสถานที่ที่ ปลดปล่อยความสนุกออกมา เพราะเป็นสถานที่ใครก็มีโอกาสเจอกัน...เส้นเรื่องปูมาว่าพระเอกนางเอก เจอกันตั้งแต่ตอนเด็กๆ แบบ Puppy Love ก็หนีไม่พ้นสนามเด็กเล่น ...ภาพมันเป็นความรู้สึกของคนที่ไม่ น่ามาเจอกัน ความรักเป็นสิ่งสวยงาม เหมือนเวลาเราไปตามสวนสาธารณะเวลาถ่ายรูป ทำไมไม่ ไปถ่ายตามมุมมืดๆ ทำไมต้องไปถ่ายตามต้นไม้ หน้ากอดดอกไม้ ถ่ายหน้าน้ำพุ มันคือความสวย เวลาดูแล้วมันอินมันบานในหัวใจ”
(ผู้เขียนบทละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2551)

อย่างไรก็ดีอุปกรณ์ประกอบฉากก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ฉากในละครสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และยังเป็นแนวทางช่วยชี้ชัดให้ทราบถึงสถานที่ เวลา ตามบทหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้มากขึ้น (อ้างถึง ชูโรมาน เวศยาภรณ์ : 2541) และยังเป็นการจัดให้มีอย่างต่อเนื่องในรูปแบบ (Continuity of style) ได้แก่

- อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทหลัก (Set props) สำหรับฉากร้านดอกไม้

ได้แก่ Backdrop ของร้าน วาดลายดอกไม้แบบน่ารักๆ สีชมพู สีเหลือง เคาน์เตอร์ขายดอกไม้ ตู้เย็น สำหรับแช่ดอกไม้ แจกันดอกไม้ขนาดใหญ่ ถังใส่ดอกไม้ทำด้วยอลูมิเนียม ดอกไม้หลายชนิด อาทิ ดอกลิลลี่ ดอกกุหลาบ หลากสี สันถูกจัดวางอย่างสวยงาม มีช่อดอกไม้ที่จัดไว้แล้วนำมาโชว์หน้าร้าน อุปกรณ์จัดดอกไม้ บอกให้รู้ว่า นี่คือนร้านดอกไม้ แบบที่เน้นความสวยงามของหน้าร้าน ใช้แต่ดอกไม้ จากต่างประเทศ ไม่ใช้ร้านดอกไม้ที่ปากคลองตลาด

- ส่วนอุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริมบุคลิกตัวละคร จะเป็นของที่ตัวละคร

ถือ เช่น กระบอกฉีดน้ำ สำหรับให้นายดอกไม้ฉีดดอกไม้ เป็นการแสดงการกระทำของตัวละคร และ บ่งบอกหน้าที่ของตัวละครในการเป็นพนักงานขายดอกไม้ เป็นต้น

การวิเคราะห์ตามแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) (อ้างอิง ซูไรมาน เวศยาภรณ์ : 2541)

การออกแบบฉากควรชี้แนะสไตล์และรูปแบบของการผลิตละครเรื่องนั้นๆ

ประกอบด้วย 2 รูปแบบด้วยกัน คือ Representation Form และฉากที่เป็นตัวแทน Presentation Form คือ ฉากที่เหมือนจริง คือ การผสมผสานกันระหว่างฉากที่เป็นตัวแทนและฉากที่เหมือนจริง จากฉาก ตลาดน้ำจะเห็นว่า เป็นลักษณะของฉากที่เหมือนจริงคือ Presentation Form โดยเมื่อทีมงานฝ่าย ศิลปกรรมเข้าไปเซ็ตฉากเอง เพราะในสถานที่ถ่ายทำไม่มีร้านดอกไม้ จึงต้องตกแต่งร้านเองให้ สวยงาม มีป้ายบอกร้าน Mr.Flower รวมทั้งจากการกระทำของตัวละคร คำพูดที่นายดอกไม้พูดจิบ พวงชมพูอยู่บ่อยๆ เวลาพวงชมพูเดินผ่านร้านดอกไม้นี้ หรือบางครั้งที่นายดอกไม้นำดอกไม้มาให้ พวงชมพูโดยที่พวงชมพูไม่ได้สั่งไว้ ทำให้นายดอกไม้เป็นภาพตัวแทนความรักของนายดอกไม้ และพวงชมพูที่ฉากนี้ได้นำตัวละครทั้งคู่มาเจอกัน ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความหมายของฉากใน ละคร “รักของนายดอกไม้”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่ (3.) “คุณนายสายลับ”

ออกอากาศทางช่อง 5 ออกอากาศ 28 ธันวาคม 2548- 2 มีนาคม 2549 เวลา 20.25 น. - 21.25 น.

จำนวน 20 ตอน

ตัวละคร

สินธพ	-	พระเอก
เรขา	-	นางเอก
หมวดเพิก	-	พระเอกคู่รอง
มาลินี	-	นางเอกคู่รอง
วรพงษ์	-	ตัวละครรอง
นพวรรณ	-	ตัวละครรอง
เอนก	-	ตัวละครรองที่ 2
สันติ	-	ตัวละครรองที่ 3
คนงาน	-	ตัวละครประกอบ

เรื่องย่อละคร

เรขา เสมียนสาวประจำกรมตำรวจ อยากเป็นสายลับมาก แม้จะบากบั่นฝึกอบรมคอร์สสายลับพิเศษสำหรับตำรวจหญิงด้วยความมุ่งมั่น แต่บุคลิกเฉพาะตัวของเธอที่เพอะพะและซุ่มซำม ทำให้เธอไม่เคยสอบผ่านเลยสักครั้ง แต่จะว่าไป เรขา ก็ยังไม่ยอมท้อถอย ยิ่งเมื่อได้รู้เรื่องว่าหมวดเพิก ญาติผู้พี่กำลังสืบหาเบาะแสในคดียาเสพติดที่ไร่รุ่งนวรพงษ์ ชายไม้ไผ่ใกล้ฝั่งเจ้าของโรงงานผลิตไวน์อันดับ 3 ของประเทศ เธอก็ปิ้งไอเดียเสนอตัวเข้าเป็นผู้ช่วยญาติผู้พี่โดยทันที เสนอแผนเด็ดให้กับหมวดเพิกว่าจะเข้าไปในไร่รุ่งนวรพงษ์ด้วยการปลอมตัวเป็น ยูมิโกะจัง เมียสาวชาวญี่ปุ่น ที่วรพงษ์มีสัมพันธ์รักหวานซึ้งกันทางอินเทอร์เน็ต แต่ไม่เคยเห็นหน้าค่าตากันมาก่อน แต่ก็ต้องเจอกับกระตุกซึ้นโตเมื่อ สินธพ หนุ่มนักเรียนนอกสุดหล่อ ลูกชายคนเดียวของวรพงษ์ บินตรงกลับมาทันทีที่รู้ว่าพ่อพาแม่ เลี้ยงใหม่สาวใสอย่างเรขา ในนามยูมิโกะเข้ามาในบ้าน โดยการรายงานด่วนจาก มาติกา น้องสาวบุญธรรมที่แอบมีใจให้กับเค้า งานนี้เลยเล่นเอา นพนารี น้องสาวแท้ ๆ ของสินธพ และ เอนก สามีชีพันพาลเดือดร้อนที่การจ้องผลาญสมบัติของวรพงษ์จะเป็นไปได้ยากขึ้น จึงคิดหาวิธีจับไล่เรขาออกไป

วันหนึ่งภูผานายอำเภอหนุ่มรูปหล่อก็เข้ามาขอความร่วมมือจากบรรพบุรุษให้ช่วยสนับสนุนการแข่งขันแรลลี่ โดยมี สันติ เพ็ญย์บอยวัยดีก เจ้าของไร่รุ่งและโรงงานผลิตไวน์คู่แข่งตัวฉกาจของ บรรพบุรุษเข้าร่วมการแข่งขันด้วย เมื่อคว้าชัยชนะมาครองสำเร็จ บรรพบุรุษก็จัดงานเลี้ยงฉลองใหญ่ขึ้น แต่ในงานนี้เล่นเอาเรา แทบช็อก เมื่อผู้กำกับฯ ปราโมช เป็นหนึ่งในแขกที่ถูกเชิญให้มาร่วมงาน ยิ่งเมื่อประจันหน้ากับเราเข้าอย่างจัง ปราโมชก็แทบลมจับไปเหมือนกัน เพราะไม่คิดว่าเฟิกและเราจะทำงานโดยพลการ

เฟิกสั่งเราขายการหาเบาะแสด้วยการค้นคว้าข้อมูลทุกคำทั้งหมด แต่แผนการกลับพลาดจนถูกสินธพจับได้ งานนี้แทนที่จะจอดจนไม่ต้องแจว เรากลับใช้ความสามารถในการพลิกผันจนทำให้บรรพบุรุษเชื่อใจ และยกตำแหน่งผู้จัดการไร่เพิ่มให้อีกหนึ่งตำแหน่ง ทำให้เราเข้าไปสืบเสาะไล่ตาะจนได้ข้อมูลว่าบรรพบุรุษมีเขตหวงห้ามแห่งหนึ่งในไร่ ซึ่งเค้ามักจะไปขลุกอยู่เสมอ เรามั่นใจว่าที่แห่งนี้ต้องเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดแน่ๆ แต่สุดท้ายก็รู้ความจริงว่าที่แห่งนี้เป็นที่ใช้ในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางเพศ และปลุกนกเขาของบรรพบุรุษให้กลับมาขันธ์กรูช่ออีกครั้ง และวันหนึ่งเราพบว่าอเนกกับลูกน้องกำลังขนของบางอย่างอยู่ แต่ก็ดันถูกสินธพที่คอยจ้องจับผิดเรามาขวางไว้ ทำให้อเนกไหวตัวทันในที่สุด ซึ่งเรื่องนี้ทำให้อเนกกลัวว่าความลับของตนจะถูกเปิดเผย จึงวางแผนแกล้งเราว่าชักยอกเงินของไร่ไป และด้วยหลักฐานมัดตัวแน่นหนาเราจึงไม่สามารถแก้ตัวได้ เธอจึงจำต้องยอมระเห็จออกจาก ไร่ หลังจากที่อยู่ออกมาไม่ทันไร เธอก็เพิ่งจะสังเกตเห็นว่าสร้อยข้อมือนาฬิกาของเธอหายไปซะแล้ว ทำให้เราต้องย้อนกลับไปอีกครั้ง ซึ่งงานนี้นอกจากจะเจอสร้อยข้อมือแล้ว เรายังได้เจอเข้ากับแจ็กพอดใหญ่ นั่นก็คือยาบ้าตกอยู่

หลังจากที่เฟิกได้รับเบาะแสดเพิ่มเติมจากปราโมช ว่าระยะหลัง ๆ ในการจับกุมปาร์ตี้ยาบ้าแต่ละครั้ง ก็มักจะพบกล่องไวน์ที่มีสัญลักษณ์ VIP เราจึงลองเข้าไปค้นดูในโกดัง ซึ่งเธอแอบสังเกตเห็นลูกน้องอเนกกำลังขนกล่องไวน์นอกโกดังเข้ามาปะปนด้วย เธอจึงตัดสินใจขึ้นไปตรวจสอบเพิ่มเติมบนรถคอนเทนเนอร์ จนในที่สุดก็ได้พบว่า มียาบ้าถูกซุกซ่อนอยู่ในแผ่นกันกระแทกกล่องไวน์ที่มีสัญลักษณ์ VIP เหมือนกับที่เฟิกบอกไว้ แต่เมื่อมารู้ตัวอีกที เราก็กลับพบว่ารถที่ตัวเองขึ้นมานั้น กำลังมุ่งหน้าเข้ากรุงเทพฯ ซะแล้ว งานนี้เราจึงถูกสินธพเรียกเข้าไปสอบสวน เราพยายามจะอธิบายเรื่องทั้งหมดให้สินธพฟัง แต่เค้าก็ไม่สนใจและรีบพาเรากลับไร่ทันที

แต่เรื่องนี้ก็ไม่ได้ทำให้อเนกนั่งนอนใจ เพราะเค้าเริ่มรู้สึกระแวงว่าเราและสินธพจะรู้อะไรบางอย่างเข้าแล้ว อเนกจึงสั่งให้คนจัดการกับเราและสินธพทันที แต่ทั้งสองกลับหนีการตามล่าในครั้งนี้อย่างไรก็ได้ แต่ดันไปติดอยู่ในป่าด้วยกันแบบสองต่อสองแทน ซึ่งระหว่างที่อยู่ด้วยกัน ก็ทำให้ความรู้สึกที่เคยปิดกันเอาไว้ต่างเริ่มเปิดเผยออกมา ภูผาและบรรพบุรุษส่งคนออกตามหาทั้งคู่

จนเจอ ซึ่งสินธพนั้นสุดจะมั่นใจว่าแผนการเก็บเขาและเราในครั้งนี้ต้องเป็นฝีมือของสันติเน่
วรพงษ์จึงบุกไปหาสันติถึงที่ ซึ่งทำให้สันติโกรธมากที่ถูกกล่าวหา แต่ภูผาก็เข้ามาไกล่เกลี่ยไว้ได้

เราเริ่มรู้ใจตัวเองจึงตัดสินใจบอกความจริงกับสินธพว่าเธอคือยูมิโกะตัวปลอม
และเป็นตำรวจลับมาสืบเรื่องยาบ้า ทำให้สินธพเสียใจมากที่โดนหลอก แม้การสารภาพความจริงจะ
ทำให้เราเสียใจเช่นกัน แต่เธอก็ยังคงต้องการสืบคดีต่อไป เราจึงปลอมตัวเข้าไปในบ่อนของสันติ
จนสืบรู้ความจริงว่า แท้จริงแล้วตัวการใหญ่ที่อยู่เบื้องหลังขบวนการค้ายาบ้าก็คือสันติ ที่มีเนกคอย
ช่วยเหลืออยู่ โดยมีกล้องไวน์ของวรพงษ์ไว้บังหน้าเพื่อป้องกันความผิด เราสืบเรื่องราวจนไปถึงที่
ผลิตยาบ้า และเกิดการต่อสู้กัน ด้วยความเป็นห่วงเรา สินธพจึงตามไปช่วย เกิดการต่อสู้กับคนร้าย
สินธพโดนยิง เรามารช่วยแต่ถูกยิงจากข้างหลังจนอาการสาหัส ทั้งคู่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล
เราอาการดีขึ้น แต่ด้วยความเป็นสายลับ ทางเบื้องบนจึงปล่อยข่าวว่าเธอตายแล้ว สินธพทราบข่าว
จึงเสียใจมากจึงจะไปอยู่ต่างประเทศ แต่ระหว่างทางบนแท็กซี่สินธพถูกโปะยาสลบ ไปรู้สึกตัวอีกที
ก็อยู่ที่บ้านหลังหนึ่ง ซึ่งเป็นบ้านของเรานั่นเอง ในที่สุดทั้งคู่ได้พบกันและสารภาพความในใจที่มี
ต่อกัน

จากการศึกษาวิธีตีละคร พบว่าฉากที่ปรากฏในละคร “คุณนายสายลับ” มีดังนี้

(3.1) ในละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” ฉากบ้านที่พบได้แก่ บ้านของนางเอกหลังที่ 1 (เรา) , บ้านของ
นางเอกหลังที่ 2 (เรา) บ้านของพระเอก (สินธพ) บ้านของพระเอกคู่รอง (เพิก) และบ้านพักคนงาน
(ตัวละครประกอบ)

ตารางที่ 40. ตารางแสดงฉากบ้านเราหลังที่ 1 (บ้านนางเอก)

บ้านเรา	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	1
รวม	1

ฉากบ้านเรานี้มีเพียง 1 ฉากในตอนแรกของเรื่องเท่านั้น เพราะหลังจากนั้น
เหตุการณ์ตลอดเรื่องจะเกิดขึ้นที่ไร่วรพงษ์หรือบ้านของพระเอก ดังนั้นฉากบ้านของเราจึงนำเสนอ
ให้ผู้ชมได้เห็นเฉพาะฉากห้องนอนเท่านั้น จึงไม่สามารถอธิบายรูปแบบของบ้านได้ ทั้งนี้แม้ว่าจะเป็น
การนำเสนอเฉพาะห้องนอน แต่ก็สามารถทำให้ผู้ชมได้เข้าใจบุคลิกของตัวละครชัดเจนยิ่งขึ้น ผ่าน
อุปกรณ์ประกอบฉากที่นำมาเสริมเพื่อสะท้อนบุคลิกของเราให้เห็นว่าเป็นคนซุ่มซ่าม เช่น นาฬิกา

ปลุกเสียงดัง เรขานอนตื่นสายจนเกือบไปไม่ทันทำภารกิจสำคัญ นอกจากนี้เฟอร์นิเจอร์ตกแต่งในห้องยังเป็นมีไม่ค่อยมากนัก เช่น โต๊ะหัวเตียงทำด้วยไม้ มีตุ๊กตาตัวเล็กๆ รูปถ่ายวางไว้หัวเตียง แสดงให้เห็นว่าสถานะในขณะนั้นของนางเอกยังไม่รวยมากนักเนื่องจากเพิ่งเริ่มทำงานเป็นสายลับ

ตารางที่ 41. ตารางแสดงฉากบ้านเรขาลหลังที่ 2 (บ้านนางเอก)

บ้านเรขา	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	1
2. สระว่ายน้ำ (ฉากจบ)	1
รวม	2

ฉากบ้านเรขาลหลังที่ 2 เป็นฉากจบของเรื่อง เมื่อเปรียบเทียบบ้านหลังที่ 1 กับบ้านหลังที่ 2 ของเรขา จะเห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ บ้านหลังที่ 2 จะมีความใหญ่โตกว้างขวาง สมฐานะตำรวจสายลับมืออาชีพที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน และได้รับปูนบำเหน็จจากการสืบเรื่องขบวนการค้ายาเสพติดได้สำเร็จ นอกจากนี้แม้เรขาจะเป็นตัวละครนำของเรื่องแต่ฉากบ้านของเรามีเพียง 2 ฉาก แต่เป็น 2 ฉากที่มีความสำคัญ เพราะเป็นฉากจบของเรื่องที่ทำให้พระเอกนางเอกได้มาเจอกันอีกครั้ง และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในที่สุด ฉากจบจึงถูกกำหนดให้ทั้งคู่ยืนอยู่ริมสระว่ายน้ำ มองออกไปยังท้องฟ้ากว้าง ช่วยสร้างบรรยากาศให้โรแมนติกยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 42. ตารางแสดงฉากบ้านสินทรพ (บ้านพระเอก)

บ้านสินทรพ	จำนวนฉาก
1. หน้าบ้าน	20
2. ไร่่อ่งุ่น	15
3. ห้องรับแขก	14
4. ห้องนอน	11
5. ป่าในไร่	10
6. ทางเดินในบ้าน	9
7. ระเบียงบ้าน	8
8. ห้องรับประทานอาหาร	7
9. ห้องทำงาน	4
10. ห้องครัว	3
11. ในสวน สนามหน้าบ้าน	1
12. โรงรถ	1
13. ห้องน้ำ	1
รวม	104

ฉากบ้านของสินทรพ เป็นบ้านสไตล์รีสอร์ททำด้วยไม้ท่อนใหญ่มาเรียงต่อกัน ตกแต่งด้วยอุปกรณ์ประกอบฉากที่เป็นวัสดุที่ทำด้วยไม้ ที่พื้นมาพรมที่ทำจากขนสัตว์ คู่มือสนิยม สะท้อนถึงความร่ำรวย มีฐานะของผู้อยู่อาศัย และแวดล้อมด้วยต้นไม้ความร่มรื่น แสดงถึงบรรยากาศของต่างจังหวัด

- เรื่องราวส่วนใหญ่เกิดขึ้นในบริเวณไร่่วรพงษ์ซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นบ้าน ไร่่อ่งุ่น ป่า ทำให้ฉากในบ้านมีมากถึง 104 ฉาก และฉากที่ปรากฏมากที่สุดได้แก่ ฉากหน้าบ้าน มี 20 ฉาก
- รองลงมาได้แก่ฉากในไร่่อ่งุ่น มีทั้งหมด 15 ฉาก ทั้งนี้เป็นเพราะด้านหน้าบ้านมี ต้นไม้ ดอกไม้ บรรยากาศดี ส่วนไร่่อ่งุ่นก็จะให้สีสันสดใส มีสีเขียวของไร่่อ่งุ่น ซึ่งเมื่อนำเสนอทาง ภาษากายแล้วจะช่วยเพิ่มอรรถรสในแง่ของความโรแมนติกได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสะดวกต่อการถ่ายทำของทีมงานอีกด้วย

ตารางที่ 43. ตารางแสดงฉากบ้านเพิก (เพื่อนนางเอก)

บ้านเพิก	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	2
2. หน้าบ้าน	2
3. ห้องนอน	1
4. ห้องรับประทานอาหาร	1
รวม	7

บ้านเพิกเป็นบ้านไม้ พื้นที่กว้างขวาง ตกแต่งง่ายๆแบบชายโสด เป็นที่รวมของกลุ่มเพื่อนที่จะมาปรึกษาวางแผนการสืบราชการลับ ฉากที่น่าเสนอจึงมีเพียงฉากห้องรับแขก ฉากหน้าบ้าน ซึ่งทำให้ได้ทราบว่านอกจากห้องรับแขกและด้านหน้าของบ้านจะเป็นพื้นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจแล้ว ยังสามารถเป็นพื้นที่สำหรับทำงาน ปรึกษาพูดคุยเรื่องงานระหว่างกลุ่มเพื่อนได้อีกด้วย ดังตัวอย่างในภาพประกอบ

รูปที่ 18 ภาพห้องรับแขกในบ้านเพิก (ตัวละครรอง) ในละคร “คุณนายสายลับ”

ตารางที่ 44. ตารางแสดงจากบ้านพักคนงาน

บ้านพักคนงาน	จำนวนฉาก
1. หน้าบ้าน	5
รวม	5

บ้านพักคนงานเป็นบ้านมุงหลังคาด้วยสังกะสี ถ่ายเพียงแค่จากหน้าบ้านเท่านั้น เพราะด้านหน้าบ้านมีแคร่สำหรับนั่งเล่น ซึ่งสินธพจะมานั่งดื่มเหล้าแก่กลุ้มกับคนงานคนสนิทด้วย เสมอเวลาที่เขาไม่สบายใจ ลักษณะของฉากแบบนี้เป็นเพียงฉากผ่าน ผู้ผลิตจึงไม่ได้เน้นให้รายละเอียดกับฉากลักษณะนี้เท่าใดนัก แต่ทั้งนี้ก็ยังคงไว้ซึ่งความสมจริงมากที่สุด

ตารางที่ 45. ตารางรวมแสดงจากบ้านทั้งหมดในละคร “คุณนายสายลับ”

บ้าน	จำนวนฉาก
1. หน้าบ้าน	27
2. สวน / สนามหน้าบ้าน	26
3. ห้องรับแขก	17
4. ห้องนอน	13
5. ทางเดินในบ้าน	9
6. ห้องรับประทานอาหาร	8
7. ระเบียงบ้าน	8
8. ห้องทำงาน	4
9. ห้องครัว	3
9. สระว่ายน้ำ	1
10. โรงรถ	1
11. ห้องน้ำ	1
รวม	118

ฉากบ้านในละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” มีทั้งหมด 118 ฉาก

- ฉากที่พบมากที่สุดได้แก่ ฉากหน้าบ้าน มีทั้งหมด 27 ฉาก เนื่องจากในละครมีฉากที่เรามักจะแอบออกจากบ้าน เพื่อไปสืบหาความจริงเกี่ยวกับยาเสพติด จึงมักจะมีฉากหน้าบ้านที่แสดงให้เห็นภาพเรขาคำลั่งย่องออกจากบ้าน สื่อให้ผู้ชมรู้ถึงการกระทำของตัวละคร

- รองลงมาได้แก่ ฉากสนามหน้าบ้าน มี 26 ฉาก เนื่องจากสนามหน้าบ้าน มีความร่มรื่น สนามตกแต่งด้วยดอกไม้ รวมทั้งที่บ้านของสินธพนั้น วรพษ์รู้ว่ายูมิโกะชอบดอกกุหลาบ จึงปลูกดอกไม้ให้ยูมิโกะ (เรา) เป็นพิเศษ อีกทั้งในความเป็นจริงบ้านที่มีสนามกว้างหน้าบ้านเป็นการแสดงถึงฐานะความร่ำรวย ซึ่งตรงกับบุคลิกของตัวละครสินธพและครอบครัวที่เป็นเจ้าของไร่รุ่งน ส่องออกไวน์ ที่มีฐานะร่ำรวย ฉากสนามหน้าบ้านที่เห็นจึงเป็นการแสดงถึงบุคลิกของตัวละคร และยังตอกย้ำในเรื่องของโทนสีของเรื่อง ที่ต้องเน้นความสดใส เหมาะกับละครรักแนวตลก

- ส่วนฉากห้องรับแขก พบมากเป็นอันดับที่ 3 มี 17 ฉาก ทั้งนี้เพราะครอบครัวของสินธพค่อนข้างเป็นครอบครัวใหญ่ มีผู้อาศัยในบ้านหลายคน มีพ่อ พี่สาวและสามี ลูกพี่ลูกน้อง และตัวสินธพเอง เวลาที่ทุกคนในบ้านมีเรื่องที่ต้องพูดคุยกัน ศูนย์กลางของบ้านจึงเป็นที่ห้องรับแขก ซึ่งสอดคล้องกับในความเป็นจริง ที่พื้นที่ของห้องรับแขกจึงเป็นพื้นที่ที่ให้ครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน มีพูดคุย ปรึกษากัน เมื่อเป็นในละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” ซึ่งผู้เขียนได้สอดแทรกเรื่องราวความผูกพันในครอบครัวไว้ จึงมีฉากห้องรับแขกปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับ 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 19 ภาพจากห้องรับแขกในบ้านของสินธพ ในละคร “คุณนายสายลับ”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(3.2) จากพื้นที่สาธารณะ ในละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” ได้แก่ จากถนน , บ่อนพนัน , โรงพยาบาล , สถานที่จัด Event งานเลี้ยง , สนามบิน , ผับ , สถานีตำรวจ , โรงแรม , ร้านอาหาร , ที่ว่าการอำเภอ , บ่อตกปลา , ร้านสนุกเกอร์ , ตลาดสด , ร้านขายของที่ระลึก , ป๊อมน้ำมัน และมินิมาร์ท

ตารางที่ 46. ตารางแสดงจากพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ	จำนวนฉาก
1. ถนน	27
2. บ่อนพนัน	12
3. โรงพยาบาล	12
4. สถานที่จัด event + งานเลี้ยง	11
5. สนามบิน	10
6. ผับ	9
7. สถานีตำรวจ	9
8. โรงแรม	9
9. ร้านอาหาร	6
10. ที่ว่าการอำเภอ	5
11. บ่อตกปลา	4
12. ร้านสนุกเกอร์	3
13. ตลาดสด	3
14. ร้านขายของที่ระลึก	3
15. ป๊อมน้ำมัน	2
16. มินิมาร์ท	2
รวม	156

พื้นที่สาธารณะในละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” มีทั้งสิ้น 156 ฉาก

- ฉากที่พบมากที่สุดได้แก่ ฉากบนถนน มี 27 ฉาก เนื่องจากตัวละครหลักอย่างเรา มีเหตุการณ์ที่ต้องติดตามสืบหาความจริงเรื่องคดีค้ายาเสพติด ทำให้ต้องใช้ติดตามไล่ล่ากันบนถนน
- รองลงมาได้แก่ ฉากบ่อนพนัน เนื่องจากละครเรื่องนี้ได้แบ่งแยกให้ผู้ชมได้เห็นคนดิ้นรนอย่างชัดเจน เพราะฉะนั้นสถานที่ที่คนไม่ศิษองสู้กัน จึงต้องเป็นบ่อนพนัน อีกทั้งนอกจากความรักความตลกที่มีแล้ว ละครเรื่องนี้ยังมีฉากแอคชั่นหลายต่อหลายฉาก เมื่อมีการยิงกัน อาจจะมีคนบาดเจ็บ จึงต้องใช้ฉากโรงพยาบาลมารองลงมา ซึ่งมีทั้งหมด 12 ฉาก โดยเป็นสถานที่ที่ทีมงานเซ็ตฉากขึ้นมา เพราะจะไปหาโลเคชั่นที่เป็นบ่อนพนันจริงคงไม่ได้ เพราะสถานที่แบบนี้ไม่เป็นที่เปิดเผยในสังคม ดังนั้นจึงต้องมีการจัดฉากขึ้นมา โดยให้มีโต๊ะเล่นไพ่ ไพ่ เงินเป็นแบงก์ ชิป สำหรับแลกเงิน และคนเล่นไพ่ เป็นต้น อุปกรณ์ประกอบฉาก และนักแสดงประกอบเหล่านี้ ช่วยสื่อความหมายให้ผู้ชมได้รับรู้ว่า สถานที่แห่งนี้คือ บ่อนพนัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(3.3) ในละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” ฉากสถานที่ทำงานที่พบได้แก่ ที่ทำงานของพระเอก (สินธพ) ที่ทำงานของพระเอกที่สวิสเซอร์แลนด์, ที่ทำงานของนางเอกและตัวละครรอง (เรขาและเพิก), ที่ทำงานของตัวละครรอง (เพิก) และที่ทำงานของตัวร้าย (สันติ)

ตารางที่ 47. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของสินธพ (พระเอก)

ที่ทำงานของสินธพ	จำนวนฉาก
1. โรงบ่มไวน์	11
2. ห้องทำงาน	4
3. ทางเดิน	1
รวม	16

ฉากที่ทำงานของสินธพเป็นแบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นโรงบ่มไวน์ และอีกส่วนเป็นสำนักงาน ซึ่งภายในห้องทำงาน จะมีอุปกรณ์สำนักงานครบถ้วน ที่ไม่ได้เน้นความทันสมัย แต่เป็นห้องทำงานส่วนตัวแสดงถึงสถานการณืเป็นเจ้าของบริษัทได้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 48. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของสินธพ (พระเอก)

ไร่ที่สวิส	จำนวนฉาก
1. ไร่ที่สวิสเซอร์แลนด์	1
รวม	1

ก่อนที่พระเอกจะมาช่วยงานพ่อที่ไร่องุ่น สินธพได้ทำงานในไร่ที่สวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งจากการถ่ายทำที่มงานไม่ได้ไปสวิสเซอร์แลนด์จริงๆ เนื่องจากสิ้นเปลืองงบประมาณ จึงใช้ฉากตัวแทน Represented ให้สินธพอยู่ในไร่แห่งหนึ่ง และกำลังพูดภาษาอังกฤษกับคนในไร่ และก่อนที่ จะเป็นฉากนี้มีภาพวิวในประเทศสวิสเซอร์แลนด์ พร้อมขึ้น caption ตัวหนังสือว่า “สวิสเซอร์แลนด์” รวมทั้งคำพูดของบรรพชนผู้เป็นพ่อที่พูดคุยกับมาลินีว่าสินธพกำลังทำงานอยู่กับฝรั่ง ก็สามารรถสื่อให้ ผู้ชมได้ทราบว่าพระเอกทำงานอยู่ต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า ในฉากนี้การใช้อุปกรณ์ประกอบฉากเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสื่อความหมายที่ชัดเจนได้ จึงต้องใช้เทคนิคทางภาพ รวมทั้งคำพูดของตัวละคร มาถ่ายทอดความหมายของฉากไร่ที่สวิสเซอร์แลนด์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

รูปที่ 20 ภาพไร่ที่สวิสเซอร์แลนด์ที่สิ้นชีพทำงานอยู่ ในละคร “คุณนายสายลับ”

ตารางที่ 49. ตารางแสดงจากสถานที่ทำงานของเราและเพิก

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	10
2. ในสำนักงานตำรวจสายลับ	2
3. บนรถไอปี	1
รวม	13

เราทำงานเป็นตำรวจลับ เพราะฉะนั้นสำนักงานจึงไม่เหมือนสถานีตำรวจทั่วไป แต่เป็นสำนักงานห้องใหญ่โล่ง ที่พนักงานรวมอยู่ในห้องใหญ่ห้องเดียวกัน เพื่อปรึกษาคุยกันได้ง่าย ส่วนห้องทำงานจะเป็นห้องส่วนตัวของผู้บังคับบัญชา ซึ่งรูปแบบเหมือนห้องทำงานของข้าราชการทั่วไป ไม่ได้ตกแต่งหรูหรา แต่เน้นพื้นที่ใช้สอยในการทำงานมากกว่า

ตารางที่ 50. ตารางแสดงจากสถานที่ทำงานของเพิก

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ภายในร้านกาแฟ	20
2. หน้าร้าน	9
รวม	29

เพื่อสืบราชการลับ เพิกและลูกน้องปลอมตัวมาเปิดร้านกาแฟบังหน้า รูปแบบของร้านกาแฟเป็นเหมือนร้านกาแฟที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบัน โดยเป็นร้านกาแฟที่ตั้งอยู่ในปั้มน้ำมัน รอบร้านตกแต่งด้วยต้นไม้ และมีบรรยากาศเป็นกันเอง ลูกค้าสามารถนั่งเล่นได้สบาย ซึ่งถือว่าตรงกับกระแสสังคมในปัจจุบันที่นิยมทำรูปแบบร้านกาแฟแบบนี้ เพื่อดึงดูดใจลูกค้า

ตารางที่ 51. ตารางแสดงจากสถานที่ทำงานสันติ

ไร่ของสันติ	จำนวนฉาก
1. ไร่ของสันติ	2
รวม	2

สันติเป็นตัวร้ายที่เปิดเผยตัวในช่วงหลัง ที่สำคัญเป็นคู่แข่งกับวรพงษ์ เบื้องหน้าทำไร่อยู่ แต่เบื้องหลังค้ายาเสพติด เนื่องจากสันติเป็นตัวละครที่เปิดตัวช่วงกลางเรื่อง และเรื่องราวส่วนใหญ่ของสันติจะอยู่ในบ่อนพนัน แต่เมื่อมีเหตุการณ์ที่ต้องกล่าวถึงไร่ของสันติ หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นฉากผ่าน จึงต้องนำเสนอโดยวิธี Represented ให้ตัวละครยืนอยู่ใต้ต้นไม้ที่ใดที่หนึ่ง เพื่อสมมติว่าอยู่ในไร่

ตารางที่ 52. ตารางแสดงจากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “คุณนายสายลับ”

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	34
2. ในโรงบ่มไวน์	11
3. หน้าบริษัท	9
4. ทางเดิน	3
5. บนรถ OB	1
รวม	58

- ฉากห้องทำงานมากที่สุด จำนวน 34 ฉาก ทั้งนี้เนื่องจากตัวละครในเรื่องอย่าง สินธพบเป็นเจ้าของไร่องุ่น ผลิตไวน์ส่งออก ส่วนเธอก็เป็นมีฐานะเป็นภรรยาเจ้าของบริษัทเมื่อมาช่วยงานที่บริษัท จึงต้องมีห้องทำงานส่วนตัว เพื่อแสดงถึงบุคลิกของตัวละคร ดังนั้นฉากห้องทำงานส่วนตัว จึงเป็นการสื่อความหมายถึง ความเป็นผู้บริหาร หรือตำแหน่งในระดับสูง ตัวละครจึงมีห้องทำงานของตัวเอง

- ฉากรองลงมาได้แก่ โรงบ่มไวน์ ทั้งนี้เพื่อเสริมบุคลิกของตัวละครเป็นการสื่อความหมายไปถึงผู้ชมว่า ตัวละครเป็นเจ้าของไร่องุ่นจริงๆ และยังเป็นที่พักของเธาและเพิกในการมาสืบราชการลับอีกด้วย โดยฉากโรงบ่มไวน์เป็นการถ่ายทำในสถานที่จริง คือ มีถังหมักไวน์ขนาดใหญ่ ตั้งเรียงกันอยู่ภายในโรงงาน บางถังมีบันไดวางทาบไว้สำหรับคนงานใช้ในการผลิตไวน์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 53. ตารางแสดงฉากสถานที่ลับชั้น

สถานที่ลับชั้น	จำนวนฉาก
1. โกดังร้าง	12
2. กระท่อม	11
3. ในป่า	5
4. บ้านไคหนีไฟ	1
รวม	29

เนื่องจากตัวละครเราเป็นตำรวจสืบราชการลับ ทำให้ต้องมีฉากแอ็คชั่นในภาวะวิกฤตของเรื่อง ฉากสถานที่ลับชั้นจึงค่อนข้างมีความสำคัญ โดยฉากส่วนใหญ่เกิดขึ้นในโกดังร้าง มี 12 ฉาก เพราะเป็นคลังเก็บยาเสพติดของผู้ร้าย ส่วนกระท่อมเป็นฉากสำคัญที่ทำให้พระเอกนางเอกเริ่มเห็นใจกัน เมื่อทั้งคู่หลงป่าและเราไม่สบายจึงต้องไปพักในกระท่อม จากกระท่อมเก่าๆ โทรมๆ แต่ด้วยการจัดแสง และการแสดงอารมณ์ไปตามบทละคร ทำให้ฉากกระท่อมกลางป่ากลายเป็นความโรแมนติกได้

ตารางที่ 54. ตารางแสดงฉากสถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. น้ำตก	1
รวม	1

ด้วยบรรยากาศของน้ำตก มีน้ำใสไหลเย็นท่ามกลางแมกไม้เขียวชอุ่ม ช่วยสร้างบรรยากาศโรแมนติกให้กับละครได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นฉากที่พระเอกเริ่มชอบนางเอกโดยไม่รู้ตัว ซึ่งทำให้ผู้ชมได้เห็นพัฒนาการด้านความสัมพันธ์ของพระเอกนางเอก

เมื่อได้ทราบประเภทของฉากทั้งหมดในละคร “คุณนายสายลับ” แล้ว ผู้วิจัยจะได้นำการวิเคราะห์ในลักษณะการนำเสนอของการสร้างความหมายของฉาก ฉากที่เด่นที่สุดของแต่ละเรื่องซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องราวในละคร โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งเป็นฉากสำคัญของเรื่องมีความเกี่ยวข้องกับ Theme เรื่องราว “คุณนายสายลับ” นั่นคือ ฉากไร่องุ่น โดยได้ทำหน้าที่เป็นเบ็คกราวด์ที่ดีให้กับพื้นที่การแสดง ช่วยสร้างบรรยากาศอารมณ์ให้กับผู้ชม

รวมทั้งยังเสริมบุคลิกตัวละครอย่างสินธพ ให้เด่นชัด ว่าเป็นเจ้าของไร่องุ่น ที่สำคัญยังสะดวกต่อการถ่ายทำของทีมงานอีกด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์สัญลักษณ์ตามแนวคิดของ C.Pierce ในละคร “คุณนายสายลับ” มีดังนี้

สำหรับฉากไร่องุ่น ในแง่การตีความประเภทของสัญลักษณ์ตามองค์ประกอบ 3 ประเภท อ้างถึง C.Peirce : 1996 ที่กล่าวถึงสัญลักษณ์ (Sign) อาจจะประกอบด้วยรูปแบบต่างๆกัน ซึ่งอาจมีทั้ง Icon Index และ Symbol รวมอยู่ด้วยกัน กล่าวคือ

- ฉากไร่องุ่นเป็น Icon ได้แก่ ฉากที่เริ่มพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสินธพและเรขา โดยมีขึ้นในตอนี่ 2 ของเรื่อง โดยเป็นฉากที่สินธพทำงานอยู่ในไร่ และมาเจอเรขาโดยบังเอิญขณะที่เรขากำลังเดินชมไร่องุ่น สินธพเห็นเรขาลือช่อองุ่นอยู่ในมือ คิดว่าเรขาจะเด็ดเล่น จึงต่อว่า และหาว่าจะมาหลอกเอาสมบัติของพ่อตัวเอง ฉากไร่องุ่นในครั้งนี้เป็นการสื่อความหมายของความไม่ลงรอยกันระหว่างเรขาและสินธพ ผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร แต่ต่อมาเมื่อความรักเริ่มก่อตัว ฉากไร่องุ่นแห่งนี้กลายเป็นสถานที่สวยงามขึ้นมาทันที ในฉากที่สินธพสอนเรขาตัดช่อองุ่น แล้วเรขาพลาดทำกรรไกรตัดกิ่งตัดโคนนิ้วของตัวเอง ทำให้สินธพเป็นห่วงรีบเอาผ้าเช็ดหน้าของตนมาซับเลือดให้เรขา ทั้งคู่จับมือกัน มองตากันซึ่ง เป็นภาพ Close up ที่หน้าของทั้งคู่ ให้เห็นสีหน้าแววตาการแสดงออกของการมีใจให้แก่กัน ทำให้ฉากไร่องุ่นแห่งนี้กลายเป็นฉากโรแมนติกได้ จะเห็นว่าภาพไร่องุ่น คือภาพที่มองเห็น

- ฉากไร่องุ่นเป็น Index ซึ่งให้เห็นถึงการเป็นสถานที่ประกอบอาชีพของสินธพที่ต้องดูแลกิจการของครอบครัว เห็นภาพไร่องุ่นก็ต้องเห็นพวงองุ่นที่สุกเต็มที่พร้อมเก็บขาย มีคนงานกำลังเก็บผลองุ่นอยู่ ซึ่งฉากนี้ถ่ายทำในไร่องุ่นจริง จึงไม่ต้องมีการจัดอุปกรณ์ประกอบฉากมากนัก อุปกรณ์ประกอบฉากที่ใช้สื่อความเป็นไร่องุ่น ได้แก่ กรรไกรตัดกิ่ง ตะกร้าเก็บองุ่น พวงองุ่นที่นำมาใช้ถ่ายทำต้องเป็นพวงองุ่นที่สุกเต็มที่ มีสีม่วงพร้อมที่จะตัดได้ ซึ่งองุ่นสีม่วงพวงใหญ่เมื่อตัดกับไร่สีเขียว เป็นการช่วยเสริมบรรยากาศของไร่ให้ดูสดใสมยิ่งขึ้น และเป็นไร่ที่มีคุณภาพ ดูได้จากผลผลิตที่มีขนาดใหญ่ คนงานที่ขยันกันทำงาน เป็นต้น

- ฉากไร่องุ่นเป็น Symbol เป็นสัญลักษณ์ ของความรักและความผูกพันที่สินธพเริ่มรู้สึกหวั่นไหวกับเรขาเมื่อได้จับมือกัน โดยบังเอิญ

อย่างไรก็ดีอุปกรณ์ประกอบฉากก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ฉากในละครสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และยังเป็นแนวทางช่วยชี้ชัดให้ทราบถึงสถานที่ เวลา ตามบทหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้มากขึ้น (อ้างถึง ซูไรมาน เวศยาภรณ์ : 2541) และยังเป็นการจัดให้มีการต่อเนื่องในรูปแบบ (Continuity of style) ได้แก่ อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทหลัก (Set props) และอุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริมบุคลิกของตัวละคร (Hands props)

- สำหรับฉากไร้ร่องน อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทหลัก ได้แก่ ไร้ร่องน ผลองุ่น แข่งใส่ผลองุ่นที่เก็บได้ กระจกน้ำสำหรับพักกินน้ำของคนงานในไร่
- ส่วนอุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริมบุคลิกตัวละคร จะเป็นของที่ตัวละครถือ เช่น กรรไกรตัดกิ่ง ซึ่งในที่นี้นอกจากจะใช้ตัดผลองุ่นแล้ว ยังเป็นอุปกรณ์ที่ทำให้ลินทและเรซาเริ่มรู้สึกดีต่อกันอีกด้วย เพราะถ้าไม่มีกรรไกรตัดกิ่งเลือดก็ไม่ออก และทั้งคู่คงไม่ได้จับมือกัน

การวิเคราะห์ตามแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) (อ้างถึง ซูไรมาน เวศยาภรณ์ : 2541)

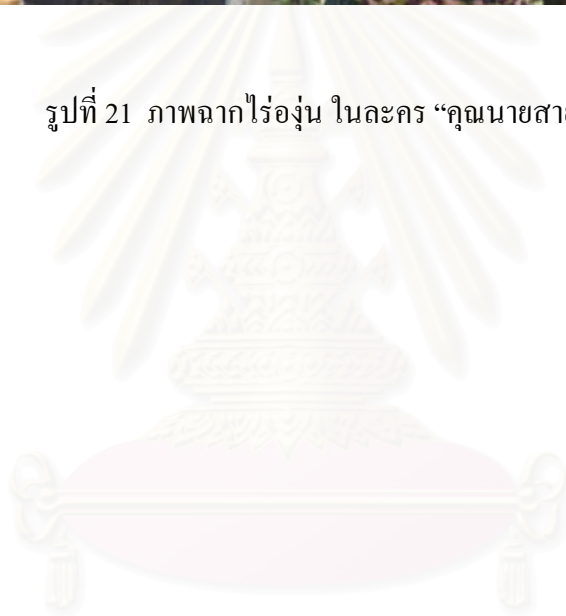
- จากฉากไร้ร่องนจะเห็นว่า เป็นลักษณะของฉากแบบ Presentation Form กล่าวคือ ภาพฉากไร้ร่องน เป็นลักษณะของฉากที่เหมือนจริงคือ แต่เมื่อมีการสร้างความหมายโดยผ่านการกระทำของตัวละคร เช่น ลินทจับมือเรซา มองตากันซึ่งยืนในร่มแดด ท่ามกลางสวนองุ่น อุปกรณ์ประกอบฉากอย่างผลองุ่นสีม่วงตัดกับสีเขียวของใบไม้ของไร้ร่องน ช่วยสร้างบรรยากาศให้ฉากไร้ร่องน โรแมนติกยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างในรูปที่ 21

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 21 ภาพจากไร่องุ่น ในละคร “คุณนายสายลับ”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่ (4.) “เจ้าป่าวกันครัว”

ออกอากาศทางช่อง 3 26 พฤศจิกายน 2548 – 6 มกราคม 2549 เวลา 20.30 น. - 22.30 น.

จำนวน 18 ตอน

ตัวละคร

เขม	-	พระเอก
แทนขวัญ	-	นางเอก
พลาย	-	พระเอกคู่รอง
ปลาบู่	-	นางเอกคู่รอง
ปู้จาร์ึก	-	ตัวละครรอง
นิษา	-	ตัวละครรอง
เต็มใจ	-	ตัวละครรองที่ 2

เรื่องย่อละคร

“ปู้จาร์ึก ” ต้องการให้ “ คร.แทนขวัญ ” หลานสาวแต่งงานกับ “ เขม ” พ่อครัวปริญญาตรีจากคณะคหกรรม หลานของ “ สัจจะ” เพื่อนรักของปู้และ “สหชาติ” พ่อของเธอก็เห็นด้วยกับปู้จาร์ึกแทนขวัญตัดสินใจที่จะสืบหาข้อบกพร่องของเขมเพื่อมาหักล้างกับปู้ เธอจึงไปหา “ ปลาบู่ ” เพื่อนสนิทที่คอนโค ปลาบู่พยายามโน้มน้าวให้ทำตามที่ปู้ต้องการ แต่แทนขวัญไม่ยอมและลากปลาบู่ไปดูเขมที่ร้านอาหารของเขา เมื่อแทน ขวัญ กับปลาบู่ เข้าไปในร้านก็เห็นเขมอยู่ท่ามกลางเพื่อนผู้หญิง และกระเทย และบริกรในร้านก็มีแต่หนุ่มๆทั้งนั้น แทนขวัญกลับไปหลังจากมั่นใจว่าได้ข้อมูลเด็ด เขมมองพฤติกรรมของแทนขวัญอย่างขำ ๆ ที่เธอคิดว่าเขาไม่รู้เรื่องการมาสืบครั้งนี้ “คร.พลาย ” เพื่อนของเขมเห็นใจที่เขมถูกคลุมถุงชน แต่เขม กลับไม่คิดมากเพราะมั่นใจว่าจะตกลงกับแทนขวัญได้ พลายบอกเขมว่าเรื่องนี้ไม่ง่ายอย่างที่คิด เพราะเขาคาดวงชะตาของทั้งคู่แล้ว ซึ่งทั้งคู่เป็นเนื้อคู่กัน

แทนขวัญรีบพาปู้จาร์ึกมาดูพฤติกรรมเกย์ของเขม แต่กลับพบสาวๆกำลังได้เถียงกันเพราะแย่งที่จะคุยกับเขม ปู้จาร์ึกยิ้มที่ข้อมูลของแทนขวัญ ผิดพลาด ปลาบู่มาปรึกษาเรื่องการส่งออกตุ๊กตาผ้าที่กรมส่งเสริมการส่งออก และพลายมาเป็นที่ปรึกษาให้ ปลาบู่ฟังพลายทันทีและรีบโทรนัดเจอกับพลาย ในวันถัดมา พลายเริ่มหวั่นๆในความใจกล้าของเธอ ปลาบู่รู้ว่าพลายดูวงแม่นมากเลยอ่อนวอนให้ดูดวงให้ด้วย พลายยังคิดมากเมื่อกลับคอนโคแล้ว รู้ว่าปลาบู่อยู่ห้องตรงข้าม เขา

รีบเช็คดวงของปลาบู่แล้วก็ได้ว่าเธอเป็นคู่แท้ของเขา ปูจาร์ริกาแทนขวัญมาให้พลายดูดวงชะตาให้พลายทำนายว่าแทนขวัญจะต้องแต่งงานภายใน 3 เดือน ไม่งั้นนั่นครอบครัวจะต้องมีอันเป็นไป

พลายบอกรูปร่างหน้าตาและอาชีพของกลุ่มแท้ของเธอซึ่งตรงกับเขมทุกอย่าง ยกเว้นเรื่องเดียวที่แทนขวัญคิดว่าไม่ใช่ก็คือเธอเคยพบกับคู่แท้มาก่อน และได้กลับมาพบกันอีกครั้ง เธอยืนยันว่าไม่เคยไม่เคยพบกับเขมมาก่อน แม้ว่าปูจาร์ริกาจะยืนยันว่าเคยเล่นด้วยกันสองครั้งที่บ้าน แทนขวัญคิดว่าปู แต่งเรื่องหลอกเลยไม่สนใจคำทำนายของพลายอีก ปูจาร์ริกาเรียกพลาย สหชาติ และปลาบู่มาประชุมคว้นเพื่อหาทางให้แทนขวัญยอมแต่งงาน พลาย แนะนำให้ใช้เรื่องดวงหลอกแทนขวัญ ขณะที่กำลังประชุมกันอยู่นั้น แทนขวัญก็โทรหาปลาบู่และบอกว่ากำลังจะพา “ ดร.ระพี ” ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมงาน ไปหลอกปูว่าเป็นแฟน ปลาบู่รีบบอกปูจาร์ริกา แทนขวัญพาระพีไปแนะนำแต่โดนปูจาร์ริกาตอกกลับจนระพีปิ้งปิ้งออกไป

แทนขวัญเริ่มเจอกับแผนการของปูจาร์ริกาสารพัดจนเริ่มเชื่อ และจำใจต้องเข้าพิธีแต่งงานกับเขม แทนขวัญบอกกับเขมว่าต้องการหย่าทันที เมื่อมีโอกาส โดยต้องไม่ทำให้ปูโกรธเธอ แต่ระหว่างนั้นเขมก็ทำหน้าที่เป็นพ่อบ้านที่ดีให้แทนขวัญ แต่เธอทำเป็นไม่สนใจ แทนขวัญคงเขมมางานบริษัทด้วย เพื่อจะให้เขารู้สึกต่ำต้อยว่าเข้าสังคมระดับเธอไม่ได้ แต่เขมก็เข้ากับคนในบริษัทได้อย่างดีโดยเฉพาะกับเจ้านายของเธอ พลายและปลาบู่ เดือนแทนขวัญเรื่องที่เธอคิดจะหย่า เพราะการฝันดวงจะทำให้ชะตาชีวิตด้านอื่นๆถูกกระทบไปด้วย แต่แทนขวัญไม่เชื่อ เธอยืนยันบอหย่าที่เซ็นชื่อเรียบร้อย แล้วให้กับเขม และเรื่องเหลือเชื่อก็เกิดขึ้นเมื่อเธอได้รู้ข่าวร้ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคนในครอบครัวของเธอ ทำให้แทนขวัญเริ่มคิดถึงเรื่องที่พลายทำนายไว้

เขมรีบเดินทางไปเข้าร่วมแข่งขันสุดยอดพ่อครัวอาเซียน และเขาได้เตรียมขนมครกไข่เนกกระทา เหยาะด้วยซอสไว้ให้แทนขวัญ พร้อมเขียน โน้ตทิ้งไว้ว่าเขาจะไปเข้าแข่งขันพ่อครัว แทนขวัญเห็นใบหย่าที่เขมเซ็นไว้ให้เรียบร้อยแล้ว แทนขวัญเริ่มทานขนมครกไข่เนกกระทาที่เขมเตรียมไว้ให้ ระหว่างที่ทานอยู่นั้นก็มีความรู้สึกอบอุ่นบางอย่างเข้ามาในใจ เพราะภาพในวัยเด็กผุดเข้ามาและ เธอก็จำได้แล้วว่าเคยพบกับเขม เหมือนที่พลาย ได้ทำนายไว้จริงๆ

แทนขวัญรีบตามไปหาเขมและเลิกบอหย่าทิ้ง เขมแปลกใจว่าเพียงแค่ขนมครกไข่เนกกระทาธรรมดาทำให้แทนขวัญกลับมาหาเขา ซึ่งเธอก็ได้ไขข้อข้องใจว่า เป็นเพราะทุกอย่างที่เขมเคยทำให้ ขนมครกไข่เนกกระทาทำให้เธอนึกถึงวัยเด็กที่เขมปลอบจนเธอหายขวัญเสียที่พ่อ-แม่ทะเลาะกันและเห็นความดีที่เขมทำให้มาตลอด ทุกคนในครอบครัวของกลับสู่ความสุขอย่าง

รวดเร็วราวกับชะตาพลิกผัน ทุกคนเดินทาง มาเชียร์เข้มในการ แข่งขันทำอาหาร เขมได้กำลังใจจาก แทนขวัญทำให้ได้เป็นสุดยอดเซฟมือทอง และทั้งคู่ก็เข้าใจในที่สุด

จากการศึกษาวิธีคิดละคร พบว่าฉากที่ปรากฏในละคร“เจ้าบ่าวกันครัว” มีดังนี้

(4.1) ในละครเรื่อง “เจ้าบ่าวกันครัว” ฉากบ้านที่พบได้แก่ บ้านของนางเอก (แทนขวัญ) บ้านของ พระเอก (เขม) คอนโดของพระเอกคู่รอง (พลาญ) คอนโดของนางเองคู่รอง (ปลาบู่) บ้านของตัวละคร รองที่ 2 ได้แก่ ปู่จาร์ก นิชา เต็มใจ พ่อแม่ของแทนขวัญ บ้านตัวละครที่ 3 (คุณเนียบ)

ตารางที่ 55. ตารางแสดงฉากบ้านแทนขวัญ (บ้านนางเอก)

บ้านแทนขวัญ	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	11
2. ห้องนอน	4
3. ห้องรับประทานอาหาร	3
4. หน้าบ้าน	3
5. ห้องครัว	1
รวม	22

ครอบครัวของแทนขวัญเป็นครอบครัวที่อบอุ่น ประกอบด้วยพ่อแม่ลูก มีสถานภาพ ดี ร่ำรวย บ้านของแทนขวัญจึงเป็นบ้านหลังใหญ่ เฟอร์นิเจอร์ที่ตกแต่งดูทันสมัย เรียบหรูอย่างมี รสนิยม ห้องนอนของแทนขวัญเป็นโทนสีอ่อนแต่ไม่หวาน เนื่องจากบุคลิกของนางเอกมีอาชีพเป็น วิศวกร มีนิสัยคล่องแคล่ว ออกแนวหัวๆคล้ายผู้ชาย เพราะฉะนั้นห้องจะไม่ค่อยเป็นระเบียบ เวลา เลือกล้างผ้าใส่ไปทำงานก็จะกองไว้กระจัดกระจายเต็มที่นอน อีกทั้งฉากห้องนอนดังกล่าวเป็นฉาก ต่อเนื่องจากฉากเปิดตัวแทนขวัญที่ไปตรวจงานที่โรงงานน้ำมัน พร้อมคุยกับลูกน้องซึ่งใส่หมวก กันน็อกแบบที่ใส่ในเขตก่อสร้าง ซึ่งเป็นการสื่อความหมายไปถึงผู้ชมว่าแทนขวัญมีอาชีพเป็นวิศวกร

• ส่วนฉากห้องรับแขกเป็นฉากที่นำเสนอมากที่สุด มี 11 ฉาก ลักษณะครอบครัวดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่าเป็นครอบครัวอบอุ่น มีอะไรพ่อแม่ลูกก็จะปรึกษาด้วยกันตลอด และสถานที่ที่รวมพ่อแม่ลูกมาพบปะพูดคุยกัน จึงเป็นห้องรับแขกฉากบ้านแทนขวัญอาจจะมีจำนวนไม่มาก เพราะเมื่อแทนขวัญแต่งงานกับเขม เธอจะย้ายไปอยู่บ้านเขม เรื่องราวส่วนใหญ่จึงเกิดขึ้นที่บ้านเขมมากกว่า

รูปที่ 22 ภาพห้องนอนของแทนขวัญ ในละคร “เจ้าบ่าวกันครัว”

ตารางที่ 56. ตารางแสดงฉากบ้านเขม (บ้านพระเอก)

บ้านเขม	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	40
2. หน้าบ้าน	20
3. ห้องรับประทานอาหาร	19
4. ห้องรับแขก	12
5. ทางเดิน	4
6. ครัว	3
รวม	98

บ้านของเขมเน้นโทนสีขาวสะอาดตา เฟอร์นิเจอร์ในบ้านเป็นระเบียบเรียบร้อย ห้องครัวทันสมัย เพราะตัวละครเขมเป็นเชฟฝีมือดี เรียนจบทางด้านคหกรรมศาสตร์ เขมจึงเป็นผู้ชายที่เรียบร้อย เป็นระเบียบ สังเกตได้จากเสื้อผ้าที่อยู่ในตู้เสื้อผ้าจะจัดตามสีชัดเจนแขวนในราว

อย่างเป็นระเบียบ สะท้อนถึงบุคลิกของตัวละครได้เป็นอย่างดี ฉากในบ้านที่ปรากฏมากที่สุดได้แก่ ฉากห้องนอน มี 40 ฉาก ทั้งนี้เพราะผู้เขียนบทต้องการให้เห็นความถี่กึกกักของพระนางเวลาจำต้อง แต่งงาน โดยที่ถูกผู้ใหญ่มังคัม

รูปที่ 23 ภาพเปรียบเทียบห้องนอนแขกกับห้องนอนแทนขวัญ ในละคร “เจ้าบ่าวกันครัว”

ตารางที่ 57. ตารางแสดงฉากคอนโดปลานู (เพื่อนนางเอก)

บ้านปู	จำนวนฉาก
1. หน้าห้อง	18
2. ห้องรับแขก	14
3. ล็อบบี้คอนโด	9
4. ห้องนอน	6
5. ในลิฟท์	2
6. ระเบียง	1
รวม	50

ปลาบู่เป็นเพื่อนของนางเอก เป็นโศคอยู่ตัวคนเดียวจึงอาศัยในคอนโดส่วนตัว ซึ่งเป็นที่เดียวกับพลาย

- ฉากหน้าห้องคอนโดใช้มากที่สุดถึง 18 ฉาก เนื่องจากบริเวณหน้าห้องเป็นสถานที่ที่ทำให้ปลาบู่กับพลายต้องมาเจอกัน โศคบังเอิญบ่อยๆ จนกลายเป็นความรัก
- ส่วนฉากสำคัญรอง ลงมาได้แก่ ฉากห้องรับแขก มี 14 ฉากด้วยกัน ใช้เป็นที่ต้อนรับแทนขวัญที่ต้องการมาพูดคุยปรึกษาปัญหาหัวใจ รวมทั้งใช้เป็นรับประทานอาหารเย็นกับพลายอีกด้วย

ตารางที่ 58. ตารางแสดงฉากคอนโดพลาย (เพื่อนพระเอก)

บ้านปู	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	8
2. หน้าห้อง	8
3. ห้องนอน	4
4. ห้องน้ำ	2
5. ระเบียง	1
รวม	23

พลายเป็นเพื่อนของเขม ยังโศคเช่นเดียวกับปลาบู่ พลายและปลาบู่อาศัยในคอนโดห้องติดกัน ทั้งคู่มักจะมีเรื่องบังเอิญต้องเจอกันหน้าห้องเป็นประจำ และเมื่อทั้งคู่ตกลงเป็นแฟนกันก็ทำให้ทั้งคู่ไปมาหาสู่กันบ่อยยิ่งขึ้น ดังนั้นฉากที่พบบ่อยที่สุดจึงเป็นฉากห้องรับแขก และฉากหน้าห้อง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 59. ตารางแสดงจากบ้านปูจารึก

บ้านปู	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	14
2. หน้าบ้าน	10
3. ห้องรับประทานอาหาร	8
4. ห้องครัว	4
5. ห้องนอน	3
6. สระว่ายน้ำ	3
7. ห้องดูหนังฟังเพลง	1
รวม	43

คุณปูจารึกอาศัยในบ้านหลังใหญ่รูปทรงทันสมัยเพียงคนเดียวหลังจากคุณย่าเสียชีวิตไป โทณสีบ้านเป็นโทณสีอ่อน ร่มรื่นด้วยต้นไม้ที่อยู่รายรอบบ้าน

- ในเรื่องปูจะเป็นพ่อสื่อให้เขมและแทนขวัญมารู้จักกัน และทำหน้าที่คอยวางแผนให้หลานทั้งคู่รักกัน เปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงตัวละครแต่ละคนให้มาเจอกัน เมื่อทุกคนมีปัญหาจะมาปรึกษาปูจารึกอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นสถานที่ปูจะต้อนรับบุคคลเหล่านั้นจึงเป็นฉากห้องรับแขกมีมากที่สุด คือ 14 ฉาก

- ส่วนฉากรองลงมาได้แก่ ฉากหน้าบ้าน ทั้งนี้เพราะสะดวกในการจัดพื้นที่ถ่ายทำ และยังให้ภาพที่สดชื่นปลอดโปร่ง มีต้นไม้แวดล้อม เหมาะกับแนวละครรักแนวตลกที่ต้องการเน้นความสดใสเป็นหลัก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 24 ภาพจากห้องรับแขกในบ้านปู่จาร์ก ในละคร “เจ้าบ่าวกันครัว”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 60. ตารางแสดงฉากบ้านนิชา (ภรรยาของปู่)

บ้านนิชา	จำนวนฉาก
1. ห้องรับประทานอาหาร	3
2. ห้องน้ำ	1
3. หน้าบ้าน	1
รวม	5

บ้านของนิชาเป็นบ้านหลังใหญ่ มีฐานะ เพราะเป็นเจ้าของธุรกิจสปา โทนสีบ้าน เป็นสีครีม

- นิชาโปรดปรานการรับประทานอาหารมากที่สุด เห็นได้จากขนมหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็น เค้ก โดนัท ที่วางอยู่บนโต๊ะอาหาร รวมทั้งมีความต่อเนื่องของฉากและเรื่องราวที่นิชาชอบไปทานอาหารที่ร้านขนมบ่อยๆ และทุกครั้งจะไปจะสั่งอาหารมารับประทานเต็มโต๊ะ ซึ่งเป็นการสร้างความหมายสื่อให้ผู้ชมรู้ถึงนิสัยชอบรับประทานอาหาร ดังนั้นจึงทำให้ฉากในบ้านของนิชา มีฉากห้องรับประทานอาหารมากที่สุด คือ 3 ฉาก

- ส่วนฉากหน้าบ้าน และฉากห้องน้ำ มีเพียงสถานที่ละ 1 ฉาก ตามที่บทละครกำหนด เนื่องจากนิชาเป็นตัวละครรอง ทำให้ฉากบ้านของนิชามีน้อยฉาก สาเหตุมาจากผู้เขียนบทมักจะให้ความสำคัญฉากขึ้นอยู่กับปัจจัยของความสำคัญของตัวละครด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 61. ตารางแสดงจากบ้านเต็มใจ (ลูกน้องของนางเอก)

บ้านปู	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	5
2. ห้องรับแขก	6
3. หน้าบ้าน	4
4. ในสวน+สนามหญ้า	1
5. ห้องรับประทานอาหาร	1
รวม	17

เต็มใจ เป็นลูกน้องที่บริษัทของแทนขวัญ บ้านอยู่ตรงข้ามกับเขม ลักษณะของบ้านเต็มใจเป็นโทนสีขาว เช่นเดียวกับบ้านของเขมเพราะอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน เป็นชายโสดอาศัยอยู่บ้านเพียงคนเดียว เฟอร์นิเจอร์ในบ้านส่วนใหญ่ทำด้วยไม้ เช่น ตู้ โต๊ะ เก้าอี้ บันได

- ฉากในบ้านที่ให้ความสำคัญได้แก่ ฉากห้องรับแขก ฉากห้องนอน และฉากหน้าบ้าน ตามลำดับ โดยฉากที่ดังกล่าวจะมีแทนขวัญเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวเสมอ เพราะเธอต้องการสืบว่าเขมเป็นเกย์หรือไม่เพื่อที่จะได้หาข้ออ้างไม่แต่งงานกับเขม

รูปที่ 25 ภาพห้องรับแขกในบ้านเต็มใจ ในละคร “เจ้าบ่าวกันครัว”

ตารางที่ 62. ตารางแสดงฉากบ้านคุณเนียบ (พ่อครัวร้านอาหารของพระเอก)

บ้านปู	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	1
2. หน้าบ้าน	1
รวม	2

คุณเนียบเป็นหัวหน้าพ่อครัวในร้านอาหารของเขม วันหนึ่งลูกเกิดไม่สบายทำให้ต้องรีบกลับบ้าน จึงมีฉากบ้านของคุณเนียบ ซึ่งเป็นบ้านหลังไม่ใหญ่มากนัก สกกับครอบครัวฐานะปานกลาง มีเพียงฉากห้องนอน และฉากหน้าบ้าน สถานที่ละ 1 ฉาก เนื่องจากตัวละครคุณเนียบเป็นตัวละครที่มีความสำคัญรองลงมา ฉากบ้านจึงมีน้อย และเป็นไปตามสถานการณ์ของเรื่องที่ตัวละครกำหนดมานั่นเอง

ตารางที่ 63. ตารางรวมแสดงฉากบ้านทั้งหมดในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”

บ้าน	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	65
2. ห้องนอน	63
3. หน้าบ้าน	62
4. ห้องรับประทานอาหาร	34
5. ล็อบบี้คอนโด	9
6. ห้องครัว	8
7. ทางเดินในบ้าน	4
8. สระว่ายน้ำ	3
9. ห้องน้ำ	2
10. ลิฟท์	2
11. ห้องดูหนังฟังเพลง	1
12. สวน /สนามหน้าบ้าน	1
รวม	237

- ฉากที่พบมากที่สุดได้แก่ ฉากห้องรับแขก มีทั้งหมด 65 ฉาก ทั้งนี้เพราะครอบครัวของแทนขวัญเป็นครอบครัวที่อบอุ่น พ่อแม่ ฟู ให้ความรักและความใจใส่กับแทนขวัญมาก เวลาที่ทุกคนในบ้านมีเรื่องที่ต้องพูดคุยกัน ศูนย์กลางของบ้านจึงเป็นที่ห้องรับแขก ซึ่งสอดคล้องกับในความเป็นจริง ที่พื้นที่ของห้องรับแขกจึงเป็นพื้นที่ที่ให้ครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน มีพูดคุย ปรึกษากัน เมื่อเป็นในละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว” ซึ่งผู้เขียนได้สอดแทรกเรื่องราวความผูกพันในครอบครัวไว้ โดยเฉพาะเน้นมากในเรื่องช่องว่างระหว่างวัยของปู่กับหลาน จึงมักจะมีฉากห้องรับแขกที่แสดงให้เห็นถึงความรักความผูกพันในครอบครัว สื่อให้ผู้ชมรู้ถึงการกระทำของตัวละคร

- รองลงมาได้แก่ ฉากห้องนอน มี 63 ฉาก เนื่องจากห้องนอนถือเป็นพื้นที่ส่วนตัว และผู้คนสามารถปลดปล่อยอารมณ์ตามใจนึกคิด และเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดเมื่อเวลาอยู่ในห้องนอน อีกทั้งละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว” เป็นละครประเภทรักแนวตลกผู้เขียนบทมักเน้นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวเป็นหลัก โดยเฉพาะในเรื่องนี้บทละครจะเน้นที่ความรักของเขมและแทนขวัญที่ต้องแต่งงานกัน โดยความเห็นชอบของผู้ใหญ่โดยที่ยังไม่ได้รักกัน เมื่อต้องแต่งงานและอยู่ด้วยกันในห้องนอนจึงต้องมีเรื่องกุกกิกกระหว่างเขมและแทนขวัญให้เห็น เช่น แทนขวัญรู้สึกอายในคืนแต่งงาน ไม่กล้านอนโดยที่มีเขมอยู่ด้วย รู้สึกกลัวเขมจะปล้ำ จึงแต่งตัวมิดชิดเสื้อแขนยาว ขาวๆ พอเขมเห็นก็เลยรู้สึกขำและเอ็นดูในความน่ารักของแทนขวัญ บางครั้งที่แทนขวัญไม่สบาย เขมก็จะคอยดูแล ทำอาหารมาป้อนให้ถึงบนที่นอน ทำให้แทนขวัญเริ่มรู้สึกในความดีของเขม เกิดเป็นความรักขึ้นมา เป็นต้น นอกจากนี้ละครเรื่องนี้มีคู่รักหลายคู่ อย่างเช่น พลายกับปลาบู่ ซึ่งอาศัยอยู่คอนโดห้องติดกัน มักจะไปมาสู่กันอยู่บ่อยๆ ส่วนปู่จาร์ก็กับนิชาก็รักกันด้วยความบังเอิญที่นิชามีวันหนึ่งที่เขมแต่งงานนิชาก็เสียใจ ปู่จาร์ก็ปลอบใจก็เลยทำให้มีอะไรกัน และกลายเป็นความรักในที่สุด จึงทำให้ฉากห้องนอนในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” มีมากถึง 63 ฉาก

- ส่วนฉากหน้าบ้าน พบมากเป็นอันดับที่ 3 มี 62 ฉาก อย่างที่กล่าวข้างต้นว่า ละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว” นอกจากจะเน้นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวแล้ว ยังสอดแทรกเรื่องราวความรักในครอบครัว ในเรื่องช่องว่างระหว่างวัย ระหว่างปู่จาร์กับแทนขวัญ ทำให้ตัวละครไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ ปู่มาเยี่ยมแทนขวัญที่บ้าน บางครั้งแทนขวัญก็ไปเยี่ยมปู่ที่บ้าน จึงต้องมีฉากหน้าบ้านเพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวละครมีการไปมาหาสู่กัน

(4.2) จากพื้นที่สาธารณะ ในละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว” ได้แก่ ร้านอาหาร ถนน บนเรือ(งานแต่งงาน) โรงพยาบาล สถานที่จัด event ร้าน Wedding ฟิตเนส สวนสาธารณะ ห้างสรรพสินค้า สปา ผับ สถานีตำรวจ สวนลุมไนท์บาร์ซาร์ ที่ว่าการอำเภอ ร้านกาแฟ ร้านดอกไม้ ร้านเช่าชุดราตรี ร้านเสริมสวย โรงแรม และปั้มน้ำมัน

ตารางที่ 64. ตารางแสดงจากพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ	จำนวนฉาก
1. ร้านอาหาร	116
2. ถนน	12
3. บนเรือ (งานแต่งงาน)	12
4. โรงพยาบาล	7
5. สถานที่จัด Event	7
6. ร้าน Wedding	5
7. ฟิตเนส	5
8. สวนสาธารณะ	5
9. ห้างสรรพสินค้า	4
10. สปา	3
11. ผับ	3
12. สถานีตำรวจ	3
13. สวนลุมไนท์บาร์ซาร์	3
14. ที่ว่าการอำเภอ	2
15. ร้านกาแฟ	2
16. ร้านดอกไม้	1
17. ร้านเช่าชุดราตรี	1
18. ร้านเสริมสวย	1
19. โรงแรม	1
20. ปั้มน้ำมัน	1
รวม	194

ฉากพื้นที่สาธารณะในละครเรื่องนี้มีฉากร้านอาหารมากที่สุดถึง 116 ฉาก เนื่องจากได้รวมจากร้านอาหารทั่วไปที่ตัวละครไปรับประทาน และร้านอาหารของเขมซึ่งในละครมี 2 Function คือ เป็นพื้นที่สาธารณะ และเป็นสถานที่ทำงานของเขมด้วยเช่นกัน โดยมีส่วนของฉากห้องครัวเพื่อแสดงบุคลิกความเป็นพ่อครัวมืออาชีพ 27 ฉาก ส่วนฉากรองลงมาได้แก่ ฉากบนถนน และฉากแต่งงานบนเรือ ซึ่งต้องถ่ายทำบนเรือจริงๆ และต้องใช้งบประมาณในการเช่าเรือค่อนข้างแพง ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับฉากนี้มากเป็นพิเศษ เพื่อให้คุ้มกับงบประมาณที่เสียไป ทำให้มีฉากแต่งงานบนเรือทั้งสิ้น 12 ฉาก

(4.3) ในละครเรื่อง “เจ้าบ่าวกันครัว” ฉากสถานที่ทำงานที่พบได้แก่ ที่ทำงานของนางเอก (แทนขวัญ) ที่ทำงานของพระเอก (เขม) , ที่ทำงานของตัวละครพระเอกคู่รอง (พลาย) , ที่ทำงานของนางเอกคู่รอง (ปลาบู่) ที่ทำงานของตัวละครที่ 2 ได้แก่ นิชา และพ่อของแทนขวัญ

ตารางที่ 65. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของแทนขวัญ

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	21
2. ทางเดินในบริษัท	12
3. ห้องพักพนักงาน	6
4. ห้องประชุม	5
5. ลีบบีภายในอาคาร	5
6. โรงงานน้ำมัน	3
รวม	52

แทนขวัญเป็นวิศวกร ทำให้งานในบริษัทรับเหมาก่อสร้างที่มีบริษัทแม่อยู่ที่ฝรั่งเศส จึงเป็นบริษัทที่มีกิจการใหญ่โต ตัวอาคารบริษัทจึงเป็นตึกขนาดใหญ่ และเนื่องด้วยแทนขวัญเป็นพนักงานระดับ Senior จึงมีห้องทำงานส่วนตัว แต่ไม่ใหญ่มากนัก มีอุปกรณ์สำนักงานทันสมัย ตรงกับสายงานที่ทำอยู่ แต่ห้องทำงานอาจจะไม่ค่อยเรียบร้อย เนื่องจากแทนขวัญเป็นสาวห้าว มั่นใจในตัวเองสูง และมุ่งมั่นกับการทำงาน จึงไม่ค่อยใส่ใจกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าใดนัก

รูปที่ 26 ภาพแทนขวัญไปตรวจงานที่โรงงานน้ำมัน ในละคร “เจ้าบ่าวกันครัว”

ตารางที่ 66. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของเขม

ร้านอาหาร	จำนวนฉาก
1. ภายในห้องรับประทานอาหาร	48
2. ห้องครัว	27
3. ลานจอดรถ	16
4. สถานที่ดูดวง	15
5. ห้องน้ำ	3
รวม	109

เขมเป็นเซฟี่มีระดับคุณภาพ และเรียนจบโดยตรงทางด้านคหกรรมศาสตร์ จึงมีความรู้เรื่องการทำอาหารเป็นอย่างดี ร้านอาหารเป็นโทนสีขาวสะอาด และทันสมัย บรรยากาศดี ทำให้มีลูกค้ามาใช้บริการที่ร้านกันแน่นร้านเป็นประจำ ด้วยความที่เขมเป็นผู้ขายหน้าตาดี มีเสน่ห์ที่ปลายจวัก จึงมักจะมีสาว ๆ มาอุดหนุนเป็นประจำ ทำให้ฉากในห้องรับประทานอาหารมีมากที่สุดถึง 48 ฉาก รองลงมาคือ ฉากห้องครัว มีทั้งหมด 27 ฉาก เป็นห้องครัวที่จัดวางสิ่งของเครื่องใช้อย่างเป็นระเบียบ และสะอาดถูกหลักโภชนาการ

ตารางที่ 67. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของพลาย

สำนักงาน SMEs	จำนวนฉาก
1. ทางเดินในบริษัท	7
2. ห้องทำงาน	5
3. ห้องประชุม	1
4. ห้องน้ำ	1
รวม	14

พลายเป็นคน 2 บุคลิก มี 2 อาชีพ คือ เป็นข้าราชการสำนักงานธุรกิจส่งเสริมการส่งออก ส่วนหลังเลิกงานรับหน้าที่เป็นหมอดูให้ที่ร้านอาหารของเขม ฉากสถานที่ทำงานของพลายส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นบริเวณทางเดินในบริษัท รองลงมาคือ ฉากห้องทำงานส่วนตัวของพลาย เพื่อแสดงถึงสถานะของพลายว่ามีตำแหน่งระดับหัวหน้า

ตารางที่ 68. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของปลาบู่

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. โรงปั้นดินเผา	7
2. สวน	3
3. ห้องงาน	1
รวม	11

ปลาบู่มีธุรกิจส่วนตัวเล็กๆ เป็นโรงงานทำเครื่องปั้นดินเผา เพื่อสะท้อนบุคลิกและสถานภาพของตัวละคร จึงมีฉากภายใน โรงงานปั้นดินเผาจำนวน 7 ฉาก ที่ยืนยันความเป็นสาวผู้มีใจรักศิลปะและมีจินตนาการของปลาบู่

ตารางที่ 69. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของนิชา

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. สปา	3
รวม	3

นิชาตัวละครที่หลงรักเขม แต่ตอนหลังเปลี่ยนมารักกับคุณปู่จาร์ก เป็นเจ้าของธุรกิจสปา ฉากสปาแสดงให้เห็นว่าฉากในละครได้อิงกับความเป็นจริงในสังคมขณะนั้นที่กำลังนิยมการทำสปา ดังนั้นในละครเรื่องนี้จึงฉากสปاپรากฏอยู่ในละคร จำนวน 3 ฉาก

ตารางที่ 70. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของพ่อแทนขวัญ

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ลานจอดรถ	1
รวม	1

ฉากในละครที่ศึกษาพบว่า ผู้ผลิตให้ความสำคัญกับตัวละครรองๆ ไม่มากนัก เพราะฉะนั้นสถานที่บางสถานที่ จึงไม่ต้องใช้สถานที่จริง แต่ใช้สถานที่แบบ Represented โดยสื่อผ่านความเป็นใจกลางเมืองย่านธุรกิจ เสริมด้วยคำพูดของนักแสดง ก็ทำให้ผู้ชมสามารถทราบได้ว่าที่นี่คือสถานที่ทำงานของพ่อแทนขวัญ หรืออาจจะเรียกตามศัพท์ที่ทีมงานละครเรียกกันว่าเป็นฉากผ่าน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(4.3) ในละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว” ฉากสถานที่ทำงานที่พบได้แก่ ที่ทำงานของนางเอก (แทนขวัญ) ที่ทำงานของพระเอก (เขม) ,ที่ทำงานของตัวละครพระเอกคู่รอง (พลาย) , ที่ทำงานของตัวละครรองที่ 2 ได้แก่ นิชา และพ่อของแทนขวัญ

ตารางที่ 71. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว”

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	127
2. ทางเดินในบริษัท	24
3. ที่จอดรถ	17
4. ห้องพักผ่อน	6
5. ห้องประชุม	6
6. ห้องน้ำ	4
7. หน้าบริษัท	3
8. โรงงานน้ำมัน	3
รวม	190

ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” ฉากสถานที่ทำงานมีฉากห้องทำงานมากที่สุด จำนวน 127 ฉาก

- ในที่นี้ฉากร้านอาหารของเขมนอกจากเป็นพื้นที่สาธารณะแล้วยังเป็นทำงานของเขมด้วย ซึ่งห้องทำงานของเขมก็คือภายในร้านที่สำหรับลูกค้ารับประทานอาหาร ส่วนแทนขวัญก็มีห้องทำงานส่วนตัวเนื่องจากแทนขวัญมีตำแหน่งเป็นระดับหัวหน้าทีมวิศวกร รวมทั้งพลายก็เป็นหัวหน้าในสำนักงานธุรกิจส่งออก ส่วนปลาบู่ก็เป็นเจ้าของโรงงานเครื่องปั้นดินเผา ทั้งหมดจึงต้องมีห้องทำงานส่วนตัว ดังนั้นฉากห้องทำงาน จึงเป็นการสื่อความหมายถึง ความเป็นผู้บริหาร หรือตำแหน่งในระดับสูง จึงมีห้องทำงานของตัวเอง

- ส่วนฉากรองลงมาได้แก่ ทางเดินในบริษัท และที่จอดรถ เป็นที่ที่ตัวละครมักจะมาเจอกัน อย่างเช่น เขมเอาอาหารมื้อกลางวันมาให้แทนขวัญที่บริษัท เป็นต้น

ตารางที่ 72. ตารางแสดงจากสถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. เกาะเกร็ด	2
2. แม่น้ำ	1
3. วัด	1
รวม	4

หลังจากชมและแทนขวัญแต่งงานกัน ทั้งคู่ยังไม่ได้ไปฮันนีมูน เขมจึงชวนแทนขวัญหยุดงาน 1 วัน เพื่อไปเที่ยวสถานที่ใกล้กรุงเทพฯ ซึ่งกระแสสังคมในขณะนั้นการท่องเที่ยวแบบ 1 วัน กำลังได้รับความนิยม ฉากสถานที่ท่องเที่ยวในเรื่องนี้จึงเป็นการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา ไปเกาะเกร็ด และไหว้พระที่วัด ฉากเหล่านี้แม้จะปรากฏในละครจำนวนน้อย แต่ช่วยสร้างสีสันให้ละครมีความโรแมนติกยิ่งขึ้น เนื่องด้วยภาพภาพที่ใช้สามารถสร้างอารมณ์ให้กับผู้ชมได้เป็นอย่างดี

รูปที่ 27 ภาพการล่องเรือเที่ยวของพระเอกและนางเอก ในละคร “เจ้าบ่าวกับคนครัว”

เมื่อได้ทราบประเภทของฉากทั้งหมดในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” แล้ว ผู้วิจัยจะ
ได้ทำการวิเคราะห์ในลักษณะการนำเสนอของการสร้างความหมายของฉาก ฉากที่เด่นที่สุดของแต่ละ
เรื่องซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องราวในละคร โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญดังที่กล่าวไว้ข้างต้น
ได้แก่ ฉากร้านอาหารของเขม ซึ่งเป็นฉากสำคัญของเรื่องมีความเกี่ยวข้องกับ Theme เรื่องราว ตามชื่อ
ของเรื่องคือ “เจ้าบ่าวก้นครัว” ฉากร้านอาหารของเขมในเรื่องถ่ายทำที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง โดยได้ทำ
หน้าที่เป็นแบ็คกราวด์ที่ดีให้กับพื้นที่การแสดง ช่วยสร้างบรรยากาศอารมณ์ให้กับผู้ชม รวมทั้งยัง
เสริมบุคลิกตัวละครอย่างเขม ให้เด่นชัด ว่าเป็นเจ้าของร้านอาหารแห่งนี้ ที่สำคัญยังสะดวกต่อการ
ถ่ายทำของทีมงานอีกด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์สัญลักษณ์ตามแนวคิดของ C.Pierce ในละครเจ้าบ่าวก้นครัว มีดังนี้

สำหรับฉากร้านอาหารของเขม ในลักษณะการตีความประเภทของสัญลักษณ์ตาม
องค์ประกอบ 3 ประเภท อ้างถึง C.Peirce : 1996 ที่กล่าวถึงสัญลักษณ์ (Sign) อาจจะประกอบด้วย
รูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งอาจมีทั้ง Icon Index และ Symbol รวมอยู่ด้วยกัน

- ฉากร้านอาหารเป็น Icon ได้แก่ ฉากเปิดเรื่องที่แนะนำตัวละครเขม โดยเป็น
ฉากที่เขมจัดงานเลี้ยงฉลองการเปิดร้านครบรอบ 1 ปี โดยมีเพื่อนๆสาว ๆ ล้วนมาแสดงความยินดี การ
สื่อความหมายในฉากนี้ นอกจากร้านอาหารขนาดใหญ่ที่ตกแต่งอย่างสะอาดเรียบร้อย โทนสีเป็นสี
ขาวสะอาด แสดงถึงการถูกหลักอนามัย อาหารมีการจัดจานใช้ผักสดทำให้สีสดใสสวยงาม ให้ความรู้
ว่าเป็นเจ้าของร้านอาหารที่มีความพิถีพิถันในการทำอาหาร ส่วนช่อดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ของการ
แสดงความยินดี ส่วนตัวละครประกอบที่เป็นหญิงล้วน เป็นการสื่อความหมายให้ผู้ชมทราบว่า เขม
เป็นผู้ชายที่มีเสน่ห์ เป็นที่รักของเพื่อนๆ โดยเฉพาะเพื่อนสาว ๆ นอกจากนี้ฉากร้านอาหารยังเป็นฉาก
ที่แทนขวัญได้เจอกับเขมเป็นครั้งแรกโดยแทนขวัญมาทานอาหารที่ร้านนี้เพื่อดูว่าผู้ชายที่จะแต่งงาน
ด้วยมีหน้าตาเป็นอย่างไร ซึ่งวันที่แทนขวัญมารับประทานอาหารและเรียกเขมมาเซ็คบิล เพราะคิดว่า
เป็นพนักงานในร้าน แต่เขมบอกไม่เป็นไร ขอเลี้ยงอาหารมื้อนี้เอง ในโอกาสที่แทนขวัญอุตสาหมาดู
ตัวเจ้าบ่าวด้วยตัวเอง ทำให้แทนขวัญรู้สึกเสียหน้า เป็นการเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างเขมและแทน
ขวัญที่ไม่ค่อยราบรื่นเท่าใดนัก เป็นต้น จะเห็นว่าภาพร้านอาหาร คือภาพที่มองเห็น และชี้ให้เห็นถึง
การเป็นสถานที่ประกอบอาชีพของเขม

- ฉากร้านอาหารเป็น Index ภาพที่เห็นเป็นร้านอาหารที่มีลูกค้ามารับประทานอาหารเต็มเกือบทุกโต๊ะ ซึ่งให้เห็นว่าร้านอาหารนี้เป็นร้านที่มีชื่อเสียง ภายในร้านผ้าปูโต๊ะใช้สีม่วง เพราะด้วยคาแรกเตอร์ของเขทเป็นคนที่ใช้ชีวิตแบบมีรสนิยม ทุกอย่างต้องมีระเบียบ เช่น ในห้องนอนเสื้อผ้ายจะแยกแขวนเป็นโทนสี ขาวแยกขาว สีแยกสี ถุงเท้าก็แยกสีม่วงเก็บอย่างเรียบร้อย ด้วยลักษณะของตัวละครแบบนี้เลยสร้างเรื่องให้ตัวพระเอกเหมือนเป็นเกย์ นางเอกเองก็เข้าใจผิดคิดว่าพระเอกเป็นเกย์ และสีที่บ่งบอกความเป็นเกย์ก็คือ สีม่วง อย่างในละครพอแทนขวัญมาเห็นร้านและเจอเขมครั้งแรกก็คิดว่าพระเอกเป็นเกย์ ส่วนการตกแต่งร้านทุกโต๊ะมีแจกันดอกไม้วางบนโต๊ะจานช้อน แก้ววางไว้ครบชุด รวมทั้งผ้ากันเปื้อนสำหรับรับประทานอาหารวางไว้บนโต๊ะอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีป้ายชื่อร้านว่า คุณเขม เพื่อบอกถึงสถานะของตัวละครอย่างพระเอกว่าเป็นเจ้าของร้านอาหารอีกด้วย

- ฉากร้านอาหารเป็น Symbol เป็นสัญลักษณ์ ของความเป็นตัวตนของเขม เพราะร้านอาหารคือ ชีวิตจิตใจของเขม จากที่เขมสะสมเงินมาทั้งชีวิตเพื่อเปิดร้านอาหารร้านนี้ และยังเป็นตัวแทนความรักของเขมและแทนขวัญ เพราะทั้งคู่ได้เจอกันเป็นครั้งแรกที่ร้านอาหารแห่งนี้

อย่างไรก็ดีอุปกรณ์ประกอบฉากก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ฉากในละครสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และยังเป็นแนวทางช่วยชี้ชัดให้ทราบถึงสถานที่ เวลา ตามบทหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้มากขึ้น (อ้างถึง ชูไรมาน เวศยาภรณ์ : 2541) และยังเป็นการจัดให้มีการต่อเนื่องในรูปแบบ (Continuity of style) ได้แก่ อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทหลัก (Set props) และอุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริมบุคลิกของตัวละคร (Hands props)

- อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทหลัก ได้แก่ โต๊ะอาหารมีผ้าคลุมสีขาวแสดงถึงความสะอาดถูกหลักโภชนาการ และยังซ่อนทับด้วยผ้าปูโต๊ะสีชมพูเข้มแสดงถึงสีสันสดใสตามแนวของละครประเภทรักแนวตลก ที่ต้องเน้นโทนสีสดใส เก้าอี้ เคาท์เตอร์ทำอาหารในครัว เครื่องครัว เคาท์เตอร์เก็บเงิน เตาอบ เตาแก๊ส อุปกรณ์ในการทำอาหาร เช่น เครื่องปรุงถูกจัดวางอย่างเป็นระเบียบ สามารถหยิบได้ง่าย ผักผลไม้ สำหรับเตรียมทำอาหาร จานชาม หม้อ ล้วนแสดงถึงความ เป็นร้านอาหารที่พิถีพิถันในการทำอาหารและเน้นถูกหลักโภชนาการ สัมกับที่เจ้าของร้านเรียนจบด้านคหกรรมศาสตร์มาโดยตรง เป็นต้น

- ส่วนอุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริมบุคลิกตัวละคร จะเป็นของที่ตัวละครถือเข้ามา เช่น เขมถือเมนูมารับ order จากลูกค้า มีปากกา สมุดจด order อีกด้วย แสดงให้เห็นว่าเขม นอกจากจะเป็นเจ้าของร้านแล้ว ยังดูแลลูกค้าด้วยตัวเอง แสดงถึงความใส่ใจในบริการเป็นพิเศษอีกด้วย

การวิเคราะห์ตามแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) (อ้างอิง ซูโรมาน เวศยาภรณ์ : 2541)

- จากฉากร้านอาหารจะเห็นว่า เป็นลักษณะของฉากแบบ Presentation Form กล่าวคือ ภาพฉากร้านอาหาร คือเป็นสถานที่บริการสำหรับผู้ที่มารับประทานอาหาร ซึ่งเป็นลักษณะของฉากที่เหมือนจริงคือ และยังเป็นภาพตัวแทนตัวตนของเขม โดยอาศัยอุปกรณ์ประกอบฉากทั้งประเภทหลักและประเภทเสริมบุคลิกตัวละคร รวมทั้งการกระทำคำพูดของตัวละคร เป็นองค์ประกอบในการสื่อความหมาย เช่น เขมทำอาหารด้วยความพิถีพิถัน มีการถ่ายทำขั้นตอนการทำอาหาร การจัดจานอย่างสวยงามด้วยผักผลไม้หลายสี รวมทั้งยังเป็นภาพแทนความสัมพันธ์ของเขมและแทนขวัญที่เริ่มต้นเจอกันครั้งแรก ณ ร้านอาหารแห่งนี้ ล้วนเป็นการสื่อความหมายเรื่องราวแฝงในละครผ่านฉากเหล่านี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่ (5.) “รักติดลบ”

ออกอากาศทางช่อง 7 16 มกราคม – 6 มีนาคม 2549 เวลา 20.25 น. - 22.30 น. จำนวน 15 ตอน

ตัวละคร

ชาวิน	-	พระเอก
ปาไลตา	-	นางเอก
ธีรวิทย์	-	พระเอกคู่รอง
โสมส่องแสง	-	นางเอกคู่รอง
แม่ของชาวิน	-	ตัวละครรอง
ปุณณะ	-	ตัวละครรอง
ปราณี	-	ตัวละครรองที่ 2
ปารันัน	-	ตัวละครรองที่ 3
ผู้ใหญบ้าน	-	ตัวละครประกอบ

เรื่องย่อละคร

ปาไลตา พนักงานดีเด่นของ โรงแรมสวรรค์บุรี ได้รับการเลื่อนขั้นเป็นหัวหน้า แม่บ้าน โดยหญิง สาวดิบโตมากับ ปราณี แม่ที่ชอบสร้างหนี้สิน แถม ปารันัน น้องชายยังติดรูปไปวันๆ การเลื่อนขั้นทำให้เธอต้องขบเคี้ยวกับ ชาวิน ลูกชายคนเล็กของ สุรรัตน์ เจ้าของโรงแรม ซึ่งถูกลงโทษตัดนิสัยให้มาทำงานเป็นพนักงาน แต่หญิงสาวไม่รู้ข้อเท็จจริงนี้

ปาไลตา ไม่ยอมเซ็นใบผ่านงานให้ ชาวิน ชายหนุ่มจึงต้องนั่งบริหาร โรงแรมตามคำสั่งญาติกับมารดา ชาวิน รู้ว่าแม่ของ ปาไลตา กู้เงินไปจากแม่ของเขา จึงคิดแก้แค้น ย้าย ปาไลตา มาทำงานที่คฤหาสน์ ปาไลตา ต้องตกใจเมื่อเห็นเจ้านายคือ ชาวิน ในขณะที่ธีรวิทย์ พี่ชายของ ชาวิน รู้สึกประทับใจหญิงสาวตั้งแต่แรก ความใกล้ชิดกันทำให้ ปาไลตา อดห่วงใจกับ ชาวิน ไม่ได้ ส่วน ชาวิน รู้ตัวว่าหลงรัก ปาไลตา เช่นกัน

สุรรัตน์ คิดจับคู่ ธีรวิทย์ กับ โสมส่องแสง ลูกสาวของเพื่อน แต่ โสมส่องแสง ชอบ ชาวินมากกว่า โสมส่องแสง รู้ว่า ปาไลตา คู่แค้นในอดีตเป็นคนใช้ของ ชาวิน จึงหาทางกลั่นแกล้ง ปาไลตา แต่กลับยิ่งทำให้ ชาวิน เห็นใจ แต่ ปาไลตา ยิ่งน้อยใจ จึงหันไปสร้างความสนิทสนมกับ ธีรวิทย์ ทำให้ ชาวิน หึงหวง ธีรวิทย์ รู้ว่า โสมส่องแสง ชอบ ชาวิน จึงวางแผนจับให้แต่งงานแทน ปาไลตา ได้

เจอกับ ปู่ชนะ ทั้งคู่คุยกันถูกคอและรู้ว่า ปาลิตา มีใจให้กับ ชาวิน หลานชายคนโปรด ปู่ชนะ จึงเปิดเผยเรื่องนี้ในวันแต่งงาน ชาวิน จึงตัดสินใจตัดสินใจ ปาลิตา หนีไป ชีรวิทย์ จึงต้องแต่งงานกับ โสมส่องแสง

ชาวิน ประกาศแต่งงานกับ ปาลิตา ทำให้ สุรรัตน์ ไม่พอใจจนมีปากเสียงกับ ปรานี แม่ของปาลิตา และ ปาลิตา ต้องเก็บของย้ายออกจากบ้านและยืมเงิน ปู่ชนะ มาใช้หนี้ สุรรัตน์ ชีรวิทย์ น้อยใจแม่จึงแอบ ไปเป็นผู้บริหารสยามพาราไดซ์ และติดต่อ ปาลิตา มาเป็นผู้บริหารด้วย ทำให้ สุรรัตน์ ไม่พอใจและช็อกหมดสติไป ปาลิตา รู้ความจริงที่หลังจึงตัดสินใจลาออก ชาวิน เข้ามาดูแลสวัสดิ์บุรีในสถานการณ์ที่ย่ำแย่ ต่อมา ชาวิน กับ ชีรวิทย์ ได้ปรับความเข้าใจกัน ช่วยกันฟื้นฟูกิจการโรงแรม ชาวิน ยังเข้าใจผิดคิดว่า ปาลิตา จะแต่งงานกับ ปู่ชนะ วันแต่งงานของปู่กลายเป็นว่า เจ้าสาวคือปรานีทำให้ชาวินเสียใจมากจึงรีบไปสารภาพรักกับปาลิตาทันที

จากการศึกษาวิธีตีละคร พบว่าฉากที่ปรากฏในละคร“รักคิดลบ” มีดังนี้

(5.1) ในละครเรื่อง “รักคิดลบ” ฉากบ้านที่พบได้แก่ บ้านของนางเอก (ปาลิตา) บ้านของพระเอก (ชาวิน) กระท่อมของพระเอกนางเอก บ้านของตัวละครนางอิจฉา (โสม) บ้านของตัวละครที่ 3 (ปู่ของชาวิน) บ้านของนักแสดงประกอบ ได้แก่ เจ้าใหญ่ ผู้ใหญ่บ้าน

ตารางที่ 73. ตารางแสดงฉากบ้านปาลิตา (บ้านนางเอก)

บ้านปาลิตา	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	25
2. หน้าบ้าน	24
3. ห้องนอน	7
4. หลังบ้าน	2
รวม	58

• บ้านปาลิตาเป็นบ้านไม้เก่าๆ อยู่ในชุมชน ภายในบ้านมีรูปเก่าๆของพ่อใส่กรอบติดไว้ที่ผนัง แสดงให้ผู้ชมรู้ว่า พ่อของปาลิตาเสียชีวิตไปแล้ว และปาลิตาอาศัยอยู่กับแม่และน้องเฟอรรี่เจอร์รี่ในบ้านไม่ค่อยมีอะไรมากนัก มีเพียงชุดรับแขกเล็ก ซึ่งอุปกรณ์ประกอบฉากเหล่านี้ สะท้อนให้ผู้ชมรับรู้ถึงสถานภาพทางบ้านของปาลิตาได้อย่างชัดเจน พื้นที่ในบ้านของปาลิตามีไม่มากนัก เนื่องจากเป็นบ้านหลักเล็ก

- ฉากที่ใช้ส่วนใหญ่จึงเป็น ฉากห้องรับแขก มี 25 ฉาก เนื่องจากเป็นที่กว้าง และง่ายต่อการวางมุมกล้อง
- ฉากหน้าบ้าน มี 24 ฉาก ซึ่งเป็นไปตามบทละคร เพราะปาลิตาเป็นคนสวย จิตใจดี จึงเป็นที่รักของหนุ่มๆ รวมทั้งพระเอกและพี่ชายของพระเอก ทำให้หนุ่มๆ เวะเวียนมาหาปาลิตาบ่อยครั้ง ดังนั้นจึงมีฉากหน้าบ้านปรากฏอยู่ในฉากบ้านของปาลิตามากเป็นอันดับ 2

ตารางที่ 74. ตารางแสดงฉากบ้านวิน (บ้านพระเอก)

บ้านปาลิตา	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	65
2. ห้องรับแขก	50
3. ในสวน+สนามหญ้า	29
4. ห้องรับประทานอาหาร	21
5. ห้องครัว	13
6. หน้ารั้วบ้าน	7
7. ห้องดูหนังฟังเพลง	6
8. ห้องทำงาน	6
9. ทางเดินในบ้าน	6
10. สระว่ายน้ำ	5
11. ระเบียงบ้าน	2
12. ห้องน้ำ	2
รวม	212

- ธาวิน เป็นลูกเจ้าของโรงแรมสวัสดีบุรี ซึ่งตกทอดมาตั้งแต่สมัยรุ่นคุณปู่ รูปแบบบ้านเป็นลักษณะผู้ดีเก่า ดูจากเฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านอาจจะไม่ใช่สไตล์ทันสมัยหรือโมเดิร์น แต่ยังคงเป็นความเก่าแต่เรียบดูดี

- ฉากที่นำเสนอในบ้านหลังนี้มากที่สุดคือ ฉากห้องนอน มีทั้งหมด 65 ฉาก โดยห้องของชาวินจะตกแต่งด้วยภาพผนังห้องต่างประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นว่าชาวินเป็นนักเรียนนอกที่เพิ่งกลับมาจากต่างประเทศ
- ฉากบ้านของชาวินมีการนำเสนอมากถึง 212 ฉาก ทั้งนี้เพราะบทละครกำหนดให้ปาลิตาต้องย้ายมาอยู่บ้านของชาวินเพื่อเป็นการใช้หนี้ที่แม่ของปายืมเงินจากแม่ของวิน

รูปที่ 28 ภาพบ้านของพระเอก (ชาวิน) ในละคร “รักติดลบ”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 29 ภาพห้องรับแขกในบ้านพระเอก (ชาวิน) ในละคร “รักติดลบ”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 75. ตารางแสดงฉากบ้านในป่า (กระท่อมที่พระเอกนางเอกหนีไปด้วยกัน)

บ้านปาลิตา	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	10
2. หน้าบ้าน	9
รวม	19

ฉากกระท่อมที่ชาวินและปาลิตาหนีมาอยู่ด้วยกันในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง เป็นกระท่อมที่ทีมงานฝ่ายศิลปกรรมสร้างขึ้นเอง ซึ่งในละครจะเห็นว่ามีย่านหลายหลัง แต่จริงๆแล้วมีกระท่อมเพียงหลังเดียว แต่ทีมงานผู้กำกับใช้มุมกล้องหลอกถ่าย ทำให้ดูเหมือนมีย่านหลายหลังอยู่ในบริเวณเดียวกัน และเนื่องจากเป็นกระท่อมหลังเล็กๆกลางป่า จึงมีพื้นที่ส่วนน้อยมีแค่ห้องนอน และหน้าบ้านเท่านั้น จำนวนฉากที่ปรากฏในละครจึงมีจำนวนไม่แตกต่างกันมากนักดังตาราง

รูปที่ 30 ฉากกระท่อมของพระเอกนางเอก ในละคร “รักติดลบ”

ตารางที่ 76. ตารางแสดงฉากบ้านเจ้าใหญ่ (คนที่นางเอกไปขอทำงานด้วย)

บ้านปาลิตา	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	2
2. ห้องรับแขก	1
รวม	3

ฉากบ้านเจ้าใหญ่เป็นบ้านไม้หลังพอประมาณ ใหญ่กว่าบ้านของปาลิตา เพราะค่อนข้างมีฐานะ เพราะทำธุรกิจหลอกผู้หญิงไปขายตัว เจ้าใหญ่เป็นตัวละครประกอบที่เป็นสีสันของเรื่องที่ปาลิตาเกือบหลงกลต้องถูกเจ้าใหญ่หลอกไปขายตัว แต่บังเอิญตำรวจมาจับได้ซะก่อน ซึ่งจากเหตุการณ์นี้ทำให้ปาลิตาติดร่างแหถูกจับไปสถานีตำรวจด้วย เจ้าใหญ่เป็นนักแสดงประกอบในเรื่อง ดังนั้นฉากบ้านเจ้าใหญ่จึงมีเพียง 3 ฉาก ตามที่บทละครกำหนดไว้ และขึ้นอยู่กับปัจจัยของความสำคัญของตัวละครอีกด้วย

ตารางที่ 77. ตารางแสดงฉากบ้านโสม (นางร้าย)

บ้านโสม	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	6
2. ห้องนอน	4
3. ห้องน้ำ	1
4. ห้องรับประทานอาหาร	1
5. หน้าบ้าน	1
รวม	13

โสม เป็นสาวทันสมัย เรียนอยู่ต่างประเทศ มั่นใจในตัวเองสูง แต่ฐานะทางบ้านกำลังย่ำแย่ คูดีแต่เพียงเปลือกนอก แม่ของโสมจึงยุให้โสมแต่งงานกับชาวิน เพื่อหวังมรดก ดังนั้นรูปแบบบ้านของโสมจึงมีขนาดพอประมาณ ไม่ใหญ่โตมากนัก เฟอร์นิเจอร์ในบ้านใช้เป็นโทนสีอ่อน สไตส์โมเดิร์น ฉากในบ้านที่พบมากที่สุดได้แก่ ฉากห้องรับแขก เนื่องจากสะดวกต่อการถ่ายทำ

ตารางที่ 78. ตารางแสดงฉากบ้านปู่ (บ้านปู่ของพระเอก)

บ้านปาลิตา	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	7
2. หน้าบ้าน	6
รวม	13

ปู่เป็นตัวละครที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในช่วงท้ายของเรื่อง ทำให้ฉากบ้านของปู่มีความสำคัญน้อยกว่าฉากบ้านของพระเอกนางเอก ซึ่งเป็นตัวละครหลัก จะเห็นได้จากตารางข้างต้น มีเพียงฉากห้องรับแขก และฉากหน้าบ้าน ซึ่งมีจำนวนฉากไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้เพื่อประหยัดเวลาในการจัดฉาก และงบประมาณในการถ่ายทำ เพราะละครเรื่องนี้ถ่ายทำไป ออกอากาศไป ทำให้ทีมงานไม่มีเวลาหาสถานที่ถ่ายทำมากนัก

ตารางที่ 79. ตารางแสดงฉากคอนโดของธีรวิทย์ (พี่ชายพระเอก)

บ้านปาลิตา	จำนวนฉาก
1. ทางเดินในห้อง	5
2. ห้องรับแขก	4
3. หน้าห้อง	2
4. ห้องนอน	1
5. ห้องรับประทานอาหาร	1
รวม	13

คอนโดของธีรวิทย์อยู่ในช่วงท้ายของเรื่อง เมื่อความจริงเปิดเผยว่าธีรวิทย์โกงบริษัท เขาจึงย้ายออกมาอยู่ที่คอนโดมิเนียม ทำให้ฉากที่ปรากฏมีจำนวนทั้งหมด 13 ฉาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยในเรื่องของบทละครเป็นตัวกำหนด

ตารางที่ 80. ตารางแสดงฉากกระท่อมของผู้ใหญ่บ้าน

บ้านปาลิตา	จำนวนฉาก
1. ห้องนอน	8
2. หน้าบ้าน	3
3. รวม	11

ฉากกระท่อมของผู้ใหญ่บ้านเป็นกระท่อมหลังเดียวกับที่ธาวินและปาลิตาอาศัยอยู่ด้วยกัน โดยเป็นกระท่อมที่ทีมงานฝ่ายศิลปกรรมหาสถานที่และสร้างขึ้นเอง เป็นลักษณะกระท่อมหลังเล็ก ๆ พื้นที่ใช้สอยมีเพียงห้องนอน และส่วนด้านหน้าบ้าน จากการศึกษาในละครภาพที่นำเสนอออกอากาศจะเห็นว่ามีย่านหลายหลัง แต่จริงๆแล้วมีกระท่อมเพียงหลังเดียว แต่ทีมงานผู้กำกับใช้มุมกล้องหลอกถ่าย ทำให้ดูเหมือนมีย่านหลายหลังอยู่ในบริเวณเดียวกัน

ตารางที่ 81. ตารางรวมแสดงฉากบ้านทั้งหมดในละคร “รักติดลบ”

บ้าน	จำนวนฉาก
1. ห้องรับแขก	97
2. ห้องนอน	93
3. หน้าบ้าน	52
4. สวน / สนามหน้าบ้าน	29
5. ห้องรับประทานอาหาร	23
6. ห้องครัว	13
7. ทางเดินในบ้าน	11
8. ห้องนั่งเล่น	6
9. สระว่ายน้ำ	5
10. ห้องน้ำ	3
11. หลังบ้าน	2
12. ระเบียงบ้าน	2
รวม	336

- ฉากบ้านในละครเรื่อง “รักติดลบ” มีทั้งหมด 336 ฉาก ฉากที่พบมากที่สุด ได้แก่ ฉากห้องรับแขก มีทั้งหมด 97 ฉาก แสดงให้เห็นว่า ทั้งนี้เพราะศูนย์กลางของบ้านเป็นห้องรับแขก ที่ๆตัวละครมักจะกลับมาเจอกัน อย่างเช่น เมื่อธาวิณกลับจากที่ทำงานก็จะมาแวะนั่งพักผ่อนที่มุมห้องรับแขก และอาจพูดคุยปรึกษาหารือกับแม่ ซึ่งสอดคล้องกับในความเป็นจริง ที่พื้นที่ของห้องรับแขกจึงเป็นพื้นที่ที่ให้ครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน มีพูดคุย ปรึกษากัน เมื่อเป็นในละครเรื่อง “รักติดลบ” ซึ่งผู้เขียนได้สอดแทรกเรื่องราวความผูกพันในครอบครัวไว้ ที่ในเรื่องแม่ก็จะเอาใจใส่ธาวิณมากเป็นพิเศษ เพราะเป็นลูกคนเล็ก และเห็นว่าไม่ค่อยสนใจการทำงาน แม่จึงคอยเอาใจใส่ธาวิณมาก จึงมีฉากที่ทั้งคู่จะต้องเจอกันที่ห้องรับแขกปรากฏมากที่สุดเป็นอันดับ 1

- รองลงมาได้แก่ ฉากห้องนอน มี 93 ฉาก เนื่องจากห้องนอนถือเป็นพื้นที่ส่วนตัว และผู้คนสามารถปลดปล่อยอารมณ์ตามใจนึกคิด และเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดเมื่อเวลาอยู่ในห้องนอน อีกทั้งละครเรื่อง “รักติดลบ” เป็นละครประเภทรักแนวตลกผู้เขียนบทมักเน้นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวเป็นหลัก เมื่อปาลิตาต้องมาเป็นคนใช้ที่บ้านของธาวิณ ก็ต้องมาทำหน้าที่ปลุกธาวิณทุกวัน เพราะธาวิณเป็นคนชอบนอนตื่นสาย โดยในห้องนอนของธาวิณตกแต่งด้วยภาพศิลปินต่างประเทศ เช่น ภาพนักร้องวง U2 แสดงให้เห็นว่าธาวิณเป็นนักเรียนนอกเพิ่งกลับจากต่างประเทศ เป็นต้น อีกทั้งเมื่อธาวิณและปาลิตาไปอาศัยอยู่ด้วยกันในกระท่อม ซึ่งมีแต่ห้องนอน จึงปรากฏฉากห้องนอนมากเป็นอันดับ 2

รูปที่ 31 ภาพห้องนอนของพระเอก (ธาวิณ) ในละคร “รักติดลบ”

● ส่วนฉากหน้าบ้าน พบมากเป็นอันดับที่ 3 ทั้งนี้เพราะจากเรื่องราวของละครในบางฉากของบ้าน ทุกครั้งที่ปาลิตาเข้าใจผิดกับชาวิน เธอจะหนีกลับไปอยู่บ้าน ทำให้ชาวินต้องตามมาหา บางครั้งชาวินยืนรออยู่หน้าบ้านท่ามกลางฝนตกเพื่อขอความเห็นใจจากปาลิตา เป็นการสื่อความหมายให้ผู้ชมรู้สึกสงสารชาวินมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

(5.2) ในละครเรื่อง “รักคิดลบ” ฉากสถานที่ทำงานที่พบได้แก่ ที่ทำงานของพระเอก (ชาวิน) ที่ทำงานของตัวละครรองที่ 2 ได้แก่ ปู่ของชาวินและธีรวิทย์, ที่ทำงานของนางเอก (ปาลิตา)

ตารางที่ 82. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของวิน (พระเอก)

โรงแรมสวีตดีบุรี	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	101
2. ล็อบบี้โรงแรม	30
3. หน้าลิฟท์	29
4. ทางเดินในโรงแรม	27
5. ห้องพักผ่อนพนักงาน	21
6. ห้องประชุม	15
7. หน้าโรงแรม	10
8. ห้องน้ำ	8
9. ในสวน	7
10. ห้องแต่งตัวสำหรับพนักงาน	7
11. โรงอาหารของพนักงาน	3
12. หลังโรงแรม	3
13. ห้องเก็บเอกสาร	2
14. คริว	1
15. ห้องเก็บของ	1
16. ลานจอดรถ	1
17. คาดฟ้า	1
รวม	266

- ในละครเรื่องนี้กำหนดให้โรงแรมสวีสวีดีบุรีเป็นโรงแรมระดับ 5 ดาว สถานที่โรงแรมที่ใช้จึงเป็นโรงแรมที่ค่อนข้างคูดี ทันสมัย โดยสื่อความหมายผ่านคำพูดของตัวละครที่แม่ของวินมักจะพูดว่า โรงแรมของเราเป็นโรงแรม 5 ดาว เป็นต้น

- ฉากห้องทำงานเป็นฉากที่พบมากที่สุด 101 ฉาก เพราะเป็นฉากห้องทำงานของแม่ ธาวิน และธีรวิทย์ รวมทั้งผู้จัดการทั่วไปคนอื่นๆด้วย

- ส่วนฉากรองลงมาได้แก่ ล็อบบี้โรงแรม ด้านหน้าลิฟท์ ทางเดินในโรงแรม ทั้งนี้เพราะสะดวกต่อการถ่ายทำ รวมทั้งละครเรื่องนี้ถ่ายไปออกอากาศไป ทีมงานจึงต้องประหยัดเวลา และย้ายฉากในแต่ละสถานที่ให้น้อยที่สุด

ตารางที่ 83. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของปู

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงานมูลนิธิริ่วมกัตัญญู	4
รวม	4

ปูทำงานเป็นอาสาสมัครมูลนิธิริ่วมกัตัญญู เพื่อยืนยันการทำงานในมูลนิธิ จึงใช้อุปกรณ์ประกอบฉากเข้ามาเสริม เช่น วิทยุมือถือ รถร่วมกัตัญญู แสดงให้เห็นว่าทีมงานผู้ผลิตได้ใช้รูปแบบการจัดฉากแบบ Represented เพื่อสะท้อนบุคลิกของตัวละครปูให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตารางที่ 84. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานของปาลิตา (ร้านขายข้าวขาหมู)

ร้านขายข้าวขาหมู	จำนวนฉาก
1. ภายในร้าน	21
รวม	21

หลังจากลาออกจากโรงแรมสวีสวีดีบุรี ปาลิตามาเปิดร้านขายข้าวขาหมูกับแม่และน้องชาย ร้านเป็นอาคารพาณิชย์ เปิดโล่ง มีโต๊ะสำหรับลูกค้า เหมือนรูปแบบร้านอาหารตามสั่งทั่วไป

ตารางที่ 85. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานใหม่ของธีรวิทย์

โรงแรมสยามพาราไดซ์	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	15
2. แผนกต้อนรับ	6
3. ห้องประชุม	5
4. หน้าโรงแรม	1
รวม	27

ฉากสถานที่ทำงานใหม่ของธีรวิทย์เป็นโรงแรมสยามพาราไดซ์ เป็นโรงแรมที่ไม่ใหญ่โตมากนัก เมื่อเทียบกับโรงแรมสวัสดีบูรีของชาวิน เนื่องจากเป็นฉากที่เข้ามาเสริมในช่วงภาวะวิกฤตของเรื่อง ทำให้พื้นที่ที่ใช้ถ่ายทำมีเพียงไม่กี่ส่วนเท่านั้น ได้แก่ ห้องทำงาน แผนกต้อนรับ หน้าโรงแรม และห้องประชุม รวมทั้งสิ้น 27 ฉาก

ตารางที่ 86. ตารางแสดงฉากสถานที่ทำงานทั้งหมดในละคร “รักคิดลบ”

สถานที่ทำงาน	จำนวนฉาก
1. ห้องทำงาน	141
2. ทางเดิน	27
3. ห้องประชุม	15
4. หน้าบริษัท	11
5. ที่จอดรถ	1
รวม	58

- ในละคร “รักคิดลบ” ฉากสถานที่ทำงานมีฉากห้องทำงานมากที่สุด จำนวน 141 ฉาก ทั้งนี้เนื่องจากตัวละครในเรื่องทั้ง ชาวิน ปาลิตา ธีรวิทย์ แม่ของชาวิน ทุกคนล้วนทำงานในโรงแรม มีฐานะเป็นเจ้าของโรงแรม และระดับหัวหน้างาน จึงมีห้องทำงานส่วนตัว เพื่อแสดงถึงบุคลิกของตัวละคร ดังนั้นฉากห้องทำงานส่วนตัว จึงเป็นการสื่อความหมายถึง ความเป็นผู้บริหารหรือตำแหน่งในระดับสูง จึงมีห้องทำงานของตัวเอง

- ส่วนอาคารลงมาได้แก่ ทางเดินในบริษัท มี 27 ฉาก เนื่องจากปาลิตา ชาวิน จะต้องไปตรวจดูความเรียบร้อยของโรงแรมเสมอ และต้องออกไปทำงานด้วยกันบ่อยครั้ง เมื่อทั้ง 2 คนต้องเปลี่ยนสถานที่ จึงต้องใช้ทางเดินเป็นสำคัญ
- ฉากห้องประชุม มี 15 ฉาก มากเป็นอันดับที่ 3 เนื่องจากตามบทละครสื่อถึงเรื่องราวของโรงแรมที่กำลังมีปัญหา ต้องพยายามเรียกลูกค้าให้มาใช้บริการ ทำให้ตัวละครต่างๆ อาทิ ชาวิน ปาลิตา ชีรวิทย์ แม่ของชาวิน และผู้บริหารอื่นๆ ต้องมาประชุมด้วยกัน ทำให้ฉากห้องประชุมจึงมีปรากฏในละคร “รักติดลบ” มากเป็นอันดับที่ 3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(5.3) ฉากพื้นที่สาธารณะ ในละครเรื่อง “รักคิดลบ” ได้แก่ ฉากบนถนน ร้านอาหาร โรงพยาบาล สถานที่จัดเลี้ยง ผับ ร้านกาแฟ ร้านสนุกเกอร์ สถานีตำรวจ ธนาคาร ตลาด ป้ายรถเมล์ โรงแรม ม่านรูด ห้างสรรพสินค้า ร้านทำการ์ดแต่งงาน สวนสาธารณะ ร้าน Wedding ร้านขายเพชร ร้านขายยา บริษัททัวร์ ร้านขายของเก่า ร้านเสริมสวย ร้านคาราโอเกะ เซเว่น อีเลฟเว่น บ่อนการพนัน

ตารางที่ 87. ตารางแสดงฉากพื้นที่สาธารณะ

พื้นที่สาธารณะ	จำนวนฉาก
1. ถนน	50
2. ร้านอาหาร	45
3. โรงพยาบาล	32
4. สถานที่จัดงานเลี้ยง	18
5. ผับ	15
6. ร้านกาแฟ	11
7. ร้านสนุกเกอร์	10
8. สถานีตำรวจ	10
9. ธนาคาร	7
10. ตลาด	5
11. ป้ายรถเมล์	5
12. โรงแรมม่านรูด	4
13. ห้างสรรพสินค้า	4
14. ร้านทำการ์ดแต่งงาน	3
15. สวนสาธารณะ	3
16. ร้าน Wedding	2
17. ร้านขายเพชร	2
18. ร้านขายยา	2
19. บริษัททัวร์	2
20. ร้านขายของเก่า	1
21. ร้านเสริมสวย	1
22. ร้านคาราโอเกะ	1
23. เซเว่น อีเลฟเว่น	1
24. บ่อนการพนัน	1
รวม	234

- ฉากพื้นที่สาธารณะในละครเรื่องนี้ที่พบบ่อยมากที่สุดได้แก่ ฉากบนถนน มีทั้งหมด 50 ฉาก เพราะตัวละครในเรื่องทำธุรกิจจึงต้องมีการประสานงานติดต่อธุรกิจอยู่เสมอ จึงต้องทำงานไปคุยโทรศัพท์ระหว่างขับรถไปด้วย รวมทั้งฉากบนถนนยังเป็นเหตุการณ์ที่นำไปสู่อุบัติเหตุที่ทำให้ธาวิณและปาลิตาเกิดมีใจให้แกกัน

- ฉากสำคัญรองลงมาได้แก่ ฉากร้านอาหาร มีทั้งหมด 45 ฉาก เพราะในปัจจุบันฉากรับประทานอาหารในบ้านมีน้อยลง ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้ชมรู้สึกเบื่อกับฉากที่เห็นบ่อยๆ รวมทั้งผู้เขียนบทเองก็ไม่ชอบความซ้ำซาก จึงเปลี่ยนจากฉากรับประทานอาหารในบ้าน มารับประทานอาหารนอกบ้าน เพื่อเพิ่มสีสันให้ละครน่าติดตามมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 88. ตารางแสดงฉากสถานที่ที่คลับซัน

สถานที่ที่คลับซัน	จำนวนฉาก
1. ในป่า	8
4. บ้านไคหนีไฟ	4
5. ฝาย	4
3. คาดฟ้า	3
2. โกดังร้าง	1
รวม	21

สถานที่ที่คลับซันในเรื่องเป็นจุดภาวะวิกฤตที่ทำให้ธาวิณและปาลิตา เริ่มรักกัน เมื่อรถที่ทั้งคู่นั่งมาด้วยกันเกิดอุบัติเหตุทำให้ทั้งคู่ต้องมาอาศัยอยู่ในป่า และต้องเจอกับปัญหาบุกรุกที่ของชาวบ้าน ซึ่งผู้บงการเบื้องหลังก็คือ พี่ชายของธาวิณนั่นเอง ฉากสถานที่ที่คลับซันในละครเรื่องนี้แตกต่างจากเรื่องอื่นๆที่ทำการศึกษา พบว่าทุกเรื่องที่ผ่านมาสถานที่ที่คลับซันเหมือนกันนั่นคือ ป่า โกดังร้าง แต่สำหรับละครเรื่องนี้มีเพิ่มฉากคาดฟ้า บ้านไคหนีไฟ ฝาย เข้ามา ซึ่งปัจจัยที่เป็นกำหนดก็คือบทละครนั่นเอง

ตารางที่ 89. ตารางแสดงฉากสถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยว	จำนวนฉาก
1. ลำธาร	9
2. เกาะเกี๋ยด	2
รวม	11

เมื่อชาวินและปาลิตา ต้องทำโปรเจกต์พาลูกค้าของโรงแรมไปเที่ยว ทั้งคู่จึงไปดูสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯมากนักด้วยกัน ซึ่งทั้งคู่ไปดูสถานที่ที่เกาะเกี๋ยด ขึ้นเรือล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปด้วยกัน ช่วยเสริมภาพในละครดูโรแมนติกยิ่งขึ้น ส่วนฉากลำธารใช้เป็นฉากจบ (Ending) ในละคร ที่ให้พระเอกนางเอกได้สารภาพความในใจ โดยฉากจริงๆเป็นลำธารเล็กๆ ที่ไหลผ่าน ต้นไม้ที่ขึ้นบริเวณนั้นอาจจะดูเกะเกะ แต่ด้วยการจัดแสง ปล่อย Smoke สามารถช่วยให้ภาพที่นำเสนอออกอากาศดูสวยงามยิ่งขึ้น ดึงให้ผู้ชมมีส่วนร่วมกับตัวละครได้มากขึ้น

เมื่อได้ทราบประเภทของฉากทั้งหมดในละคร “รักคิดลบ” แล้ว ผู้วิจัยจะได้ทำการวิเคราะห์ในลักษณะการนำเสนอของการสร้างความหมายของฉาก ฉากที่เด่นที่สุดของแต่ละเรื่องซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องราวในละคร โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ได้แก่ ฉากตลาดน้ำ ซึ่งเป็นฉากสำคัญของเรื่องมีความเกี่ยวพันกับ Theme เรื่องราวของละคร “รักคิดลบ” ฉากกระท่อมในป่าในเรื่องถ่ายทำที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยได้ทำหน้าที่เป็นแบ็คกราวด์ที่ดีให้กับพื้นที่การแสดง ช่วยสร้างบรรยากาศอารมณ์ให้กับผู้ชม รวมทั้งยังเสริมบุคลิกตัวละครอย่างอย่างชาวินที่เป็นคนรวย หรือปาลิตาที่เป็นคนกรุง แต่ต้องมาตระกำลำบากในกระท่อมห่างไกลจากความเจริญ ที่สำคัญยังสะดวกต่อการถ่ายทำของทีมงานอีกด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์สัญลักษณ์ตามแนวคิดของ C.Pierce ในละครรักติดลบ มีดังนี้

สำหรับฉากกระท่อม ในลักษณะการตีความประเภทของสัญลักษณ์ประกอบ 3 ประเภท อ้างถึง C.Pierce : 1996 ที่กล่าวถึงสัญลักษณ์ (Sign) อาจจะประกอบด้วยรูปแบบต่างๆกัน ซึ่งอาจมีทั้ง Icon Index และ Symbol รวมอยู่ด้วยกัน

- ฉากกระท่อมเป็น Icon ได้แก่ ฉากที่ชาวินและปาลิตาต้องมาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน

หลังจากชาวินหนีการถูกบังคับให้แต่งงานกับโสม และขับรถหนีมากับปาลิตา จนเกิดอุบัติเหตุรถเสีย พุงชนต้นไม้จนไม่สามารถขับได้ จึงต้องพักอยู่กับชาวบ้านในหมู่บ้านที่ห่างไกลความเจริญ โดยไกลกว่าทั้งคู่เป็นสามีภรรยาอีก อีกทั้งหมู่บ้านนั้นยังเป็นที่ที่แม่ของชาวินพยายามกว้านซื้อที่ดินเพื่อสร้างโรงแรมอีกด้วย แต่ชาวบ้านบริเวณนั้นก็ต่อสู้เพราะไม่ยอมให้ใครมาทำลายธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

- ฉากกระท่อมเป็น Index ซึ่งให้เห็นว่า ถ้าเห็นกระท่อมแสดงว่า จะต้องมีการราวความถูกต้องของพระเอกนางเอกเกิดขึ้นที่กระท่อมแห่งนี้ โดยฉากกระท่อมเป็นฉากที่ทีมงานฝ่ายศิลปกรรมสร้างขึ้นเอง เนื่องจากโลกชั้นที่ตรงตามบทละครกำหนดคือหน้าบ้านเป็นลำธาร ไม่มีกระท่อมอยู่ จึงเซตฉากขึ้นมาเอง เป็นกระท่อมหลังเล็กๆ มุงหลังคาด้วยใบจาก จากการเล่าของทีมงานฝ่ายศิลปกรรมเล่าว่า ตัวบ้านทำด้วยไม้ไผ่ราแพน เพื่อสื่อถึงลักษณะของบ้านที่สร้างขึ้นใหม่ เพราะถ้าเป็นบ้านที่สร้างไว้นานแล้วจะใช้ไม้ไผ่ตง เป็นการสื่อถึงความแตกต่างกับบ้านของชาวบ้านที่สร้างมานานแล้ว แต่บ้านของพระเอกนางเอกเพิ่งสร้างใหม่จึงใช้ไม้ไผ่ราแพน อีกทั้งผ้า幔สีชมพูที่ผูกชายทั้งสองข้างอย่างสวยงาม แตกต่างจากบ้านของชาวบ้านที่จะใช้ลักษณะขมวดไว้เท่านั้น เป็นการแสดงให้รู้ว่าทั้งพระเอกนางเอกเป็นคนกรุงที่มาอยู่ชนบท แต่ไม่ทิ้งวิถีชีวิตเดิมๆ จึงสื่อออกมาในลักษณะการจัดบ้านดังกล่าว ด้านหน้าบ้านมีลำธารเล็กๆ ไหลผ่านประกอบด้วยชานเรือน และห้องนอน ซึ่งมีแต่เครื่องนอน เป็นเสื่อ หมอน และมุ้ง จานชามที่ใช้เป็นจานสังกะสีแบบที่ชนบทชอบใช้กัน ในฉากจบของเรื่องฉากกระท่อมก็เป็นฉากที่ชาวินมาสารภาพรักกับนางเอกที่หน้าบ้าน ทีมงานได้จัดแสงช่วยให้ดูนุ่มนวล มีการปล่อย Smoke ช่วยสร้างบรรยากาศของภาพให้ชวนฝัน ดูโรแมนติกยิ่งขึ้น บางฉากก็มีทำฝนตกขึ้นมา แล้วชาวินและปาลิตาก็วิ่งหลบฝน โดยชาวินอุ้มปาลิตาเข้าไปในบ้าน ทำให้ปาลิตาเงิน

- ฉากกระท่อมเป็น Symbol เป็นสัญลักษณ์ของความรักและความผูกพัน

ระหว่างชาวินและปาลิตาที่ได้เข้าใจกันเพราะได้มาอาศัยอยู่ด้วยกันช่วยเหลือกันฝ่าฟันอุปสรรคในยามที่มีปัญหา

รูปที่ 32 ภาพในกระท่อมของพระเอกนางเอก ในละคร “รักติดลบ”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ดีอุปกรณ์ประกอบฉากก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ฉากในละครสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และยังเป็นแนวทางช่วยชี้ชัดให้ทราบถึงสถานที่ เวลา ตามบทหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้มากขึ้น (อ้างถึง ซูไรมาน เวศยาภรณ์ : 2541) และยังเป็นการจัดให้มีการต่อเนื่องในรูปแบบ (Continuity of style) ได้แก่

- อุปกรณ์ประกอบฉากประเภทหลัก ได้แก่ ของใช้ภายในบ้าน ชั้นวางของ เสื้อผ้าที่พาดไว้ หมอน มุ้ง เสื้อ ผ้าม่าน ถ้าเป็นฉากที่รับประทานอาหารจะมีกับข้าว 2-3 อย่าง โดยทุกมื้อจะมีมีน้ำพริก ผักสด กับปลาทอด สื่อให้รู้ว่าชาวบ้านในชนบทกินง่ายอยู่ง่าย มีความเป็นอยู่แบบ เศรษฐกิจพอเพียง

- ส่วนอุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริมบุคลิกตัวละคร จะเป็นของที่ตัวละคร ถือ เช่น โทรศัพท์มือถือที่ธาวิณแอบเก็บไว้ และแก๊งบอกปาลิดาว่าโทรศัพท์เสียใช้ไม่ได้ เพื่อไม่ให้ ปาลิดาติดต่อกับใคร และจะได้มีเวลาอยู่กับปาลิดานานๆ

การวิเคราะห์ตามแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) (อ้างถึง ซูไรมาน เวศยาภรณ์ : 2541)

นอกจากนั้นแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) (อ้างถึง ซูไรมาน เวศยาภรณ์ : 2541) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การออกแบบฉากควร ชี้นำสไตล์และรูปแบบของการผลิตละครเรื่องนั้นๆ ประกอบด้วย 2 รูปแบบด้วยกัน คือ Representation Form ฉากที่เป็นตัวแทน และ Presentation Form คือ ฉากที่เหมือนจริง จากฉากกระท่อมจะเห็นว่า เป็นลักษณะของฉากแบบ Presentation Form กล่าวคือ ภาพฉากกระท่อมนอกจากจะเป็นที่อยู่อาศัยแล้ว ซึ่งเป็นลักษณะของฉากที่เหมือนจริงคือ ยังเป็นภาพตัวแทนที่บ่มเพาะความรัก ความผูกพันของธาวิณและปาลิดาอีกด้วย โดยอาศัยการจัดอุปกรณ์ประกอบฉาก กระทำคำพูดของตัวละคร เช่น ธาวิณบอกรักปาลิดาหน้าบ้าน มีการหยอกล้อเล่นน้ำด้วยกัน โดยเฉพาะฉากกระท่อมที่มี ฝนตกลงมา ก็สื่อความหมายไปถึงผู้ชมได้ว่า ความรักของทั้งคู่กำลังชุ่มฉ่ำ ขึ้นมึนเหมือนสายฝนที่กำลังตกลงมา

จากผลสรุปดังกล่าวเมื่อนำไปวิเคราะห์กับแนวคิดแนวคิดเรื่องสัญญาวิทยาและแนวคิดแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) ที่ควรชี้นำสไตล์และรูปแบบของการผลิตละครเรื่องนั้นๆ จะเห็นได้ว่า ฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกมีการสร้างความหมาย โดยผสมผสานด้วยปัจจัยต่างๆ โดยเน้นที่อุปกรณ์ประกอบฉากเป็นหลัก การกระทำของตัวละคร คำพูด และเทคนิคทางภาพกราฟิก เพื่อช่วยส่งเสริมให้การนำเสนอฉากในละครมีความน่าเชื่อถือ และสามารถสื่อความหมายไปยังผู้ชมได้

โดยการสร้างความหมายของฉากที่ทำการศึกษายภายใต้กรอบแนวคิดสัญญาวิทยาของ C.Peirce และแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) พบว่า

ฉากที่พบ เป็นสัญญาประเภท Icon แต่เมื่อมีการสร้างความหมายโดยผ่านปัจจัยต่างๆ ผสมผสานเข้ามา ได้แก่ การกระทำของตัวละคร คำพูด อุปกรณ์ประกอบฉาก และเทคนิคทางภาพกราฟิก สิ่งเหล่านี้จะเป็นสัญญาประเภท Index ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพและผลที่เกิดขึ้นในละคร นั่นคือความหมายที่สื่อออกมายังผู้ชม

รูปแบบการนำเสนอฉากทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นในสไตล์แบบ Presentation Form คือ ฉากที่เหมือนจริง ได้แก่ ฉากบ้าน เพราะทีมงานผู้ผลิตละครได้ถ่ายทำในสถานที่จริง และใช้อุปกรณ์ประกอบฉากนำมาจัดตกแต่งเพิ่มให้เข้ากับคาแรคเตอร์ตัวละคร หรือในกรณีที่ไม่สามารถหาบ้านที่เป็นโลกชั้นตรงกับตัวละครได้ ก็จะใช้วิธีการสร้างฉากบ้านขึ้นเอง แต่ทั้งนี้ต้องเป็นบ้านที่เหมือนจริง และมีความสมจริงมากที่สุด เช่น ฉากกระท่อมในละคร “รักติดลบ” ที่ได้สร้างฉากกระท่อมริมลำธารขึ้นเอง เนื่องจากโลกชั้นที่ถ่ายทำไม่มีกระท่อมอยู่ ลักษณะของโลกชั้นตรงตามบทละครกำหนด รวมทั้งเพื่อสะดวกในการถ่ายทำจึงสร้างกระท่อมขึ้นเอง

ส่วนฉากที่มีการนำเสนอในสไตล์แบบ Representation Form คือ ฉากที่เป็นตัวแทนสื่อความหมายไปถึงผู้ชม ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นฉากที่ไม่สำคัญกับเรื่องราวมากนัก ผู้ผลิตจึงใช้การนำเสนอในรูปแบบของฉากตัวแทน เพื่อสะดวกต่อการถ่ายทำ ได้แก่ ฉากที่ทำงาน อย่างไรก็ตาม สำหรับการนำเสนอฉากสไตล์ Mix Form ที่ผสมผสานระหว่างฉากทั้ง 2 ประเภทข้างต้น ในละครที่นำมาทำการศึกษาทั้ง 5 เรื่องยังไม่เห็นเด่นชัด เพราะฉะนั้นรูปแบบการนำเสนอฉากจึงมีเพียง 2 รูปแบบคือ Presentation Form และ Representation Form

สำหรับขั้นตอนในการผลิตละครโทรทัศน์ในแต่ละขั้นตอนประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลให้การนำเสนอจากแต่ละฉากนั้นเป็นไปในทิศทางที่กำหนดหรือเปลี่ยนแปลงไป ขึ้นอยู่กับ ปัจจัยปลายประการที่ส่งผลทั้งในด้านดีและก่อให้เกิดอุปสรรคในกระบวนการสร้างความหมายของ ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก ประกอบด้วยปัจจัยหลาย ประการ

ปัจจัยการผลิตที่มีผลต่อกระบวนการสร้างความหมายของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก

กระบวนการสร้างความหมายของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ ประเภทรักแนวตลกในปัจจุบัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมดังต่อไปนี้

1. บทโทรทัศน์ มีความสำคัญมากในขบวนการผลิตละคร ทั้งนี้เพราะบท ละครจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่ร่วมผลิตในทีมงานทุกฝ่ายสามารถและเข้าใจตรงกันว่า เขาจะทำงานกัน อย่างไร เริ่มตั้งแต่การเตรียมงานก่อนถ่ายทำ การถ่ายทำ การตัดต่อ การบันทึกเสียง รวมไปถึงการ กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย บทละครจึงเปรียบเสมือนแผนที่ลายแทงที่จะพาเราไปสู่จุดหมาย ปลายทางได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว หรืออาจจะกล่าวได้ว่า บทละครเป็นปัจจัยหลักที่กำหนด ทิศทางและรูปแบบของละคร รวมทั้งกำหนดสถานการณ์ความเป็นไปของตัวละคร รวมไปถึงการ กำหนดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากที่ใช้ในละครแต่ละเรื่อง โดยผู้เขียนบทจะกำหนดฉากแต่ละ ฉากว่าจะให้เกิดขึ้นที่ใด เมื่อไหร่ มีตัวละครใดบ้าง และจะเกิดเหตุการณ์อย่างไรในเรื่อง โดยส่วน ใหญ่ผู้เขียนบทจะเน้นให้รายละเอียดมากที่สุดในตอนแรกของเรื่อง เพราะเป็นการแนะนำตัวละคร และต้องการดึงดูดให้ผู้ชมเกิดความสนใจอยากติดตามละครตลอดเรื่อง ดังนั้นรายละเอียดของบท ละครในตอนแรกๆจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

2. งบประมาณในการถ่ายทำ เนื่องจากการผลิตละครในปัจจุบันเป็นธุรกิจ อย่างหนึ่ง งบประมาณที่ใช้ต้องให้คุ้มค่าที่สุด แม้แต่ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เองยังต้อง คำนึงถึงเรื่องนี้เช่นกัน โดยก่อนถ่ายทำในแต่ละครั้งที่ทีมงานผู้ผลิตละคร ได้แก่ ผู้กำกับการแสดง ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับศิลป์ ทีมงานศิลปกรรม ประสานงานกองถ่าย ฝ่ายเสื้อผ้า จะทำการ ประชุมถึงคิวถ่ายทำในแต่ละสัปดาห์ เพื่อเตรียมวางแผนการถ่ายทำและกำหนดรูปแบบให้พอมหมาะ กับงบประมาณที่ได้รับ โดยจากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตจะให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้าง ความหมายในตอนแรกของละครมากที่สุด กล่าวคือ ผู้ผลิตจะทุ่มงบประมาณในการถ่ายทำฉาก เปิดตัวของพระเอกนางเอกให้ดูยิ่งใหญ่ น่าสนใจ เน้นสร้างอรรถรสให้แก่ผู้ชม รู้สึกอยากมีส่วนร่วม

หรือเป็นส่วนหนึ่งในละคร ทำให้อายากติดตามชมละครตลอดทั้งเรื่อง แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับบทละครและสถานการณ์ด้วยเช่นกัน

3. ความสำคัญของตัวละคร จากการศึกษาวีซีดีละครทั้ง 5 เรื่อง ปรากฏว่า ผู้เขียนบทและผู้ผลิตละคร จะให้ความสำคัญกับฉากที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวละครหลัก โดยเฉพาะพระเอกนางเอกเป็นสำคัญ ทำให้ฉากส่วนใหญ่ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก ซึ่งเน้นเรื่องราวความรักของหนุ่มสาวเป็นหลัก จึงเกิดขึ้นในบ้านของพระเอกนางเอกมากที่สุด บ่อยที่สุด โดยผู้ผลิตจะเน้นให้รายละเอียดกับฉากที่มีตัวพระเอกนางเอกเข้าไปเกี่ยวข้องมาก ส่วนตัวละครรองลงมา หรือตัวประกอบ ผู้ผลิตจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับฉากที่มีตัวประกอบมากนัก อาจจะถ่ายเป็นเพียงฉากผ่าน หรือถ่ายทำตามบทละครกำหนด แต่หากมีปัญหาหรือการเปลี่ยนแปลงระหว่างการถ่ายทำ ก็สามารถเปลี่ยนฉากหรือสถานที่ถ่ายทำได้ อย่างเช่นในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ฉากบ้านที่ใ้ฉากที่สุดคือบ้านของนางเอก ผู้ผลิตจะเน้นรายละเอียดของการตกแต่งฉาก การจัดอุปกรณ์ประกอบฉากมากเป็นพิเศษ และในหนึ่งโลกชั้นจะใช้พื้นที่หลายส่วน แต่หากเป็นบ้านของดี (คนที่มาแอบชอบนางเอก) จะใช้เพียงฉากหน้าบ้านเท่านั้นตลอดเรื่อง เป็นต้น

4. เวลา ในการเตรียมงาน ละครบางเรื่องต้องถ่ายไปออกอากาศไป ทำให้มีระยะเวลาในการเตรียมอุปกรณ์ประกอบฉาก และจัดหาสถานที่น้อย ซึ่งอาจจะทำให้อุปกรณ์ประกอบฉากที่ฝ่ายศิลปกรรมจัดหาไม่ตรงตามบท หรือไม่ตรงตามความต้องการของผู้กำกับการแสดง ซึ่งอาจจะแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนฉากที่ถ่ายทำ หรือเปลี่ยนบทพูดให้เข้ากับอุปกรณ์และสถานการณ์ที่เป็นไปให้มากที่สุด แต่สำหรับละครที่มีเวลาในการเตรียมงานมาก ผู้ผลิตจะมีเวลาพิถีพิถันในการจัดสรร จัดหาสถานที่ถ่ายทำ และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบฉากได้อย่างเหมาะสมตรงตามบทละคร และส่งผลให้ละครดูมีสีสันและสมจริงมากยิ่งขึ้น

5. คิวนักแสดง ปัจจัยข้อนี้ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในละครที่ต้องถ่ายไปออกอากาศไป บางครั้งนักแสดงมีคิวต้องไปถ่ายงานที่อื่นต่อ ทำให้ไม่มีเวลาในการย้ายสถานที่ ผู้กำกับการแสดงอาจต้องเปลี่ยนบทละครเปลี่ยนฉากที่ถ่ายทำเพื่อให้ได้คิวนักแสดงถ่ายทำวันนั้นเพื่อให้ทันออกอากาศ

6. สภาพดินฟ้าอากาศ ในการถ่ายทำละครแต่ละเรื่องเมื่อมีงบประมาณเป็นปัจจัยหลักในการถ่ายทำ บางครั้งผู้ผลิตเช่าสถานที่มาในราคาแพง และต้องใช้สถานที่ให้คุ้มที่สุด และถ่ายทำฉากให้มากที่สุดตามคิวที่กำหนดไว้ แต่บางครั้งสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย เช่น บทละคร

โทรทัศน์กำหนดให้ถ่ายจากสนามหน้าบ้าน เวลากลางวัน แต่เกิดฝนตก และเวลาในการถ่ายทำไม่พอ ใกล้เคียงแล้ว แสงไม่ได้ ทีมงานก็จำเป็นต้องเปลี่ยนสถานที่มาถ่ายจากในบ้านแทน เป็นต้น

“ปัจจัยสำคัญที่สุดเลยคือ งบประมาณกับเวลา คือส่วนใหญ่เรามีเวลาเตรียมงาน 1 สัปดาห์อย่างมาก ถ้าโลเกชั่นพร้อมเราก็จะมีเวลาไปดูว่าโลเกชั่นนี้เราเอาอะไรเพิ่ม จะแต่งอย่างไร ให้ตรงตามบทประพันธ์ที่สุด แต่ส่วนใหญ่มันจะถูกชะงัก ต้องไปตายเอาดาบหน้า...”

(สมชัย คินทรักษ์ ผู้ควบคุมศิลปกรรมละครเรื่อง “คุณนายสายลับ”, สัมภาษณ์)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทบาทและหน้าที่ของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดขึ้นเพื่อเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกนั้น เพื่อที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว ในบทนี้จึงได้นำเสนอผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก ในการศึกษาบทบาทหน้าที่ของฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากวีซีดีละครโทรทัศน์ 5 เรื่อง ได้แก่ ละครเรื่อง ตลาดน้ำดำเนินรัก, รักของนายดอกไม้, เจ้าบ่าวกันครัว, คุณนายสายลับ และรักติดลบ ตามแนวคิดบทบาทและหน้าที่ของฉากที่ดี (อ้างถึง โอพาร วงศ์บ้านคู่ : 2535) ได้แก่

1. เป็นแบคราวนที่สอดคล้องกับบทบาทของตัวละคร ทั้งนี้เพราะฉากเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเล่าเรื่อง ถ้าไม่มีฉากเป็นแบคราวนให้กับการแสดงการกระทำของตัวละคร ละครเรื่องนั้นๆ จะไม่สมบูรณ์ เช่น ฉากร้านดอกไม้ในละคร “รักของนายดอกไม้” ที่สร้างขึ้นใหม่หมดทั้งร้าน โดยทำเป็นคานท์เตอร์ขายดอกไม้ มีผู้เขียนแจกันใส่ดอกไม้ ดอกไม้ นานาชนิด พร้อมทั้งป้ายชื่อร้านมิสเตอร์ฟลาวเวอร์ ทั้งหมดนี้รวมกันเป็นองค์ประกอบสำคัญเพื่อเป็นพื้นที่การแสดงให้กับนายดอกไม้เพื่อประกอบอาชีพเป็นคนขายดอกไม้ หรือแม้แต่ฉากบ้านของสินทรพในละครเรื่อง “คุณนายสายลับ” ที่เป็นบ้านไม้หลังสไตล์รีสอร์ท มีขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในไร่ ทุ่ง ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของตัวละคร เป็นต้น

นอกจากนี้ฉากยังต้องเอื้ออำนวยต่อการแสดงบทบาทและการกระทำของตัวละคร ให้เด่นชัดสมจริงมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างฉากที่เห็นได้ชัดก็คือ ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ในละครทั่วไปฉากที่ตัวละครนิทานกันจะใช้ฉากในห้องครัว เช่น คนใช้นินทาเจ้านาย แต่ในละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ให้ความสำคัญกับตลาด เพราะฉะนั้นเพื่อแสดงนิสัยของแม่ค้า ที่ว่า “แม่ค้าปากตลาด” เช่น แม่ค้าด่าทอ พุดจาเสียดสีกับแม่ค้าอีกคนที่ไม่ค่อยกินเส้นกัน ฉากตลาดน้ำจึงเป็นตัวกำหนดเหตุการณ์และการกระทำของตัวละคร อีกทั้งตลาดเป็นแหล่งรวมของคนหลายประเภท เมื่อความแตกต่างมาเจอกันจึงเกิดการกระทบกระทั่ง เกิดเรื่องทะเลาะเบาะแว้ง ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการต่อสู้ไม่ใช่อาวุธร้ายแรง นั่นคือ อุปกรณ์ในการค้าขาย เช่น ตะหลิว กระจาด ตะกร้า เป็นต้น

“เราจะสร้างเรื่องให้ตัวละครมีปัญหากัน อย่างชุมชนตบตีกัน มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันเนี่ย สร้างในบ้านกับสร้างในตลาดอะไรมันอีกทีดีกว่ากัน อะไรมันโจ่งครึมและสนุกสนานกว่ากัน การไปตบตีกันในตลาด การไปแย้งชิงกันในตลาด และการปล้นในบ้านกันแค่ 2-3 คน ถูกปล้นถูกจี้กันอยู่อย่างนี้ แต่ถ้าตามตลาดแล้วแบบ มันจะหนักกันยังไง ก็จะเห็นภาพว่า โจรผู้ร้ายจับกันอย่างไร สำหรับกรณีที่ 2 คนมีปัญหาจนชิงวิ่งราวแล้วพระเอกก็ต้องวิ่งตามผู้ร้ายเนี่ย มันก็มีแอ็คชั่นเข้ามาได้ด้วย ...จะอย่างไรให้โจรมันวิ่งผ่านเรือหลายๆลำที่ต่อๆกัน แล้วพระเอกวิ่งตามด้วยความเป็นพระเอก พระเอกของเราจะคุแบบเก่ง มีความสามารถ”

(กาญจนนาพร ปลอดภัย ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก”, สัมภาษณ์ 26 พฤศจิกายน 2550)

รวมทั้งฉากยังทำหน้าที่สร้างการจดจำลักษณะเฉพาะของละคร ในที่นี้อาจกล่าวได้ว่า ถ้าเห็นฉากนี้ทำให้ผู้ชมจำได้ว่านี่คือละครเรื่องอะไร เพราะในละครกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 เรื่องที่ได้ นำมาทำการศึกษา จะมีฉากเด่นๆที่บ่งบอกถึงความเป็นละครเรื่องนั้นๆ เช่น ฉากร้านอาหาร ในละคร “เจ้าบ่าวก้นครัว” เห็นฉากร้านอาหารที่มีชื่อร้านว่า คุณเขม โทนร้านสีขาว โต๊ะอาหารจัดวางเรียงอย่างเป็นระเบียบ ปูผ้าปูโต๊ะสีม่วงและสีขาว ทุกโต๊ะมีดอกไม้วางอย่างสวยงาม พนักงานแต่งตัวสะอาดสะอ้านมีผ้ากันเปื้อนเป็นโลโก้ของร้านคุณเขมอย่างชัดเจน ก็ทำให้ผู้ชมจดจำได้ว่า นี่แหละคือละครเรื่อง “เจ้าบ่าวก้นครัว”

หรือตัวอย่างที่เห็นได้ชัดได้แก่ ฉากตลาดน้ำ ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินริก” มีเรือขายผลไม้ เรือขายกล้วยเตี้ยเรือขายกาแฟ ชาต่างๆ มีร้านขายของที่ระลึก พร้อมนักท่องเที่ยวมาจับจ่ายซื้อของ บางคนขอถ่ายรูปกับแม่ค้า และการพูดเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าพร้อมรอยยิ้มที่แสดงถึงไมตรีจิต สื่อให้เห็นถึงว่า นี่คือ “ตลาดน้ำ” ฉากสำคัญฉากหนึ่งในละคร “ตลาดน้ำดำเนินริก”

2. บอกสถานที่ เวลา รวมทั้งสร้างอารมณ์ให้กับผู้ชม เช่น ฉากร้านกาแฟ ในละครเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินริก” ไม่ได้เป็นที่พบปะของผู้ชายเพื่อแสดงความคิดเห็นเท่านั้น แต่จากอุปกรณ์ประกอบฉาก ได้แก่ หนังสือพิมพ์ กาน้ำชา ปาท่องโก๋ ถือเป็นสัญญาณ (Sign) ที่นำความหมายไปบอกให้ผู้ชมรับรู้ว่าเป็นเวลาตอนเช้า เนื่องจากวิถีชีวิตในยามเช้าของคนต่างจังหวัดจะฝากท้องไว้ที่ร้านกาแฟ และอุปกรณ์ประกอบฉากเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่คอยย้ำให้ผู้ชมได้รับรู้ว่าฉากที่กำลังชมอยู่เป็นเวลาตอนเช้า หรือแม้แต่ฉากรับประทานอาหารในละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” จะใช้อุปกรณ์ประกอบฉากคือ มาเป็นสัญญาณ (Sign) ที่บอกให้ผู้ชมได้ทราบเวลาที่เกิดขึ้น จะเห็นได้จากจากอาหารที่เสิร์ฟบนโต๊ะอาหาร เช่น ข้าวต้ม บอกเวลาเช้า เวลาเที่ยงจะเป็นอาหารจานเดียวหรือเปลี่ยนเป็นรับประทานอาหารนอกบ้าน เนื่องจากช่วงเวลาอาหารกลางวันเป็น

ช่วงเวลาของคนทำงาน ส่วนมือเย็นจะมีอาหารชุดใหญ่ กับข้าวเต็มโต๊ะ จัดจานด้วยผักสลัด มีเชิงเทียน เพราะเป็นเวลาที่คนในครอบครัวกลับมากอยู่พร้อมหน้า แสดงให้เห็นว่าอุปกรณ์ประกอบฉากมีส่วนสำคัญในการบอกความหมายในเรื่องของเวลาให้ผู้ชมได้เข้าใจในละครมากยิ่งขึ้น

“...ถ้าเราทานกันจริงๆ อาหารเช้าก็คือกับข้าวอะไรก็ได้ แต่พอเป็นละครมันต้องบ่งบอกก็คือ ข้าวต้ม หรือ *American breakfast* ถ้าเห็นเป็นกับข้าวเต็มโต๊ะก็มีมือเย็นแน่นอน”
(ธิดารัตน์ พงษ์สิงห์ ผู้กำกับศิลป์ละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้”, สัมภาษณ์ 27 ตุลาคม 2550)

รวมทั้งบ่งบอกให้ผู้ชมได้เข้าใจในความหมายของ “เวลาเดียวกัน” โดยฉากมีส่วนช่วยกำหนดวิธีการเล่าเรื่อง ให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความสำคัญต่อการเปลี่ยนเหตุการณ์ อย่างเช่น ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” ฉากที่อุ้งน (พี่สาวนางเอก) และลูกหมู (ลูกของผู้กองสินธุ) ถูกโจรจับไปเรียกค่าไถ่อยู่ในป่า ขณะเดียวกันกลุ่มของโก้และครอบครัวอุ้งนอยู่ที่บ้าน เพิ่งได้รับทราบข่าวจากคนใช้มาบอกว่าอุ้งนกับลูกหมูถูกจับ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างพื้นที่ แต่ผู้ชมสามารถรับรู้ว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า ฉากสามารถความเชื่อมโยงกันทางจินตนาการของผู้ชม

หรือแม้แต่ฉากในละคร “เจ้าบ่าวกันครัว” ที่แทนขวัญเตรียมตัวออกไปทำงาน ก่อนไปทำงานก็ต้องรับประทานอาหารเช้าที่บ้าน พอออกจากบ้านก็เปลี่ยนฉากเป็นฉากบนถนน โดยแทนขวัญโทรศัพท์ไปบอกลูกน้องว่าวันนี้จะขอลางาน 1 วัน จากนั้นก็ไปหาเพื่อนสนิทคือปลาบู่ที่คอนโคเพื่อปรึกษาเรื่องที่จะถูกจับแต่งงานกับเขม จากฉากแต่ฉากที่ต่อเนื่องกันแสดงให้เห็นว่า ฉากมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนเหตุการณ์ให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงกิจกรรมของตัวละครผ่านฉากที่นำเสนอออกไป

นอกจากนี้ฉากยังสร้างอารมณ์ให้กับผู้ชมเป็นเครื่องดึงดูดผู้ชมให้อยากติดตามชมละคร หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดขายของละครนั้นๆ ในที่นี้หมายถึง ภาพสวยๆที่ปรากฏในละครที่ทำให้เห็นความรักของพระเอกนางเอก อย่างเช่น ฉากหลังจากเขมและแทนขวัญแต่งงานกัน ทั้งคู่ยังไม่ได้ไปฮันนีมูน เขมจึงชวนแทนขวัญหยุดงาน 1 วัน เพื่อไปเที่ยวสถานที่ใกล้กรุงเทพฯ ซึ่งกระแสสังคมในขณะนั้นการท่องเที่ยวแบบ 1 วัน กำลังได้รับความนิยม ฉากสถานที่ท่องเที่ยวในเรื่องนี้จึงเป็นการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา ไปเกาะเกร็ด และไหว้พระที่วัด โดยถ่ายภาพให้เป็นภาพกว้าง เห็นทิวทัศน์ที่สวยงาม การกระทำของตัวละครแบบกึ่งกึ่งก็แสดงความรักต่อกัน ยิ้มให้กันอย่างมีความสุข ฉากเหล่านี้แม้จะปรากฏในละครจำนวนน้อย แต่ช่วยสร้างสีสันให้ละครมีความโรแมนติกยิ่งขึ้น เนื่องด้วยภาษาภาพที่ใช้สามารถสร้างอารมณ์ให้กับผู้ชมได้เป็นอย่างดี

รวมทั้งฉากสถานที่ท่องเที่ยวเนื่องจากในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” พระเอกของเรื่องอย่างโก้มีอาชีพเป็นไกด์ขับรถตู้พานักท่องเที่ยวไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ และพระเอกยังชักชวนนางเอกมาร่วมเป็นไกด์ด้วย พานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไปเที่ยวในสถานที่สวยงามอย่างอุทยานเฉลิมพระเกียรติ รัชกาลที่ 2 โสมสเคย์ ถ้า ยังมีส่วนช่วยเพิ่มความโรแมนติกให้กับละครได้มากยิ่งขึ้น โดยผ่านการกระทำของตัวละคร เช่น นักท่องเที่ยวแสดงอาการตื่นตาตื่นใจในความสวยงามของถ้ำ ฉากคู่หึ่งห้อยซึ่งในฉากจริงๆ ไม่มีหึ่งห้อยบินอยู่เลย แต่ผู้ผลิตใช้เทคนิคพิเศษทางภาพกราฟิก ทำให้เห็นเป็นแสงของหึ่งห้อยบินอยู่นับร้อยตัว ทำให้ภาพสวยงามขึ้น แสดงให้เห็นว่าฉากสวยๆมีส่วนดึงดูดให้ผู้ชมอยากติดตามชมละคร

หรืออาจจะกล่าวได้ว่า ฉากทำหน้าที่เปิดเผยความสัมพันธ์ของตัวละคร ทำให้ผู้ชมเฟื่องสมาธิไปที่บุคลิกลักษณะของตัวละคร ทำให้ตัวละครมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะหน้าที่ในการสร้างสัมพันธ์และเห็นพัฒนาการความรักของตัวละครพระเอกนางเอก อย่างเช่น ในเรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก” มีฉากที่ตลาดน้ำโดยพระเอกนางเอกส่งจดหมายหากันโดยแอบไปในเรื่องที่มอบให้แก่กัน เช่น จากตัวอย่างบางตอนในละครที่พระเอก (โก้) แอบใส่จดหมายบอกนัดเจอกับนางเอก (ส้มโอ) ไปในขนมที่เอามาฝากนางเอก ส่วนนางเอกก็ตอบจดหมายกลับมาพร้อมกับใส่ในถุงผลไม้ที่พระเอกซื้อจากนางเอก เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันการสื่อสารของคนส่วนใหญ่เน้นการใช้โทรศัพท์มือถือเป็นหลัก แต่ในละครเรื่องนี้ได้ใช้วิธีการสื่อสารของหนุ่มสาวในสมัยก่อน ที่เรียกว่าการส่งจดหมายน้อย ซึ่งเป็นลักษณะของการโหยหาอดีต กลับไปสู่วิธีการแบบเก่าๆ ที่อาจจะหาดูไม่ได้แล้วในปัจจุบัน แต่เมื่อนำมาแทรกในละคร ทำให้ผู้ชมรู้สึกเข้าถึง และเห็นความน่ารักกึ่งก๊ากกของตัวละคร

“การส่งจดหมายน้อย เป็นกุศโลบายของคนที่แอบรักกัน ซึ่งสมัยนี้ชัดเจน โดยส่ง SMS ดูของฝรั่งก็เห็น ของไทยก็เห็น แล้วปัจจุบันนี้วิถีพื้นบ้านของไทยที่เห็นอยู่รอบนอกมันยังมีวิถีแบบนี้อยู่เท่าที่เราสัมผัสได้ บางบ้านไม่มีคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก เราก็เลยหาอารมณ์โรแมนติกเหล่านี้ให้กลมกลืนกับธรรมชาติที่เขาอยู่ให้เขาพึงพอใจให้เขาอึดอ้อมแล้วการสร้างสรรค์จินตนาการความคิดจะมาเอง เมื่อเทคโนโลยีเข้ามา...”

(กาญจนาพร ปลอดภัย ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “ตลาดน้ำดำเนินรัก”, สัมภาษณ์ 26 พฤศจิกายน 2550)

ละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” เปิดเรื่องโดยการเจอกันของพระเอกนางเอกเป็นครั้งแรกที่โรงแรมดิศชายทะเล พระเอกยืนอยู่ที่ริมทะเลมองดอกกุหลาบแห้งที่เก็บไว้เป็นอย่างดีในสมุดจดไดอารี่ มองเหม่อออกไปยังทะเลกว้าง แสดงให้ผู้ชมเห็นว่ากำลังคิดถึงใครสักคนอยู่ และ

ดอกไม้แห่งนี้ต้องมีความสำคัญกับตัวพระเอก แสดงให้เห็นว่า ผู้ผลิตละครได้นำดอกไม้แห่งนี้มา สร้างความหมายให้ผู้ชมรับรู้ว่าดอกไม้แห่งนี้เป็นมากกว่าดอกไม้แห่งธรรมดา ซึ่งในละครเรื่องนี้ “ดอกไม้แห่งนี้” คือสิ่งของแทนใจที่นางเอกมอบให้พระเอกตั้งแต่เด็ก และพระเอกก็ได้มอบของขวัญรักของให้นางเอกเพื่อเป็นตัวแทนของพระเอกเช่นกัน ทั้งที่ในความเป็นจริงของขวัญไม่น่าจะเป็นสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับความรักได้ แต่ผู้ผลิตละครได้ให้ความสำคัญของอุปกรณ์ประกอบฉากเหล่านี้ เพราะมีส่วนช่วยเสริมให้เรื่องราวสนุกยิ่งขึ้น ดูโรแมนติกยิ่งขึ้น

“อุปกรณ์ประกอบฉาก และฉากมีส่วนสำคัญกับละคร คือสิ่งที่ทำให้คนดูติดตาม นอกจากพระเอกนางเอกแล้ว ก็จะมีองค์ประกอบต่างๆ Props ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ผูกพันคน 2 คนเอาไว้ด้วยกัน สถานที่ก็เป็นอันหนึ่ง...คือของเหล่านี้นอกจากหัวใจที่เชื่อมกันอยู่แล้ว ก็จะมีสิ่งต่าง ๆ นานาที่เขาเรียกว่าลูกเล่น เวลาใส่เข้าไปเพื่อจะดึงให้พระเอกนางเอกมารักกัน บางเรื่องผูกพันกันด้วยหนึ่งคำพูด แต่ไม่ชัดเจน พอมีหนึ่งขง มีดอกไม้ คนดูจะรู้สึกได้”
(ศุภชัย สิทธิธัมพรพรรณ ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “รักของนายดอกไม้” สัมภาษณ์ 26 ก.พ. 2551)

3. เสริมบุคลิกตัวละครให้เด่นชัด เช่น ฉากในละครเรื่อง“ตลาดน้ำดำเนินรัก” ได้ทำหน้าที่สื่อความหมายบอกผู้ชมถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร สภาพแวดล้อมของตัวละคร โดยเปิดเรื่องแนะนำตัวละครหลักของเรื่องทั้งหมด เริ่มจากฉากอยู่ช่อมรดกเห็นรถเปิดฝากระโปรงหน้า แล้วพระเอกมุดออกมาจากใต้ท้องรถสั่งให้ลูกน้องสตาร์ทรถ บอกให้รู้ว่าพระเอกเป็นเจ้าของอยู่ช่อมรดก ต่อด้วยฉากที่บ้านของนางเอกในห้องนอนมีเรื่องจำลองวางอยู่บนบ้านในห้องรับแขก บ่งบอกบุคลิกของตัวละครอย่างชัดเจนว่ามีความผูกพันกับตลาดน้ำ เตรียมตัวจะออกไปขายของ สัมไอถ้อปิ่นโต ซึ่งเรียกว่าเป็นอุปกรณ์ประกอบฉากประเภทเสริม (Hand Props) ที่ช่วยบ่งบอกบุคลิกของตัวละครให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของวิถีชีวิตของคนเมืองและคนชนบท ซึ่งเป็นการถ่ายทอดความเป็นจริงใน “โลกทางสังคม” (Social World)

ฉากในละครเรื่อง “คุณนายสาขลับ” เรขานางเอกในเรื่องเป็นตำรวจนอกเครื่องแบบ จึงต้องมีการสืบราชการลับ แต่ด้วยความเป็นและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้คนร้ายจับได้ และถูกยิงเข้า แต่โชคดีที่ใส่เสื้อเกราะจึงรอดชีวิตมาได้ เหตุการณ์นี้ทำให้เรขานางเอกต้องพักงาน ทั้งนี้เพื่อดึงดูดให้ผู้ชมติดตามใจในเรื่องราว ผู้ผลิตจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับฉากแรกของละครอย่างมาก โดยเปิดเรื่องราวในร้านอาหารแบบจีน มีการเสิร์ฟ และอุปกรณ์ประกอบที่เห็นชัดคือรถ OB เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจถึงบุคลิกของตัวละครหลัก ซึ่งก็คือนางเอก ในที่นี้ “รถ OB” และ “ชุดหูฟัง” ที่สื่อถึงอุปกรณ์ของหน่วยสืบราชการลับที่ต้องใช้ในการปฏิบัติการติดตามสอดส่องระหว่างทีมงาน เพื่อ

บอกผ่านผู้ชมโดยนัยยะว่า นางเอกมีอาชีพเป็นตำรวจนอกเครื่องแบบ และกำลังสืบราชการลับบางอย่างอยู่

ส่วนในละครเรื่อง “รักของนายดอกไม้” นางเอกนอนอาบแดดอยู่ที่ริมสระว่ายน้ำ ในโรงแรม โดยภาพ close up ที่แก้วน้ำส้มที่พนักงานถือน้ำส้มมาเสิร์ฟให้นางเอก เป็นการบ่งบอกผู้ชมโดยนัยยะว่า นี่คือนางเอก ตรงตามสูตรของนางเอกละครไทยส่วนใหญ่ต้องทานน้ำส้ม เพราะฉะนั้นน้ำส้มก็คือ สัญญา (Sign) ที่นำความหมายสื่อไปถึงให้ผู้ชมว่า ตัวละครดังกล่าวคือนางเอก อีกทั้งพระเอกในเรื่องเวลาจะปรึกษาคุยกับเพื่อนสนิทก็จะไปคุยที่สนามไคร้ฟกอล์ฟ เนื่องจากกอล์ฟเป็นกีฬาของคนรวย ฉากสนามไคร้ฟกอล์ฟก็เป็นอีกฉากหนึ่งที่ช่วยเสริมบุคลิกตัวละครให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ ในละครเรื่อง “เจ้าบ่าวกันครัว” ได้เล่าเรื่องราวให้ผู้ชมได้รู้จักนิสัยของตัวละครมากขึ้น กล่าวคือเป็นการสะท้อนบุคลิกตัวละครให้เด่นชัดยิ่งขึ้น สำหรับฉากเปิดเรื่องมีการตัดต่อภาพสลับให้เห็นความแตกต่างในวิถีชีวิตของเขมและแทนขวัญ การเปิดตัวเขม (พระเอก) ซึ่งเป็นเจ้าของร้านอาหารแห่งหนึ่ง ฉากในห้องนอนเขมเปิดตู้เสื้อผ้า เห็นเสื้อผ้าจัดเรียงตามสีไว้อย่างเป็นระเบียบ และรับประทานอาหารเช้าแบบอเมริกัน ที่ทำด้วยตัวเอง มีเหยือกน้ำส้มคั้น แก้วกาแฟสีขาวพร้อมจานรองอย่างดี พร้อมชุดเหยือกขนาดเล็กสำหรับเติมนมน้ำตาล แบบคูตีมีรสนิยม สมกับเป็นพ่อครัวที่จบมาทางด้านนี้ โดยค่อยๆละเมียดรับประทานอาหารเช้าอย่างช้าๆ สามารถสื่อได้ว่าเป็นผู้ชายเรียบร้อย เนียบ ส่วนแทนขวัญ (นางเอก) เปิดตัวด้วยการแต่งกายเสื้อสูทพร้อมกางเกงแบบทะมัดทะแมง พร้อมถือแบบพิมพ์เขียวมาตรวจงานที่โรงงาน พร้อมลูกน้องซึ่งใส่หมวกกันน็อคกันอุบัติเหตุแบบที่ผู้รับเหมาก่อสร้างใส่ขณะตรวจงานในเขตก่อสร้าง แสดงให้เห็นว่าแทนขวัญทำงานเป็นวิศวกร เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในตอนแรกของละคร แต่ละฉากได้สะท้อนถึงบุคลิกภาพ และบ่งบอกถึงอาชีพของตัวละครได้เป็นอย่างดี

4. สะดวกต่อทีมงานถ่ายทำ ในละครแต่ละเรื่องนั้น ฉากที่ดีควรจะต้องมีความสะดวกต่อทีมงานในการถ่ายทำ กล่าวคือ สะดวกต่อการจัดเตรียมสถานที่ สะดวกต่อการวางมุมกล้อง ระยะเวลาในการถ่ายทำ เช่น ฉากกระท่อมในละคร “รักติดลบ” ที่ทีมงานฝ่ายศิลปกรรมของละครเรื่องนี้สร้างกระท่อมขึ้นเอง เนื่องจากได้มีการตีความจากบทละครแล้วว่า กระท่อมหลังนี้จะต้องเป็นกระท่อมที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อเป็นเรือนหอของพระเอกนางเอกโดยเฉพาะ ดังนั้นทีมงานจึงไปหาโลเคชั่น และสร้างฉากนี้ขึ้นเพื่อให้สะดวกต่อการถ่ายทำ ซึ่งนอกจากจะถ่ายทอดความหมายจากบทละครแล้ว ยังสะดวกต่อทีมงานถ่ายทำ เพราะฉากดังกล่าวเป็นฉากที่สร้างขึ้นเอง จึงสะดวกต่อการ

วางมุกกล้อง หากพื้นที่แคบไป หรืออยากจะถ่ายมุมไหน ก็สามารถยกฝาบานออก เพื่อช่วยต่อการจัด มุกกล้องอีกด้วย

นอกจากนี้ฉากบ้านของผู้ใหญ่บ้าน ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” เป็นฉากบ้านไม้ 2 ชั้น ที่สำหรับนักแสดงตัวประกอบที่เข้ามาเสริมเรื่องราวให้สมจริงยิ่งขึ้น ในฉากที่นางเอกพระเอก ไปขอร้องผู้ใหญ่บ้านไม่ให้ขายที่ดินให้กับนายทุน เพราะจะทำให้ชาวบ้านไม่มีที่ทำกิน และอาจจะถูก พวกนายทุนหลอก ฉากที่เกิดขึ้นที่บ้านผู้ใหญ่บ้านจึงมีเพียง 1 ฉาก ซึ่งเป็นฉากหน้าบ้านเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ง่ายต่อการถ่ายทำ และไม่ต้องจัดฉากใดๆมากนัก และยังช่วยประหยัดเวลาในการถ่ายทำอีก ด้วย

จากการวิเคราะห์ห้วงบทบาทหน้าที่ของฉากในละครทั้ง 5 เรื่อง จะเห็นได้ว่า ฉากมี หน้าที่สำคัญหลักๆ 4 ประการ ได้แก่ การเป็นแบบกราวน์ที่สอดคล้องกับการกระทำของตัวละคร ช่วยบอกสถานที่ เวลา รวมทั้งอารมณ์ให้กับผู้ชม เสริมบุคลิกตัวละครให้เด่นชัด และสะดวกต่อ ทีมงานถ่ายทำ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า (อ้างอิง ชูไรมาน เวชยาภรณ์ : 2541) หน้าที่สำคัญของฉาก (Setting) คือเป็นสถานที่ที่เป็นสิ่งแวดล้อมหรือสภาพแวดล้อมสำหรับตัวละครและเป็นสำหรับการ แสดง สถานที่นี้ได้รับการออกแบบเพื่อที่จะเน้นการกระทำและความขัดแย้งของตัวละคร ฉากจะต้อง บอกให้ทราบถึงสถานที่ในละครในเวลาใดเวลาหนึ่งที่แน่นอน เช่น กลางวัน กลางคืน ปีศักราชใด ยุคสมัยใดในประวัติศาสตร์ หรือฤดูกาลของปีที่เหตุการณ์เกิดขึ้น แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง ด้านกาลเวลาในฉากต่างๆ ต้องทำให้แลเห็นสภาพแวดล้อมของตัวละครอย่างเด่นชัด เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และอุณหภูมิอากาศ สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและ สังคม พื้นฐานทางขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบการปกครองของประเทศ และลักษณะรัฐบาลที่ ปกครองอยู่ ต้องสามารถทำให้ทราบได้ว่าเป็นด้านนอก (Exterior) หรือ ด้านใน (Interior) ของ สถานที่ และอยู่ในเมืองหรือนอกเมือง เป็นของจริง หรือเป็นจินตนาการ หรือเป็นความฝัน

Katharine Anne Ommanney และ Harry H. Schanker (อ้างอิงใน ชูไรมาน เวชยา-ภรณ์ : 2541, 115-116) กล่าวไว้ในหนังสือ The Stage and the School ว่า ฉากควรจะสามารถบอกผู้ชมได้ถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร สภาพแวดล้อมของตัวละคร ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่มีต่อ ชะตาชีวิตหรือวิถีชีวิตของตัวละคร และผลกระทบนั้นเป็นอย่างไร ในทางกลับกันบุคลิกภาพของตัว ละครมีผลลัพท์ต่อสภาพแวดล้อมของตัวละครอย่างไร เราสามารถสังเกตได้ว่า ความเกียจคร้าน ความ มีคุณค่า ความหมาย ความรัก ความทนุถนอม ความพิศปรกติ ความขลังและอื่นๆ ของบุคคล จะ สะท้อนให้เห็นได้ในบ้านที่อยู่อาศัยของตัวละครและที่เครื่องประดับตกแต่งห้องของผู้เป็นเจ้าของ อย่างเด่นชัด

ฉากสามารถเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคน หรือคนหนึ่งกับสังคมที่อยู่อาศัย ฉากสามารถเผยตำแหน่งหน้าที่การทำงาน สถานที่ทำงาน อำนาจและตำแหน่งภายในครอบครัว ภายในสำนักงานหรือภายในศาล หรือภายในศูนย์รวมประชาคม ฉากช่วยให้ผู้ชมสามารถพึงสมาธิไปที่บุคลิกลักษณะตัวละคร องค์ประกอบทางสัญลักษณ์ต่างๆ หรือจุดรวมความสนใจ รวมถึงแนวการแสดงได้ง่ายขึ้นถ้าหากฉากนั้นได้รับการออกแบบไว้อย่างได้ผล ฉากควรมีความหมายต่อตัวละครมากพอที่จะสร้างความน่าสนใจให้แก่ตัวละครเอง

เพราะฉะนั้นฉากควรทำหน้าที่สร้างสรรค์บรรยากาศและอารมณ์ สีต้นของการผลิตละครทั้งเรื่องอาจเกิดขึ้นได้จากการออกแบบที่ดีพร้อม ปฏิกริยาโต้ตอบของผู้ชมต่อตัวละครและบทละครสามารถเกิดขึ้นได้จากการสื่อหน้าด้วยฉาก ผู้ออกแบบฉากจะใช้วิจารณ์ญาณทางจิตวิทยาช่วยให้หลักเกณฑ์ทางศิลปะไปกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดปฏิกริยาโต้ตอบที่เป็นอารมณ์เบื้องต้น ฉากทุกฉากจะต้องก่อให้เกิดความพอใจในเชิงศิลป์ แม้เมื่ออยู่ในบรรยากาศแห่งความกลัว ความวุ่นวาย หรือความพิศวง

ฉากจะต้องสร้างขึ้นมาจากความต้องการและความตั้งใจของผู้เขียนบทละคร และจากการตีความของผู้กำกับการแสดง ฉากต้องเอื้ออำนวยต่อนักแสดงและการแสดง ไม่ครอบงำหรือข่มตัวละครให้ด้อยลง ไม่ข่มเสื้อผ้าที่นักแสดงสวมใส่อยู่ แต่ฉากจะต้องทำหน้าที่ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล (Function) ฉากจะต้องช่วยเสริมเนื้อหาของเหตุการณ์ในละคร (Action of the Play) ไม่ควรปิดบังเนื้อหาของเหตุการณ์นั้น มีความเหมาะสมและมีความพอดีกับความต้องการของบทละคร

การออกแบบที่ดีช่วยสร้างสีสันและชีวิตชีวาให้แก่การผลิตการแสดง ช่วยทำให้การดูละครเป็นประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้นเร้าใจแก่ผู้ชม เสื้อผ้านักแสดงจะดูดียิ่งขึ้นและดูเหมาะสมกับแบ็คกราวนด์เบื้องหลัง การเลือกใช้เครื่องประดับฉากช่วยให้ฉากและนักแสดงดูมีความสมบูรณ์และถูกต้องด้วยความหมายและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างความหมายและบทบาทหน้าที่ของฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกนั้น วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อทราบเพื่อทราบกระบวนการสร้างความหมายของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก และเพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของฉากและสถานที่ในละครโทรทัศน์ไทยประเภทรักแนวตลก

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยแนวคิดเชิงสัญชาตญาณวิทยา แนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) ที่ควรชี้นำสไตล์และรูปแบบของการผลิตละครเรื่องนั้นๆ และแนวคิดเรื่องบทบาทหน้าที่ของฉากที่ดีในละครโทรทัศน์ มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทบุคคลนั้น ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยการบันทึกเทปทุกครั้ง ส่วนข้อมูลจากวีซีดีละครโทรทัศน์ละครทั้ง 5 เรื่อง ได้แก่ ตลาดน้ำดำเนินรัก, รักของนายดอกไม้, เจ้าบ่าวกันครัว, คุณนายสายลับ และรักติดลบ ผู้วิจัยได้บันทึกจากทางโทรทัศน์เมื่อมีการแพร่ภาพในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 – เดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 และรูปภาพนิ่งจากละครโทรทัศน์ทั้ง 5 เรื่องดังกล่าว ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการสร้างความหมายและปัจจัยในการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก ซึ่งผู้วิจัยใช้เวลามากพอสมควรในการวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งปรึกษาท่านผู้รู้ทั้งโดยการสัมภาษณ์ บันทึกเทปและพูดคุยเป็นการส่วนตัวทางโทรศัพท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างละครทั้งหมด 5 เรื่อง สามารถสรุปเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละฉาก พบว่า มีทั้งหมด 2,998 ฉาก แบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. บ้าน
2. สถานที่ทำงาน
3. พื้นที่สาธารณะ
4. สถานที่ลับขัณฑ์
5. สถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ

ฉากในบ้านที่พบในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกมากที่สุดได้แก่ ฉากห้องนอนที่ผู้เขียนบทให้ความสำคัญอย่างมาก มีทั้งหมด 267 ฉาก เนื่องจากเป็นละครประเภทรักแนวตลก จึงต้องมีเรื่องราวเกี่ยวกับความรักมาเกี่ยวข้อง อีกทั้งฉากห้องนอน เป็นสถานที่ส่วนตัวที่ตัวละครสามารถแสดงอารมณ์นึกคิด โดยเฉพาะการแสดงอารมณ์คิดถึงคนรัก รวมทั้งยังเป็นสถานที่พัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละคร เช่น พระเอกปล้ำนางเอก ความก๊กก๊กของตัวละคร เป็นต้น ฉากสวน หรือสนามหน้าบ้าน

รองลงมาคือฉากห้องรับแขก ซึ่งปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการนำเสนอฉากดังกล่าว นั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับบทละครที่ผู้เขียนบทกำหนดขึ้นเพื่อดำเนินเรื่องราวแล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยในการถ่ายทำ คือสามารถวางมุมกล้องได้ง่าย อีกทั้งในความเป็นจริงพื้นที่ห้องรับแขกคือพื้นที่ที่ครอบครัวมักจะพูดคุยปรึกษากัน และในละครประเภทรักแนวตลก ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องราวของครอบครัว สะท้อนให้เห็นถึงความอบอุ่นในครอบครัว เพราะฉะนั้นจึงมักจะมีฉากห้องรับแขกปรากฏอยู่ในละครมากถึง 247 ฉาก

ฉากที่พบในละครประเภทรักแนวตลกมากเป็นอันดับ 3 ได้แก่ ฉากในสวนหรือสนามหน้าบ้าน กล่าวคือ ฉากในสวนเป็นสถานที่โล่ง สามารถวางมุมกล้องได้ง่าย ตัวละครสามารถพูดคุยพร้อมกับทำกิจกรรมอื่นๆ ไปด้วยกันได้ซึ่งตรงกับวิถีชีวิตของคนในปัจจุบันที่มักจะทำอะไรหลายๆอย่างพร้อมกันในเวลาเดียวกัน เช่น วิ่งออกกำลังกายไปในสวนพร้อมกับคุยธุรกิจทางโทรศัพท์ อีกทั้งพื้นที่ส่วนใหญ่ต้นไม้สีเขียว ให้สีสดใสสวยงาม ดูแล้วสบายตา และไม่สร้างความจำเจให้กับผู้ชม และยังแสดงถึงความสถานภาพของตัวละครอีกด้วย เพราะตัวละครในเรื่องส่วนใหญ่จะมีฐานะทางการเงินดี บ้านจึงมีหลังใหญ่และมีบริเวณสนามหญ้าหน้าบ้านกว้าง เป็นต้น

ฉากในสถานที่ทำงานที่พบในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกมากที่สุด ได้แก่ ห้องทำงาน รองลงมาคือ หน้าบริษัท ซึ่งเป็นฉากแสดงความหมายของฉากนอกเวลาทำงาน และห้องประชุม เป็นฉากแสดงเวลาของการทำงาน ตามลำดับ เนื่องจากฉากห้องทำงานเป็นส่วนสำคัญในการสะท้อนสถานภาพและบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัด เช่น ตัวละครเป็นเจ้าของบริษัทต้องมีห้องทำงานส่วนตัว แต่ถ้าเป็นพนักงานธรรมดาจะมีห้องทำงานร่วมกับพนักงานคนอื่นๆ ในบริษัท เป็นต้น ส่วนฉากหน้าบริษัท หรือห้องประชุม และฉากอื่นๆ นั้น มีส่วนในการช่วยดำเนินเรื่องเป็นไปตามสถานการณ์ที่บทกำหนด หรือสร้างสีสันเพิ่มอรรถรสให้ละครสนุกยิ่งขึ้นนั่นเอง แสดงให้เห็นว่า ฉากมีหน้าที่ในการเสริมบุคลิกตัวละครให้เด่นชัด รวมทั้งยังสร้างบรรยากาศให้กับผู้ชมอีกด้วย

ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกมีการนำเสนอฉากบนถนนมากที่สุด เนื่องจากถนนเป็นที่สัญจรของผู้คนมากมาย ความเป็นจริงในสังคมของคนในกรุงเทพฯ ใช้เวลาบนถนนมาก การที่ผู้คนจะเดินทางจากบ้านไปทำงาน หรือจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง ก็จำเป็นต้องใช้ถนนเป็นที่ทางผ่านนำพาผู้คนไปยังจุดหมายปลายทาง ทำให้ในละครส่วนใหญ่มักจะมีฉากพื้นที่สาธารณะเป็นฉากบนถนนมากที่สุด ทั้งที่ในแง่การผลิตการถ่ายทำบนถนนเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ เช่น อุปกรณ์กล้องติดกับตัวรถ ค่าเช่ารถในการถ่ายทำ เป็นต้น และยังใช้เวลาในการถ่ายทำนานอีกด้วย แต่ผู้ผลิตก็ยังให้ความสำคัญกับฉากดังกล่าว เนื่องจากเป็นการสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ผู้ผลิตยังให้ความสำคัญกับฉากร้านอาหารมาเป็นอันดับรองลงมา เนื่องจากสะดวกต่อการถ่ายทำ อีกทั้งเพื่อลดความจำเจของฉากรับประทานอาหารในบ้าน แสดงให้เห็นว่า ฉากสามารถสะท้อนถึงยุคสมัย การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคมได้อีกด้วย

ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกจำเป็นต้องมีการนำเสนอฉากสถานที่คับขัน เนื่องจาก เป็นจุดสำคัญของการเล่าเรื่องในชั้นภาวะวิกฤตที่จะช่วยนำไปสู่ช่วงของภาวะคลี่คลายเรื่องราว และสถานที่เหล่านี้ยังมีส่วนในการสะท้อนบุคลิกของตัวละครให้เด่นชัดยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเป็นสถานที่ที่ตัวละครผู้ร้ายจะแสดงตัวตนที่แท้จริงออกมาให้ผู้ชมได้เห็น กล่าวคือ ที่ช่องสุ่มของพวกโจรผู้ร้ายก็คือ ในป่า โกงดัง หรือสถานที่ที่รกร้าง เป็นต้น และยังนำไปสู่ภาวะคลี่คลายของเรื่องราว เมื่อความจริงถูกเปิดเผยก็ทำให้พระเอกนางเอกได้เข้าใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ฉากเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นจากบท แต่หากมองในแง่ของการผลิต การที่ผู้ผลิตใช้สถานที่ในป่า โกงดัง มากที่สุด เนื่องจากสะดวกต่อการถ่ายทำ ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ โดยเฉพาะฉากดังกล่าวมีความเสี่ยงต่ออันตราย และเสี่ยงต่อการทำให้สถานที่เสียหาย เช่น ตัวละครต้องมีการยิงกัน ระเบิด เอฟเฟก ซึ่งหากถ่ายทำในสถานที่เหล่านี้ ผู้ผลิตไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าเสียหายใดๆ แสดงให้เห็นว่า การใช้สถานที่คับขัน โดยเฉพาะในป่ามากที่สุด เนื่องจากผู้ผลิตคำนึงถึงความสะดวกในการถ่ายทำเป็นหลัก

ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกนำเสนอจากสถานที่ท่องเที่ยว หรือสถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือเป็นสถานที่ธรรมชาติ ที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของละครที่ทำให้ละครมีความโรแมนติกยิ่งขึ้น โดยนำเสนอจากทะเลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แม่น้ำ และน้ำตก เนื่องจากสถานที่เหล่านี้เป็นสถานที่สวยงาม ให้ความรู้สึกมีความสุข โดยใช้การกระทำของตัวละคร เช่น การมองตากันซึ่ง การบอกรักกันของตัวละคร การกอดกันของตัวละคร นอกจากนี้ในแง่การสื่อความหมายทางภาษาภาพ เป็นการสร้างการรับรู้ให้ผู้ชมได้เห็นภาพกว้างๆ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงการเริ่มเรื่องราวและการจบลงอย่างมีความสุข ดังนั้นในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกส่วนใหญ่มักจะเริ่มเรื่องและจบเรื่องราวด้วยสถานที่เหล่านี้เป็นหลัก

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ฉากบ้านเป็นฉากที่ผู้ผลิตรายการนำเสนอมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทละครประเภทรักแนวตลกเน้นการนำเสนอฉากให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของคนในสังคมเป็นหลัก เนื่องจากบ้านคือที่อยู่อาศัยของคนในครอบครัว ทุกคนมีความผูกพันกับบ้าน และบ้านยังแสดงถึงสถานภาพบุคลิกของตัวละคร และนอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการถ่ายทำ กล่าวคือ ฉากในบ้านผู้ผลิตสามารถใช้ได้หลายมุม เช่น ห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว เป็นต้น รวมถึงดินฟ้าอากาศก็มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดการนำเสนอฉาก เช่น หากฝนตก แต่ผู้ผลิตมีความจำเป็นต้องถ่ายทำเพื่อให้ทันออกอากาศ และเพื่อให้สิ้นเปลืองงบประมาณน้อยที่สุด ก็สามารถเปลี่ยนจากนอกสถานที่ (Outdoor) มาถ่ายในบ้านแทนได้ ซึ่งง่ายต่อการทำงานสำหรับผู้ผลิต เพราะฉะนั้นการดำเนินเรื่องราวส่วนใหญ่จึงเกิดในบ้านเป็นหลัก

นอกจากนี้การสร้างความหมายของฉากยังขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมบางประการ ดังนี้

1. บทโทรทัศน์ มีความสำคัญมากในขบวนการผลิตละคร ทั้งนี้เพราะบทละครจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่ร่วมผลิตในทีมงานทุกฝ่ายสามารถและเข้าใจตรงกันว่า เขาจะทำงานกันอย่างไร เริ่มตั้งแต่การเตรียมงานก่อนถ่ายทำ การถ่ายทำ การตัดต่อ การบันทึกเสียง รวมไปถึงการกำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย

2. งบประมาณในการถ่ายทำ เนื่องจากการผลิตละครในปัจจุบันเป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง งบประมาณที่ใช้ต้องให้คุ้มค่าที่สุด แม้แต่ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เองยังต้องคำนึงถึงเรื่องนี้เช่นกัน โดยก่อนถ่ายทำในแต่ละครั้งทีมงานผู้ผลิตละคร ได้แก่ ผู้กำกับการแสดง

ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง ผู้กำกับศิลป์ ทีมงานศิลปกรรม ประสานงานกองถ่าย ฝ่ายเสื้อผ้า จะทำการประชุมถึงคิวถ่ายทำในแต่ละสัปดาห์ เพื่อเตรียมวางแผนการถ่ายทำและกำหนดรูปแบบให้พอมะกับงบประมาณที่ได้รับ

3. ความสำคัญของตัวละคร จากการศึกษาวิชิตละครทั้ง 5 เรื่อง ปรากฏว่า ผู้เขียนบทและผู้ผลิตละคร จะให้ความสำคัญกับฉากที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวละครหลัก โดยเฉพาะพระเอกนางเอกเป็นสำคัญ ส่วนตัวละครรองลงมา หรือตัวประกอบ ผู้ผลิตจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับฉากที่มีตัวประกอบมากนัก อาจจะทำเป็นเพียงฉากผ่าน หรือถ่ายทำตามบทละครกำหนด

4. เวลา ในการเตรียมงาน ละครบางเรื่องต้องถ่ายไปออกอากาศไป ทำให้มีระยะเวลาในการเตรียมอุปกรณ์ประกอบฉาก และจัดหาสถานที่น้อย ซึ่งอาจจะทำให้อุปกรณ์ประกอบฉากที่ฝ่ายศิลปกรรมจัดหาไม่ตรงตามบท หรือไม่ตรงตามความต้องการของผู้กำกับการแสดง ซึ่งอาจจะแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนฉากที่ถ่ายทำ หรือเปลี่ยนบทพูดให้เข้ากับอุปกรณ์และสถานการณ์ที่เป็นไปให้มากที่สุด แต่สำหรับละครที่มีเวลาในการเตรียมงานมาก ผู้ผลิตจะมีเวลาพิถีพิถันในการจัดสรร จัดหาสถานที่ถ่ายทำ และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบฉากได้อย่างเหมาะสมตรงตามบทละคร และส่งผลให้ละครดูมีสีสันและสมจริงมากยิ่งขึ้น

5. คิวนักแสดง ปัจจัยข้อนี้ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในละครที่ต้องถ่ายไปออกอากาศไป บางครั้งนักแสดงมีคิวต้องไปถ่ายงานที่อื่นต่อ ทำให้ไม่มีเวลาในการย้ายสถานที่ ผู้กำกับการแสดงอาจต้องเปลี่ยนบทละครเปลี่ยนฉากที่ถ่ายทำเพื่อให้ได้คิวนักแสดงถ่ายทำวันนั้นเพื่อให้ทันออกอากาศ

6. สภาพดินฟ้าอากาศ ในการถ่ายทำละครแต่ละเรื่องเมื่อมีงบประมาณเป็นปัจจัยหลักในการถ่ายทำ บางครั้งผู้ผลิตเช่าสถานที่มาในราคาแพง และต้องใช้สถานที่ให้คุ้มค่าที่สุด และถ่ายทำฉากให้มากที่สุดตามคิวที่กำหนดไว้ แต่บางครั้งสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนสถานที่หรือฉากที่ใช้ถ่ายทำ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลพบว่า ฉากและสถานที่ที่พบมากที่สุดในการละครโทรทัศน์ไทย ประเภทรักแนวตลกได้แก่ ฉากบ้าน และมีการใช้พื้นที่สาธารณะมากพอๆกับฉากบ้านเพื่อสะท้อนถึงวิถีชีวิตของคนในสังคม เช่น มีฉากร้านกาแฟที่อยู่ในปั้มน้ำมัน ฉากสปา ฉากฟิตเนส รวมทั้งยังสะท้อนถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจของตัวละคร ส่วนฉากที่แม้จะมีจำนวนฉากน้อยแต่เป็นฉากที่มีความสำคัญเพราะเป็นบทสรุปของเรื่องราว ที่สื่อให้เห็นความรักของพระเอกนางเอกถึงความสุข ความสมหวัง ก็คือฉากจบของละคร มีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ลักษณะของบทละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมช่วงหลังข่าว” (อ้างถึง สนิยา ไกรวิมล , 2545 : 279) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าฉากหลักของละครที่ได้รับความนิยม ยังคงเป็นบ้าน และมีฉากที่สะท้อนถึงค่านิยมของการบริโภคนิยม ฉากไลฟ์สไตล์มีความทันสมัยมากขึ้น ฉากมีลักษณะการสะท้อนชนชั้นต่างๆในสังคม ในตอนจบของเรื่องเป็นการจบแบบสุชานาฏกรรม ที่พระเอกนางเอกแต่งงานกันอย่างมีความสุข หรือเข้าใจกันได้

นอกจากนี้จากภาพรวมของการสร้างความหมายของฉากและบทบาทหน้าที่ของฉาก ในการละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกนี้ เมื่อนำมาพิจารณาด้วยกรอบแนวคิดเรื่องสัญญาวิทยาและแนวคิดแนวคิดการออกแบบฉากให้เข้ากับสไตล์หรือแนวในการนำเสนอละคร (Style of the Production) ที่ควรชี้นำสไตล์และรูปแบบของการผลิตละครเรื่องนั้นๆ จะเห็นได้ว่า ฉากในการละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกมีการสร้างความหมาย ดังนี้

ฉากที่พบ เป็นสัญญาประเภท Icon แต่เมื่อมีการสร้างความหมายโดยผ่านปัจจัยต่างๆ ผสมผสานเข้ามา ได้แก่ การกระทำของตัวละคร คำพูด อุปกรณ์ประกอบฉาก แสง มุมกล้อง และเทคนิคทางภาพกราฟิก สิ่งเหล่านี้ก็จะกลายเป็นสัญญาประเภท Index ซึ่งให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพและผลที่เกิดขึ้นในละคร รวมทั้งยังสามารถกลายเป็น Symbol สัญลักษณ์แทนความหมายบางอย่างที่สื่อไปถึงผู้ชมอีกด้วย อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า อุปกรณ์ประกอบฉากเพียงอย่างเดียวก็สามารถเปลี่ยนระดับของสัญญา เป็น Icon , Index หรือ Symbol ได้ แสดงว่าอุปกรณ์ประกอบฉากแต่ละตัวก็มีความหมายโดยนัยซ่อนอยู่ (Conative Meaning)

นอกจากนี้ฉากหรือสถานที่บางฉากอาจมีความหมายโดยนัย (Conative Meaning) อยู่ในตัวอยู่แล้ว ผู้ผลิตก็สามารถนำความหมายนั้นมาใช้ได้เลย โดยไม่ต้องมีการจัดฉากใดๆเพิ่ม เช่น ฉากธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตก ทะเล เป็นต้น สถานที่เหล่านี้มีความหมายโดยนัยในแง่ของความโรแมนติกอยู่แล้ว ซึ่งผู้ผลิตสามารถใช้ฉากเหล่านี้เป็นฉากจบของละครที่ให้ความสุข ความสงบ ความ

สวยงาม หรือเป็นฉากที่ใช้พัฒนาความสัมพันธ์ของตัวละครซึ่งอยู่ในช่วงของความรัก โดยไม่ต้องมีการจัดอุปกรณ์ประกอบฉากก็ได้

และเป็นที่น่าสนใจว่า อุปกรณ์ประกอบฉากบางอย่าง เช่น สัมโอ หนึ่งยาง ไม่เคยมีความหมายโดยนัย (Contative Meaning) มาก่อน แต่ผู้ผลิตได้สอดใส่ความหมาย โดยใช้การแสดงบทบาทของตัวละคร เช่น ในละคร “ตลาดน้ำดำเนินรัก” เวลาที่พระเอกคิดถึงนางเอกซึ่งชื่อว่าสัมโอ จะนำผลสัมโอซึ่งวางไว้ในห้องนอนมาจูบ แสดงให้เห็นว่า สัมโอเป็นตัวแทนของนางเอก หรือแม้แต่หนึ่งยางรัดของ ก็สามารถเป็นของแทนใจที่พระเอกในละคร “รักของนายดอกไม้” มอบให้กับนางเอกเมื่อตอนที่เจอกันครั้งแรกที่สนามเด็กเล่นในวัยเด็ก เป็นต้น

รูปแบบการนำเสนอฉากทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นในสไตล์แบบ Presentation Form คือ ฉากที่เหมือนจริง ได้แก่ ฉากบ้าน พื้นที่สาธารณะ สถานที่คับขัน สถานที่ให้ความสุข สวยงาม หรือธรรมชาติ ส่วนฉากที่มีการนำเสนอในสไตล์แบบ Representation Form คือ ฉากที่เป็นตัวแทนสื่อความหมายไปถึงผู้ชม ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นฉากที่ไม่สำคัญกับเรื่องราวมากนัก ผู้ผลิตจึงใช้การนำเสนอในรูปแบบของฉากตัวแทน เพื่อสะดวกต่อการถ่ายทำ แต่ทีมงานผู้ผลิตก็ให้ความสำคัญในรายละเอียดมากขึ้น โดยใช้อุปกรณ์ประกอบฉากมาเป็นสื่อในการบ่งบอกสถานที่และเน้นให้สมจริงมากที่สุด นั่นคือ ฉากที่ทำงาน แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันนี้ฉากทุกฉากมีความสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยเรื่อง “อาชีพสตรีในละครโทรทัศน์” ที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการสร้างความหมายของฉาก (อ้างถึง จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ , 2535 : 189) เอาไว้ว่า ฉากที่ทำงานเป็นฉากตัวแทน หรือ Represented เพราะอาชีพของผู้หญิงในละครโทรทัศน์ไทย ไม่ได้ถูกให้ความสำคัญ]

และเมื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของฉากสอดคล้องกับแนวคิดบทบาทหน้าที่ของฉาก (อ้างถึง โอพาร วงศ์บ้านคู่ : 2535) พบว่า

1. ฉากเป็นแบบคร่าวๆ สอดคล้องกับบทบาทของตัวละคร ถ้าไม่มีฉากเป็นแบ็คกราวด์ให้กับการแสดงการกระทำของตัวละคร ละครเรื่องนั้นๆ จะไม่สมบูรณ์
2. บอกสถานที่ เวลา รวมทั้งสร้างอารมณ์ให้กับผู้ชม
3. เสริมบุคลิกตัวละครให้เด่นชัด
4. สะดวกต่อทีมงานถ่ายทำ

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. เนื่องจากในการวิเคราะห์การสร้างความหมายของฉากและบทบาทหน้าที่ของฉากในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกนี้ เต็มไปด้วยความยากลำบากพอควรของผู้วิจัย เพราะเนื่องจากละครได้ถูกแพร่ภาพไปตั้งแต่ พ.ศ.2548 - พ.ศ.2549 จากระยะเวลาที่ผ่านมามีผู้ที่อยู่ในแวดวงและเกี่ยวข้องกับทีมงาน ได้พากันลืมนัดถึงสาเหตุและปัจจัยต่างๆทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากท่านเหล่านี้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

2. การที่ผู้วิจัยไม่สามารถจะหยิบยกฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากในละครโทรทัศน์ทั้ง 5 เรื่องดังกล่าวมาวิเคราะห์ได้ทั้งหมด ด้วยข้อจำกัดทางเวลาและเหตุผลบางประการ ผู้วิจัยจึงได้มีเกณฑ์การตัดสินใจที่จะหยิบยกฉากที่เด่นที่สุดในละครแต่ละเรื่อง โดยเลือกฉากที่โดดเด่นและสื่อความหมายมาซึ่งผู้ชมได้อย่างชัดเจน นำมาศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งคงจะมีความกระจำใจให้แก่ผู้มาศึกษาต่อในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างความหมายของฉากและบทบาทหน้าที่ของฉากในละครโทรทัศน์ในคราวต่อไปได้ไม่มากนัก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. เนื่องจากละครที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 เรื่อง ทีมงานผู้ผลิตละครได้ถ่ายทำเสร็จและออกอากาศทางโทรทัศน์ไปแล้ว ทำให้ข้อมูลในการผลิตละครบางส่วนได้ขาดหายไป ในการทำวิจัย ผู้วิจัยควรจะได้ศึกษาการสร้างความหมายของฉาก โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่การวางแผนงานละครหรือเริ่มงานไปพร้อมๆกับทีมงานผู้ผลิตละครที่กำลังอยู่ในช่วงถ่ายทำ เพื่อจะได้ทราบผลการวิจัยของกระบวนการทำงานและเห็นตัวอย่างการทำงานอย่างละเอียดและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการสร้างความหมายของฉากและบทบาทหน้าที่ในละครโทรทัศน์ประเภทรักแนวตลกเท่านั้น ต่อไปควรจะศึกษาละครโทรทัศน์ประเภทอื่นๆบ้าง เช่น ละครประเภทแอ็คชั่น ละครประเภทสืบสวน ละครประเภทสยองขวัญ โดยเฉพาะละครประเภทชิทคอม เป็นต้น เพื่อให้ได้ทราบถึงรูปแบบของฉากที่แตกต่างออกไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ. การวิเคราะห์สื่อแนวคิดและเทคนิค. กรุงเทพมหานคร :
ภาควิชาการสื่อสารมวลชน, คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542
- กาญจนา แก้วเทพ. มายาพิณิจ การเมืองทางเพศของละครโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร :
เจนเดอร์เพรส. มีนาคม 2536
- กาญจนา แก้วเทพ. ละครโปรดของนักวิจารณ์. นิตยสารรมย์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม 2537 :
หน้า 106.
- กาญจนา แก้วเทพ. ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : เอ็ดดิสันเพรส
โปรดักส์ , 2544.
- กาญจนา แก้วเทพและคณะ. สื่อบันเทิง : อำนาจแห่งความรู้สึกระ. กรุงเทพมหานคร : ออล อป้าท์
พริ้นท์, 2545.
- กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชนทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาลา
แดง , 2545.
- กาญจนาพร ปลอดภัย. ผู้เขียนบทละคร. สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2550.
- คันธิยา วงศ์จันทา. การพัฒนาเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้คุณภาพรายการละครโทรทัศน์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- จรินทร์ เลิศจิระประเสริฐ. อาชีพของสตรีโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
การสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์, 2535.
- ฉัตรชัย สุรสิทธิ์. ผู้กำกับการแสดง. สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2551.

ชูโรมาน เวศยาภรณ์. ฉากละคร 1. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

คุษฎี กิตติสิทธิโช. ผู้กำกับศิลป์. สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2551.

ธิดารัตน์ พงษ์สิงห์. ผู้กำกับศิลป์. สัมภาษณ์, 27 ตุลาคม 2550.

ธนธร วงศ์ชวนากร. ผู้กำกับศิลป์. สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2550.

นิติพัฒน์ วิจิตรภาพ. การสร้างความหมายในการจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง “สี่แผ่นดิน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

นันทวรรณ ดิษฐเยี่ยม. การวิเคราะห์เทคนิคการสร้างความหมายในรายการความรู้อันล้ำทางโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

นพมาศ ศิริกายะ. คู่มือละคร. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ปกาสิต กิ่งศักดิ์. ผู้กำกับการแสดง. สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2551.

ปนัดดา ชนสถิต. ละครโทรทัศน์ไทย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

ปัญญา ชุ่มฤทธิ์. ผู้กำกับการแสดง. สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2550.

ปาจริย์ ดิยวดยิ่ง. ผู้เขียนบทละคร. สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2551.

พิมพ์ธนา – กุลธิดา. ผู้เขียนบทละคร. สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2551.

ละลิตา ฉันทศาสตร์โกศล. ผู้เขียนบทละคร. สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2551.

วีระ สุภะ. การศึกษากระบวนการในการผลิตละครชุดโทรทัศน์ไทย พ.ศ.2535.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ไววุฒิ โพธิชา. ผู้กำกับศิลป์. สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2551.

ศุภชัย สิทธิอัมพรพรรณ. ผู้เขียนบทละคร. สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2551.

สุภา จิตติวิสุรัตน์. การสร้างความหมายทางสังคมและการรับรู้ “ความเป็นจริง” ในภาพยนตร์

อิงเรื่องจริง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

สมชัย คินทรักษ์. ผู้กำกับศิลป์. สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2551.

สมสุข หินวิมาน. บันทึกจากห้องนั่งเล่น : ข้อสังเกตเชิงวัฒนธรรมในการดูละครไทย. โลกของสื่อ

วัฒนธรรม : สื่อสารเพื่อสานสร้าง, 138 -167. กรุงเทพมหานคร : เค.ซี.พรีน แอนด์ แอด, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

เอกภพ ดันหยงมาศ. ผู้กำกับการแสดง. สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2551.

โอพาร วงศ์บ้านคู่, เอกสารประกอบการเรียนวิชาการเรียนการผลิตรายการโทรทัศน์ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ภาษาอังกฤษ

Chris Baker. Global Television. U.K. : T.J.International, 1997.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวจิรัฐยา สุขะพัฒน์ เกิดเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2521 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย และระดับปริญญาตรีจากคณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2543 เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทในภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2547 ปัจจุบันเป็นพนักงานฝ่ายรายการ ที่สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย